

Jaarstukken 2025

Mei 2026

Inhoudsopgave Jaarstukken

Samenstelling van het bestuur	4
Leeswijzer	5
1. Inleiding	7
1.1 Inleiding	7
2. Jaarverslag.....	13
A Programmaplan	13
2.1 Sterke samenleving met kansen voor iedereen	14
2.1.1 Bestaanszekerheid	16
2.1.2 Meedoen	22
2.1.3 Volksgezondheid en sport	27
2.1.4 Onderwijs	32
2.1.5 Impuls Sociale Investerings	35
2.2 Betaalbaar wonen in een gezonde en veilige leefomgeving.....	36
2.2.1 Milieu, volkshuisvesting, leefomgevingen en stedelijke vernieuwing	38
2.2.2 Veiligheid.....	46
2.3 Toonaangevend in cultuur en evenementen.....	53
2.3.1 Cultuur	54
2.4 Een circulaire en concurrerende economie.....	57
2.4.1 Economie	58
2.4.2 Verkeer, vervoer en waterstaat	61
2.5 Samenwerking en organisatie.....	65
2.5.1 Bestuur	66
2.5.2 Ondersteuning	69
B Paragrafen	75
2.6 Volhoudbaar: Een groene, gezonde en klimaatbestendige leefomgeving	76
2.7 Leeuwarden Oost	84
2.8 Binnenstad	98
2.9 Sociaal Domein Fryslân	102
2.10 Investeringsprogramma en fondsen	114
2.11 Lokale heffingen	124
2.12 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	128
2.13 Onderhoud kapitaalgoederen	138
2.14 Financiering.....	142
2.15 Bedrijfsvoering	145
2.16 Openbaarheidsparagraaf	155
2.17 Verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden	158
2.18 Grondbeleid.....	184
C Voorgenomen budgetoverhevelingen	194
2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen	194
Reserve budgetoverhevelingen	194
Reserve voorwaardelijke budgetoverhevelingen	206
3. Jaarrekening	207
3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	208
3.2 Financieel resultaat	217
3.2.1 Financiële overzichten	217
3.2.2 Begrotingsrechtmatigheid	224
3.2.3 Informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	233
3.2.4 Overzicht incidentele lasten en baten	235
3.2.5 EMU saldo	239
3.3 Balans	240
3.3.1 Balans.....	240

3.3.2 Toelichting op de balans	244
3.3.3 Gebeurtenissen na balansdatum	273
3.4 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa)	274
3.5 Overzicht van baten en lasten per taakveld.....	302
3.6 Rechtmatigheidsverantwoording	305
4. Overige gegevens	307
4.0 Controleverklaring	308
Bijlagen	309
Bijlage A. Restantkredieten	309
Bijlage B. Verloop reserves en voorzieningen	318
Bijlage C. Gewaarborgde geldleningen en garanties	321
Bijlage D. Overzicht subsidies aan instellingen	328
Bijlage E. Berekening financiële kengetallen	335
Bijlage F. Voortgang uitvoering besluiten over Rekenkameronderzoeken	337
Bijlage G. Brede welvaartsmonitor Leeuwarden	338

Samenstelling van het bestuur

Burgemeester Sybrand Buma

Verantwoordelijk voor:

- * Openbare orde
- * Brandweer en Politie
- * Integraal veiligheidsbeleid en Handhaving
- * Horecabeleid
- * Communicatie
- * Grote Stedenbeleid
- * Europa en internationale zaken
- * Bestuurlijke organisatie en Kabinetszaken

Hein de Haan (PvdA)

Portefeuilles:

- * Wonen en bouwen
- * Ruimte en leefomgeving
- * Gebiedsontwikkeling
- * Vergunningen, Toezicht en Handhaving
- * Grondbedrijf
- * Programma Spoorzone (coördinerend)
- * Agenda Binnenstad (coördinerend)

Hein Kuiken (PvdA)

Portefeuilles:

- * Wmo en maatschappelijke opvang
- * Armoede en schuldhulp
- * Financiën
- * Cultuur
- * Evenementen en marketing

Nathalie Kramers (GroenLinks)

Portefeuilles:

- * Jeugd
- * Onderwijs: primair en voortgezet
- * Publieke gezondheidszorg
- * Vluchtelingen en integratie
- * Inclusie en diversiteit
- * Programma Leeuwarden Oost (coördinerend)

Evert Stellingwerf (GroenLinks)

Portefeuilles:

- * Klimaat, energie, duurzaamheid
- * Natuur, landelijk gebied, water, landbouw
- * Circulaire economie
- * Vastgoed
- * Infrastructuur en mobiliteit
- * Monumenten en erfgoed
- * Dierenwelzijn
- * Programma Volhoudbaar (coördinerend)

Gijs Jacobse (Gemeentebelangen)

Portefeuilles:

- * Democratische vernieuwing
- * Wijken en dorpen
- * Beheer openbare ruimte
- * Dienstverlening
- * Digitale Agenda
- * Bedrijfsvoering
- * Sport
- * Sociale Basis (coördinerend)

Abel Reitsma (CDA)

Portefeuilles:

- * Werk, Participatie en Inkomen
- * Economie
- * Recreatie en Toerisme
- * Kennis en innovatie
- * MBO en Hoger Onderwijs
- * Economie, Onderwijs & Arbeidsmarkt (coördinerend)

Gemeentesecretaris Eelke de Jong

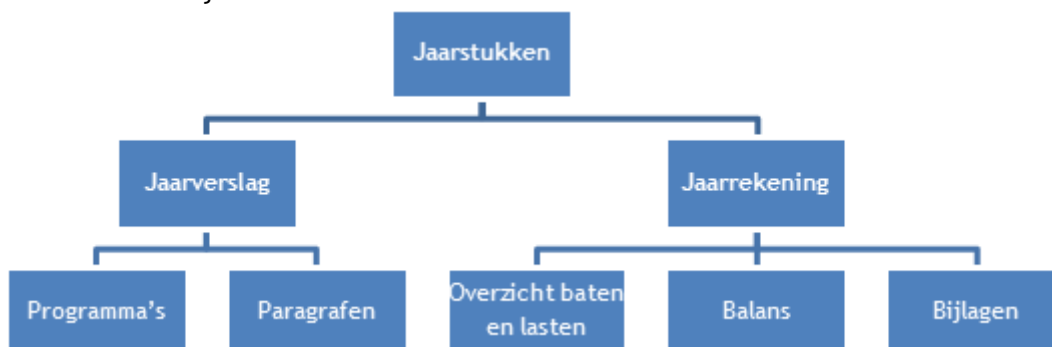
Verantwoordelijk voor: de gemeentelijke organisatie

Leeswijzer

Hoofdstructuur jaarstukken

De opbouw van de jaarstukken wordt in belangrijke mate voorgeschreven in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en is als volgt:

Figuur 1 Hoofdstructuur jaarstukken

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat de beleidsverantwoording, ook wel jaarverslag genoemd. De focus is gericht op het realiseren van de doelen, zoals gesteld in het coalitieakkoord [Nu investeren in de toekomst 2022-2026](#) (2022) en of er beleidsinhoudelijke of financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting 2025 zijn.

Uitgangspunt is dat de uitvoering voor ongeveer 80% uit reguliere activiteiten bestaat. Dat zijn *going concern* taken (vermeld in de financiële overzichten met taakvelden aan het eind van iedere hoofdgave). Daar is minder politieke sturing op nodig, zolang er geen essentiële afwijkingen zijn.

Hoofdstuk 2 met het **Jaarverslag** bevat:

1. Elf programma's onderverdeeld naar vijf hoofdgaven. Iedere hoofdgave bevat:
  - Het in de begroting vermelde hoofddoel, de ambitie waar aan gewerkt is.
  - **Wat we hebben bereikt:** Een tabel met daarin in één oogopslag de mate van doelrealisatie.
  - Wat de hoofdgave in totaal heeft gekost.

Ieder programma bevat:

- Een toelichting op de mate van doelrealisatie.
- **Wat daarvoor is gedaan en met wie:** Een tabel met daarin in één oogopslag of gedaan is wat begroot was + een tekstuele toelichting op wat niet of anders is gedaan ten opzichte van wat voorgenomen of begroot was.
- Een overzicht met bij ministeriële regeling vastgestelde beleidsindicatoren. De resultaten zijn te vergelijken met die van andere gemeenten: www.waarstaatjegemeente.nl.
- Onder **Wat heeft het gekost** staat het overzicht van baten en lasten op het niveau van voorgeschreven taakvelden. Het taakveld Mutaties reserves is vanwege deze taakveld indeling in zijn geheel onderdeel van Programma ondersteuning. Het resultaat op een programma (excl. reservemutaties, met uitzondering van Programma Ondersteuning) wordt toegelicht als t.o.v. de begroting sprake is van:
  - o > € 350.000 in afwijking op het saldo, of in afwijking op de baten en lasten als dit uit oogpunt van begrotingsrechtmatigheid wenselijk is;
  - o afwijkingen die politiek van belang zijn.

2. In afzonderlijke programmaoverstijgende paragrafen staan beleidsinhoudelijke onderwerpen die extra aandacht vragen, beleidslijnen met betrekking tot de lokale heffingen en relevante beheersmatige aspecten. Het betreft:

- Volhoudbaar: Een groene, gezonde en klimaatbestendige leefomgeving;
- Leeuwarden Oost;
- Binnenstad;
- Sociaal Domein Fryslân;
- Investeringsprogramma en fondsen;
- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Openbaarheidsparagraaf;
- Verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden;
- Grondbeleid.

De **Jaarrekening** (financiële rekening) bevat de financiële verantwoording over 2025 en vindt u in hoofdstuk 3. Na de beschrijving van de waarderingsgrondslagen (3.1) staat in 3.2 het financieel resultaat met toelichting daarop, inclusief begrotingsrechtmatigheid, informatie in het kader van de Wet normering topinkomens (WNT), incidentele baten en lasten en het EMU saldo. De balans is toegelicht in 3.3, de verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa) in 3.4 en het totaaloverzicht baten en lasten per taakveld in 3.5.

De Gemeentewet schrijft voor dat het college verantwoording af legt over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening. De **rechtmatigheidsverantwoording** van het college staat in:

- Hoofdstuk 3.2.2 Begrotingsrechtmatigheid met de technische analyse. Dit houdt in dat begrotingsafwijkingen zijn afgezet tegen de regels opgenomen in de financiële verordening.
- Hoofdstuk 3.6 Rechtmatigheidsverantwoording met de einduitkomst (€) op basis van voorgaande analyse (begrotingscriterium). Daarnaast bevat deze verantwoording ook de einduitkomst ten aanzien van het voorwaarden- en misbruik- en oneigenlijk gebruik criteria.

In het jaarverslag:

- De paragraaf Bedrijfsvoering (2.15) met aanvullende informatie over de einduitkomst van de rechtmatigheidsverantwoording.

Na hoofdstuk 3 volgen de **bijlagen**. De bijlagen bevatten onder andere overzichten met restantkredieten, subsidies aan instellingen en financiële kengetallen. In bijlage G staat de 'Brede Welvaartsindex' (BWI) van Leeuwarden. Deze BWI zegt iets over in hoeverre lange termijn doelen daadwerkelijk worden bereikt. De BWI houdt rekening met welvaartsaspecten zoals gezondheid, onderwijs, milieu en geluk. De BWI integreert de monitoring van de 17 Sustainable Development Goals (SDG's) die de VNG voor gemeenten heeft ontwikkeld.

1. INLEIDING

1.1 Inleiding

Waar staan we

Context

In 2025 stonden uitvoering en afronding centraal. Het laatste jaar van deze collegeperiode stond enerzijds in het teken van het realiseren van de ambities uit het coalitieakkoord *Nu investeren in de toekomst*, en anderzijds in het voorbereiden van een goede overdracht naar een nieuw bestuur.

Het jaar werd sterk beïnvloed door landelijke politieke ontwikkelingen. De val van het kabinet bracht onzekerheid mee over toekomstige wetgeving, financieringsstromen en beleidskaders. Tegelijkertijd hadden inwoners, organisaties en gemeenten te maken met stijgende kosten, een krappe woningmarkt en toenemende druk op sociale voorzieningen. Ook thema's als klimaat, mobiliteit en veiligheid vroegen om blijvende alertheid. Als gemeente hebben we te acteren op de onzekerheden en taken die de Rijksoverheid belegd bij gemeenten. In 2025 hebben we dit goed op kunnen vangen. We kijken terug op een stabiel bestuur, gedegen beleidsuitvoering en consistente aansluiting bij onze inwoners.

Ondanks deze dynamiek is er in 2025 gestaag doorgewerkt aan een gemeente waarin mensen prettig kunnen wonen, leven, leren en werken. We hebben voortgang geboekt op grote transities en tegelijk aandacht gehouden voor de dagelijkse praktijk in wijken en dorpen. In samenwerking met partners, maatschappelijke organisaties en ondernemers zijn stappen gezet die bijdragen aan een toekomstbestendig en veerkrachtig Leeuwarden.

In dit verslag lichten we toe wat er in 2025 is bereikt en welke lessen we meenemen naar de volgende bestuursperiode.

De staat van brede welvaart

Brede welvaart blijft de leidraad voor het gemeentelijk handelen. Het gaat hierbij om meer dan economische groei: gezondheid, veiligheid, samenleving, milieu en welzijn zijn minstens zo relevant. De nieuwste cijfers uit de [Brede Welvaartsmonitor](#) laten een gemengd beeld zien. Op onderdelen zoals welzijn, milieu, samenleving en wonen zijn lichte verbeteringen zichtbaar, terwijl er ook uitdagingen zijn, bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid, materiële welvaart, gezondheid en vrije tijd.

Daarnaast heeft de ambtelijke organisatie in 2025 een brede trendverkenning opgeleverd – *Langs de lijnen van de toekomst* – waarin externe maatschappelijke, technologische en demografische ontwikkelingen in kaart zijn gebracht en geanalyseerd op hun verwachte impact op de brede welvaart. Deze verkenning vormt een belangrijke basis voor de advisering richting het nieuwe bestuur en helpt om toekomstige keuzes beter te onderbouwen.

In de volgende samenvattingen per hoofdpoging worden de resultaten van het afgelopen jaar kort toegelicht.

Sterke samenleving met kansen voor iedereen

In 2025 is stevig ingezet op het verbeteren van bestaanszekerheid en het vergroten van kansengelijkheid. Inwoners konden meer bijverdienen naast de bijstand, er kwam extra aandacht voor maatwerk en een toegankelijke dienstverlening, en de pilot basisbanen werd voortgezet. De aanpak van armoede en schulden is verder verdiept, met een toegenomen bereik van vroegsignalering en sterke resultaten in verschillende trajecten – waaronder het Jongerenperspectieffonds en vernieuwde schuldhulpverlening. Binnen de jeugdhulp en Wmo

zijn belangrijke stappen gezet. Via de Lokale Inclusieagenda, het Regenboogprogramma en initiatieven tegen laaggeletterdheid werd gewerkt aan een inclusieve gemeente. Onderwijsprogramma's zoals Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO), VVE en Startkwalificatie lieten goede resultaten zien. Op het gebied van sport en gezondheid hebben we inwoners, verenigingen en instellingen gefaciliteerd om meer gebruik te kunnen maken van voorzieningen.

Betaalbaar wonen in een gezonde en veilige leefomgeving

De woningbouwproductie bleef achter bij de ambitie, mede door de vertraagde landelijke wetgeving en eerdere marktdips. Toch werden in de dorpen en voor studenten concrete stappen gezet en is via de versnellingstafel intensief gewerkt aan toekomstbestendige nieuwbouw. Ook in de bestaande wijken is geïnvesteerd, onder meer via herstructurering en behoud van voorzieningen. Op het terrein van beheer, biodiversiteit en openbare ruimte zijn belangrijke stappen gezet, hoewel enkele vervangingsopgaven en ecologische maatregelen naar 2026 zijn doorgeschoven door capaciteitsdruk en externe afhankelijkheden.

Op het gebied van veiligheid is stevig ingezet: van het tegengaan van overlast tot ondermijning, digitale veiligheid en maatschappelijke onrust. Het Interventieteam Ondermijning en het Gemeentelijk Bibob Bureau zijn volledig operationeel geworden. Binnen het Weaze-gebied wordt vanuit een integrale aanpak gewerkt aan leefbaarheid en veiligheid.

Toonaangevend in cultuur en evenementen

In 2025 heeft Leeuwarden haar culturele positie verder versterkt. De stad bouwde voort op de erfenis van Culturele Hoofdstad en de gemeente droeg bij aan Arcadia 2025. De cultuursector is uitgebreid ondersteund, met aandacht voor jonge makers, talentontwikkeling en cultuureducatie. Ook is cultuur opnieuw ingezet als motor voor maatschappelijke verandering, onder andere in Leeuwarden Oost, waar cultuur, gezondheid en leefbaarheid samenkomen. Grote evenementen, festivals en samenwerkingen binnen *We the North* versterken de aantrekkingskracht van de stad.

Een circulaire en concurrerende economie

De lokale economie blijft sterk in ontwikkeling. De startmeting van het beleidskader Economische Ontwikkeling bevestigde dat bedrijven actief werken aan digitalisering, verduurzaming en circulariteit. Via het vestigingsklimaat, innovatieprojecten en samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven is gewerkt aan duurzame groei. De Internationale Basisschool opende haar deuren en initiatieven voor talentbehoud en internationale verbinding kwamen tot bloei.

In de mobiliteit is met de concept-uitvoeringsagenda een stevige basis gelegd voor duurzame mobiliteit volgens de STOMP-principes. Fiets- en mobiliteitsprojecten kwamen op gang, al zijn enkele verkeersmaatregelen doorgeschoven om werkzaamheden te combineren. Het Beleidskader Water werd uitgewerkt in een uitvoeringsagenda en verder concreet gemaakt via onderzoeken, pilots en inventarisaties van waterrecreatie en -systemen.

Samenwerking en organisatie

In dit laatste jaar van de collegeperiode is verder gewerkt aan een betrouwbare, toegankelijke en moderne overheid. De gemeente versterkte haar positie op nationaal en Europees niveau, onder andere via het Nationaal Programma Vitale Regio's, Europese subsidies en de NG4-samenwerking. De digitale transformatie kreeg verder vorm, met projecten gericht op datagedreven werken, privacy, cyberveiligheid en de menselijke maat in digitalisering. De gemeente bouwt daarbij voort op jaren van digitale experimenten binnen de Leeuwarder Digitale Agenda. Succesvolle innovaties worden inmiddels breed toegepast en Leeuwarden wordt landelijk steeds vaker genoemd als voorbeeld van een zorgvuldige en vooruitstrevende digitale aanpak.

Ook op het gebied van participatie en democratische vernieuwing zijn stappen gezet, met nieuwe werkvormen, gesprekken met inwoners en de voorbereiding op de eerste *Leeuwarden-Praat-Mee-Dag*. De dienstverlening werd persoonlijker en efficiënter, en organisatiebreed is gewerkt aan integraliteit, weerbaarheid en duurzame uitvoering.

Tot slot

We sluiten deze collegeperiode af met de constatering dat er veel is bereikt in uitdagende omstandigheden. De brede welvaart in Leeuwarden staat onder druk, maar we hebben belangrijke stappen gezet om fundamenten te leggen voor de toekomst: in bestaanszekerheid, leefbaarheid, duurzaamheid, economie, veiligheid en cultuur. Sommige opgaven blijven complex en vragen blijvende inzet, zoals de woningbouw, jeugd, ondermijning, biodiversiteit en vervangingsopgaven in de infrastructuur.

We dragen deze resultaten, inzichten en lopende trajecten met vertrouwen over aan het nieuwe gemeentebestuur. Samen met inwoners, organisaties, bedrijven en partners blijven we werken aan een sterk, groen, gezond en inclusief Leeuwarden – nu en in de generaties die volgen.

Financieel resultaat

De financiële situatie van de gemeente Leeuwarden bleef in 2025 stabiel. De stand van de Algemene Reserve (AR) is solide. De AR blijft boven de vastgestelde ondergrens van € 15 mln en is voldoende om de geïnventariseerde risico's op te vangen. Wij hebben geen ingrijpende bezuinigingen hoeven door te voeren om financieel overeind te blijven.

Het rekeningresultaat over 2025 is € 35,2 mln positief. De belangrijkste voor- en nadelen zijn:

- € 18,8 mln voordeel aan ontvangen Rijksmiddelen: vanuit de september- en decembercirculaire 2025 zijn aanvullingen ontvangen. De raad is geïnformeerd per brief van 16 december 2025 over de ontwikkeling van het gemeentefonds (o.a. de impact van de septembercirculaire 2025). Zoals in deze brief aangegeven worden deze middelen niet meer per jaareinde in de lopende begroting verwerkt maar komen tot uitdrukking in het resultaat.
- € 3,8 mln onderuitputting van kapitaallasten. Vanwege het later gereed komen van vervangingsinvesteringen in o.a. civiele kunstwerken, verhardingen, openbare verlichting en sportaccommodaties zijn afschrijvingskosten lager dan begroot.
- € 2,6 mln aan baat uit de nieuwe specifieke uitkering (SPUK) Realisatiestimulans. In 2025 was sprake van de start van de bouw van 370 woningen in deze categorie.
- € 2,5 mln voordeel voor de opvang van Oekraïners: omdat de werkelijke gemaakte kosten per opvangplek (doorberekening van o.a. huur, schoonmaak, beveiliging en personeel) lager liggen dan het normbedrag dat het Rijk hiervoor vergoed.
- € 1,8 mln voordeel uit schade-uitkering brandverzekering vanwege de afgebrande noodlokalen van IKC de Pionier in Leeuwarden.
- € 1,1 mln voordeel op de bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân door lagere lasten in 2025 en een nagekomen baat over 2024 en eerdere jaren.

Hoe is het geld besteed?

Figuur Lasten inclusief stortingen in reserves

Totaal 824.022 K

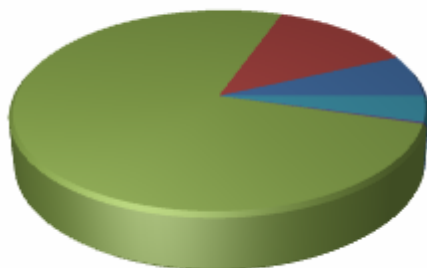

- R1KST401 - Salarissen en sociale lasten € 143.897 K
- R1KST402 - Belastingen € 2.969 K
- R1KST403 - Goederen en diensten € 305.825 K
- R1KST404 - Overdrachten € 251.562 K
- R1KST405 - Rente en dividend € 8.589 K
- R1KST407 - Verrekeningen € 111.180 K

Hoe komt de gemeente aan haar geld?

Figuur Baten inclusief onttrekkingen aan reserves

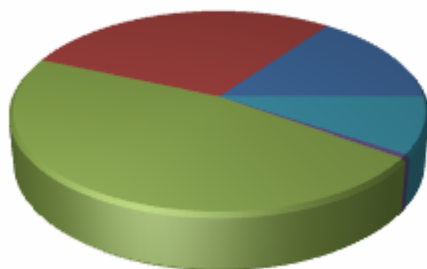
Totaal 859.271 K

- R1KST802 - Belastingen € 57.853 K
- R1KST803 - Goederen en diensten € 111.237 K
- R1KST804 - Overdrachten € 652.447 K
- R1KST805 - Rente en dividend € 2.268 K
- R1KST807 - Verrekeningen € 35.466 K

Figuur Baten (incl. onttrekkingen reserves) excl. algemene uitkering

Totaal 388.138 K

- R1KST802 - Belastingen € 57.853 K
- R1KST803 - Goederen en diensten € 111.237 K
- R1KST804 - Overdrachten € 181.314 K
- R1KST805 - Rente en dividend € 2.268 K
- R1KST807 - Verrekeningen € 35.466 K

Toelichting Lasten

- Salarissen en sociale lasten: betreft lasten van personeel in dienst bij de gemeente inclusief SW-medewerkers.
- Belastingen: betreft diverse betaalde belastingen voor eigendommen van de gemeente, waaronder gemeentelijke heffingen, waterschapsbelasting en vennootschapsbelasting.
- Goederen en diensten: betreft de inkoop van diverse goederen en diensten zoals Jeugdhulp, Wmo, inhuur van personeel, verwerking afval, onderhoud aan werken en programmatuur, e.d.
- Overdrachten: betreft o.a. verstrekte bijstandsuitkeringen en subsidies.
- Rente en Dividend: betreft rente op langlopende geldleningen.
- Verrekeningen: betreft stortingen in reserves en voorzieningen, afschrijvingskosten en interne doorbelastingen.

Toelichting Baten

- Belastingen: betreft gemeentelijke heffingen voor OZB, riool, honden en toeristenbelasting.
- Goederen en diensten: betreffen diverse gemeentelijke heffingen en leges, waaronder afval, en overige opbrengsten vanuit privaatrechtelijke personen.
- Overdrachten: betreft hoofdzakelijk de algemene uitkering en specifieke uitkeringen van het Rijk. Daarnaast zijn er diverse bijdragen van gemeenten, provincies, Europese Unie en overige overheden, zoals SDF.
- Rente en Dividend: betreft diverse dividend- en winstuitkeringen, o.a. van de BNG, Parkeergarages Leeuwarden CV en Omrin. Daarnaast rente op verstrekte geldleningen.
- Verrekeningen: betreft onttrekkingen aan reserves en voorzieningen en interne doorbelastingen.

Zichtbare resultaten

Veel ging er goed, maar er waren ook zaken die beter konden. Hieronder noemen we een aantal ontwikkelingen die in 2025 duidelijk naar voren kwamen.

Wat ging goed

1. Effectievere aanpak van armoede en schulden: Het bereik van inwoners nam sterk toe, onder meer door 20% meer vroegsignalering en succesvolle trajecten via het Jongerenperspectieffonds en Volwassenenfonds.
2. Sterkere gemeentelijke weerbaarheid tegen ondermijning: De introductie van het Interventieteam Ondermijning en het Gemeentelijk Bibob Bureau zorgde direct voor zichtbare resultaten in de aanpak van drugsoverlast, integriteitsrisico's en ondermijnende activiteiten.
3. Belangrijke doorbraken in sport, bewegen en onderwijs: In 2025 werd de openbare ruimte vergroend met projecten zoals rondom de Eewal en het Beursplein, werd de nieuwe fietsstraat Wergeasterdyk opgeleverd en kreeg de Westersingel een beweegvriendelijke inrichting als onderdeel van de 30 km/pu-aanpak.

Wat vraagt aandacht

1. Achterblijvende woningbouw en druk op volkshuisvesting: De productie bleef met 438 woningen te laag, waardoor ambities voor sociale huur en gebiedsontwikkeling verder onder druk komen te staan.
2. Vertraging bij grote fysieke projecten: Grote fysieke projecten zoals brugvervangingen en fietspaden liepen vertraging op door beperkte uitvoeringscapaciteit, afhankelijkheden met provinciale trajecten en nog niet afgeronde financiering.
3. Verder versterken van sociale basis en inclusie: Het verder versterken kostte meer tijd doordat maatwerkplannen, onderdelen van de Lokale Inclusieagenda en enkele pilots en onderzoeken zijn uitgesteld door capaciteits- en budgettaire knelpunten.

2. JAARVERSLAG

A Programmaplan

2.1 Sterke samenleving met kansen voor iedereen

Doel en ambitie

Strategisch doel:

Een sterke samenleving met kansen voor iedereen

Ambitie:

We willen de bestaanszekerheid van mensen verbeteren en de kansengelijkheid vergroten. Door mensen meer mogelijkheden te bieden om zich te ontwikkelen en mee te doen. Werk zien we hierbij als een belangrijke sleutelfactor. We zetten ons in voor een sterke sociale basis in wijken en dorpen, een veilige en gezonde leefomgeving en een fijne buurt. We verleggen het zwaartepunt van curatief naar preventief. We nemen belemmeringen weg, zijn bereikbaar en laagdrempelig. We werken aan een krachtige samenleving van mensen. Samen met inwoners, bedrijven, scholen, zorgverzekeraars en maatschappelijke organisaties. In de stad en in de dorpen.

Wat is er bereikt?

- Op koers of gelukt
- Niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status doelrealisatie

Nr.	Te bereiken doelstelling	Status doelrealisatie
1.	Bestaanszekerheid	
1.1	Bevorderen economische kansen en werk voor iedereen	
1.2	Armoede voorkomen	
2.	Meedoen	
2.1	Ondersteuning en gezondheidszorg voor iedereen	
2.2	Versterken Sociale basis	
2.3	Maak steden en dorpen inclusief	
2.4	Kansrijke start voor inburgeraars	
3.	Volksgezondheid en sport	
3.1	Gezond leven	
3.2	Positieve gezondheid	
3.3	Bewegen en sport	
4.	Onderwijs	
4.1	Kansengelijkheid in het onderwijs	

Wat heeft het in totaal gekost?

Tabel Overzicht hoofdopgave per programma Bedragen x € 1.000

	Begroting			Rekening		Rekening	
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	t.o.v. begroting saldo
R2HOG01 - Sterke samenl., kansen voor iedereen							
R2PGM0101 - Bestaanszekerheid	193.645	106.988	-86.657	192.321	108.516	-83.805	2.852
R2PGM0102 - Meedoen	232.034	30.872	-201.162	226.346	29.004	-197.342	3.820
R2PGM0103 - Volksgezondheid en sport	28.167	6.183	-21.984	26.236	6.698	-19.538	2.446
R2PGM0104 - Onderwijs	30.209	13.614	-16.595	28.439	12.579	-15.861	734
Totaal 2025	484.055	157.658	-326.398	473.342	156.797	-316.546	9.852

2.1.1 Bestaanszekerheid

Portefeuillehouders: Hein Kuiken en Abel Reitsma

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

- Prestatie behaald
- Prestatie niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status realisatie activiteiten

Nr.	Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken	Te verantwoorden	
		Inhoudelijk	Financieel
1.1	Bevorderen economische kansen en werk voor iedereen		
1.1.1	Start pilot basisbanen	●	●
1.1.2	Verhogen ruimte om bij te verdienen in de bijstand	●	●
1.1.3	Continue inzet Buitenkans	●	●
1.1.4	Vernieuwen werkwijze bijstandsaanvragen	●	●
1.2	Armoede voorkomen		
1.2.1	Het doorbreken van armoede van generatie op generatie	●	●
1.2.2	Vergroten van de bestaanszekerheid	●	●
1.2.3	Schuldenaanpak vereenvoudigen en versnellen	●	●

1.1 Bevorderen economische kansen en werk voor iedereen

In 2025 heeft de gemeente zich ingezet om de zekerheid van inkomen en het welzijn van haar inwoners te verbeteren. Daarbij lag de focus op het vergroten van de mogelijkheden om mee te doen in de samenleving. Werk en maatschappelijke deelname waren hierbij belangrijke uitgangspunten. De gemeente richtte zich op het wegnemen van obstakels en bood ondersteuning aan inwoners die een stap wilden zetten richting werk of andere vormen van deelname aan de samenleving.

Door het toepassen van ruimte om bij te verdienen in de bijstand konden inwoners met deeltijdarbeid naast hun uitkering een premie van 25% ontvangen van inkomsten uit betaald werk. Dit verhoogde het inkomen en droeg bij aan verbetering bestaanszekerheid. Daarnaast zorgde de gemeente voor een dienstverlening die makkelijk toegankelijk en goed bereikbaar is. Onderdeel is het investeren in geautomatiseerde processen voor het aanvragen van uitkeringen. Deze werkwijze wordt naar verwachting in de 1e helft van 2026 operationeel.

Er werd extra aandacht besteed aan maatwerk, zodat de hulp goed aansloot bij de mogelijkheden van elke inwoner. Op deze manier droeg de gemeente bij aan het vergroten van de zelfredzaamheid en het actief meedoen van mensen, zowel in de stad als in de dorpen.

1.1.1 • Start pilot basisbanen

In 2025 is de pilot basisbanen voortgezet. Dit gebeurde in samenwerking met team Werk van de sector Werk en Participatie, het programma Leeuwarden-Oost en Caparis (als formele werkgever). De basisbanen zijn bedoeld voor inwoners die moeilijk aan werk kunnen komen. Zij voeren zinvolle werkzaamheden uit in wijken en dorpen. Het beoogde plan was om het aantal basisbanen uit te breiden naar 25, maar dit is niet gelukt. Net als in

2024 was er niet genoeg geld om dit te realiseren. In 2025 waren er 16 basisbanen beschikbaar. Dit aantal past bij de beschikbare middelen en wat uitvoerbaar is.

In 2025 is ook een onderzoek gedaan naar de effecten van de basisbanen. De gemeenteraad heeft hierover in mei een verslag gekregen. Daarnaast is een aanvullend onderzoek gestart om te bekijken hoe de middelen voor de basisbanen blijvend worden ingezet. De gemeenteraad wordt hierover in 2026 geïnformeerd.

1.2 Armoede voorkomen

De gemeente Leeuwarden zet zich actief in om armoede te bestrijden en de gevolgen ervan te verminderen. De aanpak richt zich op drie belangrijke doelen: het doorbreken van armoede die van generatie op generatie wordt doorgegeven, het verbeteren van de financiële zekerheid van inwoners en het eenvoudiger en sneller oplossen van schulden. De gemeente ligt goed op koers om deze doelen te bereiken.

Armoede doorbreken van generatie op generatie

Samen met partners op het gebied van jeugd, onderwijs en gezondheid werkt de gemeente aan het duurzaam stoppen van armoede binnen gezinnen. Daarvoor is het belangrijk dat kinderen mee kunnen doen aan sport, cultuur en schoolactiviteiten, ongeacht de financiële situatie thuis. En dat de gemeente en partners deze kinderen en gezinnen goed weten te bereiken. In 2025 is daar verder aan gewerkt. Het bereik van de jeugdregelingen bleef hoog en gelijk aan dat van 2024. Via het programma Sam& maakten 3.200 kinderen gebruik van voorzieningen zoals schoolreisjes en sportactiviteiten. Ook de extra ondersteuning van het Jeugdeducatiefonds bij onderwijs en ontwikkeling is veel ingezet. In totaal 14.050 keer. Dit is de som van alle kinderen uit de groepen en individueel bij elkaar opgeteld.

Onderzoek en verbeteringen in het beleid

De gemeente baseert haar aanpak op het beleid 'armoede- en schuldhulp' uit 2022. De Rekenkamer onderzocht dit beleid in 2023 en 2024 en gaf zes aanbevelingen om het te verbeteren. De gemeenteraad heeft deze aanbevelingen eind 2024 overgenomen en ook een motie aangenomen over de effecten van minimaregelingen. Voor de uitvoering van de aanbevelingen zijn geen extra budgetten beschikbaar gesteld. In 2025 is verder gewerkt aan de uitvoering van de aanbevelingen. Daarnaast is onderzoek gedaan naar de invloed van landelijk en lokaal beleid op het besteedbaar inkomen van verschillende huishoudens. Hiermee is uitvoering gegeven aan de motie 'Effecten minimaregelingen'. Daar komt in 2026 een vervolg op, samen met de aanbeveling van de Rekenkamer om specifiekere doelstellingen te maken voor het armoedebeleid.

Bestaanszekerheid vergroten

Om de financiële zekerheid van inwoners te versterken, lag de focus in 2025 op het vergroten van het bereik van armoede- en minimaregelingen. Ook is gewerkt aan het behouden van voorzieningen die de afgelopen jaren zijn opgebouwd. Dankzij een communicatiecampagne is de bekendheid van verschillende regelingen toegenomen. Vooral het Volwassenenfonds Sport & Cultuur kende een flinke stijging: in 2025 konden 1.670 volwassenen deelnemen aan sport- en cultuuractiviteiten met ondersteuning van de gemeente. Daarnaast is de Voorzieningenwijzer geborgd bij de samenwerkingspartners en is de Armoedemonitor doorontwikkeld. Hierbij zijn nieuwe gegevens van het CBS, SCP en Nibud meegenomen om beter inzicht te krijgen in de armoedeproblematiek.

Schuldenaanpak vereenvoudigen en versnellen

De schuldenaanpak richt zich op het voorkomen van schulden, het vroegtijdig signaleren van problemen en het duurzaam oplossen van schulden.

Voorkomen van schulden

In 2023 is een preventieplan gemaakt dat zich richt op belangrijke levensgebeurtenissen en groepen die meer risico lopen op armoede en schulden. In 2025 lag de nadruk op een geldhulp-campagne, financiële educatie voor mbo-studenten en informatie voor jongeren die bijna 18 worden.

Vroegsignalering

Het doel is om jaarlijks 5% meer mensen vroegtijdig te bereiken. Ten opzichte van 2024 is het bereik in 2025 met 20% gestegen. Ook accepteren iets meer mensen hulp. In mei 2025 is een pilot gestart waarbij inwoners met betalingsachterstanden eerder worden bereikt en geholpen, samen met Achmea, de Rechtbank Noord Nederland en Amaryllis. Deze aanpak bleek succesvol en wordt in 2026 voortgezet. Daarnaast is per september 2025 de eenjarige pilot Vroegtijdige doorbraak gestart. Deze pilot richt zich op 50 inwoners die nog geen problematische schulden hebben.

Oplossen van schulden

In 2025 is Amaryllis begonnen met intensievere budgetcoaching, inclusief het programma 'Omgaan met geld'. Dit programma wordt ook gebruikt tijdens individuele begeleiding via het online platform Gezonde Boel. De schuldhulpverlening voor particulieren is per 1 oktober opnieuw aanbesteed en wordt nu uitgevoerd door KBNL. Voor (ex-)ondernemers voert Brink Bewindvoering sinds oktober 2025 nieuwe schuldhulpverleningstrajecten uit. Vanuit het Jongerenperspectieffonds (JPF) waren opnieuw 25 trajecten beschikbaar voor jongeren met problematische schulden. De eerste groep jongeren die een tweejarig begeleidingstraject volgde, is schuldenvrij terug naar school of werk gegaan. Slechts 2 van deze 25 jongeren zijn voortijdig gestopt. De pilot Schuldenvrij is geëvalueerd. Vanwege de positieve resultaten is de pilot in september 2025 voor een jaar voortgezet. In dit vervolg worden de eerder opgedane inzichten en resultaten van de aanpak benut. De begeleiding is een vast onderdeel van de aanpak geworden. Ook het kwijtschelden van de restschuld maakt deel uit van de aanpak.

Met deze gerichte aanpak wil de gemeente Leeuwarden armoede en schulden effectief verminderen en inwoners helpen om een stabiele financiële toekomst op te bouwen.

Beleidsindicatoren

Tabel Trends verplichte beleidsindicatoren

Nr.	Doel/naam indicator	Eenheid	Bron	2021	2022	2023	2024	2025	100.000-300.000 inwoners 2025
Bevorderen economische kansen en werk voor iedereen									
1	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	CBS/LISA	946,7	968,9	993,1	995,7	*	932,8*
2	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	67,9	70,3	71,8	72,5	*	73,3*
3	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22-jarigen	CBS	3	2	3	3	*	2*
4	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	582,4	517,1	497,1	493,8	494,0	331,5
5	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	CBS	429,7	219,5	261	306,6	*	195,7*
Armoede voorkomen									
6	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS	10	9	9	9	*	7*

*Laatste meting 2024

Aanvullende indicatoren armoede voorkomen

Tabel Gebruik minimaregelingen

	2021	2022	2023	2024	2025
Bijzondere bijstand	2.794	2.674	2.731	2808	2.753
Inkomenstoeslag	3.604	3.586	3.682	3.182	3.454
AV-Frieso	5.456	5.380	5.432	5.508	5486
Studietoelage	124	153	238	312	381
Samt	2.592	2.919	3.086	3.132	3.200
Volwassenenfonds				802 (vanaf juli)	1670

Bron: Suite4SD

Tabel Aantal curatieve trajecten schuldhulpverlening

	2021	2022	2023	2024	2025
Particuliere trajecten	325	330	269	338	312*
Ondernemers	29	32	59	40	29
Totaal	354	362	328	378	341

*Gegevens tot en met 3e kwartaal 2025

Bron: KBNL, Zuidweg&Partners

Tabel Toelichting vroegsignalering

	2021		2022		2023		2024 Amaryllis		2024 gemeente		2025 Amaryllis		2025 gemeente	
	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %	aantal	in %
Aantal signalen	769		1.504		4.301		3.893		3.489		4.189		2.990	
Crisissignalen							771				725			
Daadwerkelijk benaderd											3.411		2.990	
Contact gelegd	371	48%	451	30%	1761	41%	1824	47%	695	20%	2.299	67%	378	13%
Hulp geaccepteerd	165	44%	150	33%	289	16%	652	36%	104	15%	677	29%	47	12%
Waarvan Quick fix	98	59%	91	61%	190	66%	386	59%	31	30%	408	61%	16	34%
Waarvan (nieuwe) vervolghulp	67	41%	59	39%	99	34%	109	17%	31	30%	56	8%	13	28%
Waarvan ontving al hulp							157	24%	42	40%	213	31%	18	38%
(nieuwe) vervolghulp waarvan verwijzing naar schuldhulpverlening	23		51		84		99		27		49		19	

Bron: RIS Inforing

Betrokken verbonden partijen

- Stichting Kredietbank Nederland (KBNL) Leeuwarden
- Caparis NV Drachten
- Sociale Werkvoorziening Fryslân Drachten

Wat heeft het gekost?

Programma	Bedragen x € 1.000			
	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	176.446	193.645	192.321	1.324
Baten	93.034	106.988	108.516	1.528
Resultaat	-83.412	-86.657	-83.805	2.852

Toelichting resultaat

Binnen het programma Bestaanszekerheid worden de volgende bedragen via de reserve budgetoverheveling (taakveld 010 Mutaties reserves, programma Ondersteuning) overgeheveld naar 2026:

- Participatiewet in Balans	€ 431.000 (TKV630)
- Visie armoede en schuldhulp	€ 449.000 (TKV630)
- Expeditie 2030	€ 481.000 (TKV650)
- Arbeidsmarktregio (Fryslân Werkt)	€ 629.000 (TKV650)
Budgetoverheveling totaal storting in reserve	€ 1.990.000

Zie voor nadere toelichting hoofdstuk C 2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

Het resultaat van het programma Bestaanszekerheid na aftrek van bovengenoemde stortingen in de reserve bedraagt € 862.000 voordelig en ziet toe op de volgende taakvelden:

Taakveld 621/622/623 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	€ 431.000
Taakveld 630 Inkomensregelingen	€ 299.000
Taakveld 640 WSW en beschut werk	€ 3.000
Taakveld 650 Arbeidsparticipatie	€ 129.000
Resultaat 2025 na stortingen reserve budgetoverheveling	€ 862.000 Voordeel

De grootste posten worden hierna genoemd.

Taakveld 621/622/623 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

- **Praktijkondersteuning huisartsen (voordeel € 170.000)**
Het incidentele voordeel ontstaat door lagere overheadkosten van huisartsen en minder declarabele uren dan verwacht.
- **Kwaliteit & toezicht (voordeel € 110.000)**
Het voordeel ontstaat door een combinatie van niet ingevulde vacatures en benoeming van personeel in de aanloopschaal.
- **Basisondersteuning wijkteams (voordeel € 173.000)**
De afspraken uit de CAO Sociaal Werk hebben direct invloed op de jaarlijkse indexering van de lumpsumverstrekking aan Amaryllis. Bij het opstellen van de begroting 2025 is, vooruitlopend op de CAO 2025-2026, ervan uitgegaan dat de loonsverhogingen vanaf de ingangsdatum van de nieuwe CAO onmiddellijk zouden doorwerken in de kosten. In de praktijk werd het loon echter pas twee maanden ná de ingangsdatum van de CAO verhoogd, en de daadwerkelijke loonsverhoging viel bovendien iets lager uit dan vooraf geraamd.
- **Overige nadelen (nadeel € 22.000)**
Diverse kleinere voor- en nadelen.

Taakveld 630 Inkomensregelingen

- Minimaregelingen (nadeel € 547.000)

Het tekort is met name ontstaan door toenemend gebruik van de regeling voor individuele studietoeslag.

Daarnaast is het tekort op de minimaregelingen veroorzaakt door een toename van het gebruik van de regelingen als gevolg van o.a. communicatiecampagnes. Bij de TURAP werd nog uitgegaan van een verwacht nadeel van € 765.000. Het open einde karakter van de minimaregelingen maakt het voorspellende vermogen lastig.

- Uitvoeringskosten (voordeel € 322.000)

Voordelen op de uitvoeringskosten zijn ontstaan door werkzaamheden tijdelijk met een lagere personele inzet te verrichten door het niet vervangen van collega's gedurende zwangerschapsverlof. Daarnaast is er sprake van een incidenteel voordeel op de personele inzet voor Oekraïne opvang door onder meer tijdelijke vacatures.

- Invordering en Handhaving (voordeel € 466.000)

Het voordeel bij team Handhaving en team Invordering ontstaat met name door tijdelijk niet ingevulde vacatureruimte. Daarnaast geldt voor team Handhaving dat een groot deel van het team nog niet het maximum van de inschaling heeft bereikt.

- Overige voordelen (voordeel € 56.000)

Diverse kleinere voor- en nadelen.

Taakveld	Bedragen x € 1.000						
	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
R2PGM0101 - Bestaanszekerheid							
R2TKV0621 - Toegang en eerstelijnsvoorz. Wmo	627	0	631	27	-4	27	23
R2TKV0622 - Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd	5.677	0	5.591	14	86	14	100
R2TKV0623 - Toegang en eerstelijnsvoorz. Integraal	14.799	147	14.490	147	308	0	308
R2TKV0630 - Inkomensregelingen	138.983	104.022	140.603	106.821	-1.620	2.799	1.179
R2TKV0640 - WSW en beschut werk	15.175	0	15.172	0	3	0	3
R2TKV0650 - Arbeidsparticipatie	18.385	2.819	15.834	1.507	2.552	-1.312	1.239
Totaal	193.645	106.988	192.321	108.516	1.324	1.528	2.852

2.1.2 Meedoen

Portefeuillehouders: Gijs Jacobse, Hein Kuiken, Nathalie Kramers en Abel Reitsma

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

- Prestatie behaald
- Prestatie niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status realisatie activiteiten

Nr.	Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken	Te verantwoorden	
		Inhoudelijk	Financieel
2.1	Ondersteuning en gezondheidszorg voor iedereen		
2.1.1	Uitvoering Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	●	●
2.1.2	Jeugdhulp	●	●
2.2	Versterken Sociale basis		
2.2.1	Versterken sociale netwerken	●	●
2.3	Maak steden en dorpen inclusief		
2.3.1	Lokale Inclusieagenda 2024-2026	●	●
2.3.2	Aandacht voor laaggeletterdheid	●	●
2.3.3	Diversiteit	●	●
2.4	Kansrijke start voor inburgeraars		
2.4.1	Een sociale basis voor statushouders neerzetten	●	●
2.4.2	Opvang vluchtelingen	●	●

2.1 Ondersteuning en gezondheidszorg voor iedereen

De werkwijze voor de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) laat goede resultaten zien. In de meest recente cijfers, ontvangen in april 2025, gaven inwoners gemiddeld een 7,9 als rapportcijfer voor de ondersteuning die zij kregen. Dit is ruim hoger dan de minimale eis van een 7.

De aanbesteding voor Wmo-hulpmiddelen is succesvol verlopen. Hierbij was vooral aandacht voor klantgerichtheid, stiptheid van levering en duurzaamheid. De overeenkomsten met leveranciers zijn voor langere tijd afgesloten, wat zorgt voor continuïteit.

In 2025 is voor de 7 buurt- en dorpskamers het maximale subsidiebedrag van € 7.950 per buurt- en dorpskamer verstrekt. Drie buurt- en dorpskamers hebben deze specifieke subsidie niet aangevraagd. Dankzij deze subsidie konden verschillende activiteiten plaatsvinden in de buurt- en dorpskamers. Voorbeelden hiervan zijn Sociaal Vitaal, lezingen en hulp bij vragen over uiteenlopende situaties. In 2026 wordt onderzocht hoe deze kamers bijdragen aan ontmoeting en levendigheid in de wijken en dorpen. Ook wordt bekeken op welke manier Amaryllis deze opdracht verder invult.

De samenwerking tussen verschillende domeinen krijgt een sterke impuls door het Integraal Zorgakkoord (Iza) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (Gala). Bij Gala ligt de nadruk vooral bij de gemeenten, terwijl Iza zich meer richt op de zorgsector. Beide akkoorden leggen de focus op preventie en gezond leven. In september 2025 is daar het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord

(AZWA) bijgekomen. Op termijn zullen Gala en Iza hierin opgaan. Zo worden bijvoorbeeld de keten-aanpakken uit Gala opgenomen als basisfunctionaliteiten in AZWA.

Voor Iza waren financiële middelen voor Fryslân beschikbaar. Als gemeente Leeuwarden hebben we € 382.000 ontvangen. Een groot deel van dit bedrag is ingezet voor lokale projecten, zoals voor Welzijn op Recept, het versterken van de Sociale Basis en het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). De uitvoering van deze projecten is in 2025 gestart.

De acties uit de Jeugd Agenda voor 2025 zijn bijna allemaal gestart of afgerond. Financieel gezien zijn niet alle geplande uitgaven voor activiteiten zoals opgenomen in de Jeugdagenda voor 2025 gedaan. De Jeugd Agenda geldt voor meerdere jaren, waardoor de uitgaven over die jaren verdeeld zijn. Het overschot van 2025 nemen we mee naar 2026. Dit gebruiken we voor de verwachte en geplande uitgaven in dat jaar.

2.2 Versterken Sociale basis

We liggen grotendeels op schema om de doelen uit het uitvoeringsplan te behalen. Afwijkingen worden hieronder toegelicht. De belangrijkste betrokken partijen zijn de gemeente Leeuwarden, met verschillende afdelingen, en Amaryllis. Daarnaast werken ook inwoners en diverse organisaties uit de wijken en dorpen mee.

2.2.1 • Versterken sociale netwerken

Het maken van maatwerkplannen voor alle wijken en dorpen vraagt meer tijd dan vooraf ingeschat. Extra capaciteit vanuit de regiodeal Noordwest Fryslân en het transformatieplan sociale basis (FPA) om versnelling in de maatwerkplannen aan te brengen bleef om uiteenlopende redenen uit. Dit blijft een belangrijk speerpunt binnen het uitvoeringsplan sociale basis. De komende periode wordt hier verder aan gewerkt.

Het onderzoek naar de app met activiteiten en initiatieven in de gemeente is afgerond. Het vervolgtraject loopt in 2026 verder in samenwerking met Amaryllis om de link te behouden met de website SamenLeeuwarden.

Door een tekort aan capaciteit is het onderzoek naar een meerjarige subsidie doorgeschoven naar 2026. Het buurtservicepunt, Bezoek & Co, Stjoer en NWC De Klomp ontvangen een meerjarige financiering op grond van de motie “onderzoek naar duurzame en of meerjarige vormen van financiering van de sociale basis”. De evaluatie loopt nog en zal in 2026 worden afgerond.

De voorbereidingen voor de visie op maatschappelijke voorzieningen zijn gestart. In 2026 wordt hier verder aan gewerkt.

2.3 Maak steden en dorpen inclusief

In Leeuwarden werken we aan een gemeente waar iedereen zich thuis voelt, veilig is en gelijkwaardig wordt behandeld. We willen dat iedereen mee kan doen en zichzelf kan zijn, ongeacht wie hij, zij of hen is. Verschillen zien we als een kracht. Daarom zetten we ons in voor veiligheid, zichtbaarheid, toegankelijkheid en verbinding tussen mensen.

Onze inzet voor diversiteit en inclusie komt tot uiting in verschillende programma's, beleidlijnen en samenwerkingen. Deze vormen samen een stevige basis om drempels weg te nemen, bewustwording te vergroten en kansen te bieden aan iedereen. Dit geldt ongeacht achtergrond, beperking, genderidentiteit, leeftijd, herkomst of levenswijze.

In 2025 hebben we zowel binnen onze organisatie als in de samenleving mooie stappen gezet. Samen met inwoners, partners, ervaringsdeskundigen en maatschappelijke organisaties hebben we activiteiten georganiseerd die bijdragen aan een meer inclusieve gemeente.

In 2025 zette de gemeente Leeuwarden belangrijke stappen binnen de Lokale Inclusie Agenda, met verbeteringen in fysieke en digitale toegankelijkheid en in de gemeentelijke dienstverlening. Ook werd gestart met de Publiek-Publieke Samenwerking voor het volwassenenonderwijs, als

duurzame vervanging van aanbestedingen. Voor het lokale uitvoeringsprogramma basisvaardigheden zijn voorbereidingen getroffen, al volgt verdere uitwerking later vanwege de nieuwe overeenkomst. Binnen het Regenboogprogramma vonden diverse activiteiten plaats rondom sociale veiligheid, zichtbaarheid en ontmoeting, in nauwe samenwerking met COC Friesland, Tûmba. Op het gebied van discriminatiebestrijding registreerde Tûmba (via Discriminatie.nl/Fryslân) 733 meldingen in Fryslân en bood ondersteuning, educatie en preventie in Leeuwarden. Daarnaast ondersteunde de gemeente de herdenking Slavernijverleden en Keti Koti, met versterking van educatie en dialoog. De Subsidieregeling Diversiteit en Inclusie werd in 2025 vrijwel volledig benut, wat de betrokkenheid en behoefte aan ontmoeting, participatie en inclusie onderstreept.

2.4 🚩 Kansrijke start voor inburgeraars

De gemeente heeft in samenwerking met de woningcorporaties 250 van de 265 statushouders gehuisvest. Hiermee is de wettelijke taakstelling voor 2025 gehaald en is de achterstand van de voorgaande jaren bijna ingehaald. Het (interbestuurlijk) toezicht door de Provincie Fryslân blijft daardoor op hetzelfde niveau, namelijk trede 1. Dit betekent dat we onze taak naar behoren uitvoeren.

Ook gaat de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Inburgering (2022) volgens planning. In 2025 zijn ongeveer 900 inburgeraars begeleid bij hun inburgering, taalontwikkeling, deelname aan de samenleving en het vinden van werk. Het inburgeringsproces duurt meestal drie jaar en bestaat uit verschillende onderdelen.

In 2025 hebben 223 deelnemers het participatieverklaringstraject afgerond. Verder hebben zo'n 112 deelnemers de Module Arbeidsmarkt en Participatie succesvol doorlopen. Het inburgeringsproces kent daarnaast drie routes gericht op onderwijs en taalontwikkeling:

- B1: gericht op taal en (vrijwilligers)werk, met 216 deelnemers gestart en 132 afgerond;
- Onderwijs: 28 deelnemers gestart en 48 afgerond;
- Zelfredzaamheid: 89 deelnemers gestart en 28 afgerond.

VluchtelingenWerk heeft 129 keer hulp geboden bij het regelen van praktische zaken. Ook het AMIF-project heeft 130 statushouders ondersteuning geboden, met taal- en werknemersvaardigheden op de werkvloer. De voorlopige resultaten hiervan zijn positief. Toch stond de uitvoering van de gemeentelijke begeleiding bij inburgering en deze trajecten in 2025 onder druk. Dit komt doordat de beschikbare middelen van de Wet inburgering 2021 niet toereikend zijn.

Tot slot zijn een aantal plannen niet of niet volledig uitgevoerd door veranderende omstandigheden. Zo is de motie 'Iedereen doet mee' nog niet uitgevoerd, omdat de realisatie van de Regionale Opvanglocatie (ROL) nog niet duidelijk is. Ook is de beoogde pilot 'Startklas', een extra activiteit bovenop de wettelijke verplichtingen, vanwege financiële ontwikkelingen niet doorgegaan.

Beleidsindicatoren

Tabel Trends verplichte beleidsindicatoren

Nr.	Doel/naam indicator	Eenheid	Bron	2021	2022	2023	2024	2025	100.000-300.000 inwoners 2025
Gezondheidszorg en ondersteuning voor iedereen									
1	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	910	840	830	750	740	674

Nr.	Doel/naam indicator	Eenheid	Bron	2021	2022	2023	2024	2025	100.000-300.000 inwoners 2025
2	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	16,7	17,7	18,2	17,8	*	14,7*
3	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	1,9	1,9	1,9	1,7	*	1,1*

Betrokken verbonden partijen

Geen.

Wat heeft het gekost?

Programma	Bedragen x € 1.000			
	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	197.791	232.034	226.346	5.688
Baten	9.059	30.872	29.004	-1.868
Resultaat	-188.732	-201.162	-197.342	3.820

Toelichting resultaat

Binnen het programma Meedoen worden de volgende bedragen via de reserve budgetoverheveling (taakveld 010 Mutaties reserves, programma Ondersteuning) overgeheveld naar 2026:

- ROL Regionale Opvanglocatie	€ 117.000 (TKV610)
- European Youth Capital 2028	€ 93.500 (TKV610)
- Aanpak problematiek jeugdzorg	€ 382.000 (TKV6751)
- Brede aanpak dakloosheid SDF	€ 1.354.000 (TKV6812)

Budgetoverheveling totaal storting in reserve € 1.946.500

Zie voor nadere toelichting hoofdstuk C 2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

Het resultaat van het programma Meedoen na aftrek van bovengenoemde stortingen in de reserve bedraagt € 1.874.000 voordelig.

Op het taakveld 610 Samenkracht en burgerparticipatie is na budgetoverheveling een voordeel van € 2,9 mln ontstaan. Dit heeft met name betrekking op de uitvoering van de opvang van Oekraïners (voordeel € 2,5 mln). De werkelijke gemaakte kosten per opvangplek (doorberekening van o.a. huur, schoonmaak, beveiliging en personeel) zijn lager dan het verkregen normbedrag dat het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.

Op de diverse taakvelden Jeugd is, na een incidentele bijstelling van € 9,1 mln in de begroting via de mee- en tegenvallers 2025, een nadelig resultaat ontstaan van in totaal € 1,7 mln. Tijdens de raadsessie van 3 december 2025 presenteerden wij een verwacht tekort op Jeugdzorg van € 3,4 mln tot € 6,0 mln. In de laatste maanden van 2025 is de kostenstijging op de maatwerk-voorzieningen en specialistische jeugdhulp gestabiliseerd waarbij in de prognose rekening werd gehouden met een lichte stijging. Het onderhanden werk per 31-12-2025 valt daarnaast lager uit dan waar in de prognose rekening mee werd gehouden. De belangrijkste oorzaken van het negatieve resultaat zijn:

- de afbouw van Jeugdzorg+, die heeft geleid tot extra inzet binnen kleinschalig wonen;
- de stijging van het gemiddeld aantal toewijzingen (producten) per jongere (stapeling); en
- de verschuiving naar zwaardere zorg, gekenmerkt door hogere intensiteit en complexere profielen.

Op de diverse **taakvelden binnen de Wmo** is een voordeel ontstaan van € 0,7 mln. Dit wordt veroorzaakt door de volgende onderschrijvingen:

- **Maatschappelijke opvang en verslavingszorg (+ € 0,2 mln)**
Er is een incidenteel voordeel bij de Maatschappelijke opvang gerealiseerd doordat de subsidies aan instellingen lager zijn vastgesteld. Dit komt doordat binnen enkele onderdelen minder activiteiten zijn uitgevoerd dan vooraf afgesproken en de personeelskosten bij instellingen lager uitvielen dan begroot.
- **Individuele maatwerkvoorzieningen (+ € 0,15 mln)**
Ook hier is sprake van een incidenteel voordeel, voornamelijk veroorzaakt door lagere kosten voor de Wmo-taxi. Deze daling zette al in 2024 in en heeft zich in 2025 verder doorgezet. De begroting 2025 is hier niet tijdig op aangepast; dit wordt in 2026 rechtgezet. De daling hangt samen met gunstigere inkoopafspraken.
- **Coördinatie en beleid Wmo (+ € 0,3 mln)**
In verband met lagere uitvoeringskosten bij het Sociaal Domein Fryslân dan was geraamd, is op deze post een voordeel ontstaan van € 115.000. Kleinere andere voor- en nadelen bedragen € 200.000 voordelig. De voordelige resultaten worden deels veroorzaakt door lagere personeelskosten door ontstane vacature ruimte die niet direct ingevuld kon worden.

Taakveld	Bedragen x € 1.000						
	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PGM0102 - Meedoen	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
R2TKV0610 - Samenkracht en burgerparticipatie	32.938	23.453	28.301	21.917	4.636	-1.536	3.100
R2TKV0660 - Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	6.442	1.375	6.280	1.399	162	24	186
R2TKV06711 - Huishoudelijke hulp (Wmo)	13.782	0	14.201	-28	-419	-28	-447
R2TKV06712 - Begeleiding (Wmo)	12.658	0	12.800	0	-142	0	-142
R2TKV06713 - Dagbesteding (Wmo)	6.863	100	6.547	83	316	-17	299
R2TKV06751 - Jeugdhulp ambulans lokaal	530	0	1.624	152	-1.094	152	-942
R2TKV06752 - Jeugdhulp ambulans regionaal	42.069	121	38.659	185	3.410	64	3.474
R2TKV06761 - Jeugdhulp met verblijf lokaal	3.132	3.132	6.094	1.642	-2.961	-1.491	-4.452
R2TKV06762 - Jeugdhulp met verblijf regionaal	20.865	448	21.230	438	-365	-10	-375
R2TKV06763 - Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.500	0	1.116	322	384	322	706
R2TKV06791 - PGB Wmo	1.947	0	1.711	71	236	71	307
R2TKV06792 - PGB Jeugd	1.200	0	1.265	0	-65	0	-65
R2TKV06811 - Beschermd wonen (Wmo)	49.178	500	49.421	677	-243	177	-66
R2TKV06812 - Maatschappelijke-en vrouwenop. (WMO)	27.696	1.742	26.458	2.066	1.238	324	1.562
R2TKV06821 - Jeugdbescherming	6.671	0	6.240	15	430	15	445
R2TKV06822 - Jeugdreclassering	649	0	693	6	-44	6	-38
R2TKV0691 - Coördinatie en beleid Wmo	3.295	0	3.018	59	277	59	335
R2TKV0692 - Coördinatie en beleid Jeugd	620	0	689	0	-69	0	-69
Totaal	232.034	30.872	226.346	29.004	5.688	-1.868	3.820

2.1.3 Volksgezondheid en sport

Portefeuillehouders: Gijs Jacobse en Nathalie Kramers

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

- Prestatie behaald
- Prestatie niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status realisatie activiteiten

Nr.	Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken	Te verantwoorden	
		Inhoudelijk	Financieel
3.1	Gezond leven		
3.1.1	Uitvoering plan van aanpak Gezond en actief leven akkoord	●	●
3.2	Positieve gezondheid		
3.2.1	Nieuwe visie op gezondheid	●	●
3.3	Bewegen en sport		
3.3.1	Oplossen knelpunten sportaccommodaties	●	●
3.3.2	Nieuw sportbeleid	●	●
3.3.3	Basisinfrastructuur op niveau houden (BV Sport)	●	●
3.3.4	Beweegvriendelijke inrichting openbare ruimte	●	●
3.3.5	Nieuw sportcomplex Middelsee	●	●
3.3.6	Inzet buurtsportcoaches	●	●

3.1 Gezond leven

De gemeente voert het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) uit via de SPUK-regeling voor de periode 2024 tot en met 2026. Dit verloopt volgens planning. Er zijn mooie resultaten behaald op verschillende gebieden. Bijvoorbeeld bij het verminderen van gezondheidsverschillen, het inzetten van buurtsportcoaches en cultuurcoaches en het verbeteren van de mentale gezondheid. Ook werkt de gemeente aan het versterken van de sociale basis in de wijk.

Daarnaast is de aanpak ‘Opgroeien in een kansrijke omgeving’ (OKO) van start gegaan. Verder zijn er projecten om eenzaamheid te verminderen en mantelzorgers te ondersteunen. Er is ook aandacht voor keten-aanpakken, zoals ‘Kansrijke start’, ‘Sociaal verwijzen’ (ook wel Welzijn op recept genoemd), Valpreventie en ‘Kind naar Gezond Gewicht’ (KnGG).

Sinds maart 2025 begeleiden twee jeugdverpleegkundigen van de Centrale Zorgverleners (CZV) gezinnen met kinderen die te zwaar zijn of obesitas hebben. Vanaf 2026 kunnen kinderen met een hoog gezondheidsrisico meedoen aan de gecombineerde leefstijlinterventie (GLI). Hiermee wil de gemeente de gezondheid van deze kinderen verbeteren en hen zo een betere toekomst bieden.

3.2 Positieve gezondheid

We werkten in 2025 vanuit de aanpak die in de Gezondheidsnota Samen Gezond 2024-2028 is vastgesteld. De aanpak bestaat uit vier belangrijke pijlers:

1. Gelijke kansen op een gezond leven voor iedereen;
2. Een gezonde leefomgeving;
3. Het bevorderen van mentale gezondheid;
4. Gezond ouder worden.

In 2025 zijn verschillende acties uitgevoerd om deze doelen te bereiken. Zo is er een subsidieregeling gestart om bewonersinitiatieven te stimuleren. Daarnaast is gewerkt aan het versterken van gezondheidsvaardigheden, het vergroenen van schoolpleinen en het plaatsen van watertappunten. Ook zijn rookvrije omgevingen bevorderd en is aandacht besteed aan het creëren van een 'hartveilige' gemeente en aan valpreventie.

3.3 Bewegen en sport

Sport draagt sterk bij aan de positieve gezondheid van onze inwoners en is een belangrijk onderdeel van een gezonde leefstijl. Bewegen en sport worden steeds vaker gebruikt om de gezondheid van mensen op verschillende gebieden te verbeteren. De gemeente wil daarom zoveel mogelijk inwoners stimuleren om actief te zijn, zowel buiten in de openbare ruimte als binnen in gemeentelijke sportaccommodaties.

De doelen en ambities voor sport en bewegen staan beschreven in het beleidskader Sport en Bewegen, dat in 2025 is vastgesteld. Om deze doelen te bereiken, is de samenwerking met bv SPORT aangescherpt. Zij zijn verantwoordelijk voor het beheer, de exploitatie en het stimuleren van sportactiviteiten. Daarnaast is er een uitvoeringsprogramma gemaakt voor de jaren 2025 en 2026, waarmee we gericht aan de slag gaan om meer inwoners in beweging te krijgen. Onderdeel van het uitvoeringsprogramma is het versterken van het sportklimaat en het ondersteunen van sportverenigingen. Daarom organiseren we twee keer per jaar sportcafés voor verenigingen, waarin we bestuurders meenemen in de uitvoering en samen in gesprek gaan over gezamenlijke opgaven en kansen. In 2025 stonden een veilig sportklimaat en het Integraal Huisvestingsplan Sport centraal tijdens deze bijeenkomsten.

Ook evenementen dragen bij aan onze ambitie om meer inwoners in beweging te krijgen. In 2025 was Leeuwarden *host city* van de Nationale Sportweek. Daarmee zijn sport en bewegen op diverse plekken in de gemeente extra zichtbaar gemaakt en konden inwoners laagdrempelig kennismaken met het lokale aanbod. Daarnaast investeren we met de inzet van de sportparkmanager in vitale sportparken. De sportparkmanager versterkt de verbinding tussen verenigingen onderling en met hun omgeving, waardoor samenwerking wordt gestimuleerd en nieuwe initiatieven ontstaan.

3.3.1 • *Oplossen knelpunten sportaccommodaties*

Op Sportpark Nylân zijn extra verlichting en meer veldcapaciteit aangebracht. Dit betekent dat er meer trainingsmogelijkheden zijn, ook in de avonden. Op Sportpark Kalverdijkje is er nog geen nieuw veld bijgekomen. Dit komt doordat er nog geen beslissing is genomen over de toekomst van de jeugdopleiding van SC Cambuur. SC Cambuur wil graag dat de jeugdteams samen met het eerste elftal en het beloftenelftal op één sportcomplex kunnen trainen. Zolang hierover geen duidelijke afspraken zijn gemaakt, wordt er op Sportpark Kalverdijkje geen nieuw kunstgrasveld voor de jeugd toegevoegd. Hierdoor blijft de situatie voorlopig zoals die is.

Eind 2025 is besloten extra kleedruimtes toe te voegen aan Wiarda, deze worden naar verwachting in het tweede kwartaal van 2026 gerealiseerd.

3.3.4 • *Beweegvriendelijke inrichting openbare ruimte*

Het beweegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte wordt meegenomen in de plannen bij gebieds- en herontwikkeling. Bij de planvorming wordt sport en bewegen aan de voorkant meegenomen, om een meer beweegvriendelijke openbare ruimte te creëren, waar inwoners in beweging komen.

In samenwerking met Leeuwarden- Oost worden Mobiele PLAYCE (multifunctioneel sportveld) plekken gerealiseerd, die veelzijdig bewegen stimuleren. Voorbeeld hiervan is de in 2025 gerealiseerde Mobiele PLAYCE bij MFC het Mozaïek.

3.3.5 • Nieuw sportcomplex Middelsee

De voorbereiding van het sportcomplex Middelsee is verder gevorderd en heeft geleid tot een voorlopig ontwerp. Dit ontwerp bevat de volgende onderdelen:

- Drie of vier sportvelden;
- Een accommodatie voor FVC;
- Een sporthal voor bewegingsonderwijs en breedtesport.

Dit voorlopig ontwerp vormt de basis voor de volgende stappen. Deze stappen zijn het verder technisch uitwerken van het plan, het bepalen van de fasering en het voorbereiden van de uitvoering. Dit gebeurt volgens afspraak met de gemeenteraad.

Procedures en voorbereidende werkzaamheden

Tegelijk met het maken van het ontwerp zijn er ook voorbereidende werkzaamheden gestart. Deze werkzaamheden zorgen ervoor dat het project klaar is om uitgevoerd te worden, zonder dat er al onomkeerbare besluiten worden genomen. Voorbeelden van deze werkzaamheden zijn:

- Het opstellen van bestekken voor het grondwerk;
- De voorbereiding voor het verleggen van een Vitens-waterleiding.

Deze werkzaamheden worden naar verwachting rond de zomerperiode uitgevoerd.

Financieel kader en besluitvorming

Uit de verdere uitwerking blijkt dat het beschikbare budget niet voldoende is om het sportcomplex volgens het voorlopig ontwerp te realiseren. Tijdens deze collegeperiode is er geen extra geld gevonden om dit tekort aan te vullen.

Daarom worden de benodigde extra middelen meegenomen in het informatiepakket voor de coalitieonderhandelingen na de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. Op dat moment kan er een besluit worden genomen over de aanvullende financiering. Daarna kan de bouw van het sportcomplex starten.

Beleidsindicatoren

Tabel Trends verplichte beleidsindicatoren

Nr.	Doel/naam indicator	Eenheid	Bron	2021	2022	2023	2024	2025	100.000-300.000 inwoners 2025
	Bewegen en sporten								
1	Niet-sporters	%	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)	-	46,3		40,2	*	39,9*

* Laatste meting 2024 (wordt 1 x per 2 jaar gemeten)

Betrokken verbonden partijen

- bv SPORT

Wat heeft het gekost?

Tabel Resultaat programma

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Bedragen x € 1.000	
			Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	26.042	28.167	26.236	1.931
Baten	5.995	6.183	6.698	515
Resultaat	-20.048	-21.984	-19.538	2.446

Toelichting resultaat

Binnen het programma Volksgezondheid en sport worden de volgende bedragen via de reserve budgetoverheveling (taakveld 010 Mutaties reserves, programma Ondersteuning) overgeheveld naar 2026:

- Subsidie WTC/stadion gebied	€	1.043.000 (TKV520)
- Samen gezond	€	100.000 (TKV710)
Budgetoverheveling totaal storting in reserve	€	1.143.000

Zie voor nadere toelichting hoofdstuk C 2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

Het resultaat van het programma Volksgezondheid en sport na aftrek van bovengenoemde stortingen in de reserve bedraagt € 1,3 mln voordelig. Dit ziet met name toe op onderuitputting van kapitaallasten binnen **taakveld 520 sportaccommodaties** van € 0,6 mln. Ten aanzien van de gemeentelijke sportaccommodaties worden de kosten voor planmatig onderhoud geactiveerd. Dit betekent dat er sprake is van een behoorlijk aantal verschillende vervangingsinvesteringen (conform het meerjaren onderhoudsplan) voor deze accommodaties, maar ook nieuwe investeringen voor bijvoorbeeld de aanleg van kunstgrasvelden in plaats van natuurgrasvelden. De uitvoering en facturering komt in veel gevallen later in het begrotingsjaar tot uiting. Zodra het werk is afgerekend wordt het activum gereed gemeld en starten de maandelijkse afschrijvingen. Dit verklaart grotendeels de onderuitputting van de kapitaallasten. In 2025 betrof dit onder andere:

- Sportcomplex Wiarda, Kalverdijkje Noord (Leoardia) en Magere Weide (Frisia): hier zijn zes kunstgrasvelden met kurkinfill aangelegd. De oude velden met rubbergranulaat waren vanwege wet & regelgeving afgekeurd.
- Zwembaden It Gryn en Blauwe Golf: er is behoudend omgegaan met de uitvoering van onderhoud in afwachting van toekomstige politieke keuzes van de raad omtrent nieuwbouw, renovatie en verduurzaming.

Tabel Resultaat per taakveld

Bedragen x € 1.000

Taakveld	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
R2PGM0103 - Volksgezondheid en sport							
R2TKV0510 - Sportbeleid en activering	948	821	1.023	915	-76	94	18
R2TKV0520 - Sportaccommodaties	18.319	4.491	16.856	4.637	1.463	145	1.608
R2TKV0710 - Volksgezondheid	8.900	871	8.356	1.146	544	276	819
Totaal	28.167	6.183	26.236	6.698	1.931	515	2.446

2.1.4 Onderwijs

Portefeuillehouders: Nathalie Kramers en Abel Reitsma

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

- Prestatie behaald
- Prestatie niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status realisatie activiteiten

Nr.	Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken	Te verantwoorden	
		Inhoudelijk	Financieel
4.1	Kansengelijkheid in het onderwijs		
4.1.1	Kansrijke start voor kinderen	●	●
4.1.2	Onderwijsachterstanden bij kinderen jonger dan 12 jaar tegengaan	●	●
4.1.3	In het vo en mbo accent leggen op het halen van een startkwalificatie, het voorkomen van schulden als volwassene en het verbeteren van hun gezondheid	●	●

4.1 Kansengelijkheid in het onderwijs

In 2025 heeft de gemeente haar doel bereikt om gelijke kansen in het onderwijs te bieden. Dit is mogelijk gemaakt door het uitvoeren van voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Het aantal kinderen dat hiervan profiteert, ligt hoger dan het landelijke gemiddelde. In alle plus-IKC's (Integrale Kindcentra) is een jeugdondersteuner ingezet om kinderen extra hulp te bieden. Daarnaast kregen kinderen in Leeuwarden Oost via het programma School en Omgeving extra tijd voor ontwikkeling. Samen met scholen en kinderopvang is de regeling Kansen voor Kinderen in 2025 aangepast en verbeterd.

Er is ook een nieuw vier jarig programma opgezet om te voorkomen dat jongeren voortijdig stoppen met school. Dit programma sluit aan bij het wetsvoorstel 'Van school naar duurzaam werk'. Scholen in het voortgezet onderwijs en het mbo hebben actief meegewerkt om startkwalificaties te behalen, schooluitval te verminderen en kansenongelijkheid tegen te gaan. Alle geplande acties zijn uitgevoerd en hierdoor is de kansengelijkheid in het onderwijs versterkt.

Ook op het gebied van onderwijshuisvesting is vooruitgang geboekt: in 2025 is het Integraal Huisvestingsplan (IHP) vastgesteld en zijn voor de jaren 2026-2028 voldoende middelen beschikbaar gesteld.

Beleidsindicatoren

Tabel Trends verplichte beleidsindicatoren

Nr.	Doel/naam indicator	Eenheid	Bron	2021	2022	2023	2024	2025	100.000-300.000 inwoners 2025
	Kanselijkheid in het onderwijs								
1	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	5,5	7,8	10,6	11,8	*	7,2*
2	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	18	22	85	35	*	28*
3	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs	Ingrado	2,3	3,2	3,2	2,9	*	2,6*

* Laatste meting 2024

Betrokken verbonden partijen

Geen.

Wat heeft het gekost?

Programma	Bedragen x € 1.000			
	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	26.940	30.209	28.439	1.770
Baten	11.280	13.614	12.579	-1.035
Resultaat	-15.660	-16.595	-15.861	734

Toelichting resultaat

Binnen het programma Onderwijs wordt een bedrag via de reserve budgetoverheveling overgeheveld naar 2026: voor de onderwijshuisvestingsbudgetten asielzoekers (OHBA)-regeling voor een bedrag van € 252.000. Zie voor nadere toelichting hoofdstuk C 2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

Het resultaat van het programma is derhalve € 482.000 voordelig. De onderuitputting wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende twee taakvelden:

Taakveld 420 Onderwijshuisvesting (voordeel € 249.000)

- Onderuitputting kapitaallasten
Op de huisvestingsbudgetten van scholen en gymlokalen zijn de kapitaallasten lager omdat enkele investeringen zijn vertraagd en daarnaast vallen de onderhoudskosten lager uit dan verwacht.

Taakveld 430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken (voordeel € 185.000)

- Combifunctionarissen (voordeel € 86.000)
De kosten voor combifunctionarissen zijn in 2025 grotendeels gedekt uit middelen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Hierdoor zijn er minder eigen middelen aangesproken.
- Subsidiëring MBO (voordeel € 91.000)

Er is een voordeel ontstaan op het gemeentelijk aandeel MBO als gevolg van een lagere indexering ten opzichte van de begroting. Deze subsidies worden periodiek geïndexeerd.

- **Onderwijsachterstanden (voordeel € 154.000)**
In 2025 zijn meer uitgaven ten laste van de rijksmiddelen Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) gebracht om deze middelen optimaal te benutten.
- **Leerplicht (nadeel € 315.000)**
De gemeente heeft de wettelijke taak om verzuimgesprekken op scholen te organiseren bij ongeoorloofd verzuim voor kinderen van 6 tot 18 jaar. Al enkele jaren is een significante stijging qua werkzaamheden en taken van leerplichtambtenaren te zien, zowel in het aantal meldingen als in de complexiteit ervan. Om aan de wettelijke taak te kunnen blijven voldoen, is het team uitgebreid met ruim 3 fte. Dit leidt tot een overschrijding van het budget met € 315.000.
- **Leerlingenvervoer (nadeel € 41.000)**
In 2025 zijn er meer kilometers gerealiseerd dan begroot als gevolg van wachtlijsten op scholen in Leeuwarden waardoor er uitgeweken moest worden naar scholen/locaties in de regio.
- **Personeelsbudget onderwijs (voordeel € 130.000)**
Een deel van de personeelskosten is verantwoord ten laste van bijdragen van het rijk waardoor eigen middelen vrijvallen.
- **Overige voordelen (voordeel € 80.000)**
Diverse kleinere voor- en nadelen.

Tabel Resultaat per taakveld

Taakveld	Begroting		Rekening		Bedragen x € 1.000		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Rekening t.o.v. begroting		Saldo
R2PGM0104 - Onderwijs							
R2TKV0410 - Openbaar basisonderwijs	1.003	264	1.046	608	-44	344	300
R2TKV0420 - Onderwijshuisvesting	8.559	747	8.342	780	217	33	249
R2TKV0430 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	20.647	12.603	19.051	11.191	1.597	-1.412	185
Totaal	30.209	13.614	28.439	12.579	1.770	-1.035	734

2.1.5 Impuls Sociale Investeringsen

Tabel Impuls Sociale Investeringsen (ISI)	Bedragen x € 1.000
Stand 01-01-2025	173
Motie: Leren van het verleden	-1,5
Motie: Eelke en Etsje award	-
Motie: dichten en duikelrekken	-1,5
Motie: Vreemd kasteel Frisia in Warten	-14,5
Motie: COC	-15,0
Traditie herdenk en viering afschaf. Slavernij	-25,0
Motie: Nudes	-
Vreemd: Vlieg met me naar de regenboog	-
Motie: Laatste kans voor Sur. Oud-NL'ers	-1,5
Motie: gedenksteen	-3,0
Totaal onttrekkingen	-62
Storting	50
Stand 31-12-2025	161

2.2 Betaalbaar wonen in een gezonde en veilige leefomgeving

Doel en ambitie

Strategisch doel:

Betaalbaar wonen in een gezonde en veilige leefomgeving

Ambitie:

De gemeente wil de dorpen en de stad leefbaar houden voor huidige en toekomstige generaties en voldoen aan (inter)nationale klimaatafspraken. Daarom kiest ze er de deze periode voor om op een andere manier om te gaan met grondstoffen, energie en leefomgeving. Daarbij wordt sterk ingezet op energiebesparing en vergroening van de gemeente; onder andere door als gemeente zelf het goede voorbeeld te geven, kennis en innovatie bij elkaar te brengen en te zorgen voor een collectieve aanpak waar dat nodig is.

Wonen is als eerste levensbehoefte belangrijk voor de bestaanszekerheid van mensen. De gemeente wil iedereen een goede en betaalbare woning in een gezonde en veilige leefomgeving kunnen bieden. Met een gevarieerd aanbod van koop- en huurwoningen wordt voorkomen dat bestaande en nieuwe wijken de toekomstige achterstandswijken worden.

De gemeente wil haar inwoners, mensen die hier werken en bezoekers een leefbare en veilige leefomgeving bieden. Ondermijnende criminaliteit, overlast, ordeverstoring en cybercrime veroorzaken (gevoelens van) onveiligheid en ontwrichten de samenleving. Dit soort problemen pakt de gemeente aan. Ze versterkt de samenwerking binnen de gemeente en met lokale en regionale partners op het gebied van veiligheid. Ook zet de gemeente in op preventie als volwaardig onderdeel van het Leeuwarder veiligheidsbeleid.

Wat is er bereikt?

- Op koers of gelukt
- Niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status doelrealisatie

Nr.	Te bereiken doelstelling	Status doelrealisatie
1.	Milieu, volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	
1.1	Een passende woning voor iedereen	
1.2	Bouwen voor de toekomst: In 2030 is circulair bouwen de norm voor alle nieuwe gebouwen	
1.3	Kapitaalgoederen op orde	
1.4	Kwalitatief goede openbare ruimte	
2.	Veiligheid	
2.1	Een veilige leefomgeving	
2.2	Verkleinen speelruimte ondermijnende criminaliteit (MTR)	
2.3	Vergroten digitale Veiligheid en aanpak cybercrime	
2.4	Vergroten toekomstperspectief van jongeren	
2.5	Aanpak mensenhandel en tegengaan onvergunde prostitutie	
2.6	Aandacht voor maatschappelijke onrust	

Wat heeft het in totaal gekost?

Tabel Overzicht hoofdopgave per programma Bedragen x € 1.000

	Begroting			Rekening		Rekening	
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	t.o.v. begroting saldo
R2HOG02 - Bet.baar wonen in gez/veilig leefomg							
R2PGM0201 - Milieu, Volkshuis., LO en Sted.vern.	120.499	89.237	-31.263	124.671	100.052	-24.619	6.644
R2PGM0202 - Veiligheid	31.473	13.101	-18.372	27.889	11.012	-16.877	1.494
Totaal 2025	151.972	102.338	-49.634	152.560	111.064	-41.496	8.138

2.2.1 Milieu, volkshuisvesting, leefomgevingen en stedelijke vernieuwing

Portefeuillehouders: Hein de Haan, Gijs Jacobse, Evert Stellingwerf

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

- Prestatie behaald
- Prestatie niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status realisatie activiteiten

Nr.	Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken	Te verantwoorden	
		Inhoudelijk	Financieel
1.1	Een passende woning voor iedereen		
1.1.1	Onderdelen volkshuisvestingsprogramma: beleidskader Wonen in de Stad en uitvoeringsprogramma wonen en zorg	●	●
1.1.2	Monitoring nieuwbouw	●	●
1.1.3	Bouw van extra sociale huurwoningen, extra studentenhuysvesting en extra woningen in de dorpen	●	●
1.1.4	In Grou en Warten zelfbewoningsplicht, Opkoopbescherming	●	●
1.1.5	Een Fryske huysvestingsverordening urgente doelgroepen opstellen	●	●
1.2	Bouwen voor de toekomst: In 2030 is circulair bouwen de norm voor alle nieuwe gebouwen		
1.2.1	Investeren in gebiedsontwikkeling (fonds)	●	●
1.2.2	Binnenstedelijke herontwikkelingen	●	●
1.2.3	Inzet gemeentelijke stadsbouwmeester	●	●
1.3	Kapitaalgoederen op orde		
1.3.1	Prioriteren van onderhoud, beheer en vervanging	●	●
1.3.2	Uitvoering vervangingsplan	●	●
1.3.3	Vergroten natuurwaarden en versterken biodiversiteit	●	●
1.4	Kwalitatief goede openbare ruimte		
1.4.1	Bestrijden invasieve soorten	●	●
1.4.2	Terugdringen zwerfafval	●	●
1.4.3	Intensivering onkruidbestrijding op verharding	●	●
1.4.4	Onderzoek aanpassing maaibeleid	●	●
1.4.5	Herinrichtingsplan Vliet	●	●

1.1 🚩 Een passende woning voor iedereen

Het wetgevingstraject van de wet versterking regie Volkshuisvesting heeft vertraging opgelopen, doordat de Tweede Kamer amendementen heeft aangenomen die niet uitvoerbaar bleken. Hierdoor is de besluitvorming doorgeschoven naar 2026. Dit betekent dat gemeenten en andere overheden de nieuwe regels pas in 2027 of later kunnen uitvoeren.

Ondanks deze vertraging zijn de voorbereidingen zoveel mogelijk doorgegaan. Zo is er gewerkt aan het invullen en gebruiken van de landelijke Planmonitor. Ook is er verder voorbereid op de Urgentieverordening, waar hieronder meer over wordt toegelicht.

1.1.3 • *Bouw van extra sociale huurwoningen, extra studentenhuysvesting en extra woningen in de dorpen*

In 2025 viel de woningbouwproductie tegen, met een bruto aantal van 438 woningen. Dit komt doordat we nog steeds de gevolgen merken van de dip op de woningmarkt van enkele jaren geleden. In 2025 zijn we begonnen met de versnellingstafel met als doel plan en gebiedsontwikkeling te versnellen en daarmee de woningbouwproductie te verhogen.

We werken daarom nauw samen met woningcorporaties om de productie te verhogen binnen de mogelijkheden die er zijn voor zowel de corporaties als de gemeente. Op dit moment wordt er gewerkt aan de herstructurering van Heechterp en aan de bouw van meerdere corporatiewoningen in de stad.

Voor studentenhuysvesting zijn er drie projecten gestart, met samen ongeveer 400 nieuwe wooneenheden. Naar verwachting begint de bouw hiervan volgend jaar.

Ook in de dorpen zien we een positieve ontwikkeling: de woningbouwproductie neemt daar weer toe.

1.1.4 • *In Grou en Warten zelfbewoningsplicht, Opkoopbescherming*

In 2025 is de Huysvestingsverordening voor opkoopbescherming en het verbod op tweede woninggebruik ingevoerd. De effecten van deze maatregelen worden pas in 2026 gemonitord. Dit komt onder andere doordat het aantal aanvragen tot nu toe laag is gebleven.

1.1.5 • *Een Fryske huysvestingsverordening urgente doelgroepen opstellen*

Door vertraging in het maken van nieuwe regels is er nog geen definitieve verordening vastgesteld en ingevoerd. Wel hebben alle colleges de conceptverordening goedgekeurd en is deze ter inzage gelegd. De definitieve verordening en de centrumregeling komen in 2026.

In 2025 zijn de voorbereidingen voor de Friese Urgentie Organisatie doorgegaan. Deze organisatie valt onder de gemeente Leeuwarden. De voorbereidingen gaan over het opstellen van procedures, het bekijken van administratiesystemen, het inrichten van de organisatie en de financiering.

1.2 *Bouwen voor de toekomst: In 2030 is circulair bouwen de norm voor alle nieuwe gebouwen*

In 2025 zijn circulaire principes toegepast bij vijf gebiedsontwikkelingen. Dit is een belangrijke stap vooruit. Om echter nog meer vooruitgang te boeken, is het nodig om deze manier van werken op grotere schaal toe te passen. De huidige doelstelling hoeft niet te worden aangepast. Wat wel belangrijk is, is dat de opdrachtgevers een sterkere rol pakken op het gebied van circulariteit. Daarnaast biedt het werken met de financiële restwaarde van projecten een goede mogelijkheid om extra middelen vrij te maken. Deze middelen kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt voor circulair bouwen binnen eigen vastgoedprojecten.

1.3 *Kapitaalgoederen op orde*

Het reguliere onderhoud en de vervanging hebben we voor de korte termijn op orde gebracht. We hebben dit geprioriteerd en diverse vervangingen uitgevoerd. Daarnaast hebben we op verschillende gebieden gewerkt aan het vergroten van de natuurwaarden en het versterken van de biodiversiteit.

1.3.2 • *Uitvoering vervangingsplan*

In 2025 is verder gewerkt aan de vervangingsopgave, waarbij onder andere bruggen en walkeringen zijn aangepakt. Sommige grote vervangingen van (delen van) bruggen worden

gecombineerd met de aansluiting op de provinciale afstandsbediening. De uitvoering hiervan is echter later dan oorspronkelijk gepland. Er is gewerkt aan een nieuwe uitvoeringsovereenkomst met de Provincie. Daarnaast is de (gezamenlijk met de Provincie opgepakte) studie naar de Van Harinxmabruggen afgerond. De voorkeur is bruggen met een grotere doorvaartbreedte. De verdere uitwerking van deze plannen is in volle gang.

Tot slot is er gewerkt aan de financieringsstrategie voor de vervangingsopgave op de lange termijn. Bij de start van de komende bestuursperiode zal daartoe een voorstel worden gedaan. Volgens afspraak wordt deze strategie in het tweede kwartaal van 2026 aan de raad gepresenteerd.

1.3.3 • Vergroten natuurwaarden en versterken biodiversiteit

Er is gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe Natuurwaardekaart 2.0. Deze kaart geeft beter inzicht in de aanwezige natuurwaarden en laat zien waar kansen liggen voor het herstel en de versterking van de biodiversiteit.

Het monitoringsplan is afgerond en de eerste metingen zijn gestart. Deze richten zich vooral op de grote groengebieden. Ook is er binnen verschillende gebiedsontwikkelingen gewerkt aan een werkwijze om natuur beter te integreren in de plannen.

Het doel om in 2025 tien faunavoorzieningen te realiseren, is ruim overtroffen. Inmiddels zijn er 36 vleermuispalen, 15 inbouwvleermuiskasten, 2 Ekotils en nog andere voorzieningen geplaatst.

Er zijn voorbereidingen getroffen om de knelpunten in de Leeuwarder Ecologische Structuur (LES) aan te pakken. De start van de uitvoering is echter uitgesteld naar 2026. Daarnaast is het Soortenmanagementplan, dat nodig is voor energiemaatregelen in woningen en gebouwen, vertraagd. Dit is omdat beschikbare externe capaciteit die we hiervoor nodig hebben moeilijk voorhanden is door een tekort aan deskundige bureaus.

Voor meer informatie wordt verwezen naar het programma Volhoudbaar (paragraaf 2.6).

1.4 Kwalitatief goede openbare ruimte

Er is op meerdere fronten gewerkt aan een veilige en prettige omgeving voor iedereen die in de gemeente hier woont, werkt of anderszins verblijft. Op een aantal doelen zijn we in 2025 tegen zaken aangelopen die extra aandacht vroegen of voor vertraging zorgden. Dit wordt hieronder verder toegelicht.

1.4.1 • Bestrijden invasieve soorten

In 2025 is de coördinatie en sturing van de aanpak van de reuzen berenklaauw en de Japanse duizendknoop versterkt. Hierdoor zijn de klachten over deze planten afgenomen. Sinds augustus 2025 staat de Japanse duizendknoop ook op de Europese Unielijst. Dit betekent dat het verplicht is om deze plant te verwijderen of te beheersen.

Het Collectief Invasieve Exoten Friesland (CIEF) heeft de CIEF-app gelanceerd. Met deze app wordt de bewustwording over de problemen met invasieve exoten vergroot. Ook krijgen we zo beter inzicht in de verspreiding van deze planten. Dankzij de app en de bijbehorende mediacampagnes zijn ongeveer 150.000 mensen bereikt. Naast de reuzen berenklaauw en de Japanse duizendknoop zijn er ook meldingen gedaan van andere invasieve planten, zoals de reuzen balsemien, oranje springzaad en Canadese kornoelje. Het beheren en verwijderen van deze exoten vraagt steeds meer inzet.

Voor de aanpak van invasieve waterplanten is een proefproject gestart in de wijk Zuiderburen. Hierbij werkten we met betrokken bewoners, als mede-eigenaar van het water, samen om ervaring op te doen met een totaal aanpak. In de praktijk bleek dit veel afstemming en organisatie te vergen. De resultaten van deze pilot worden nog geëvalueerd om te bepalen hoe de aanpak verder kan worden verbeterd.

1.4.2 • Terugdringen zwerfafval

In 2025 is een bronanalyse van zwerfafval uitgevoerd. Zodra de resultaten bekend zijn, gebruiken we deze om onze aanpak tegen zwerfafval verder te verbeteren. Aan de opbouw van het zwerfafvalteam is gewerkt. Het aantal deelnemers aan 'Schoon belonen' is dit jaar met 4 gestegen naar 45. Sinds de start van dit project zijn er al meer dan 2100 zakken zwerfafval opgeruimd. Ook is de bewustwordingscampagne 'Peuk 'm erin!' gestart. We verwachten dat de effecten van deze campagne in de komende periode zichtbaar worden. Daarnaast is het onderzoekstraject 'Gjin plastic nei ús Waad' gestart met de Provincie, Wetterskip, Waddenfonds en gemeente Súdwest-Fryslân, om de plasticvervuiling in het water te monitoren. De tot en met 2025 beschikbare aanvullende incidentele middelen zijn voor dit doel benut.

1.4.3 • Intensivering onkruidbestrijding op verharding

Naast de machinale aanpak is het nieuwe team Buitenkans nu in opbouw. Dat richt zich onder andere op het bestrijden van onkruid, vooral op de plekken waar dit het meest nodig is (de hotspots). In sommige wijken is het gewenste resultaat nog niet altijd bereikt. In 2025 is er onderzoek gedaan naar de capaciteit om het hele gebied goed te onderhouden. Hieruit blijkt dat er meer inzet nodig is. Er zullen daarom in het komende jaar voorstellen worden gedaan om dit te realiseren.

1.4.5 • Herinrichtingsplan Vliet

Er zijn verschillende varianten uitgewerkt. Van één voorkeursvariant is onderzocht of deze financieel haalbaar is. Hiervoor is externe cofinanciering gezocht. Helaas is de Regiodeal Leeuwarden Oost niet gehonoreerd. Wel zijn vanuit het deel Openbare Ruimte en Voorzieningen (ORV) binnen de NPLV Woondeal middelen voor dit project bestemd. Daarnaast worden nog andere financieringsbronnen (NPLV-Realisatiestimulans en eigen middelen) onderzocht. Afhankelijk van de totale beschikbaarheid van middelen zal de aanpak en scope kunnen worden vastgesteld. Er zijn wel kleinschalige aanpassingen uitgevoerd. Daarmee is de omgeving groener gemaakt en is meer ruimte gecreëerd voor het parkeren van fietsen.

Beleidsindicatoren

Tabel trends verplichte beleidsindicatoren

Nr.	Naam indicator	Eenheid	Bron	2022	2023	2024	2025	100.000-300.000 inwoners 2025
1	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	191	157	154*	-	150
2	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	30,7**	-	-	-	18,7
3	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	204	233	249	263	378
4	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	8,4	8,9	4,5*	-	9,5
5	Demografische druk	%	CBS	66,5	66,5	67*	-	64
6	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	In Euro's	COELO (specifiek Leeuwarden)	719	690	705	732	948
7	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO (specifiek Leeuwarden)	868	836	851	898	1036

* Laatste meting 2024

** Laatste meting 2022

Betrokken verbonden partijen

- Afvalsturing Friesland N.V. (Omrin)
- N.V. Fryslân Miljeu (Omrin)
- GR FUMO
- GR Hûs en Hiem
- Blitsaerd Beheer B.V.
- C.V. Blitsaerd
- Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân (OVEF)
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

Wat heeft het gekost?

Tabel Resultaat programma

Programma	Bedragen x € 1.000			
	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	108.489	120.499	124.671	-4.172
Baten	81.161	89.237	100.052	10.816
Resultaat	-27.329	-31.263	-24.619	6.644

Toelichting resultaat

Binnen het programma Milieu, volkshuisvesting, leefomgevingen en stedelijke vernieuwing worden de volgende bedragen via de reserve budgetoverheveling (taakveld 010 Mutaties reserves, programma Ondersteuning) overgeheveld naar 2026:

- Aanpassen stroomnetwerk buitendienstlocaties	€ 137.000 (TKV570)
- Regionale energie strategie (RES)	€ 1.231.000 (TKV740)
- Natuur bij energieprojecten (FET)	€ 762.000 (TKV740)
- Toekomstbestendig maken energiebeleid	€ 549.000 (TKV740)
- Biodiversiteit	€ 356.000 (TKV740)
- Klimaatakkoord	€ 162.000 (TKV740)
- Transitiekosten Omgevingswet	€ 386.000 (TKV810)
- Wegwerken achterstanden Reg. BAG/BGT	€ 85.000 (TKV810)
- Haalb. studie doortrekken Kletsefeart	€ 51.000 (TKV810)
- Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb)	€ 209.000 (TKV830)
Budgetoverheveling totaal storting in reserve	€ 3.928.000

Zie voor nadere toelichting hoofdstuk C 2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

Daarnaast worden de taakvelden Riolering (-/- € 524.000) en Afval (€ 218.000) verrekend met voorzieningen egalisatie heffingen en Begraafplaatsen (€ 52.000) met voorziening onderhoud graven. De resultaten van het taakveld Grondexploitatie (€ 45.000) worden verrekend met de reserve grondexploitatie. Voorgenoemde bedragen maken daarmee geen onderdeel uit van het resultaat.

Het resultaat van het programma Milieu, volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing na aftrek van bovengenoemde mutaties in reserves en voorzieningen bedraagt € 2.914.000 voordelig.

Vanwege de diversiteit aan taakvelden binnen dit programma worden hierna bijzonderheden nader toegelicht, ook wanneer het resultaat van het taakveld beperkt is in omvang (€).

Taakveld 830 Wonen en bouwen (voordeel € 3,4 mln na aftrek bovengenoemde stortingen)

De voordelen binnen dit taakveld zien toe op:

- **Baten specifieke uitkering (SPUK) Realisatiestimulans (+ € 2,6 mln)**
Dit betreft een nieuwe specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk waarmee gemeenten worden gesteund bij het realiseren van betaalbare woningen met zo min mogelijk administratie. Op basis van de Realisatiestimulans-uitkering ontvangt de gemeente een bedrag van € 7.000 van elke betaalbare- of sociale huurwoning waarvan de bouw is gestart in de periode 2025 t/m 2029. In 2025 was sprake van de start van 370 woningen in deze categorie.
- **Bouwleges (+ € 0,5 mln)**
Voor 2025 was een legesopbrengst geraamd van € 4,1 mln. De werkelijke opbrengst van € 3,8 mln is € 0,3 mln lager dan geraamd. Hier tegenover staat een fors voordeel op de apparaatskosten van € 0,8 mln. Dit is in lijn met de melding in de turap.
- **Overige posten (+ € 0,3 mln)**
Het resterende voordeel van € 0,4 mln komt door met name lagere uitvoeringskosten voor de huisvestingsverordening en de implementatie Wet goed verhuurderschap. Als gevolg van vertraging in het wetgevingstraject zijn op het gebied van inzet van personeel en advisering minder middelen uitgegeven.

Taakveld 810 Ruimte en leefomgeving (nadeel € 1,0 mln na aftrek bovengenoemde stortingen)

Dit nadeel ontstaat vooral door een tekort aan doorbelaste uren binnen de teams Civiele Techniek, Stedenbouw en GEO, aangevuld met enkele administratieve correcties en personele verplichtingen. Totaal ruim € 0,6 mln. Het grootste deel van het nadeel ontstaat doordat uren niet aan projecten worden toegerekend of doordat er onvoldoende budget is voor onrendabele (wettelijke) taken. Bij Civiele Techniek spelen daarnaast enkele langdurige ziektegevallen, hoge personeelwisselingen en algemene en niet projectmatige werkzaamheden een grote rol, zoals energievraagstukken en duurzaamheid. Hierdoor ontstaat een mismatch tussen inzet en dekking, wat doorwerkt in het financiële resultaat.

Taakveld 570 Openbaar groen en (openlucht) recr. (voordeel € 0,7 mln na aftrek bovengenoemde stortingen)

Bij het onderdeel tractie is er een voordeel van € 0,4 mln. Dit komt doordat vervangingen later plaatsvinden dan gepland, mede dankzij een langere levensduur van het materieel, en doordat de brandstofkosten lager uitvallen dan begroot. Daarnaast is er een voordeel van € 0,1 mln omdat de grondbank nog niet actief is. Tot slot is er een voordeel van € 0,2 mln bij het onderhoud van groenvoorzieningen. We hebben iets meer werkzaamheden zelf gedaan in plaats van uitbesteed.

Grondbedrijf (taakveld 820 Grondexploitatie) (voordeel € 0,05 mln)

Met de grondverkoop die niet via de grondexploitaties lopen is een voordeel behaald van € 0,8 mln. Het betreft dan onder andere de verkoop van een kavel in Hylaard (€ 270.000), diverse kavels in Mantgum (€ 320.000) en de verkoop van diverse stukjes grond aan Liander voor de realisatie van transformatorhuisjes (€ 130.000). Vanwege de vrijval van een deel van de verliesvoorziening van de grondexploitatie Zuidlanden/Middelsee is sprake van een voordeel van € 0,25 mln.

Door deze vele grondverkoop en gebiedsontwikkelingen is aan de lastenzijde een nadeel van € 0,6 mln ontstaan. Dit komt door extra personele inzet voor advieswerkzaamheden op het gebied van grondbeleid. Daarnaast is er een nadeel van € 0,4 mln ontstaan door het afboeken van de boekwaarde van het parkeerterrein De Tocht, omdat de parkeerfunctie daar is komen te vervallen. In 2025 is geen alternatieve bestemming gevonden voor het parkeerterrein.

Taakveld 720 Riolering (nadeel € 0,5 mln)

Dit betreft aan de lastenzijde een nadeel van € 1,2 mln en aan de batenzijde een voordeel van € 0,7 mln.

Vanwege de hogere opbrengst op rioolheffing van € 0,7 mln, heeft een storting in de voorziening egalisatieheffingen plaats gevonden. Meerdere oorzaken hebben geleid tot deze hogere opbrengst dan begroot (zie ook paragraaf 2.11 Lokale heffingen): uitbreiding van het areaal, een intensievere controle op leegstand en minder oninbare vorderingen dan meegerekend. Daarnaast is het waterverbruik bij niet-woningen hoger dan in de begroting van 2025, wat ook heeft geleid tot meer inkomsten.

Verder heeft er een storting van € 0,5 mln in de voorziening egalisatieheffingen plaats gevonden. Tegenover deze storting staat een voordeel op indirecte lasten (overhead en btw) buiten taakveld riolering. Er zijn minder investeringen en groot onderhoud werkzaamheden uitgevoerd dan begroot, waardoor ook de daarmee samenhangende indirecte lasten lager zijn.

Taakveld 730 Afval (voordeel € 0,2 mln)

Tegenover het voordeel van € 218.000 op taakveld afval staat een nadeel van € 132.000 op taakveld Treasury binnen programma Ondersteuning en een nadeel van € 86.000 op taakveld Inkomensregelingen binnen programma Bestaanszekerheid. Binnen taakveld Treasury gaat het om een lager dividend van Omrin. Omrin heeft besloten voor 2025 minder winst uit te keren en te reserveren voor duurzame investeringen. Voor taakveld Inkomensregelingen gaat het om hogere kwijtscheldingen dan begroot.

Daarnaast heeft er een extra onttrekking plaats gevonden van € 0,9 mln aan de voorziening egalisatie heffingen. Dit vanwege de mindere opbrengst op afvalstoffenheffing van € 0,5 mln (zie paragraaf 2.11 Lokale heffingen) en extra personele lasten voor handhaving en bezwaarafhandeling van € 0,4 mln.

Tabel Resultaat per taakveld					Bedragen x € 1.000		
Taakveld	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
R2PGM0201 - Milieu, Volkshuis., LO en Sted.vern.							
R2TKV0570 - Openbaar groen en (openlucht) recr.	18.324	621	17.406	553	918	-68	850
R2TKV0720 - Riolering	9.823	12.407	10.556	13.116	-1.223	710	-514
R2TKV0730 - Afval	18.577	20.970	18.964	21.576	-387	606	218
R2TKV0740 - Milieubeheer	20.908	13.903	15.204	11.093	5.704	-2.810	2.894
R2TKV0750 - Begraafplaatsen en crematoria	1.181	893	1.275	1.039	-94	146	52
R2TKV0810 - Ruimte en leefomgeving	6.034	546	6.690	653	-656	107	-549
R2TKV0820 - Grondexploitatie (niet-bedr.terr.)	35.541	34.842	44.909	44.256	-9.369	9.414	45
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	10.112	5.055	9.177	7.766	935	2.711	3.646
Totaal	120.499	89.237	124.181	100.052	-4.172	10.816	6.644

2.2.2 Veiligheid

Portefeuillehouder: Sybrand Buma

In het programma Veiligheid zijn de grotere opgaven opgenomen, zoals benoemd in het coalitieakkoord en in de Veiligheidsagenda 2023-2026. In veel gevallen bestaat de inzet van de gemeente op het gebied van veiligheid zowel uit preventie als repressie. In lijn met het verzoek van de raad is preventieve inzet nadrukkelijker in beeld gebracht door activiteiten gericht op preventie met vetgedrukt lettertype weer te geven.

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

- Prestatie behaald
- Prestatie niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status realisatie activiteiten

Nr.	Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken	Te verantwoorden	
		Inhoudelijk	Financieel
2.1	Een veilige leefomgeving		
2.1.1	Tegengaan drugs-, jeugd- en woonoverlast en straatintimidatie	●	●
2.1.2	Bijdragen aan de leefbaarheid en veiligheid in de Leeuwarder wijken, buurten en dorpen	●	●
2.1.3	Centrumgebied: verminderen van criminaliteit en overlast	●	●
2.2	Verkleinen speelruimte ondermijnende criminaliteit (MTR)		
2.2.1	Het versterken van de bestuurlijke en ambtelijke weerbaarheid	●	●
2.2.2	Stimuleren van een weerbare samenleving	●	●
2.2.3	Meer aan de voorkant van de bestrijding van ondermijnende criminaliteit komen	●	●
2.2.4	Bestuurlijke maatregelen intensiveren in zowel preventieve als repressieve zin	●	●
2.3	Vergroten digitale Veiligheid en aanpak cybercrime		
2.3.1	Verminderen van slachtofferschap van digitale criminaliteit	●	●
2.3.2	Vorbereid zijn op (externe en interne) crisis met digitale oorzaak	●	●
2.4	Vergroten toekomstperspectief van jongeren		
2.4.1	Uitvoering programma Preventie met Gezag	●	●
2.5	Aanpak mensenhandel en tegengaan onvergunde prostitutie		
2.5.1	Aanpak mensenhandel	●	●
2.5.2	Tegengaan onvergunde prostitutie	●	●
2.6	Aandacht voor maatschappelijke onrust		
2.6.1	Faciliteren demonstraties	●	●
2.6.2	Aanpak verstoringen openbare orde	●	●
2.6.3	Waarborgen openbare orde en veiligheid rond wedstrijden Cambuur	●	●
2.6.4	Aanpak polarisatie en extremisme	●	●
2.6.5	Digitale opruiing	●	●

2.1 Een veilige leefomgeving

Onze inzet op dit thema was het afgelopen jaar, net als de voorgaande jaren, intensief en divers. Uit de meest recente Veiligheidsprestatieindex (VPI) over 2024 blijkt dat de rapportcijfers over drugsoverlast, jeugdoverlast en andere vormen van overlast zijn gedaald. Dit laat zien dat het belangrijk is om hier blijvend actief mee bezig te zijn.

Het afgelopen jaar hebben we organisatie-breed ingezet op meer integrale samenwerking om overlast en andere openbare orde- en veiligheidsproblemen te voorkomen. Binnen het thema zorg en veiligheid, maar ook in de ruimtelijke sectoren en vanuit Sociaal Domein Fryslân (SDF) wordt samengewerkt op verschillende onderwerpen, zoals huiselijk geweld, prostitutiebeleid en mensenhandel. Daarnaast is de persoonsgerichte aanpak (PGA) verder ontwikkeld en uitgebreid. Deze wordt nu twee jaar toegepast, en we zien de eerste resultaten ervan. Interventies kunnen eerder worden ingezet en de betrokken partijen hebben onderling korte lijnen. Dit zorgt voor een effectievere aanpak van overlast en veiligheidsproblemen. Bij de aanpak van jeugdoverlast werken de gemeente, politie en jongerenwerk (Amaryllis) nauw samen. Waar nodig worden daar ook andere zorgpartijen bij betrokken.

Een ander voorbeeld van onze inzet is het **Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO)**; dat is gericht op publiek-private samenwerking en staat voor een schoon, heel en veilig winkelgebied en/of bedrijventerrein. In de vier KVO-winkelgebieden en bedrijventerreinen (Binnenstad/Schrans, Grou, de Hemrik en de Zwette) werken het georganiseerd bedrijfsleven, de gemeente, politie, particuliere beveiliging en de brandweer samen om de criminaliteit te beperken en de veiligheid te vergroten. Jaarlijks vinden er schouwen plaats in de KVO-gebieden, om de KVO-certificering te kunnen beoordelen. Verder hebben we in de Week van de Veiligheid een veiligheidsmarkt georganiseerd op het Wilhelminaplein, m.b.t. brandpreventie, ondermijning, online veiligheid voor ouderen en een huiskamer waarbij men in gesprek kon met politie, brandweer, handhaving en of de gemeente Leeuwarden.

2.1.1 • *Tegengaan drugs-, jeugd- en woonoverlast en straatintimidatie*

Zoals hierboven al is vermeld, hebben we het afgelopen jaar flink ingezet op het verminderen van verschillende vormen van overlast. Bij de aanpak van jeugdoverlast hebben we de vooraf gestelde doelen rondom het convenant, om de samenwerking in deze ketenaanpak te versterken, nog niet gehaald. Dit proces heeft meer tijd gekost dan verwacht. We verwachten in 2026 weer stappen te kunnen zetten op dit gebied. Onze vooraf gestelde doelen voor de aanpak van straatintimidatie zijn wel behaald.

We zien dat in het afgelopen jaar weer een intensief beroep is gedaan op het Meldpunt Overlast (MOL). In 2025 zagen we een forse toename van het aantal meldingen (een stijging met ongeveer 25% t.o.v. 2024), terwijl we ook zien dat het aantal mutaties (in totaliteit maar ook per dossier) fors is toegenomen, wat laat zien dat de afhandeling van deze dossiers complexer is geworden.

Voor wat betreft de aanpak van overlast door drugshandel, hebben we in het afgelopen jaar weer een forse hoeveelheid maatregelen genomen: 25 pandsluitingen, een last onder dwangsom en een officiële waarschuwing op grond van de Opiumwet, 14 lasten onder dwangsom en 4 invorderingen van verbeurde dwangsommen op grond van de APV, telkens vanwege zgn. 'straatdealen'. Deze stappen laten zien dat we doorlopend bezig zijn met het terugdringen van drugsoverlast in onze gemeente.

2.1.3 • *Centrumgebied: verminderen van criminaliteit en overlast*

Het Weaze-gebied krijgt een **integrale aanpak**, vanwege de verschillende uitdagingen op het gebied van veiligheid, leefbaarheid, economische vitaliteit en ruimtelijke kwaliteit. Er wordt zowel naar de korte als lange termijn gekeken om de veiligheid en leefbaarheid in het gebied te verbeteren. De gemeente werkt samen met de politie om overlast in het gebied te verminderen. Dat gebeurt op verschillende manieren. Zo wordt cameratoezicht ingezet, zet het Interventieteam Ondermijning (zie hieronder) samen met politie stevig in op de aanpak van straatdealers en heeft de burgemeester dankzij de inzet van het Interventieteam en de politie eind 2025 een horecazaak gesloten aan de Weaze vanwege drugshandel en -overlast.

In november 2023 heeft de gemeenteraad via een motie gevraagd om een ontwikkelkader voor het Weaze-gebied. Naar aanleiding hiervan wordt toegewerkt naar een programmatische en gefaseerde transformatie van het gebied. Inmiddels is het ontwikkelkader voor de Weaze voorgesteld aan de raad. Daarnaast is er in het gebied een voorkeursrecht vastgesteld om de ontwikkeling beter te kunnen sturen.

Eind 2025 hebben we een evaluatie van het Toezichtmodel uitgevoerd, deze willen we in 2026 gebruiken om de samenwerking verder te professionaliseren en te actualiseren, onder andere ten aanzien van deelnemende partijen en afspraken over informatie-uitwisseling.

2.2 Verkleinen speelruimte ondermijnende criminaliteit (MTR)

Het afgelopen jaar hebben we stevig ingezet op het tegengaan van ondermijning. In september 2025 is het Interventieteam Ondermijning gestart, vanuit verschillende afdelingen van de gemeente en in samenwerking met politie. In deze samenwerking kan er gebruik gemaakt worden van een brede gereedschapskist: zowel vanuit de toezichhoudende rol als de opsporingsrol. Het Interventieteam versterkt onze informatiepositie en voert controles uit op de naleving van regels. Daarbij hebben we onder meer een groot aantal (plm. 250) panden en bedrijven gecontroleerd en controles in de openbare ruimte gedaan. In veel gevallen leidde dit ook tot geconstateerde overtredingen (zoals het bezit of handel van drugs en/of wapens, of bv. van illegale bewoning), tot inbeslagname van verboden goederen (drugs, gestolen goederen, (nep)wapens e.a.) en verschillende bestuurlijke maatregelen - vaak ook in aanvulling op strafrechtelijke maatregelen vanuit het openbaar ministerie. In voorkomende gevallen gebeurde dat in nauwe afstemming met onze collega's uit de sociale en ruimtelijke sectoren. Naast de hierboven benoemde lasten onder dwangsom vanwege straatdealen en pandsluitingen op grond van de Opiumwet, gaat het bv. ook om bestuurlijke maatregelen op grond van de Omgevingswet (zoals ten aanzien van illegale bewoning).

Verder is het **Gemeentelijk Bibob Bureau Leeuwarden (GBBL)** gestart in het afgelopen jaar. Het GBBL voert Bibob onderzoeken uit en stelt adviezen op die de gemeentelijke organisatie ondersteunen bij het nemen van zorgvuldige besluiten over vergunningen, vastgoedtransacties, overheidsopdrachten en andere beschikkingen.

Net als bij het Interventieteam heeft het Bibob Bureau mooie resultaten geboekt. In 2025 zijn er in totaal 94 Bibob-onderzoeken gestart of afgerond. Van deze onderzoeken zijn er 81 nog tijdens het jaar afgesloten; 75 daarvan leidden tot het verlenen van de vergunning of beschikking. In zes gevallen werd een andere beslissing genomen; drie aanvragen werden niet verder behandeld omdat de benodigde informatie niet of niet volledig werd aangeleverd, ondanks herhaalde verzoeken. In 2025 werden vijf gevaarconclusies vastgesteld volgens de Wet Bibob. Twee van deze conclusies gingen over ernstig gevaar op basis van de zogenaamde a-grond. Dit betekent dat er een risico is dat een vergunning wordt gebruikt om voordeel te halen uit strafbare feiten. In één geval was er ernstig gevaar op basis van de b-grond. Dit wijst op het risico dat een vergunning wordt ingezet om strafbare feiten te plegen. Daarnaast is in één situatie vastgesteld dat er bij het verkrijgen of behouden van een vergunning een strafbaar feit is gepleegd, namelijk valsheid in geschrifte. Tot slot was er één gevaarconclusie omdat de Bibob-vragenlijst of aanvullende informatie niet of niet volledig werd ingevuld.

Ook hebben we veel aandacht besteed aan **bewustwording en weerbaarheid**, binnen en buiten onze organisatie. Tijdens speciale sessies leerden collega's hoe zij signalen van ondermijning kunnen herkennen en kregen ze uitleg over de Wet Bibob. Zo bereikten we meer dan 500 medewerkers. Buiten de organisatie zetten we ons ook in voor bewustwording. We namen deel aan campagnes en organiseerden voorlichtingsbijeenkomsten, bijvoorbeeld samen met LTO Noord voor agrariërs en via het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) voor ondernemers op industrieterreinen.

In 2025 richtten we ons verder op het versterken van de samenwerking binnen onze organisatie en met externe partners. Ook werkten we aan het verbeteren van onze informatiepositie. Dit helpt ons om signalen van ondermijnende criminaliteit sneller te herkennen en beter te begrijpen. We doen dit onder andere via de Friese aanpak ondermijning, de Regiodeal met Harlingen en Waadhoeke, de samenwerking binnen het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum Noord-

Nederland (RIEC) en deelname aan landelijke overleggen zoals het Strategisch Beraad Ondernijning.

Daarnaast is er een goede samenwerking tussen het Interventieteam Ondernijning en Preventie met Gezag. Door deze samenwerking kunnen we beter bestuurlijk en preventief optreden tegen ondernijnende criminaliteit. We blijven ook in 2026 volop inzetten op deze aanpak, om onze gemeente veilig en weerbaar te houden.

2.3 Vergroten digitale Veiligheid en aanpak cybercrime

We hebben ons afgelopen jaar ingezet om de **cyberweerbaarheid** van onze inwoners te vergroten. Dit betekent dat mensen beter beschermd worden tegen digitale gevaren. We namen deel aan de campagne “Echt niet vandaag”. Deze campagne richtte zich op mensen die digitaal kwetsbaar zijn. Ook waren wij aanwezig op de markt tijdens de Week van de Veiligheid en organiseerden we een speciale avond in de bibliotheek. Daarnaast werkten we o.a. mee aan artikelen in de seniorenkrant om deze groep te informeren.

In 2025 lag de focus ook op jongeren. Samen met partners uit de Citydeal Lokale Weerbaarheid Cybercrime hebben we aandacht besteed aan het probleem van ‘geldezels’. Dit zijn mensen die zich onbedoeld laten gebruiken om geld wit te wassen. De aanpak begon in 2024 en is in 2025 verder ontwikkeld. Op scholen gaven we voorlichting, waarbij ook Halt betrokken was. Daarnaast is er een online campagne gestart om jongeren te waarschuwen voor de risico’s van geldezels.

Verder hebben we voorlichtingen gegeven over online risico’s, zowel aan onze eigen medewerkers als aan professionals die met kwetsbare groepen werken. Zo zorgen we ervoor dat iedereen beter voorbereid is op digitale gevaren.

Voor wat betreft onze inzet op het gebied van cyberbeveiliging, verwijzen we naar programma 2.5.2 - Ondersteuning; bij het onderwerp *Waarde(n)volle digitale toekomst* leggen we uit welke activiteiten we op dat vlak hebben verricht in het afgelopen jaar.

2.4 Vergroten toekomstperspectief van jongeren

We hebben inmiddels een goed beeld van de doelgroep die we met **Preventie met Gezag (PmG)** kunnen bedienen. PmG loopt inmiddels zo'n 3 jaar en we hebben dit jaar geconcludeerd dat alleen een individuele maatwerk aanpak, zoals we tot nog toe hebben ingezet, niet afdoende is. Daarom zijn we gestart met het ontwikkelen van een zogenaamde cluster aanpak, waarbij we ook oog hebben voor onderlinge relaties en de dynamiek in de doelgroep. Hierdoor kunnen we de individuele maatwerktrajecten beter op elkaar afstemmen. Zo verwachten we dat de resultaten beter worden dan wanneer we alleen op het individu richten. Ook hopen we hiermee te ontdekken welke personen of factoren een negatieve invloed hebben op de doelgroep. In 2025 hebben we deze nieuwe koers voortgezet, we werken verder aan het verbeteren van de aanpak binnen PmG. Daarnaast richten onze re-integratieofficieren zich actief op jongvolwassenen die (ex-)gedetineerd zijn. Hun doel is om deze jongeren goed te begeleiden bij het terugkeren in de maatschappij en zo te voorkomen dat zij opnieuw in de fout gaan.

2.5 Aanpak mensenhandel en tegengaan onvergonde prostitutie

We zetten ons afgelopen jaar actief in tegen onvergonde prostitutie en mensenhandel. Hiervoor voeren we regelmatig controles uit. Daarbij werken we nauw samen met het Team Mensenhandel en Migratie van de politie. Voor wat betreft onvergonde prostitutie zijn er in het afgelopen jaar 4 bestuurlijke maatregelen (te weten: lasten onder dwangsom) opgelegd. Daarnaast besteden we, onder andere binnen de aanpak van ondernijning, aandacht aan het herkennen van verschillende vormen van mensenhandel. Dit doen we door het geven van bewustwordingssessies aan betrokkenen en medewerkers. Zo vergroten we de kennis en alertheid rondom dit belangrijke onderwerp.

We zijn bezig met het ontwikkelen van een lokaal uitvoeringsplan voor de aanpak van mensenhandel. Ook in 2026 blijven we alert op signalen van mensenhandel. Waar nodig schakelen we dan met de ketenregisseur mensenhandel om snel en effectief actie te kunnen nemen.

2.6 Aandacht voor maatschappelijke onrust

Ook in het afgelopen jaar werd er veelvuldig gedemonstreerd in onze gemeente. Deze hebben we voor het overgrote deel goed kunnen begeleiden binnen de wettelijke kaders van de Wet Openbare Manifestaties (WOM). Daarbij is het belangrijk om het demonstratierecht te faciliteren, zodat mensen hun mening op een veilige en ordentelijke manier kunnen uiten.

Daarnaast was er speciale aandacht voor het voorkomen en tegengaan van ordeverstoringen, radicalisering en polarisatie. Een aandachtspunt daarbij betrof groepen die de overheid wantrouwen, al dan niet vanuit een anti-institutioneel gedachtegoed. We hebben hier intern aandacht voor gevraagd, gericht op het verkennen van de risico's, het creëren van bewustwording en het geven van handvatten aan de collega's. We hebben een interne werkgroep opgericht om handelingsperspectief te creëren en collega's te helpen dit onderwerp beter te herkennen en ermee om te gaan. Ook is er een training georganiseerd voor het college, waarin het anti-institutionele gedachtegoed centraal stond. Deze training richtte zich onder andere op anti-institutioneel extremisme en het omgaan met intimidatie en bedreigingen. Op deze manier willen we bewustwording vergroten en collega's beter voorbereiden op situaties waarbij deze thema's een rol spelen.

In 2026 houden we aandacht voor verschillende vormen van maatschappelijke onrust. Zo willen we bezig gaan met het uitwerken van een handelingskader voor het omgaan met online aangejaagde ordeverstoringen.

2.6.3 • *Waarborgen openbare orde en veiligheid rond wedstrijden Cambuur*

Met de ingang van het seizoen 2024/2025 heeft SC Cambuur de overstap naar het nieuwe Kooi stadion gemaakt. Het stadion is momenteel geheel opgeleverd en in gebruik genomen. Op enkele incidenten na zijn de thuiswedstrijden van Cambuur ordelijk en beheersbaar verlopen. Het incident op de thuiswedstrijd tegen ADO Den Haag heeft leerpunten opgeleverd voor de openbare orde en veiligheid. Deze punten ter verbetering zijn opgepakt. Op het gebied van verkeer en in- en uitstroom van bezoekers is te merken dat men de weg naar het stadion heeft gevonden. De in- en uitstroom verloopt gecontroleerd.

Beleidsindicatoren

Tabel Trends verplichte beleidsindicatoren

Nr.	Naam indicator	Eenheid	Bron	2022	2023	2024	2025	100.000-300.000 inwoners 2025
1	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	4,9	5	5,4	5,5	3,1
2	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	5,4	4,8	5,7	5,6	5,2
3	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,4	2,1	2,3	2,0	1,3
4	Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	8,4	8,3	8,2	8,2	6,9
5	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	Halt	7	8	10	11	10
6	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21-jarigen	CBS	1	1*	-	-	-
7	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,4	0,5	0,5*	-	-
Overige, niet verplichte indicatoren								
1	Verboden wapenbezit en -handel	Aantal per 10.000 inwoners	Politie/CBS	4,1	7,6	6,1	4,4	5,2
2	Drugsvervaardiging, handel en bezit	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	7,9	10,3	11,0	11,4	10,4

* Laatste meting

Zie voor vergelijking met andere gemeenten: www.waarstaatjegemeente.nl.

Betrokken verbonden partijen

- Veiligheidsregio Fryslân

Wat heeft het gekost?

Programma	Bedragen x € 1.000			
	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	21.732	31.473	27.889	3.584
Baten	3.740	13.101	11.012	-2.090
Resultaat	-17.992	-18.372	-16.877	1.494

Toelichting resultaat

Binnen het programma Veiligheid worden de volgende bedragen via de reserve budgetoverheveling (taakveld 010 Mutaties reserves, programma Ondersteuning) overgeheveld naar 2026:

- Budgetoverheveling Ondernijning	€ 471.000 (TKV120)
- Budgetoverheveling Straatintimidatie	€ 50.000 (TKV120)
Budgetoverheveling totaal storting in reserve	€ 521.000

Voor wat betreft ondernijning zijn in 2025 niet alle geplande uitgaven gerealiseerd, onder meer door latere invulling van functies en de fasering in de aanschaf van middelen. Het resterende bedrag wordt overgeheveld naar 2026, zodat de uitvoering conform de oorspronkelijke planning kan worden voortgezet.

De voor straatintimidatie bestemde middelen zijn in 2025 niet volledig besteed door vertragingen, zoals bij de ontwikkeling van een trainingsmodule en een geplande handhavingstraining die naar 2026 is verschoven. Ook begon de uitvoering van het programma pas volledig in 2024, wat de besteding vertraagde. De niet gebruikte bedragen worden overgeheveld naar 2026, zodat het totale budget uiteindelijk volledig wordt ingezet voor straatintimidatie, zoals bedoeld.

Zie voor nadere toelichting hoofdstuk C 2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

Het resultaat van het programma Veiligheid na aftrek van bovengenoemde stortingen in de reserve bedraagt € 973.000 voordelig. Dit positieve resultaat is vrijwel volledig toe te schrijven aan een terugstorting van de Veiligheidsregio Fryslân. De Veiligheidsregio heeft in 2025 een positief resultaat behaald van € 3,5 mln. Dit komt vooral doordat geplande investeringen zijn uitgesteld en er terughoudend is omgegaan met de beschikbare middelen. Dit is mede ingegeven door de aangekondigde korting op de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) die vanaf 2026 ingaat. Omdat de Veiligheidsregio het uitgangspunt hanteert dat niet gebruikte middelen teruggaan naar de gemeenten, betekent dit dat de Gemeente Leeuwarden in 2025 nog een bedrag van plm. € 1,1 mln terugkrijgt; een groot deel daarvan (plm. € 970.000) is geboekt in het programma Veiligheid.

Taakveld	Bedragen x € 1.000						
	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
R2PGM0202 - Veiligheid							
R2TKV0110 - Crisisbeheersing en Brandweer	11.558	0	10.901	479	657	479	1.136
R2TKV0120 - Openbare orde en Veiligheid	19.915	13.101	16.988	10.532	2.927	-2.569	358
Totaal	31.473	13.101	27.889	11.012	3.584	-2.090	1.494

2.3 Toonaangevend in cultuur en evenementen

Doel en ambitie

Strategisch doel:

Toonaangevend in cultuur en evenementen

Ambitie:

Cultuur heeft een belangrijke sociaal-maatschappelijke meerwaarde. Door bij te dragen aan welzijn en ontwikkeling van jong en oud. Door verschillende bevolkingsgroepen met elkaar in contact te brengen. Door grote maatschappelijke uitdagingen zichtbaar en bespreekbaar te maken. En daarvoor creatieve oplossingen te bedenken. Daarnaast heeft cultuur een economische functie. Het maakt de gemeente aantrekkelijk voor toeristen, inwoners, studenten en cultuurmakers. Met een toonaangevend aanbod van cultuur en evenementen zet Leeuwarden zich regionaal, nationaal en internationaal op de kaart. Met het cultureel programma Arcadia gaf de gemeente in 2022 en 2025 een vervolg aan Culturele Hoofdstad.

Wat is er bereikt?

- Op koers of gelukt
- Niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status doelrealisatie

Nr.	Te bereiken doelstelling	Status doelrealisatie
1.	Cultuur	
1.1	Een van de toonaangevende steden in Nederland	
1.2	Cultuur als motor voor maatschappelijke verandering	
1.3	Talentontwikkeling	
1.4	Cultuur als sociaal bindmiddel	
1.5	Behoud van het Fries en Liwwadders	

Wat heeft het in totaal gekost?

Tabel Overzicht hoofdgave per programma

	Bedragen x € 1.000						
	Begroting lasten	Begroting baten	Begroting saldo	Rekening lasten	Rekening baten	Rekening saldo	Rekening t.o.v. begroting saldo
R2HOG03 - Toonaangevend in cultuur/evenementen							
R2PGM0301 - Cultuur	18.923	2.587	-16.335	18.430	2.657	-15.772	563
Totaal 2025	18.923	2.587	-16.335	18.430	2.657	-15.772	563

2.3.1 Cultuur

Portefeuillehouders: Hein Kuiken

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

- Prestatie behaald
- Prestatie niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status realisatie activiteiten

Nr.	Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken	Te verantwoorden	
		Inhoudelijk	Financieel
1.1	Een van de toonaangevende steden in Nederland		
1.1.1	Uitvoering cultuurvisie	●	●
1.1.2	Grote festivals en publieksevenementen (in samenhang met Arcadia)	●	●
1.1.3	Ruimte voor (jonge) makers	●	●
1.1.4	Bijdrage aan We the North	●	●
1.2	Cultuur als motor voor maatschappelijke verandering		
1.2.1	Bespreekbaar maken maatschappelijke vraagstukken	●	●
1.3	Talentontwikkeling		
1.3.1	Meer cultuureducatie	●	●
1.4	Cultuur als sociaal bindmiddel		
1.4.1	Stimuleren aanbod cultuur in wijken en dorpen	●	●
1.5	Behoud van het Fries en Liwwadders		
1.5.1	Promotie Liwwadders en Fries door Stadsdichter	●	●
1.5.2	Organisatie Week van de Friese en Leeuwarder Cultuur	●	●

1.1 Een van de toonaangevende steden in Nederland

Leeuwarden profileert zich als een belangrijke stad voor cultuur en evenementen in Noord-Nederland. De stad wordt steeds bekender in heel Nederland. Dit komt door gerichte investeringen in culturele instellingen, kunstenaars, festivals en toeristische promotie. Ook de samenwerking binnen We the North en projecten als Arcadia spelen hierbij een grote rol. Door deze inzet heeft Leeuwarden een sterke culturele basis. Dit maakt de stad niet alleen belangrijk in de regio, maar ook zichtbaar op nationaal niveau.

1.2 Cultuur als motor voor maatschappelijke verandering

De gemeente gebruikt cultuur als een middel om positieve veranderingen in de samenleving te stimuleren. Via projecten zoals het Generatiehuis en Arcadia (Over de Drempel) worden sociale en culturele drempels verlaagd. In de wijk Leeuwarden Oost zijn culturele activiteiten direct verbonden met gezondheid en de ontwikkeling van de buurt. Tijdens wijkcultuurfestivals gaan inwoners met elkaar in gesprek over lokale onderwerpen. Zo worden zij actief betrokken bij het bespreken en oplossen van problemen in hun omgeving. Op deze manier draagt cultuur bij aan een sterkere sociale samenhang en een betere leefomgeving. Ook wordt er onderzoek gedaan naar de

effecten van culturele deelname op de gezondheid van mensen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen.

1.3 Talentontwikkeling

De gemeente stimuleert talentontwikkeling door cultuureducatie al op jonge leeftijd aan te bieden, van peuteronderwijs tot voortgezet onderwijs. In de voorschoolse educatie speelt het Peuterpakhuis een belangrijke rol. Hier maken jonge kinderen op een laagdrempelige manier kennis met kunst en cultuur. Op het voortgezet onderwijs worden activiteiten zoals Filmhub en Dance Battle XL georganiseerd. Deze projecten helpen jongeren hun talenten te ontdekken en verder te ontwikkelen.

Naast de basisfinanciering voor cultuureducatie via Kunstkade investeert de gemeente ook extra in talentontwikkeling. Dit gebeurt door subsidies te geven aan verschillende organisaties, zoals de Samenwerkende Muziekverenigingen Leeuwarden (SML), Jeugd Dans Opleiding Friesland en Meeuw. Ook ondersteunt de gemeente makers in kunst en cultuur met een speciale subsidieregeling. Op deze manier krijgen jonge talenten meer kansen om zich te ontwikkelen.

1.4 Cultuur als sociaal bindmiddel

De gemeente heeft cultuur succesvol ingezet als middel om mensen met elkaar te verbinden. Dit gebeurde door het culturele aanbod in wijken en dorpen actief te stimuleren. Via de subsidieregeling Makers Kunst en Cultuur kregen bewoners gemakkelijk de kans om eigen culturele initiatieven te starten. Daarnaast organiseerde het Generatiehuis in verschillende buurten toegankelijke activiteiten, die ontmoeting en verbinding tussen mensen bevorderden. Met programma's zoals Kunst in je Buurt konden inwoners op een eenvoudige manier kennismaken met kunst en cultuur. Ook ondersteunde de gemeente verenigingen via de regeling Amateurkunst. Op deze manier gebruikte de gemeente cultuur doelgericht om mensen samen te brengen en de sociale samenhang in de gemeenschap te versterken.

1.5 Behoud van het Fries en Liwwadders

De gemeente draagt actief bij aan het behoud van de Friese cultuur en het Leeuwarder dialect. Zo is er een Stadsdichter aangesteld, waarvan het werk in zowel het Fries als het Leeuwarders kan worden vertaald. Daarnaast stimuleert de gemeente het gebruik van het Fries en meertaligheid in de openbare ruimte, communicatie en cultuur. Ook ondersteunt zij initiatieven zoals de Taalstipers. Een initiatief dat nog niet is gerealiseerd, is de Week van de Friese en Leeuwarder Cultuur.

1.5.2 • *Organisatie Week van de Friese en Leeuwarder Cultuur*

De praktische organisatie van de week van de Friese en Leeuwarder cultuur is geen taak van de gemeente. De gemeente heeft het initiatief voor de week van de Friese en Leeuwarder cultuur wel gefaciliteerd door actieve ondersteuning met adviezen vanuit het team vergunningen en evenementen coördinatie. Ook heeft het college hiervoor middelen beschikbaar gesteld. Deze week wordt door de initiatiefnemers ook wel het Stadsfeest genoemd. Medio februari 2025 hebben de beoogd bestuurders van de stichting voor de week van de gemeente laten weten dat zij het Stadsfeest organisatorisch niet rond krijgen en gestopt zijn met de voorbereidingen. Er komt in 2026 geen uitvoering van dit voornemen.

Beleidsindicatoren

Tabel Culturele bezoekers instellingen

Nr.	Doel/naam indicator	Eenheid	Bron	2021	2022	2023	2024	2025	100.000-300.000 inwoners 2024
	Cultuur								
1	Culturele bezoekers Neushoorn	Aantal	Leeuwarden in cijfers	12.500	80.700	85.000	*	*	n.v.t.
2	Culturele bezoekers Harmonie	Aantal	Leeuwarden in cijfers	19.600	92.500	114.635	129.208	134.561	n.v.t.
3	Bezoeken musea	Aantal	Leeuwarden in cijfers	212.129	325.175	369.007	408.616	**	n.v.t.
4	Bezoeken culturele instellingen	Aantal	Leeuwarden in cijfers	306.000	864.500	1.049.000	*	*	n.v.t.

* laatste meting 2023

** laatste meting 2024

Betrokken verbonden partijen

Geen.

Wat heeft het gekost?

Tabel Resultaat programma

Programma	Bedragen x € 1.000			
	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	16.712	18.923	18.430	493
Baten	2.130	2.587	2.657	70
Resultaat	-14.583	-16.335	-15.772	563

Toelichting resultaat

Binnen het programma Cultuur wordt het volgende bedrag via de reserve budgetoverheveling (taakveld 010 Mutaties reserves, programma Ondersteuning) overgeheveld naar 2026:

- Arcadia-programma € 78.000 (TKV530)
- Stadsklooster € 250.000 (TKV550)

Zie voor nadere toelichting hoofdstuk C 2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

Het resultaat van het programma Cultuur na aftrek van bovengenoemde stortingen in de reserve bedraagt € 235.000 voordelig.

Tabel Resultaat per taakveld

Taakveld	Bedragen x € 1.000						
	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
R2PGM0301 - Cultuur							
R2TKV0530 - Cultuurpresentatie, prod. en partic.	11.675	1.994	11.522	2.120	153	126	279
R2TKV0540 - Musea	2.159	17	2.094	22	65	5	70
R2TKV0550 - Cultureel erfgoed	829	198	521	136	308	-62	246
R2TKV0560 - Media	4.260	378	4.293	378	-33	0	-33
Totaal	18.923	2.587	18.430	2.657	493	70	563

2.4 Een circulaire en concurrerende economie

Doel en ambitie

Strategisch doel:

Een circulaire en concurrerende economie

Ambitie:

De gemeente werkt aan een duurzame, circulaire en concurrerende economie die een bijdrage levert aan welvaart en welzijn van inwoners. Met voldoende werk en inkomen voor iedereen. Een economie die ook op langere termijn houdbaar is en leidt tot nieuwe werkgelegenheid en economische kansen. Met een sterke basis in kennis en innovatie, zoals op het gebied van watertechnologie, voedsel, creatieve industrie en media. Maar ook met aandacht voor vakmanschap en praktisch onderwijs. De historische binnenstad en ons toonaangevend cultureel klimaat trekken jaarlijks veel bezoekers en watersporttoeristen. Ook is cultuur- en watersporttoerisme een belangrijke pijler onder onze economie. Verdere verstedelijking en verdichting in de stad leiden tot een intensiever gebruik van het huidige verkeersnetwerk. Om de groei van het aantal verkeersbewegingen op te vangen, kiest de gemeente voor duurzame mobiliteit met meer nadruk op lopen, fietsen en het openbaar vervoer. Zo draagt de gemeente bij aan een gezonde, biodiverse en leefbare stad, die ook duurzaam en klimaatbestendig is.

Wat is er bereikt?

- Op koers of gelukt
- Niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status doelrealisatie

Nr.	Te bereiken doelstelling	Status doelrealisatie
1.	Economie	
1.1	Een toekomstbestendige en wendbare economie	
1.2	Gezonde arbeidsmarkt	
2.	Verkeer, vervoer en waterstaat	
2.1	Gezonde, duurzame en veilige mobiliteit	
2.2	Snelle en frequente treinverbindingen	
2.3	Verbeteren van de waterrecreatie	

Wat heeft het in totaal gekost?

Tabel Overzicht hoofdpogave per programma

	Bedragen x € 1.000						
	Begroting lasten	Begroting baten	Begroting saldo	Rekening lasten	Rekening baten	Rekening saldo	Rekening t.o.v. begroting saldo
R2HOG04 - Circulaire en concurrerende economie							
R2PGM0401 - Economie	15.493	2.922	-12.570	11.180	4.149	-7.031	5.539
R2PGM0402 - Verkeer, vervoer en waterstaat	48.234	4.594	-43.640	44.455	4.886	-39.568	4.072
Totaal 2025	63.727	7.516	-56.210	55.635	9.036	-46.599	9.611

2.4.1 Economie

Portefeuillehouders: Abel Reitsma

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

- Prestatie behaald
- Prestatie niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status realisatie activiteiten

Nr.	Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken	Te verantwoorden	
		Inhoudelijk	Financieel
1.1	Een toekomstbestendige en wendbare economie		
1.1.1	Aantrekkelijk vestigingsklimaat	●	●
1.1.2	Versterken economische structuur	●	●
1.1.3	Vergroten innovatiekracht	●	●
1.2	Gezonde arbeidsmarkt		
1.2.1	Werk voor iedereen	●	●

1.1 Een toekomstbestendige en wendbare economie

In 2025 heeft een extern adviesbureau een startmeting uitgevoerd van het beleidskader economische ontwikkeling 2023-2030. De resultaten laten zien dat het economische beleid bijdraagt aan vijf van de acht brede welvaartsthema's. Opvallend is dat veel bedrijven actief bezig zijn met belangrijke veranderingen zoals digitalisering (80%), verduurzaming (60%) en circulariteit (70%). Dit geeft vertrouwen in de bereidheid van de lokale economie om zich aan te passen en te vernieuwen.

Daarnaast blijkt uit de startmeting dat ondernemingen positief zijn over de manier waarop de gemeente haar economische dienstverlening aanbiedt. Het laagdrempelige contact en de professionele houding worden door hen als zeer waardevol ervaren. Deze resultaten bevestigen dat het beleid en de dienstverlening goed aansluiten bij de behoeften van de lokale bedrijven.

1.1.2 ● **Versterken economische structuur**

De overgebleven middelen van het inflatiepakket 2023-2024 zijn meegenomen in de reserve voor het budget van 2025. In 2025 is er gewerkt aan het in kaart brengen van problemen die bedrijven hebben met het krijgen of vergroten van hun stroomaansluitingen.

Met het geld dat over is van het inflatiepakket willen we een subsidie starten voor bedrijven die bewust omgaan met het elektriciteitsnet. Dit betekent dat we bedrijven helpen met praktische oplossingen voor het probleem van te veel stroomgebruik, zoals het plaatsen van batterijen of het gebruiken van systemen om hun energie beter te regelen. Deze manier van werken is iets anders dan het oorspronkelijke doel van verduurzaming, maar het sluit goed aan bij de huidige wensen en problemen van bedrijven. Zo kunnen zij ook in de toekomst goed blijven werken.

Daarnaast is er geld beschikbaar gesteld vanuit de extra opbrengst van de onroerendezaakbelasting (OZB) op niet-woningen in 2025. Dit wordt ingezet voor deze subsidie en andere projecten. Die projecten helpen ondernemers, organisaties en onderwijsinstellingen om klaar te zijn voor de toekomst.

De andere beleidsmatige en financiële doelen zijn gehaald volgens afspraak.

1.2 Gezonde arbeidsmarkt

In 2025 hebben we ons gericht op het behouden van studenten en het verbeteren van het academisch klimaat. Samen met onze onderwijspartners hebben we geïnvesteerd in de activiteiten van Leeuwarden Student City (LSC). Hierdoor groeit Leeuwarden als aantrekkelijke studentenstad. Ook is er geld beschikbaar gesteld voor verschillende projecten die de samenwerking tussen het bedrijfsleven en het onderwijs versterken. Dit helpt om een goede omgeving te creëren voor internationaal talent. Daarnaast is de Internationale Basisschool geopend. Via het Innovatiepact Fryslân (IPF) (tegenwoordig Economic Board Fryslân) is er een coördinator aangesteld die de samenwerking en verbinding tussen bedrijven, onderwijs en internationaal talent verder verbetert.

Beleidsindicatoren

Tabel trends verplichte beleidsindicatoren

Nr.	Naam indicator	Eenheid	Bron	2022	2023	2024	2025	100.000-300.000 inwoners 2025
1	Funcziemenging	%	LISA	56	56,3	56,4	-	54,5
2	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	157,5	165,6	173,4	-	

*Laatste meting 2024

Betrokken verbonden partijen

Geen.

Wat heeft het gekost?

Tabel Resultaat programma

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Bedragen x € 1.000	
			Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	8.966	15.493	11.180	4.312
Baten	2.922	2.922	4.149	1.227
Resultaat	-6.044	-12.570	-7.031	5.539

Toelichting resultaat

Binnen het programma Economie worden de volgende bedragen via de reserve budgetoverheveling (taakveld 010 Mutaties reserves, programma Ondersteuning) overgeheveld naar 2026:

- Programma Leeuwarden Oost	€ 3.439.000 (TKV310)
- Steunpakket uit meeropbrengst OZB	€ 734.000 (TKV310)
- Netbewuste bedrijvigheid	€ 370.000 (TKV310)
- Evenementen en festivals	€ 140.000 (TKV340)
Budgetoverheveling totaal storting in reserve	€ 4.683.000

Zie voor nadere toelichting hoofdstuk C 2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

Het resultaat van het programma Economie na aftrek van bovengenoemde stortingen in de reserve bedraagt € 856.000 voordelig. Het voordeel van € 0,9 mln heeft diverse oorzaken: lagere onttrekkingen aan reserve ISV III (€ 0,4 mln), vrijval van nog te betalen facturen 2024 voor o.a.

lidmaatschappen en lagere lasten in 2025 (€ 0,3 mln), hogere bate uit toeristenbelasting (€ 0,1 mln) en hogere huurbaten op vastgoed panden, waaronder de Watercampus en Cornelis Trooststraat (€ 0,1 mln).

Tabel Resultaat per taakveld

Taakveld	Begroting		Rekening		Bedragen x € 1.000		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Rekening t.o.v. begroting		Saldo
R2PGM0401 - Economie							
R2TKV0310 - Economische ontwikkeling	11.772	1.346	6.954	1.490	4.818	144	4.963
R2TKV0320 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	326	149	1.071	922	-745	774	29
R2TKV0330 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	328	144	313	104	15	-40	-26
R2TKV0340 - Economische promotie	3.066	1.284	2.842	1.633	224	349	573
Totaal	15.493	2.922	11.180	4.149	4.312	1.227	5.539

2.4.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Portefeuillehouders: Evert Stellingwerf, Abel Reitsma

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

- Prestatie behaald
- Prestatie niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status realisatie activiteiten

Nr.	Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken	Te verantwoorden	
		Inhoudelijk	Financieel
2.1	Gezonde, duurzame en veilige mobiliteit		
2.1.1	Fietsnetwerk verder ontwikkelen en verbeteren	●	●
2.1.2	Duurzame vormen van stadsdistributie en -mobiliteit door middel van mobiliteitshubs	●	●
2.1.3	Verkeersveiligheid vergroten door proactieve (risico-gestuurde) aanpak	●	●
2.1.4	Motie 30 kilometer in de bebouwde kom	●	●
2.1.5	Datagebruik	●	●
2.2	Snelle en frequente treinverbindingen		
2.2.1	Oplossen knelpunten (zoals barrièrewerking van het spoor en de spoorbrug over het Van Harinxmakanaal)	●	●
2.3	Verbeteren van de waterrecreatie		
2.3.1	Beleidskader water	●	●

2.1 Gezonde, duurzame en veilige mobiliteit

Als vervolg op het vastgestelde Beleidskader Mobiliteit is in 2025 gewerkt aan het opstellen van een Uitvoeringsagenda Mobiliteit 2025-2030. Deze is aangeboden aan de gemeenteraad en na bespreking vastgesteld door het college. De Uitvoeringsagenda bevat een prioritering van mobiliteitsmaatregelen voor de komende vijf jaar. In lijn met het STOMP-principe ligt het accent op het versterken van lopen, fietsen en openbaar vervoer. STOMP staat voor Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, MaaS (Mobility as a Service, oftewel gezamenlijk vervoer) en privéauto. Hierbij krijgt lopen (stappen) de hoogste prioriteit, gevolgd door fietsen (trappen), openbaar vervoer, gedeeld vervoer en als laatste de privéauto.

2.1.1 • *Fietsnetwerk verder ontwikkelen en verbeteren*

De uitvoering van de voorrangswijziging bij de drie rotondes waarbij voetgangers en fietsers voorrang krijgen is uitgesteld tot 2026. We willen de werkzaamheden aan deze rotondes zoveel mogelijk in samenhang uitvoeren, zodat de verkeershinder beperkt blijft.

In 2025 werd de fietsstraat Wergeasterdyk opgeleverd. Ook is de planvorming voor een nieuw fietspad langs de Greate Kritewei afgerond.

2.1.2 • *Duurzame vormen van stadsdistributie en -mobiliteit door middel van mobiliteitshubs*

In 2025 is er geen definitief besluit genomen over het invoeren van een zero emissiezone voor bestel- en vrachtverkeer in de binnenstad. In juni 2025 heeft het college aangekondigd

dat het de zone wil invoeren. Vervolgens heeft de gemeenteraad in september 2025 haar mening gegeven over dit plan. Door deze reacties was het nodig om het voorstel aan te passen en extra af te stemmen. Dit kostte meer tijd dan verwacht. Daarom is besloten om het onderwerp niet meer voor de verkiezingen van 2026 aan de raad voor te leggen. De proef met deelmobiliteit hubs in Bilgaard en de binnenstad zal in 2026 worden vormgegeven.

2.1.3 • Verkeersveiligheid vergroten door proactieve (risico-gestuurde) aanpak

Er werden verschillende verkeersveiligheidsprojecten opgeleverd. Onder andere de Rounwei bij Warten is aangepast. Andere projecten zitten nog in de voorbereidingsfase. Dit komt doordat we proberen werkzaamheden zo efficiënt mogelijk te combineren binnen een gebiedsgerichte aanpak. Op deze manier werken we kostenbewust en slim. Hierdoor kan het zijn dat het jaar van uitvoering verandert ten opzichte van de oorspronkelijke planning. Verkeersveiligheidsprojecten waarbij de voorbereiding is gestart zijn bijvoorbeeld de Stationsweg in Grou, de kruising Borniastraat-Verlengde Schrans, Harlingerstraatweg en Nachtegaalstraat.

De rotonde bij de Hoekmastraat en Oostergoweg is gekoppeld aan het ontwikkelkader Schrans. Dit betekent dat de werkzaamheden voor deze rotonde passen binnen de plannen voor de ontwikkeling van dat gebied.

2.1.4 • Motie 30 kilometer in de bebouwde kom

In 2025 werd de Westersingel vernieuwd. De straat is ingericht als GOW30-weg, met meer ruimte voor groen en een wandelpad langs de kade.

Het vaststellen van de wegen categorisering schuiven we door naar 2026. In aanloop naar de uitwerkingen voor de inrichting van 30 km/uur wegen onderzoeken we wel wat de meest optimale inrichting is, zoals voor de Goudenregenstraat.

2.1.5 • Datagebruik

In 2025 is begonnen met de voorbereiding voor de vervanging van de verkeersregelinstallatie (VRI) bij de spoorwegovergang Achter de Hoven. De uitvoering van deze werkzaamheden is uitgesteld naar 2026. Dit komt doordat er meer tijd nodig is voor vergunningen, afspraken met ProRail en onderzoek. Omdat deze infrastructuur niet cruciaal is, vormt het uitstel geen probleem.

Ook de vervanging van de VRI bij de Merodestraat, Willem Lodewijkstraat en Julianastraat is uitgesteld. Deze werkzaamheden vinden plaats in de zomervakantie van 2026. De reden hiervoor is de langere voorbereidingstijd van de civiele werkzaamheden aan de wegen, fietspaden en de brug die tegelijkertijd uitgevoerd worden. Door meerdere werkzaamheden te combineren, ontstaan er minder stremmingen en overlast dan wanneer ze apart worden gedaan. Hoewel dit meer voorbereidingstijd vraagt en de uitvoering daardoor iets vertraagt, heeft het combineren van de werkzaamheden de voorkeur.

2.2 🚩 Snelle en frequente treinverbindingen

Er zijn op dit moment geen plannen om de treindiensten tussen Leeuwarden en Groningen vaker te laten rijden. Dit komt doordat wordt verwacht dat de huidige treinen voldoende capaciteit hebben voor het aantal reizigers. Daarnaast zijn de kosten om het aantal ritten uit te breiden erg hoog, meer dan € 1 miljard. Daarom is het op dit moment niet haalbaar om vaker treinen te laten rijden op deze route.

2.2.1 • Oplossen knelpunten (zoals barrièrewerking van het spoor en de spoorbrug over het Van Harinxmakanaal)

De inzet en het onderzoek rondom de huidige spoorbrug over het Van Harinxmakanaal richten zich al enkele jaren op het vervangen van de spoorbrug door een spooraquaduct. Zowel het Rijk als de Provincie hebben hiervoor geld beschikbaar gesteld. Dit budget blijkt echter niet voldoende om een spooraquaduct te realiseren. Ook is het bedrag te laag om te voldoen aan de eis van 75% financiering, die nodig is om een verplichte MIRT-verkenning te starten.

In januari 2026 is tijdens het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO-MIRT) afgesproken dat de regio binnen het beschikbare budget zoekt naar mogelijke oplossingen. Daarbij wordt ook gekeken naar de voordelen en de urgentie van deze oplossingen voor de omgeving en de bereikbaarheid.

2.3 Verbeteren van de waterrecreatie

In 2025 is het Beleidskader Water vastgesteld. Dit kader geeft richting aan verschillende watervraagstukken. Het gaat onder andere over klimaatadaptatie, voldoende drinkwater, het verbeteren van de waterkwaliteit, het beheer van water gerelateerde eigendommen en waterrecreatie. Er zijn duidelijke ambities om deze onderwerpen goed aan te pakken.

2.3.1 • *Beleidskader water*

De acties en maatregelen uit het Beleidskader Water zijn uitgewerkt in een uitvoeringsagenda. Aan deze agenda is in 2025 volop gewerkt en deze wordt in 2026 vastgesteld door het college. Zo zorgen we ervoor dat de plannen concreet en uitvoerbaar zijn.

In 2025 is een driejarige proef gestart om de Jorwerterfeart begaanbaar te houden. Hierdoor kunnen gebruikers van deze waterweg het dorp Jorwert bereiken vanaf de Zwette, en andersom. Na afloop van deze proefperiode wordt samen met het Wetterskip gekeken hoe het is verlopen. Op basis hiervan wordt een voorstel gemaakt voor een mogelijk vervolg.

Daarnaast is in 2025 een haalbaarheidsstudie gestart voor de Kletsefeart bij Stiens. Deze studie onderzoekt welke mogelijkheden er zijn om een ontbrekende verbinding aan te leggen..

Ook is er in 2025 veel aandacht besteed aan het in kaart brengen van alle aanleg- en ligplaatsen binnen de gemeente. Dit onderzoek heeft bijna alle legale locaties in kaart gebracht. We streven ernaar om deze kaart uiterlijk na het eerste kwartaal van 2026 intern beschikbaar te hebben. Daarna start een traject om de kaart ook voor het publiek toegankelijk te maken. Zo kunnen inwoners en bezoekers duidelijk zien wat de regels zijn voor het gebruik van de ligplaatsen.

En in 2025 is voor het gebied Spoordok een onderzoek gedaan naar watersystemen om te kunnen voldoen aan de voor dit gebied gestelde ambities. Dit wordt momenteel verder uitgewerkt en afgewogen.

Beleidsindicatoren

Er zijn voor dit programma geen verplichte beleidsindicatoren.

Betrokken verbonden partijen

- Parkeergarages Leeuwarden C.V.
- Marrekrite

Wat heeft het gekost?

Programma	Bedragen x € 1.000			
	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	42.206	48.234	44.455	3.780
Baten	4.089	4.594	4.886	292
Resultaat	-38.118	-43.640	-39.568	4.072

Toelichting resultaat

Binnen het programma Verkeer, vervoer en waterstaat worden de volgende bedragen via de reserve budgetoverheveling (taakveld 010 Mutaties reserves, programma Ondersteuning) overgeheveld naar 2026:

- Aanpak Stationsgebied	€	800.000 (TKV210)
- Fietsenstalling Nieuwestad	€	220.000 (TKV220)
Budgetoverheveling totaal storting in reserve	€	1.020.000

Zie voor nadere toelichting hoofdstuk C 2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

Het resultaat van het programma Verkeer, vervoer en waterstaat na aftrek van bovengenoemde stortingen in de reserve bedraagt € 3.052.000 voordelig. Het voordeel wordt met name veroorzaakt door enerzijds onderuitputting kapitaallasten vanwege nog niet geactiveerde investeringen in civiele kunstwerken (€ 0,6 mln), verhardingen (€ 0,6 mln), openbare verlichting (€ 0,4 mln) en overige verkeersinstallaties (€ 0,1 mln) en anderzijds door lagere energielasten 2025 en vrijval balansposten 2024 (€ 0,9 mln) ten gevolge van lagere tariefstellingen vanuit het nieuwe energiecontract met ingang van 2024.

Taakveld	Bedragen x € 1.000						
	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
R2PGM0402 - Verkeer, vervoer en waterstaat							
R2TKV0210 - Verkeer en vervoer	37.596	539	34.006	636	3.590	96	3.686
R2TKV0220 - Parkeren	3.674	1.924	3.981	2.514	-308	590	283
R2TKV0230 - Recreatieve havens	949	533	864	533	85	0	85
R2TKV0240 - Economische havens en waterwegen	5.134	1.363	4.685	910	449	-453	-4
R2TKV0250 - Openbaar vervoer	882	235	919	293	-37	58	21
Totaal	48.234	4.594	44.455	4.886	3.780	292	4.072

2.5 Samenwerking en organisatie

Doel en ambitie

Strategisch doel:

Samenwerking en organisatie

Ambitie:

Samen met de Friese mienskip, inwoners, ondernemers, organisaties en andere overheden geven we onze (digitale) toekomst vorm. Iedereen vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid. We blijven ons inzetten voor een stevige positie van Noord-Nederland op nationaal en Europees niveau. Als hoofdstad van Fryslân en als centrumgemeente voelen we ons verantwoordelijk om regiopartners met elkaar te verbinden. We willen een betrouwbare en open overheid zijn. Benaderbaar en toegankelijk. We kiezen voor menselijk contact en praten met elkaar. We willen de digitale ontwikkelingen zelf in de hand hebben, weten wat er gebeurt met onze data en voorkomen dat digitalisering mensen buiten sluit. We willen open en transparant zijn over de afwegingen die we maken en grenzen stellen aan wat we toelaatbaar vinden. Wij staan voor kernwaarden als zorgvuldig en veiligheid, inclusie en duurzaamheid. We organiseren daarvoor wat nodig is, zodat de samenleving in balans blijft. Wij werken constructief samen, zowel in- als extern. We zijn efficiënt en effectief, wegen de kosten en baten goed af en houden de lasten laag.

Wat is er bereikt?

- Op koers of gelukt
- Niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status doelrealisatie

Nr.	Te bereiken doelstelling	Status doelrealisatie
1.	Bestuur	
1.1	Een stevige positie van Noord-Nederland op nationaal en Europees niveau	
1.2	Participatie en democratische vernieuwing	
2.	Ondersteuning	
2.1	Passende en persoonlijke dienstverlening	
2.2	Waarde(n)volle digitale toekomst	
2.3	Stabieler financieering gemeente en vergroten autonomie	

Wat heeft het in totaal gekost?

Tabel Overzicht hoofdpogave per programma

	Bedragen x € 1.000						
	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Rekening	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	saldo
R2HOG05 - Samenwerking en organisatie							
R2PGM0501 - Bestuur	7.840	1.497	-6.343	9.287	2.027	-7.260	-917
R2PGM0502 - Ondersteuning	99.548	554.468	454.920	114.768	577.690	462.923	8.003
Totaal 2025	107.388	555.965	448.577	124.055	579.718	455.663	7.086

2.5.1 Bestuur

Portefeuillehouders: Sybrand Buma en Gijs Jacobse

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

- Prestatie behaald
- Prestatie niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status realisatie activiteiten

Nr.	Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken	Te verantwoorden	
		Inhoudelijk	Financieel
1.1	Een stevige positie van Noord-Nederland op nationaal en Europees niveau		
1.1.1	Uitvoering Europa agenda 2022-2026 (MTR)	●	●
1.1.2	Lobby richting kabinet	●	●
1.1.3	Lobby richting Europees parlement	●	●
1.1.4	Samenwerking met Provincie Fryslân	●	●
1.1.5	Regio Deal Noordwest-Fryslân	●	●
1.2	Participatie en democratische vernieuwing		
1.2.1	Uitwerken democratische vernieuwingsagenda	●	●

1.1 Een stevige positie van Noord-Nederland op nationaal en Europees niveau

Hoewel de samenwerking en het opkomen voor onze belangen in Noord-Nederlands verband momenteel niet soepel verloopt, liggen we op dit vlak nog wel op koers. De Provincie Fryslân heeft een nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen de acht betrokken overheden niet getekend en heeft een extern advies gevraagd naar hoe nu verder. Dat onderzoek heeft als doel om in kaart te brengen in welke vorm de noord Nederlandse belangenbehartiging beter kan worden georganiseerd.

Richting Den Haag trekken we wat belangenbehartiging betreft zoveel mogelijk op in NG4 verband en/of via de landelijke netwerken van VNG en G40. In juni 2025 hebben deze vier gemeenten een nieuwe samenwerkingsovereenkomst getekend. Hierin staat hoe wij samenwerken in Brussel en Den Haag. De belangenbehartiging in Brussel regelen we via het NG4-kantoor in Brussel.

Onze gemeente doet sinds 2025 actief mee in het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR). Zij maakt onderdeel uit van de regio Noord Oost Friesland. Het NPVR is een samenwerking tussen het rijk (BZK), Provincie Fryslân, Wetterskip en de 10 noord- Friese gemeenten. Doel is te komen tot een regioplan voor de komende 25 jaar, waarmee de brede welvaart in dit deel van Fryslân wordt bevorderd.

In 2025 zijn er vier nieuwe Europese projecten toegekend. Dit zijn een ELENA subsidie ter ondersteuning van de warmtetransitie, het Urbact project Com'on (jongerenparticipatie), Streets 2030 (klimaatadaptatie), ReStart (duurzaam toerisme) en zijn we een traject gestart met de Europese Investeringsbank gericht op circulaire gebiedsontwikkeling.

Daarnaast is richting Europa ingezet op de lobby voor een verbod op niet-noodzakelijke PFAS, de rol van kleine en middelgrote steden in de beschikbaarheid van betaalbare woningen en onze kandidatuur voor European Youth Capital 2028.

1.2 Participatie en democratische vernieuwing

In december 2024 is het Praatstuk Overheid en Samenleving aangeboden aan de gemeenteraad. Dit praatstuk ging over participatie en nieuwe vormen van democratie. Het vormde de basis voor twee goed bezochte gesprekken tussen de gemeenteraad, het college en een vertegenwoordiging vanuit de samenleving. Deze gesprekken vonden plaats in juni 2025 in de Grote Kerk.

Tijdens deze bijeenkomsten is een groep van bewoners en raadsleden ontstaan. Zij kwamen eind 2025 samen voor een verkennende bijeenkomst. Het doel was om te werken aan de eerste Leeuwarden-Praat-Mee-Dag, die gepland staat voor september 2026. Daarnaast zijn een aantal andere maatregelen uit het praatstuk, zoals plannen voor jongerenparticipatie, uitgevoerd of liggen op schema.

1.2.1 • *Uitwerken democratische vernieuwingsagenda*

Het Praatstuk Overheid en Samenleving geeft ook inhoud aan het thema democratische vernieuwing. Een onderdeel van Overheid en Samenleving, het onderzoek naar hoe inwoners van Leeuwarder wijken en dorpen betrokken willen worden bij het gemeentebestuur en de uitvoering daarvan, stond oorspronkelijk gepland voor 2025. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in 2026.

Beleidsindicatoren

Tabel Trends verplichte beleidsindicatoren

Nr.	Naam indicator	Eenheid	Bron	2022	2023	2024	2025
1	Leden digitaal burgerpanel	Aantal	Gemeente Leeuwarden	2.770	3.250	3.650	3.833

Betrokken verbonden partijen

Geen.

Wat heeft het gekost?

Tabel Resultaat programma

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Bedragen x € 1.000	
			Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	5.924	7.840	9.287	-1.447
Baten	17	1.497	2.027	530
Resultaat	-5.907	-6.343	-7.260	-917

Toelichting resultaat

Binnen het programma Bestuur worden geen bedragen via de reserve budgetoverheveling (taakveld 010 Mutaties reserves, programma Ondersteuning) overgeheveld naar 2026. Het resultaat van het programma Bestuur bedraagt € 917.000 nadelig.

Het nadeel is hoofdzakelijk ontstaan als gevolg van een dotatie aan de voorziening voor wethouderspensionen van € 1,4 mln. Dit is gebaseerd op het onderzoek naar de omvang van de overdrachtswaarde van de Appa (Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers) naar het ABP (Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds) op 1 januari 2028. Als gemeenten hebben wij meegedaan aan dit gezamenlijk onderzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het Interprovinciaal Overleg (IPO), VNG en Unie van Waterschappen. Op basis

van de stellige uitspraak van commissie BBV is de voorziening voor wethouderspensioenen gelijk gesteld aan de prognose van het onderzoek.

Tegenover dit nadeel staan diverse niet-begrote baten van in totaal € 0,5 mln. Deze baten bestaan onder meer uit een vrijval van de voorziening voor wethouderspensioenen als gevolg van overlijden (€ 0,2 mln).

Tabel Resultaat per taakveld **Bedragen x € 1.000**

Taakveld	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
R2PGM0501 - Bestuur							
R2TKV0001 - Bestuur	7.840	1.497	9.287	2.027	-1.447	530	-917
Totaal	7.840	1.497	9.287	2.027	-1.447	530	-917

2.5.2 Ondersteuning

Portefeuillehouders: Gijs Jacobse en Hein Kuiken

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

- Prestatie behaald
- Prestatie niet op koers of niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status realisatie activiteiten

Nr.	Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken	Te verantwoorden	
		Inhoudelijk	Financieel
2.1	Passende en persoonlijke dienstverlening		
2.1.1	Altijd contact	●	●
2.1.2	Meer op maat	●	●
2.1.3	Vernieuwend	●	●
2.1.4	Slimmer datagebruik	●	●
2.2	Waarde(n)volle digitale toekomst		
2.2.1	Met data en technologie de herinrichting van Spoordok-terrein ondersteunen (MTR)	●	●
2.2.2	Experimenten met nieuwe technologie	●	●
2.2.3	Continu onderzoek naar impact van technologie op samenleving	●	●
2.2.4	Op orde houden van de fundamenteën van onze informatiehuishouding o.a. informatiebeveiliging	●	●
2.3	Stabieler financieel en vergroten autonomie		
2.3.1	Monitoren financiële risico's en onzekerheden	●	●
2.3.2	Continuëren stabiliserende uitgangspunten financieel meerjarenbeleid	●	●
2.3.3	Monitoren ontwikkelingen Gemeentefonds	●	●

2.1 Passende en persoonlijke dienstverlening

In 2025 is er verdere vooruitgang geboekt in het programma Dienstverlening. We bouwen voort op de visie 'Passende en Persoonlijke Dienstverlening' uit 2023 en de resultaten van 2024. Het doel blijft dat inwoners de regie houden over hun eigen situatie, niet vastlopen in gemeentelijke processen en actief kunnen meedoen in de samenleving.

In 2025 is gewerkt met een samenhangende aanpak waarin digitale en persoonlijke dienstverlening elkaar versterken. Het programma Dienstverlening stuurt deze aanpak aan, met aandacht voor vier belangrijke punten: altijd contact kunnen hebben, dienstverlening op maat, vernieuwende oplossingen en slimmer gebruik van data.

Inwoners waardeerden de gemeentelijke dienstverlening met een 7,3. Ze vinden vooral keuzevrijheid in contactmogelijkheden, duidelijke informatie en persoonlijke aandacht belangrijk. Met een nieuwe kanalenstrategie is de focus verlegd naar de vraag en het doel van de inwoner, niet naar het gekozen contactkanaal. Dit zorgt voor een samenhangende en herkenbare dienstverlening.

De telefonische bereikbaarheid is verbeterd: de wachttijd is flink korter geworden en tot 95% van de gesprekken wordt direct beantwoord. Uit enquêtes bleek dat het terugbellen soms te laat gebeurde. Daarom is het terugbelproces herzien en wordt dit uitgewerkt in een gemeentelijke richtlijn en protocol.

Binnen Burgerzaken is een proef gestart waarbij terugbelverzoeken worden gebruikt voor vragen die extra voorbereiding nodig hebben. Dit werkt goed, volgens inwoners en medewerkers. Dit proces is nu een vast onderdeel van het werk. Dringende vragen worden zoals altijd direct behandeld.

Persoonlijke ondersteuning is belangrijk voor complexe of meerdere vragen tegelijk. Het Meedenkpunt in het gemeentehuis speelt hierbij een grote rol. Hier helpen medewerkers inwoners met hun vragen en wijzen ze de juiste weg binnen de organisatie. Het aantal bezoekers neemt toe en evaluaties laten zien dat het Meedenkpunt zorgt voor betere toegankelijkheid en blijft voldoen aan de behoefte aan maatwerk en persoonlijk contact. De inzet van POK-middelen helpt deze laagdrempelige ondersteuning mogelijk te maken.

De publieksruimte in het gemeentehuis is opnieuw ingericht om inwoners beter te ontvangen en te ondersteunen. Daarnaast zijn op relatief korte termijn verkiezingen georganiseerd na een onverwachte val van het kabinet, waarvoor extra organisatie nodig was. Dit is binnen de bestaande structuur goed opgepakt.

Verder is gewerkt aan MijnLeeuwarden, een persoonlijke digitale omgeving. In 2026 wordt de aanvraag voor een Participatiewet-uitkering via deze omgeving mogelijk. Dit geeft inwoners meer inzicht en regie over hun contact met de gemeente. Ook is de digitale spraakassistent verbeterd. Inwoners kunnen hiermee 24 uur per dag meldingen doen over hun woon- en leefomgeving, ook buiten kantooruren. Dit helpt bij een snelle en efficiënte afhandeling.

Samen met de VNG is een gemeentelijke chatbot in ontwikkeling. Deze samenwerking zorgt voor kennisuitwisseling en het samen maken van digitale oplossingen die passen bij de wensen van inwoners en toekomstbestendig zijn.

Tot slot voldoet de website leeuwarden.nl in 2025 aan de digitale toegankelijkheidseisen (WCAG 2.1, niveau A). Hierdoor is de website goed te gebruiken voor iedereen en vormt het een stevige basis voor digitale dienstverlening.

Voor de invoering van omnichannel-dienstverlening is MTR-budget beschikbaar gesteld. In het afgelopen jaar lag de nadruk op planvorming en voorbereiding van de gefaseerde invoering. Het budget 2025 van € 205.000 is doorgeschoven naar 2026.

2.2 Waarde(n)volle digitale toekomst

We liggen met de drie onderdelen rondom dit punt goed op schema:

1. *Digital Twin*

We hebben een digitale 3D-kopie gemaakt van het Spoordok-gebied. Dit noemen we de Digital Twin. Met drones is gedetailleerd beeldmateriaal verzameld en in de Digital Twin verwerkt. Daarnaast hebben we nieuwe ontwerpen van het betrokken architectenbureau toegevoegd. Ook is bestaande informatie, zoals de ligging van kabels en leidingen onder de grond, zichtbaar gemaakt. Door deze combinatie van gegevens kunnen we het ontwerp verder ontwikkelen op basis van de werkelijkheid.

2. *Cyberbeveiliging en bedrijfscontinuïteit*

Leeuwarden heeft een Cyberbeveiligingsplan om onze digitale veiligheid te waarborgen. Daarnaast is in 2025 een breed Bedrijfscontinuïteitsplan opgesteld samen met het management. Dit plan beschrijft hoe we onze diensten en bedrijfsprocessen kunnen voortzetten tijdens langdurige crisissituaties. Bijvoorbeeld als het gemeentehuis enkele weken zonder stroom zou zitten door een grote cyberaanval.

3. *Moderne en inclusieve dienstverlening*

In 2025 is er een beschrijving gemaakt van de technische voorzieningen die nodig zijn om onze digitale dienstverlening beter te ondersteunen. Zo kunnen we onze dienstverlening passend en persoonlijk maken voor iedereen. Zie ook het programma Passende en persoonlijke dienstverlening (2.1 van dit hoofdstuk).

Daarnaast is er in 2025 met de Gemeente Groningen een samenwerkingsovereenkomst gesloten op het gebied van digitalisering. Door deze samenwerking bundelen we de krachten op verschillende nieuwe digitaliseringsthema's. Het uitgangspunt is dat niet elke organisatie hetzelfde digitale werk opnieuw doet. In plaats daarvan neemt Groningen het voortouw bij een aantal thema's, zoals de Digital Twin. Leeuwarden is bijvoorbeeld leidend op het gebied van Robotic Process Automation (RPA). Op deze manier kunnen we van elkaar leren en samenwerken, waardoor we zonder extra kosten betere resultaten behalen op het gebied van digitalisering.

2.2.1 • *Met data en technologie de herinrichting van Spoordok-terrein ondersteunen (MTR)*

De basis van de 3D Digital Twin staat goed, zoals hierboven toegelicht. Het daadwerkelijk werken met visuele scenario's of oplossingen en het doorrekenen daarvan, is nog beperkt. Dit komt omdat het leren werken met deze digitale middelen meer tijd kost. Waar medewerkers dit eerst handmatig deden, gebeurt dit nu digitaal. Er is wel al een model toegevoegd aan het Spoordok-thema. Dit model laat zien waar zonnepanelen het beste kunnen staan. Dit gebeurt met behulp van zon- en schaduw-simulaties. Het is de bedoeling om veel meer van zulke gegevens toe te voegen. Bijvoorbeeld een ander model dat laat zien wat het effect is van zware regenbuien op een gebied of ontwerp. Daarmee kunnen gebieden anders ingericht worden, zodat er meer regenval opgevangen kan worden voor hergebruik en het voorkomen van overlast.

Verder was de planning om naast het Spoordok-terrein ook een tweede grote opgave te ondersteunen met de Digital Twin. Dit kost echter meer tijd en wordt in 2026 verder uitgewerkt.

2.3 **Stabieler financieren gemeente en vergroten autonomie**

Wij hebben het afgelopen jaar gewerkt aan het versterken van onze financiële positie. We zijn in staat geweest tegenvallers op te vangen zonder dat we ons beleid en plannen hebben aangepast. Tegelijkertijd bleef de aanhoudende onzekerheid vanuit het Rijk bestaan, als het gaat om een reële en structurele bekostiging van structurele taken die bij gemeenten zijn neergelegd.

2.3.3 • *Monitoren ontwikkelingen Gemeentefonds*

In 2025 bleef het gemeentefonds een belangrijke en tegelijk onzekere factor voor onze financiële positie. Hoewel gemeenten voor de korte termijn duidelijkheid kregen over de omvang van de uitkering, blijft er onzekerheid bestaan over de structurele ontwikkeling van het gemeentefonds. Op lange termijn blijft daardoor onzekerheid bestaan en is het onduidelijk of beleid hierop aangepast dient te worden. De grilligheid van het Rijk vertaalt zich ook in het financiële overschot wat wij in deze jaarrekening presenteren.

Beleidsindicatoren

Tabel Trends verplichte beleidsindicatoren

Nr.	Naam indicator	Eenheid	Bron	2022	2023	2024	2025
1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Gemeente Leeuwarden	11,97 fte 127.088 inwoners	12,68 fte 127.126 inwoners	11,74 fte 128.810 inwoners	12,02 fte 130.179 inwoners
2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Gemeente Leeuwarden	13,41 fte 127.088 inwoners	14,18 fte 127.126 inwoners	14,14 fte 128.810 inwoners	14,03 fte 130.179 inwoners
3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Gemeente Leeuwarden	€ 1.012	€ 1.087	€ 1.234	€ 1.267
4	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Gemeente Leeuwarden	17,07	14,35	13,47	10,41
5	Overhead	% van totale lasten	Gemeente Leeuwarden	6,85	7,06	7,15	6,44

Toelichting indicatoren:

- **Formatie:** de toegestane formatie in fte op peildatum 1 januari. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature. Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.
- **Bezetting:** het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, zowel medewerkers in dienst als medewerkers ingehuurd en ingeleend, voor zowel structurele als additionele taken. Politieke ambtsdragers (raadsleden en leden van het college van B&W) zijn vanaf 2025 niet meer meegenomen hierin.

Het kengetal formatie wijkt net als in voorgaande jaren af van die van de bezetting: dit is het gevolg van het presteren van alleen de structurele formatie. Hiervoor is gekozen omdat de tijdelijke formatie overzichten nog niet volledig beschikbaar zijn. Momenteel loopt een project om het formatiebeheer te optimaliseren. Derhalve wordt gestuurd op de personeelslasten in plaats van de formatie. Voor een toelichting zie de paragraaf bedrijfsvoering.

- **Apparaatskosten:** alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
- **Externe inhuur:** uitzendkrachten, zzp'ers en gedetacheerden.
- **Overhead:** alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Betrokken verbonden partijen

- Data Fryslân
- NV Bank Nederlandse Gemeenten

Wat heeft het gekost?

Programma	Bedragen x € 1.000			
	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	111.969	99.548	114.768	-15.220
Baten	529.793	554.468	577.690	23.222
Resultaat	417.824	454.920	462.923	8.003

Toelichting resultaat

Binnen het programma Ondersteuning is sprake van een voordeel van € 8.003.000. Dit is inclusief alle reservemutaties welke verplicht in dit programma zijn opgenomen vanwege de taakveld indeling. Op taakveld 010 Mutaties reserves is sprake van een nadelig saldo van € 25,7 mln. De reserve (voorwaardelijke) budgetoverheveling zorgt voor de grootste afwijking: Er zijn voor € 23,3 mln aan nieuwe overhevelingen toegevoegd. De budgetten waar de samenhangende voordelen naar voren komen, zitten op andere taakvelden binnen de programma's. Dit is daarmee vooral een technische afwijking.

Op de volgende taakveldbudgetten binnen programma Ondersteuning worden bedragen via de reserve budgetoverheveling (TKV010) overgeheveld naar 2026:

- Procesoptimalisatie Datawarehouse Burgerzaken	€ 100.000 (TKV002)
- Renovatie en verplaatsing vastgoed	€ 750.000 (TKV003)
- O&I prioritering	€ 2.046.000 (TKV004)
- Digital twin	€ 187.000 (TKV004)
- Maatschappelijke ontwikkeling impuls	€ 334.000 (TKV004)
- Realisatie Omnichannel	€ 205.000 (TKV004)
- Informatiesystemen	€ 109.000 (TKV004)
- Sociaal ontwikkelbedrijven	€ 168.000 (TKV004)
- Aantrekkelijk werkgeverschap	€ 200.000 (TKV004)
- Decembercirculaire 2024	€ 1.917.000 (TKV007)
- Impuls sociale investeringen	€ 81.000 (TKV008)
- Regionaal impulsbudget	€ 683.000 (TKV008)
- Investering bedrijfsvoering	€ 732.000 (TKV008)
Budgetoverheveling totaal storting in reserve	€ 7.512.000

Zie voor nadere toelichting hoofdstuk C 2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

Het resultaat van het programma na aftrek van bovengenoemde stortingen in de reserve bedraagt € 26.175.000 voordelig (€ 8 mln + € 25,7 mln - € 7,5 mln).

Hieronder volgen per taakveld de grootste afwijkingen:

Taakveld 004 Overhead (voordeel € 4.106.000 na aftrek bovengenoemde stortingen)

Het incidentele voordeel op de overhead bestaat voornamelijk uit een voordeel van € 1,9 mln op de salarislasten die onder andere ontstaat door het (tijdelijk) niet kunnen invullen van vacatures en een voordeel van € 1,9 mln aan extra opbrengsten als gevolg extra rendabele uren, het strakker inrichten van het proces rondom tijdschrijven en afdracht overhead van tijdelijke formatie. Het voordeel bij taakveld overhead heeft bij andere taakvelden geleid tot een nadeel.

Taakveld 005 Treasury (voordeel € 1.902.000)

De te betalen rente op geldleningen is hoger begroot dan is gerealiseerd. Het voordeel hierdoor is € 1,6 mln. In de paragraaf financiering is te lezen dat de gehanteerde omslagrente (1,50%) (rente toegerekend aan onder andere activa) hoger was dan het werkelijke percentage (1,26%). Deze omslagrente bevindt zich binnen de vereiste bandbreedte. Daarnaast hebben we € 0,3 mln meer rente ontvangen dan begroot op verschillende geldleningen die we hebben verstrekt. We hebben ook € 0,1 mln minder dividend ontvangen dan begroot.

Taakveld 007 Uitkeringen Gemeentefonds (voordeel € 18.806.000)

Op een totale begrote uitkering uit het Gemeentefonds van ruim € 452 mln, is in 2025 (inclusief budgetoverheveling van de decembercirculaire 2025) sprake van een voordeel van ongeveer € 18,8 mln. Dit komt met name door onderstaande ontwikkelingen:

- Extra baten uit de septembercirculaire 2025 zoals vermeld in de raadsbrief 16 december 2025 (€ 13,7 mln);
- Extra baten vanuit de decembercirculaire 2025 (€ 1,9 mln). Dit wordt in de reserve budgetoverheveling gestort;
- Voordeel bijstelling aantallen en afwikkeling van eerdere jaren (€ 2,8 mln).

Tabel Resultaat per taakveld

Taakveld	Begroting		Rekening		Bedragen x € 1.000		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Rekening t.o.v. begroting		Saldo
R2PGM0502 - Ondersteuning							
R2TKV0002 - Burgerzaken	4.429	2.326	5.017	3.329	-588	1.004	415
R2TKV0003 - Beheer overige gebouwen en gronden	5.723	2.225	4.828	2.373	894	149	1.043
R2TKV0004 - Overhead	61.107	799	55.026	2.044	6.080	1.244	7.325
R2TKV0005 - Treasury	451	1.954	-1.157	2.248	1.608	294	1.902
R2TKV0007 - Uitkeringen Gemeentefonds	0	452.327	0	471.133	0	18.806	18.806
R2TKV0008 - Overige baten en lasten	21.786	16.711	19.407	17.732	2.379	1.021	3.400
R2TKV0009 - Vennootschapsbelasting (Vpb)	300	0	364	0	-64	0	-64
R2TKV0010 - Mutaties reserves	1.568	29.983	26.830	29.561	-25.262	-422	-25.684
R2TKV0061 - OZB woningen	830	18.509	874	18.523	-44	14	-30
R2TKV0062 - OZB niet-woningen	0	24.537	0	24.723	0	186	186
R2TKV0063 - Parkeerbelasting	20	3.575	154	3.960	-133	385	252
R2TKV0064 - Belastingen overig	3.335	1.522	3.424	2.064	-89	541	453
Totaal	99.548	554.468	114.768	577.690	-15.220	23.222	8.003

B Paragrafen

2.6 Volhoudbaar: Een groene, gezonde en klimaatbestendige leefomgeving

2.6.1 Inleiding

Via het programma Volhoudbaar 2.0 geeft de gemeente invulling aan de verduurzamingsopgave. Het programma is bedoeld om te sturen op het behalen van doelen en het neerzetten van de bijbehorende organisatie. Het programma Volhoudbaar 2.0 richt zich op:

- Het versterken van uitvoeringskracht en samenhang: één programma, één richting, één verhaal;
- Het versnellen van noodzakelijke transitie (energie, warmte, circulariteit) om klimaatdoelen te halen;
- Het versterken van natuurlijke systemen als fundament voor gezondheid, veiligheid en leefbaarheid;
- Het vergroenen van stad en dorpen om klimaatadaptatie, gezondheid, biodiversiteit en welzijn te bevorderen;
- Het verduurzamen van de eigen organisatie (als voorbeeldfunctie), waaronder gemeentelijk vastgoed, bedrijfsmiddelen en publieke taken.

De gemeente heeft voor duurzaamheid zelf een monitor ontwikkeld. Via deze monitoring stuurt de gemeente via het programma Volhoudbaar op doelen en inspanningen. Via de gemeentelijke website is ook een Dashboard beschikbaar. Dit Dashboard hebben we in 2025 doorontwikkeld en in 2026 gaan we daar verder mee door. Een aantal Volhoudbaar 2.0-indicatoren staan in de onderstaande tabel:

Indicator	2018	2019	2023	2024	2025
Totaal bekende CO2-uitstoot (aardgas, elektriciteit, stadswarmte, voertuigbrandstoffen) in kton	707	659		476**	
CO2-uitstoot Verkeer en vervoer incl. Auto(snel)wegen (fossiele brandstoffen) in kton	200,6	195,6		167,8**	
Percentage boomkroonbedekking***			11,1%*		
KG restafval na nascheiding	180	171		110	109
Totale CO2-uitstoot Organisatie Gemeente Leeuwarden (inclusief BV Sport, Caparis, De Harmonie, Gemeente Leeuwarden, Omrin)		14.600		4.739**	

* Laatste meting 2023

** Laatste meting 2024

*** Het percentage boomkroonbedekking is berekend tov de gemeentelijke eigendomsgrenzen

Leeswijzer

Het programma bestaat uit vijf pijlers: Energietransitie, Klimaatadaptatie, Circulaire Economie, Biodiversiteit en Eigen Organisatie. In 2025 lag de nadruk op uitvoering en het opstellen van een nieuw programma voor energie (Beleidsprogramma Energie 2025-2030). In onderstaande alinea's wordt per pijler aangegeven wat we in 2025 hebben bereikt.

Een deel van de verduurzamingsopgave verloopt via thema's die aansluiten bij Volhoudbaar, zoals een duurzame vitale bodem en de transitie van de landbouw. Naast het programma Volhoudbaar 2.0 staan we daarom in deze paragraaf ook stil bij andere verduurzamingsopgaven.

2.6.2 Energietransitie - Leeuwarder Energie Agenda 2021 -2024

Ambitie/Doel

Leeuwarden heeft in 2050 een klimaatneutrale energie- en warmtevoorziening.

Wat is er bereikt en met wie?

- **De Leeuwarder Energie Agenda herijken**
De gemeente heeft de Leeuwarder Energie Agenda herijkt. Sinds december 2025 is er een nieuw beleidsprogramma energie vastgesteld met daarin nieuwe ambities en doelen.
- **Inzet op energiebesparing in de gebouwde omgeving**
Energiebesparing is een van de belangrijkste onderdelen van het nieuwe beleidsprogramma. Naast de beleidsmatige kant is de energiebesparingsaanpak verder uitgevoerd.

In 2025 heeft de gemeente de inzet van onze energicoaches voortgezet. Onze energicoaches bezoeken bewoners om hen persoonlijk te ondersteunen met het besparen van energie en het verduurzamen van hun woning. Zij geven advies en helpen inwoners bij het aanvragen van alle verschillende beschikbare subsidies. Zo zijn er in 2025 627 vouchers uitgedeeld voor de witgoedregeling door onze energicoaches. Ook zijn er in 2025 in totaal 1.832 woningsubsidies uitgegeven:

- 1.169 voor de subsidieregeling Isolatie Eigen Woning;
- 430 voor de subsidieregeling Energiebesparende Woningmaatregelen;
- 228 voor de subsidieregeling Verduurzaming Leeuwarden-Oost koopwoningen;
- 5 voor de subsidieregeling Verduurzaming Leeuwarden-Oost huurwoningen.

Daarnaast heeft de gemeente energicoaches ingezet bij isolatiecampagnes in de dorpen en wijken: zij zijn aanwezig geweest bij informatiebijeenkomsten en doen deur-tot-deur acties bij inwoners die vallen binnen de doelgroep om de subsidies te promoten en vervolgspraken te maken voor hulp bij het aanvragen ervan. Dit gebeurt in combinatie met het uitsturen van brieven en flyers. In Wergea, Jirnsum en de wijk Sonnenborgh hebben we in 2025 gebiedsgerichte isolatiecampagnes uitgevoerd.

Na het afronden van de pilot is er in april 2025 gestart met het breder uitrollen van de Verduurzaming Leeuwarden-Oost (VLO). Hierboven wordt onder andere het aantal uitgegeven subsidies van 2025 voor VLO weergegeven. We werken in VLO naast onze eigen energicoaches samen met energicoaches van de Energiebank Fryslân.

Ook informeren en adviseren we inwoners over energiebesparing via het Energieloket en het platform Leeuwarden Helpt Verduurzamen.

- **Samenwerken aan de energietransitie**
Gedurende het gehele jaar heeft de gemeente samengewerkt met initiatieven op verschillende niveaus en aan verschillende projecten:
  - In 2025 is er op verschillende thema's intensief samengewerkt met de FET. Voorbeelden zijn: het opstarten van een gezamenlijke verkenning hoe regionaal invulling kan worden gegeven aan het publiek meerderheidsbelang bij collectieve warmte, het samenwerken aan een richtlijn voor de opslag van energie en het integraal programmeren van investeringen in het elektriciteitsnet.
  - Ook in 2025 zijn er meerdere aanvragen gedaan voor de Duurzame Dorpen en Wijken Subsidie. Voor een aantal daarvan loopt de aanvraagprocedure nog, ondersteund met de duurzame dorpen. Er is een verkenning opgestart met een samenwerking van energicoöperaties, om te onderzoeken hoe meer samenwerking kan zorgen voor het vergroten van lokaal eigendom en voortgang in projecten.

- **Aardgasvrij Leeuwarden (in 2024 plannen voor 15.000 gebouwen)**
In 2025 is het eerste uitvoeringsplan vastgesteld: Heechterp. Naast dit vastgestelde uitvoeringsplan wordt er op verschillende plekken nog steeds gewerkt aan een uitvoeringsplan: Stiens en het Grieneko (Baard, Easterlittens en Leons). Ook is er op verschillende plekken gewerkt aan de ontwikkeling - of soms al aanleg - van een collectief warmtenet: Heechterp en de Fellingen zijn hier voorbeelden van.
- **Opwek van duurzame energie**
In 2025 is er verder gewerkt aan bestaande projecten voor duurzame energie, zoals Geothermie. Ook is er in pilotvorm gewerkt aan een kleinschalig warmtenet met aquathermie in Baard. Wat betreft de totale hoeveelheid duurzame energie lopen de door het rijk beschikbare gegevens een aantal jaren achter. De laatst beschikbare gegevens laten zien dat de totale hoeveelheid hernieuwbare energie tussen 2022 en 2023 met 7 TerraJoule is gestegen.
- **Verduurzamen van bedrijven door innovatie**
Ook in 2025 zijn onze bedrijven weer ondersteund met advies rondom verduurzaming en netcongestie. Dit gebeurt integraal binnen de gesprekken die er zijn met de verschillende bedrijven en op basis van verschillende vragen. In 2025 zijn voorbereidingen getroffen om een subsidieregeling in te richten die specifiek bedoeld is om bedrijven te ondersteunen bij het verminderen van de impact op het stroomnet.

2.6.3 Klimaatadaptie - Uitvoeringsagenda Klimaataanpassing 2021 - 2035

Ambitie/Doel

Leeuwarden is in 2035 klaar voor periodes van hitte, meer neerslag en meer droogte.

Wat is er bereikt en met wie?

- **Maatregelen uit de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie**
Sinds de start van de uitvoeringsagenda Klimaataanpassing, heeft de gemeente circa 75 plekken in beeld gebracht waar maatregelen tegen wateroverlast getroffen moeten worden. De doorlooptijd van deze projecten is langer dan verwacht. In 2025 is gestart met de werkzaamheden aan de Huizumerlaan en twee projecten in Stiens. De werkzaamheden aan de Timorstraat zijn afgerond. Daarnaast worden er circa 25 projecten voorbereid. De opleverdata van een aantal van deze projecten zijn afhankelijk van de samenwerking met en de capaciteit van netbeheerders. Naast de interne afstemming die nodig is om projecten in samenhang te realiseren, is dit de belangrijkste oorzaak dat uitvoering niet volgens planning verloopt. In dit tempo raakt de doelstelling om in 2035 klimaatbestendig te zijn uit beeld.
- **Maatregelen uit het uitvoeringsprogramma Vergroening uitvoeren**
Het Uitvoeringsprogramma Vergroening benadert opgaven op het gebied van klimaataanpassing, gezondheid en biodiversiteit in samenhang. Hierin staan ook de maatregelen die de gemeente in warme risicogebieden neemt om hittestress te beperken. Zo is in 2025 naast het voormalig beursgebouw een koele plek gerealiseerd. Ook is er gestart met de vergroening van de Eewal. Daarnaast zijn er voorbereidingen getroffen om op 10 plekken een koele plek te realiseren met voldoende schaduw.
- **Bewustwording door gesprekken en campagnes met inwoners**
In het kader van het Europese project IB-green is een langlopende samenwerking aangegaan met de bedrijvenvereniging de Hemrik. Doel van de samenwerking is het verder vitaal en klimaatbestendig maken van het bedrijventerrein. Daarnaast is er ook in 2025 weer meegedaan aan het NK-tegelwippen. Ook is er een uitdeelactie gehouden waarbij bomen voor inwoners van een aantal warme wijken binnen de gemeente gratis beschikbaar werden gesteld. Daarnaast heeft de gemeente met diverse scholen invulling gegeven aan het project Groene Schoolpleinen. Van de subsidieregeling Klimaatbewust is in 2025 in totaal voor € 117.000 aan subsidie beschikbaar. Het totale subsidiebudget is € 150.000.

- ***Nieuwbouw klimaatbestendig maken***

Via de subsidieregeling Klimaatbewust Leeuwarden wordt water-neutraal bouwen gestimuleerd, net als het hergebruik van regenwater. Door complicaties met de nieuwe Omgevingswet is het niet gelukt om de Hemelwaterverordening in 2025 in werking te laten treden. De Hemelwaterverordening is het instrument om projectontwikkelaars, inwoners en bedrijven te verplichten om in gebieden met veel wateroverlast (bij sloop/nieuwbouw) het hemelwater op eigen terrein op te slaan. De verwachting is dat dit na vaststelling van het Omgevingsplan gedaan kan worden.

2.6.4 Circulaire economie - Nieuwe uitvoeringsagenda circulaire economie

Ambitie/Doel

Leeuwarden werkt toe naar een volledig circulaire economie en samenleving zonder afval in 2050. Er is ingezet op het voorkomen van afval, het zo hoogwaardig mogelijk hergebruiken van grondstoffen en het verminderen van onze milieu-impact. In 2030 is de hoeveelheid restafval per inwoner gedaald naar maximaal 30 kilogram per jaar. Daarnaast wil de gemeente dat Leeuwarden een aantrekkelijke vestigings- en ontwikkelplaats is voor circulaire bedrijven. De gemeente koopt maximaal circulair in, reduceert het gebruik van primaire grondstoffen, verlaagt de CO₂-uitstoot en stuurt op een lagere MKI-score (Milieu Kosten Indicator). Energiezuinigheid, klimaatadaptatie en circulair/biobased bouwen zijn het uitgangspunt bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Circulariteit wordt structureel opgenomen in onze uitvragen, aanbestedingen en investeringsbesluiten.

Wat is er bereikt en met wie?

In 2025 is verder uitvoering gegeven aan het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2024-2027. De uitvoering vond plaats langs drie pijlers: innovatie en bedrijvigheid, circulair en biobased bouwen en de doorontwikkeling van het grondstoffenbeleid. De beleidsvoornemens voor 2025 zijn grotendeels gerealiseerd. Het jaar 2025 was bovendien het Jaar van de Circulaire Economie. Dit bood extra momentum om onze ambities zichtbaar te maken en onze positie nationaal en internationaal te versterken.

Nieuwe Uitvoeringsagenda Circulaire Economie 2024-2027

In 2025 zijn circulaire doelstellingen verder verankerd in reguliere werkprocessen, onder andere binnen inkoop, gebiedsontwikkeling en afvalbeleid. Monitoring van materiaalgebruik, CO₂-uitstoot en circulaire KPI's is verder ontwikkeld, waardoor beter inzicht is ontstaan in de voortgang. De verdere structurele borging van circulariteit in alle ruimtelijke procedures en investeringsbesluiten wordt in 2026 voortgezet. Internationaal nam een delegatie van de gemeente deel aan het World Circular Economy Forum (WCEF) in São Paulo. Daar werd de Circularity Gap Report gepresenteerd. Leeuwarden en Fryslân worden daarin internationaal erkend als koploper op het gebied van circulaire economie. Deze positionering versterkt onze aantrekkingskracht voor ondernemers, kennisinstellingen en investeerders op het gebied van duurzaamheid en circulariteit.

- ***Samen innoveren met het bedrijfsleven en kennisinstelling***

In 2025 is intensief samengewerkt met bedrijven, onderwijsinstellingen en partners zoals Vereniging Circulair Friesland. Er zijn trajecten en bijeenkomsten georganiseerd die gericht zijn op circulaire businessmodellen, ketensamenwerking en CO₂-reductie. Daarnaast organiseerde Leeuwarden, samen met de Provincie Fryslân, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en andere partners, de Nationale Conferentie Circulaire Economie (NCCE). Hiermee droeg de gemeente actief bij aan de landelijke circulaire agenda. Tijdens deze conferentie werd het Leeuwarder bedrijf BOXO uitgeroepen tot winnaar van de Circular Award 2025 in de categorie Business. BOXO ontving eerder een bijdrage uit het Leeuwarder Innovatiefonds. Dit illustreert hoe de gemeente met gerichte ondersteuning circulaire start-ups stimuleert en het lokale ecosysteem versterkt. De erkenning van Friese bedrijven op nationaal niveau bevestigt dat de ingezette koers effect heeft.

- ***De bouwsector uitdagen en het goede voorbeeld geven***

In 2025 zijn bij meerdere ruimtelijke ontwikkelingen circulaire en biobased doelstellingen opgenomen in uitvragen en projectopdrachten. Het toepassen van circulaire KPI's (kritieke prestatie indicator) conform Het Nieuwe Normaal is verder opgeschaald. Ook heeft de

gemeente circulaire criteria toegepast bij eigen aanbestedingen en ervaring opgedaan met het monitoren van materiaalgebruik en het reduceren van milieu-impact (MKI). Hiermee is een belangrijke stap gezet richting de ambitie om in 2030 circulair bouwen als norm te hanteren. Verdere opschaling en structurele verankering blijven aandachtspunten.

- **Doorontwikkeling afvalbeleid Goed Terecht in Leeuwarden**

In 2025 is het grondstoffenbeleid verder geëvalueerd binnen de kaders van Goed Terecht in Leeuwarden. Er is ingezet op verdere reductie van restafval, verbetering van afvalscheiding en bewustwording bij inwoners. Aanvullende analyses van afvalstromen zijn uitgevoerd om gerichte interventies te bepalen richting de doelstelling van maximaal 30 kg restafval per inwoner in 2030. Ook is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor een Circulair Ambachtscentrum, waaronder een verkenning in Grou. De ingezette koers draagt bij aan verdere afvalreductie. Het behalen van de 2030-doelstelling vraagt blijvende inzet op gedragsverandering, monitoring en waar nodig de inzet van aanvullende maatregelen.

2.6.5 Biodiversiteit & Ecologie - Nieuwe uitvoeringsagenda Biodiversiteitsherstel

Ambitie/Doel:

In 2035 is de biodiversiteit in de gemeente Leeuwarden toegenomen. De negatieve trend is omgebogen en de soortendiversiteit neemt toe. Daarnaast beschermen we onze ecosystemen, bossen en biodiversiteit.

Wat is er bereikt en met wie?

- **Biodiversiteit Omgevingswetbestendig**

In het Uitvoeringsprogramma Biodiversiteit is opgenomen dat er een Natuurwaardekaart 2.0 voor de gehele gemeente wordt ontwikkeld. Deze opdracht is inmiddels verleend aan een extern bureau. Met deze kaart krijgt de gemeente beter inzicht in de aanwezige natuurwaarden en de potentie voor biodiversiteitsherstel. Dit helpt ons om biodiversiteit in onze werkzaamheden zowel te beschermen als te versterken. De basisversie van de natuurwaardekaart wordt in maart/april 2026 opgeleverd.

Het monitoringsplan is afgerond en de eerste monitoring – gericht op de grote groengebieden in onze gemeente – is gestart. Dit gebeurt in samenwerking met de Bosgroep Noord-Oost Nederland. De monitoring richt zich op het vaststellen van een nulmeting, zodat in de komende jaren zichtbaar wordt welke vooruitgang wordt geboekt richting het doelbereik (een stijgende lijn in 2035).

- **Natuurinclusief werken voor een Basiskwaliteit Natuur (BKN)**

Binnen verschillende gebiedsontwikkelingen is verder gewerkt aan een werkwijze om natuur beter te integreren in plannen. Daarnaast heeft de gemeente landelijk deelgenomen aan projecten in opdracht van de ministeries van VRO en LNV voor de uitwerking van het concept en de randvoorwaarden van Basiskwaliteit Natuur (BKN). Dit heeft geleid tot het ontwikkelen van streefwaarden voor het realiseren van BKN binnen onze gemeente. Deze streefwaarden worden gebruikt als input voor de nieuwe Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

Het realiseren van faunavoorzieningen is eveneens onderdeel van het werken aan Basiskwaliteit Natuur. Voor 2025 hadden we als doel om tien faunavoorzieningen te realiseren. Uiteindelijk zijn er 36 vleermuispalen, 15 inbouwvleermuiskasten in gemeentelijke gebouwen en twee Ekotils (project Potmargetuin) geplaatst.

- **Leeuwarden Ecologische Structuur (LES)**

In 2025 is veel voorbereid om de knelpunten in de Leeuwarder Ecologische Structuur (LES) op te lossen. Door capaciteitsgebrek binnen de formatie zijn deze projecten echter nog niet uitgevoerd. In 2026 worden in plaats van twee nu minimaal vier knelpunten aangepakt en wordt één faunapassage gerealiseerd. Het doorschuiven van werkzaamheden heeft ook te maken met het seizoen waarin deze groene werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

2.6.6 Verduurzamen eigen organisatie - Uitvoeringsagenda 2024-2027

Ambitie/Doel

In 2030 is de gemeente een duurzame gemeentelijke organisatie: emissievrij, circulair en adaptief. De gemeente is daarmee een voorbeeld voor burgers, instellingen en ondernemers. De gemeente

werkt toe naar een volhoudbare gemeentelijke organisatie met een zo beperkt mogelijke ecologische voetafdruk. We willen de gemeente goed achterlaten voor onze kinderen en kleinkinderen. Om dit te bereiken worden diverse maatregelen toegepast, zoals het verlagen van onze CO₂-uitstoot, schone bedrijfsvoering, klimaatadaptatie bij gebouwen en terreinen en het stimuleren van meer biodiversiteit. De gemeente investeert in het ontwikkelen van duurzame competenties bij onze medewerkers. Zij zijn immers de motor van de gevraagde transitie(s).

Wat is er bereikt en met wie?

- ***Eigen CO₂-uitstoot in kaart brengen en vergroening vastgoed***

Door middel van de CO₂-prestatieladder brengt de gemeente ieder jaar de CO₂-uitstoot van onze eigen organisatie in kaart (inclusief die van een aantal verbonden partijen zoals BV Sport en Caparis). Er zijn verbeterplannen opgesteld en de voortgang ervan wordt gemonitord. Ook is de gemeente bezig geweest met het voorbereiden van de opstap naar de aangescherpte criteria van het nieuwe handboek 4.0 van Stichting Klimaatvriendelijk aanbesteden en ondernemen (SKAO).

Er is gewerkt aan de verduurzaming van de panden waarin medewerkers gehuisvest zijn, zoals het gebouw van Handhaving. In 2025 zijn de voorbereidingen gestart voor het verduurzamen van het gemeentehuis (gasloos en hemelwateropslag) en het pand aan de Cornelis Trooststraat (DOAS) zoals vermeld in de Routekaart voor de Verduurzaming van het Gemeentelijk Vastgoed 2024. Naast energiezuinigheid en de overgang naar hernieuwbare energiebronnen is hierin aandacht besteed aan aspecten als klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit.

- ***Circulaire organisatie***

Naast het minimaliseren van de CO₂-uitstoot wil de gemeente zich primair richten op verminderen van materiaalverbruik met 50% ten opzichte van 2021. Hiervoor is circulair werken meegenomen als criterium in onze inkoop- en aanbestedingstrajecten en wordt gewerkt aan hergebruik van materialen (bijvoorbeeld in de openbare ruimte via de grondbank en de materialenbank). Door middel van het startformulier wordt hiervoor continu aandacht gevraagd. Ook nam de gemeente deel aan het meerjarig programma Circulair Opdrachtgeven en Inkopen Friese Overheden (COIFO), georganiseerd vanuit VCF. De gemeente heeft gewerkt aan het hanteren van meer kwantitatieve, meetbare criteria in het programma van eisen en de gunningscriteria zodat de voortgang qua doelbereik (reductie materiaalgebruik en ontwikkelen circulaire ketens) beter gemonitord kan worden.

- ***Kennisniveau ontwikkelen***

De ontwikkeling van competente medewerkers die uitvoering kunnen geven aan de diverse duurzaamheidsopgaven wordt gestimuleerd. Hiervoor zijn in 2025 meerdere themabijeenkomsten en cursussen georganiseerd, waaronder het kennisevenement Morgenmakers.

- ***Aantrekkelijke groene arbeidsvoorwaarden***

In 2025 is de regeling vergoeding woon-werkverkeer aangepast en daarmee zijn de arbeidsvoorwaarden vergroend.

2.6.7 Landelijk gebied (landbouw en natuur) en bodem

Ambitie/Doel

Leeuwarden herstelt de balans tussen landschap, natuur en landbouw op een duurzame manier. Door duurzame en circulaire landbouw te bevorderen creëren we een gezonde leefomgeving, nu en in de toekomst.

Wat is er bereikt en met wie?

- ***Duurzame initiatieven mee ontwikkelen***

We hebben deelgenomen (en blijven deelnemen) in de gebiedsprocessen in Baarderadiel (Friese Kleiweide) en het Leechlân (Friese Veenweide). We werken hierbinnen samen met betrokken partijen aan duurzame initiatieven. Het gaat dan over het volgende:

- In Baarderadiel is afgelopen jaar gestart met de KPI-systematiek en een gebiedsofferte Aanvalsplan Grutto. Beide onderdelen dragen bij aan een natuurinclusieve en toekomstbestendige ontwikkeling van het gebied.
- In 2024 is door de initiatiefgroep Leechlân een startdocument opgesteld. Hierin staan de projecten die de initiatiefgroep wil starten. Er is een start gemaakt met de projecten Circulair Leechlân en HAKLAM (Hoog als het kan, laag als het moet). Afgelopen jaar is daarnaast ook gewerkt aan de strategische positionering van het Leechlân.
- Door middel van de interbestuurlijke samenwerking Greidhoeke plus is de gemeente verbonden aan het Programma Bioregio Greidhoeke. Het programmaplan van de Bioregio is in 2025 vastgesteld en gaat in 2026 van start. Via de Bioregio wordt gewerkt aan korte ketens, gezonde bodems, gezond voedsel, herstel van biodiversiteit en een betere waterkwaliteit.

- **Verbindingen en Leeuwarder belangen behartigen**

We werken mee in diverse samenwerkingsverbanden: KBG Fries Programma Landelijk Gebied (ambtelijke klankbordgroep gemeenten), Veenweideprogramma, Greidhoeke Plus, Regiodeal Noordwest Fryslân, POVI (Provinciale Omgevingsvisie), Nationaal Programma Vitale Regio's regio Noard-Fryslân en Platform Slappe Bodems. De volgende punten komen hierin terug:

- Hierin hebben we als gemeenten samengewerkt om de (strategische) positie te verbeteren.
- Hebben we bijgedragen aan een natuur-inclusief platteland, waarin gezocht wordt naar een nieuwe balans tussen natuur, landbouw, landschap en leefbaarheid.
- Ten behoeve van de Nota Ruimte, POVI, GOVI (Gemeentelijke Omgevingsvisie) is input geleverd met als doel te werken aan de balans tussen landschap, natuur en landbouw.

- **Versterking Âlde Feanen**

De gemeente Leeuwarden is één van de partijen die betrokken is binnen Nationaal Park de Âlde Feanen. De gemeente werkt hierin samen om bij te dragen aan het versterken van natuur-, landschaps- en belevingswaarden en het vinden van een goede balans tussen natuurwaarden en menselijk activiteit. De volgende ontwikkelingen hebben plaatsgevonden:

- In 2025 is het Marketingplan van de Âlde Feanen goedgekeurd. Na vaststelling wordt verder gewerkt aan de nadere uitwerking. In het Marketingplan worden verbindingen gelegd tussen omliggende dorpen, ondernemerschap, cultuur(historie), recreatie, educatie en natuur.
- In 2025 is het governance onderzoek uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een advies over de samenwerkingsstructuur.

- **Gezamenlijke oplossingen in agenda landelijke Gebied**

In 2025 is gewerkt aan een agenda landelijk gebied. Hierin komen diverse verbindingen terug tussen thema's: water, bodem, klimaat, biodiversiteit, natuur, erfgoed en voedselagenda. Naast deze verbindingen komen hierin ook onze (strategische) rollen binnen het Landelijk Gebied terug. Er zijn verschillende gesprekken gevoerd over welke (strategische) rollen, in welke gevallen het beste passen. In 2026 wordt dit nader uitgewerkt.

2.6.8. Wat heeft het gekost?

- **Jaarlijks extra klimaatmiddelen van het Rijk (CDOKE)**

De gemeente ontvangt jaarlijks middelen van het rijk voor de inhuur van extra personele capaciteit op het gebied van klimaat en energie. Dit op basis van de regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE). In 2025 heeft de gemeente van het rijk € 4,76 mln ontvangen. In 2025 is € 3,85 mln van deze middelen besteed. Het verschil van € 0,9 mln is als vooruit ontvangen bedrag op de balans gezet. Hiervoor zijn bestedingsdoelen in 2026 vastgesteld.

- **Energietransitie - Leeuwarder Energie Agenda (LEA)**
De inzet voor het thema Energietransitie heeft in 2025 in totaal € 3.485.000 gekost. Dit betreft zowel personeelskosten (€ 2.665.000) als materiële kosten (€ 820.000). De dekking hiervan komt uit reguliere begrotingsbudgetten maar ook een flink deel wordt gedekt uit CDOKE-middelen.
Een deel van de personeelskosten is toe te rekenen aan de oprichting en uitvoering van werkzaamheden ten behoeve van Warmtebedrijf Heechterp en is doorbelast aan het warmtebedrijf.

Ook waren er in 2025 voor het thema Energietransitie een aantal specifieke uitkeringen (SPUK's) beschikbaar. Voor een belangrijk deel zijn deze middelen in de vorm van subsidie benut voor de verduurzaming van woningen. Vanuit deze middelen is onder andere gewerkt aan Energiearmoede, Lokale Aanpak Isolatie, Verduurzaming Leeuwarden Oost en de Proeftuin Aardgasvrije Wijken (PAW) in de Oranjewijk. Daarnaast waren er middelen beschikbaar uit Europese programma's zoals SCEPA en Water Warmth (zie energietransitie).

- **Klimaatadaptatie**
Het uitvoeren van maatregelen tegen wateroverlast werd gedekt uit investeringskrediet vanuit het Programma Water en Riolering. De daadwerkelijke besteding loopt achter op de planning. Veel projecten zitten nog in de voorbereidende fase. In 2025 is vanuit deze kredieten één project gerealiseerd. Daarnaast zijn drie projecten gestart met de uitvoering. De uitvoering van het plan van aanpak heeft in 2025 € 64.000 gekost. Dit is gedekt vanuit het budget Hittestress en budget van riolering. De middelen vanuit de MTR voor hittestress en vergroening (€ 375.000) zijn volledig besteed.
- **Circulaire economie**
Het uitvoeringsprogramma circulaire economie (CE) heeft in 2025 € 275.000 gekost. Dit is volledig gedekt uit CDOKE-middelen.
- **Biodiversiteit**
In 2025 is voor ruim € 100.000 kosten gemaakt voor het uitvoeringsprogramma Biodiversiteit. Vanuit de MTR is voor 2025 € 425.000 beschikbaar gesteld. Voor de resterende middelen zijn in 2025 verschillende maatregelen uitgewerkt. Het voorstel is daarom om het niet bestede deel via de reserve budgetoverheveling mee te nemen naar 2026.
- **Eigen Organisatie**
Het uitvoeringsprogramma Eigen Organisatie heeft in 2025 ruim € 59.000 gekost. Dit is volledig gedekt uit CDOKE-middelen

2.7 Leeuwarden Oost

2.7.1 Inleiding

Leeuwarden Oost is een kleurrijk gebied met een rijke historie, maar ook een gebied met grote sociaaleconomische uitdagingen en jarenlange armoede. Met onze gezamenlijke aanpak en een krachtige samenwerking van bewoners, scholen, woningcorporaties, gemeente, Rijk, zorgverzekeraar, politie, werkgevers en andere maatschappelijke organisaties gaan we ervoor om dit samen te veranderen. Leeuwarden Oost moet een gebied worden waar kinderen kansrijk opgroeien, zonder armoede. Waar het goed werken, gezond leven, veilig en fijn wonen is.

In oktober 2021 hebben alle alliantiepartners het ambitiedocument voor het programma Leeuwarden Oost ondertekend. Eind december 2022 is het programmaplan, waarin staat hoe we de ambities willen bereiken, opgeleverd en vastgesteld door het bestuur. In 2023 ging Leeuwarden Oost van opbouwfase naar inrichtingsfase. In 2024 was het gebiedsbudget (SPUK Kansrijke wijk en middelen fonds CA) beschikbaar om te bestemmen en zijn de meeste partners met de uitvoering van activiteiten gestart. Eind 2025 zijn er twee nieuwe rijkssubsidies aangevraagd en toegekend, de SPUK Kansrijke wijk 2026-2028 van € 18,0 mln en Preventie met Gezag 2026-2029 van € 7,3 mln.

Programma Leeuwarden Oost

Leeuwarden Oost is één van de 20 focusgebieden van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en bestaat uit de wijken Bilgaard, de Vrijheidswijk, Oud-Oost, Camminghaburen en Heechterp-Schieringen. We werken aan het doorbreken van intergenerationele armoede waarbij we de kwaliteit van leven van mensen willen verbeteren en het toekomstperspectief willen vergroten op het gebied van leren, werken, wonen en gezondheid. Zo werkt het programma Leeuwarden Oost met ruim vijftig partners. De gemeente Leeuwarden is één van deze partners. De werkprincipes van het programma Leeuwarden Oost (de 5 V's) zijn:

- Voornemen: twintig jaar doelgericht werken;
- Verbinding: samen met bewoners en partners;
- Verandering: een plus in doorbraken, innovaties en integrale samenwerking;
- Vooruitgang: doorbreken van armoede voor de nieuwe generatie;
- Verantwoording: doen we wat we afspreken, meten en behouden wat werkt.

2.7.2 Wat is er bereikt?

Waarom (doel)

Armoede van generatie op generatie doorbreken in 5 wijken in Leeuwarden Oost. De bewoners van Leeuwarden Oost ervaren een goede kwaliteit van leven en hebben perspectief op leren, werk, wonen en gezondheid en ervaren een veilige leefomgeving.

Hoe (proces)?

Ruim 50 partners zetten zich samen met bewoners in op de pijlers Leren, Werk, Wonen en Gezondheid om de huidige achterstanden te verminderen door het vergroten van kansen. De interventies en activiteiten zijn erop gericht om te innoveren en systeemdoorbraken te realiseren. Daarbij proberen we steeds meer de integraliteit te bewerkstelligen op het huishoudensniveau en samenlevingsniveau.

Wat (resultaat)?

Uiteindelijk hebben meer bewoners kans om zich te ontwikkelen met bijvoorbeeld een opleiding. Ze hebben een baan of vrijwilligerswerk en ze ervaren minder drempels om aan de slag te gaan. Ze hebben een betaalbare en kwalitatief goede woning en voelen zich veilig in hun wijk. Ze voelen zich fysiek en mentaal gezond en ze kunnen goed rondkomen.

- Doelrealisatie op koers of gelukt
- Doelrealisatie niet gelukt
- Anderszins het toelichten waard

Tabel Status realisatie ambitie

<i>Te bereiken ambitie</i>	<i>Status realisatie ambitie</i>
Ambitie	
Binnen 20 jaar in de 5 wijken van Leeuwarden Oost armoede van generatie op generatie doorbreken.	
Impact (hogere doel)	
Met een speciaal programma maakt de gemeente de komende twintig jaar met vijftig partners in de stad Leeuwarden Oost leefbaarder. Iedereen moet er fijn kunnen wonen, met een goede opleiding, een volwaardig inkomen en in een goede gezondheid.	
Lange termijneffecten (outcome)	
1. De bewoners van Leeuwarden Oost ervaren een goede kwaliteit van leven middels toename in bestaanszekerheid, kansengelijkheid, leefbaarheid en vertrouwen.	
2. De bewoners van Leeuwarden Oost hebben perspectief op leren, werken, wonen, gezondheid en een veilige en leefbare omgeving.	
Korte termijneffecten (output)	
Realisatie interventie en projectdoelen per boekjaar.	 /

 Ambitie, impact, outcome en output

Het programma Leeuwarden Oost richt zich op de onderdelen leren, werken, wonen, gezondheid en veiligheid. Het thema leefbaarheid en bewonersbetrokkenheid loopt hier op wijkniveau dwars doorheen. Deze onderdelen komen terug in de zogenaamde Doelenboom met bijbehorende interventies als onderdeel van de monitoring. Hierin zijn in 2025 de voorbereidingen gestart. Halverwege 2026 wordt er een nieuw/geactualiseerd monitoringsplan opgeleverd. Onderdeel daarvan is ook actualisatie van de doelenboom. Daarbij wordt er ook aansluiting gemaakt bij de landelijke monitoring van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.

2.7.3 Toelichting op wat bereikt en gedaan is

- Prestatie behaald
- Prestatie niet op koers of niet behaald
- Anderszins het toelichten waard

 Algemene Toelichting op wat is bereikt

Het programma heeft een looptijd van twintig jaar. In 2025 hebben we een stevige start gemaakt met onze ambitie om de intergenerationele armoede in Leeuwarden Oost te doorbreken. We liggen op koers met de uitvoering van de meeste interventies en projecten. 2025 was het jaar waarin het grootste deel van de activiteiten die in 2024 nog in de ontwerpfase zaten, ook echt in uitvoering is gekomen. Met het ontwikkelprogramma binnen de pijler Wonen kiezen we een fysieke

ontwikkelrichting voor het stadsdeel die de sociale opgave ondersteunt. Binnen dit programma zijn vijf projecten geselecteerd en door het Rijk gefinancierd, zodat we deze ook daadwerkelijk kunnen uitvoeren. Ook binnen de pijler Werk zijn in 2025 de eerste activiteiten gestart. De meeste activiteiten zijn nu in uitvoering en er ontstaat steeds meer ruimte voor samenwerking tussen partners en voor integrale afstemming over activiteiten. Met een ketenuitwerking willen we de samenhang in de aanpak beter zichtbaar maken en daar gezamenlijk op sturen, zodat we de afgesproken doelen zo goed mogelijk bereiken. In 2025 zijn samen met alle partners vervolgaanvragen voor meerjarige rijksfinanciering ingediend en toegekend. Daarmee is de basis van het programma opnieuw meerjarig geborgd.

Op de volgende pagina wordt per pijler en per interventie aangegeven of de beoogde realisatie (output/resultaat) behaald is. Tevens wordt aangegeven of er sprake is van een inhoudelijke of financiële afwijking. Bij een inhoudelijke afwijking wordt deze onder de tabel kort toegelicht. Een financiële afwijking wordt separaat toegelicht in onderdeel 2.7.4 “Wat heeft het gekost”.

Tabel Realisatie Programma Leeuwarden Oost

Programma/pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
Programma	Programmabureau	Apparaatskosten en uitvoeringsbudget	Uitvoeringscapaciteit programma	Het programmabureau is verantwoordelijk voor het bewaken van de voortgang en coördineren van het programmaplan en monitoring. Het bureau stimuleert verbinding tussen het netwerk van partners in de wijken voor de interventies van het programmaplan. De SPUK aanvraag 2026-2028 en Preventie met Gezag 2026-2029 zijn in afstemming met de partners gedaan en toegekend door het Rijk. Verantwoordingen naar financiers en fondsen is uitgevoerd.	●	●
Monitoring	Kwantitatieve en kwalitatieve monitoring	Monitoring effect (cijfers en data) en duiding programma	Monitoring effect programma	Er is een nieuw monitoringsplan opgesteld dat de eerste helft 2026 wordt opgeleverd. Hierin wordt de kwalitatieve en kwantitatieve monitoring verwerkt.	●	●
Bewoner betrokkenheid	Plannen bewoners	Sociaal beheerder MFC Vrijheidswijk	Toename bewonersbetrokkenheid	Door de sociaal beheerder van het MFC Vrijheidswijk zijn er regelmatig wijkbijeenkomsten georganiseerd voor en met bewoners. Daarnaast zijn er ook veel collectieve activiteiten georganiseerd voor en door de wijk, die goed werden bezocht en gewaardeerd.	●	●
		Wijkplannen		In 2025 is een deel van de wijkplannen uitgevoerd. Gezien het tempo dat aansluit op de uitvoeringscapaciteit van de wijkorganisaties zijn de wijkplannen verlengd van 2026 tot en met 2030. In 2026 worden de wijkplannen geëvalueerd met de wijkbewoners en op basis van deze evaluatie worden wijkplannen weer geactualiseerd voor de komende periode.	●	●
	Bewonersparticipatie	Wijk- en Bewonerscentra en participatie		Bewonersbetrokkenheid: <ul style="list-style-type: none"> Er is mede dankzij de inzet van de Nieuwe Route een nieuw wijkpanel gestart in Camminghaburen. In buurthuis Welgelegen is het bestuur versterkt en is er een fysiek en sociaal plan van eisen opgesteld om een 	●	●

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
				<p>aanstaande verbouwing van het wijkcentrum te realiseren.</p> <ul style="list-style-type: none"> In Bilgaard is samen met het wijkcentrum een 3-wekelijks ontmoetingsmoment tussen bewoners en professionals gerealiseerd; Buurtpraat. In de Vlietzone is een onderzoek geweest naar de oprichting van een wijkbedrijf. In 2026 worden de ontwikkelplannen van wijk- en bewonersbedrijven verder uitgewerkt met de wijkorganisaties. <p><i>Zakelijk leider MFC Vrijheidswijk:</i> De zakelijk leider van MFC Vrijheidswijk heeft 28 nieuwe vrijwilligers kunnen aantrekken voor onder andere de schoonmaak van het hele gebouw en het uitvoeren van een kledingwinkel.</p> <p><i>Huur extra ruimte Heechterp-Schieringen:</i> Voor het bewonersbedrijf is er extra ruimte gehuurd om activiteiten te kunnen uitvoeren met hun samenwerkingspartners. De ruimte zorgt voor laagdrempelig contact met de jongeren en een betere samenwerking tussen het bewonersbedrijf H/S en professionals.</p>		
		Pilot Resultaatfinanciering	Inwoners hebben meer betekenisvolle, informele contacten (familie, vrienden, burens en/of collega's) en kunnen vertrouwen op professionals die maatwerk leveren.	De pilot is per augustus 2025 afgerond. In totaal zijn over de periode 2023 tot en met 2025 101 trajecten succesvol gedeclareerd van de 144 bereikte inwoners. Uit het onderzoek uitgevoerd door Purpose blijkt dat de deelnemers merkbare en meetbare resultaten boekten dankzij de begeleiding van de sociaal ondernemers. Zo namen ervaren geluk en gezondheid toe. Maar ook de fysieke, mentale en financiële gezondheid nam toe. 81% van de deelnemers is	●	●

Programma/pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
				gestart met een activiteit zoals werk, vrijwilligerswerk of een opleiding. Tot slot voelden inwoners zich begrepen en gehoord door de sociaal ondernemers.		
Leren	School en omgeving	Rijke schooldag	Er is voor alle kinderen en jongeren structureel extra leer- en ontwikkeltijd op de 10 plus IKC's.	Voor 1.648 kinderen van 4-12 jaar is er tot 5 uur extra leer- en ontwikkeltijd per week gerealiseerd.	●	●
		Ontwikkeling jonge kind	Signalen worden vroeger opgepakt (bijv. psychische of sociaal emotionele problemen, dreigende schooluitval)	<i>Breed toegankelijke kinderopvang:</i> In 2025 hebben 19 kinderen van 14 gezinnen gebruik gemaakt van breed toegankelijke kinderopvang, zodat ouders een traject richting werk of opleiding konden volgen. Alle beschikbare plekken waren het grootste deel van het jaar gevuld. In totaal 50 dagen (99 dagdelen). <i>Training pedagogische IKC-medewerkers:</i> Er zijn 25 pedagogische IKC-medewerkers voor de doelgroep 2-6 jaar getraind en gestart op 10 IKC's.	●	●
			Kinderen en jongeren hebben vaker een goede start en een stabiel en veilig thuis.	<i>Jeugdverpleegkundigen:</i> De jeugdverpleegkundigen hadden contact met 48 gezinnen, variërend van contact aan de voordeur tot huisbezoeken. 8 gezinnen zijn intensiever begeleid met preventieve opvoedondersteuning en psychosociale begeleiding. Het betreft gezinnen die niet bij het consultatiebureau kwamen.	●	●
		Scoren voor gezondheid	Meer sport en bewegen realiseren voor basisschoolkinderen	In 2025 is het programma Expeditie Gezondheid op 6 IKC's uitgevoerd (totaal 11 groepen, 79 deelnemende leerlingen).	●	●
	Soepele overgang PO-VO	Huiswerkbegeleiding	Huiswerkondersteuning (Nieuwe Stads Weeshuis) op nu eerst drie locaties in Leeuwarden Oost.	Er zijn in totaal 42 kinderen bereikt en 9 vrijwilligers hebben deelgenomen. Leerlingen zijn gemotiveerder om naar school te gaan en schoolse zaken op te pakken. Ouders worden nauw betrokken bij BOOST. Deze steun van	●	●

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
				ouders heeft duidelijke meerwaarde voor de leerlingen van BOOST om schoolse zaken op te pakken en uit te voeren.		
	leder kind een coach	Lifecoaching	1. Alle kinderen en jongeren kunnen kiezen voor een coach/rolmodel tijdens hun schoolcarrière. 2. Jongeren kunnen opkomen voor hun eigen wensen, grenzen en behoeften. 3. Signalen worden vroeger opgepakt (bijv. psychische of sociaal emotionele problemen, dreigende schooluitval).	Er zijn 85 jongeren begeleid (meting Q2 2025). Er is een maatschappelijke kosten/baten analyse (MKBA) uitgevoerd. Dit is met veel (landelijke) interesse ontvangen en breed verspreid. De uitkomsten van de MKBA hebben een grote bijdrage geleverd aan het proces om deze functies gemeentelijk te borgen (Doorstroompunt).	●	●
	Basisvaardigheden	Ouderbetrokkenheid	Ouders kijken mee en weten wat er gebeurt en ouders hebben meer (taal)vaardigheden om hun kinderen te ondersteunen in hun ontwikkeling.	Op 3 IKC's zijn ouderschapsklassen gestart door DBieb. In de wijken hebben 210 mensen meegedaan aan trainingen voor basisvaardigheden via DBieb en zijn 18 deelnemers gekoppeld aan een taalmaatje.	●	●
		Klasse!Kas	Er komen geen jongeren meer in problematische schulden door vroegtijdig en adequaat handelen.	Er zijn 4 groepen gestart op 3 IKC's met een bereik van 84 leerlingen.	●	●
		Jongeren financieel zelfredzaam	Jongeren komen financieel beter rond.	Per 2024 is een plan met de uitvoerders op de VO-scholen en wijken ontwikkeld dat in 2025 is uitgevoerd. Hierin is een doorgaande leerlijn in het onderwijs ontstaan waarin leerlingen met geld leren omgaan. Daarnaast heeft er specifieke inzet plaatsgevonden, namelijk het wijkgericht budgetloket door Amaryllis. Amaryllis heeft in 2025 69 unieke jongeren geholpen.	●	●

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
Werken	Werk in de wijk	Vrijwilligersvergoeding	1. Werken loont meer en er zijn minder drempels om te kunnen werken: meer vaste contracten, mogelijkheden voor omscholing en kinderopvang 2. Werkgevers bieden meer baangaranties, ontwikkelingsmogelijkheden en stageplaatsen (op maat) voor (werkende) bewoners 3. Hogere participatie aan wijkverbetering/meer werk in de wijk	In Heechterp-Schieringen zijn er dankzij de vrijwilligersvergoeding 9 extra mensen aan de slag gegaan in het groen bij het bewonersbedrijf. In de Vrijheidswijk zijn er 21 extra vrijwilligers gestart bij de schoonmaak van het wijkbedrijf van de Blokkendoos en 7 mensen bij de V-shop, de kledingwinkel van de Blokkendoos.	●	●
		Basisbanen		Er zijn 10 mensen met een basisbaan in Leeuwarden Oost, waarvan: - 4 bij een bewonersbedrijf; - 1 persoon regulier is uitgestroomd; - 1 niet verlengd is; - 8 verlengd zijn, maar allemaal in 2026 aflopen.	●	●
	Kinderopvang	Activerende kinderopvang		In 2025 zijn de voorbereidingen getroffen om deze pilot per 2026 te starten op IKC Prins Maurits met een consultant werk op school. Kinderen van ouders die in een traject komen, kunnen gebruikmaken van kinderopvang (BSO).	●	●
	Baanmatching/Leren is werken	Jongeren UIT de bijstand		In 2025 is het team MOOST gestart. <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn 121 jongeren in begeleiding genomen. • Er zijn 70 deurbezoeken uitgevoerd, waarna 58 gesprekken hebben plaatsgevonden. • Het Jobcenter MOOST draait wekelijks in Wijkcentrum Bilgaard en heeft 60 jongeren ondersteund richting werk of onderwijs. 	●	●
Wonen	Verduurzaming	Verduurzaming Leeuwarden Oost (VLO)	Er worden 1600 particuliere woningen verduurzaamd en 1600 bomen/struiken gepland de komende 10 jaar.	De pilot Verduurzaming Leeuwarden Oost is in 2025 opgeschaald met het openstellen van de subsidieregeling. Ruim 400 huishoudens zijn het afgelopen jaar bezig geweest met verduurzaming. Bij de 38 woningen die meededen aan de pilot zijn alle werkzaamheden grotendeels afgerond. Er zijn 113 extra bomen aangeplant.	●	●

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
	Misstanden Particuliere Verhuur	Buurtregisseur Vlietzone	Bewoners ervaren een goed particulier verhuurderschap met goed contact met de verhuurder, eerlijke huurprijzen en tijdig onderhoud.	In 2025 heeft de focus van de wijkregisseur gelegen op het aanpakken van problemen rondom panden, het organiseren van een voorlichtingsavond over huren, het zichtbaar zijn in de wijk en de samenwerking met de bewonersorganisaties.	●	●
	Sociale plus	Sociale plus op de herstructurering van Heechterp	Inwoners hebben meer betekenisvolle, informele contacten (familie, vrienden, burens en/of collega's) en kunnen vertrouwen op professionals die maatwerk leveren.	In 2025 zijn Elkien en Amaryllis gestart met de gezamenlijke huisbezoeken. De herstructurering van Elkien verloopt per blok. 52 huishoudens zijn bezocht. Zij zijn het afgelopen jaar geïnformeerd en waar nodig ondersteund op diverse leefgebieden.	●	●
	Gezonde leefomgeving	Sociale voedseltuinen	Inwoners zijn tevredener over de kwaliteit van hun woonomgeving; minder zwerfafval, klimaatbestendig, nodigt uit tot spel, ontmoeten en bewegen.	In Heechterp-Schieringen zijn 2 sociale voedseltuinen gestart. De tuinen hebben een heel plantseizoen kunnen draaien. Vanuit de tuin aan de Schieringerweg konden 37 huishoudens voorzien worden van groente en fruit en waren er 25 vrijwilligers actief. In het najaar is een begin gemaakt met de tuin in Bilgaard. De tuinen worden ontwikkeld in samenwerking met de stichting Sociale Voedseltuinen Leeuwarden en bewonersorganisaties.	●	●
		Grofvuilproef		Op verschillende locaties in het stadsdeel heeft afgelopen jaar de Grofvuilproef gedraaid. Tijdens inzamelmomenten stond in de wijk een bemande container van Omrin, waar bewoners hun grofvuil en bruikbare spullen konden brengen. Eerste 5 maanden lieten een grillig verloop zien wat betreft het aanbod van gedumpt grofvuil en verschillende aangeboden hoeveelheden per container. De opbrengst van de proef wordt nog verder onderzocht (vertraagd door de cyberaanval bij Omrin). Daardoor is de proef verlengd t/m maart 2026.	●	●

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
Gezondheid	Gezinslab en buurtgezinnen	Gezinslab	In de wijknetcentra kunnen gezinnen terecht met vragen op alle leefgebieden. Vrijwilligers organiseren samen met en voor de bewoners tal van collectieve activiteiten, aansluitend bij de behoeften van gezinnen.	Het Gezinslab wordt uitgevoerd in het Wijkcentrum Bilgaard en het Netwerkcentrum Leeuwarden/De Klomp. Op deze 2 locaties komen wekelijks gemiddeld 750 bewoners met enkelvoudige en complexe vragen die op alle levensgebieden betrekking kunnen hebben. De interventie is zeer succesvol en de focus ligt nu op het transitievraagstuk in het sociaal domein.	●	●
		Buurtgezinnen	Signalen worden vroeger opgepakt. Afname gebruik jeugdhulp.	Er zijn in 2025 39 aangemelde vraaggezinnen bij buurtgezinnen, waarvan 23 koppelingen gemaakt konden worden in gemeente Leeuwarden. 9 matches zijn gemaakt in Leeuwarden Oost. Er zijn een aantal aanmeldingen in Leeuwarden Oost niet opgepakt, vanwege een te zware hulpvraag (kinderen die thuis zitten, onveiligheid of complexe problematiek bij ouders).	●	●
		Vakantiebank	Er kunnen gezinnen op vakantie gaan die dat al vijf jaar niet konden.	Er zijn in 2025 14 gezinnen op vakantie gegaan; in totaal 61 personen (24 volwassenen en 37 kinderen).	●	●
	Gezond in de wijk	Kunst in je buurt	Elke wijk kan een culturele activiteit kiezen die op maat is ontwikkeld voor de wijk.	In alle 5 wijken van Leeuwarden Oost is een kunstenaar(scollectief) gestart en er zijn 765 bewoners bereikt. De kunstenaars zijn mede geselecteerd door sleutelfiguren uit de wijken. De kunstenaars sluiten aan bij behoeften van de bewoners. De effecten van de aanpak worden wetenschappelijk gevolgd door de RUG.	●	●
		Gezonde voedsel en bewegingsomgeving scholen	Inwoners zijn tevredener over de kwaliteit van hun woonomgeving; route naar school nodigt uit tot spel, ontmoeten en bewegen.	120 ouders en 40 kinderen van 6 IKC's in Leeuwarden Oost hebben geparticipeerd in het onderzoek. De IKC's zijn: IKC Prins Maurits, IKC de Wielen, IKC Alexia, IKC de Sprong, IKC Plataanschool en IKC Trianova.	●	●
		Sociale plus Skills Garden	Beweegactiviteiten in de wijk organiseren, bewoners opleiden tot sportbegeleider en inzet van een mobiele skills garden.	3 jongeren en 9 professionals uit LO opgeleid; 35 deelnemers voor inspiratiesessies en 1 mobiele Playce en 1 ASM-pannakooi gerealiseerd.	●	●

Programma/ pijler	Onderdeel	Interventie 2025	Beoogde doelstelling (outcome)	Realisatie (output/resultaat)	Te verantwoorden	
					Inhoudelijk	Financieel
	Bestaanszekerheid	Dbieb	Inwoners hebben meer vaardigheden om gezond te leven door collectieve activiteiten in de wijk en individuele ondersteuning	In 2025 hebben 210 volwassenen deelgenomen aan collectieve activiteiten en trainingen voor het verbeteren van de basisvaardigheden.	●	●
		Taalmaatje		In 2025 zijn in totaal 39 koppelingen gerealiseerd, waarvan er momenteel nog 31 actief zijn. Dit betreft uitsluitend nieuwe koppelingen in 2025. De koppelingen die in 2024 zijn gestart vallen hier niet onder. In 2024 zijn 18 koppelingen tot stand gekomen. Het huidige aantal actieve vrijwilligers bedraagt 37.	●	●
Veiligheid	Preventie met gezag	Project Preventie met Gezag	1. Intensieve samenwerking tussen lokale partijen en strafketenpartners en een goed gevulde gereedschapskist waaruit met Multiteam kan putten zonder wachtlijsten 2. Een domein overstijgende, gebiedsgerichte aanpak gericht op het voorkomen van ondermijnende en georganiseerde criminaliteit binnen de meest kwetsbare wijken	<i>Integrale persoonsgerichte aanpak:</i> Totaal aantal trajecten in 2025: 26 Aantal trajecten positief afgerond in 2025: 6 <i>Re-integratie (ex) gedetineerden:</i> Totaal aantal cliënten/gedetineerden aangemeld in 2025: 49 Totaal aantal trajecten positief afgerond in 2025: 3 <i>MultiTeam:</i> Nieuwe aanmeldingen in 2025: 26, waarvan 25 getriageerd en 1 afgewezen na pre-screening. Totale caseload 31-12-2025: 53 Cases succesvol afgesloten in 2025: 13	●	●
	Buurtbazen	Inzet 2 professionals (op groepsniveau) en activiteitenbudget	De levensloopaanpak wordt sluitend gemaakt. Hierdoor zijn kinderen, jongeren en jongvolwassenen tijdig in beeld vanuit zowel preventief als repressief oogpunt en wordt er een aanpak op maat ingezet	<i>Bereikte jongeren in 2025:</i> Intensief contact (ook casusniveau): 100 Aantal evenementen/groepsactiviteiten: 14 Gemiddeld aantal jongeren aanwezig per activiteit: 70 - 80	●	●

Aanvullende toelichting op wat niet is gelukt of anderszins het toelichten waard is

● **Kwalitatieve monitoring**

Kennis is cruciaal om te kunnen werken vanuit de leefwereld van bewoners. Ook het streven naar innovaties, systeemdoorbraken en grootschalige samenwerking vereist inzicht. Een belangrijk onderdeel van het programma is dan ook de organisatie van kennis, met monitoring als stevige basis. Wanneer je wilt leren van wat je doet, is het belangrijk om te volgen wat de resultaten en effecten zijn. Dat doen we als programmabureau op twee manieren: kwantitatief - op basis van cijfers en data - en kwalitatief - aan de hand van verhalen en ervaringen. Voor het kwalitatieve onderzoek vanuit de leefsituatie van mensen wordt gekeken naar de doelen en interventies die het programma met de partners daarvoor doen. Experimenteren en innoveren wordt gestimuleerd. Kenmerkend is dat de interventies uit het programma iets extra of anders doen naast of in samenwerking met het reguliere beleid. Daarbij is het interessant te volgen wat de meerwaarde is van deze nieuwe werkwijze. Of welke plus aan effect het heeft ten opzichte van de reguliere aanpak. Hierbij hebben we als doel om de inzichten die we vanuit de leefwereld ophalen te verbinden aan de systeemwereld.

In 2025 is in samenwerking met de gemeente en het programmabureau een monitoringsplan ontwikkeld met daarin in ieder geval aandacht voor:

- Het monitoren van het effect van het programma op de in het programma gestelde doelen;
- Het monitoren van het effect van interventies in relatie tot bestaande werkwijzen;
- Het zichtbaar maken van de integrale samenhang van de verschillende pijlers en aanverwante interventies.

Halverwege 2026 verwachten we het plan klaar te hebben en te starten met de implementatie van het plan.

2.7.4 Wat heeft het gekost

Algemeen

De lasten van de verschillende programma Leeuwarden Oost pijlers worden verantwoord in verschillende gemeentelijke programma's. Dit betreffen voornamelijk de programma's 2.1.1 Bestaanszekerheid, 2.1.2. Meedoen, 2.1.3. Volksgezondheid en sport, 2.1.4. Onderwijs, 2.2.1. Milieu, Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing en 2.2.2. Veiligheid. In onderstaande tabel staat het totaaloverzicht van taken en resultaten specifiek van het Programma Leeuwarden Oost. Verderop in de paragraaf wordt ingegaan op de afzonderlijke onderdelen waarbij sprake is van een financiële afwijking.

Aandachtspunt voor komende jaren is dat de gemeentelijke financiering loopt tot en met 2026 en dus voor na die periode de dekking op de meeste punten nog geregeld moet worden. Vanuit de financiering van het Rijk is de financiering van SPUK Kansrijke wijk gedekt tot en met 2028 en Preventie van Gezag tot en met 2029.

Tabel Samenvatting taken en resultaten

Bedragen x € 1.000

Hoofdopgave/Programma	Begroot		Realisatie		Resultaat	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
R2HOG01 - Sterke samenleving, kansen voor iedereen						
R2PGM0101 - Bestaanszekerheid	1.437	-1.437	835	-835	602	-602
R2PGM0102 - Meedoen	6.154	-1.875	1.935	-1.076	4.219	-800
R2PGM0103 - Volksgezondheid en sport	1.099	-150	949	-251	150	101
R2PGM0104 - Onderwijs	2.978	-2.978	2.372	-2.372	606	-606
Totaal	11.668	-6.441	6.091	-4.533	5.577	-1.908
R2HOG02 - Betaalbaar wonen in een gezonde en veilige leefomgeving						
R2PGM0201 - Milieu, Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	377	-377	998	-998	-622	622
R2PGM0202 - Veiligheid	4.224	-4.224	1.975	-1.975	2.249	-2.249
Totaal	4.600	-4.600	2.973	-2.973	1.627	-1.627
Totaal Programma Leeuwarden Oost	16.269	-11.041	9.065	-7.507	7.204	-3.534

Financiële afwijkingen

Tabel Resultaat programma Meedoen

Bedragen x € 1.000

Hoofdopgave/Programma	Begroot		Realisatie		Resultaat	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
R2PGM0102 - Meedoen						
R2TKV0610 - Samenkracht en burgerparticipatie	2.120	-1.875	1.340	-1.076	780	-800
R2TKV0310 - Economische ontwikkeling	4.034	-	595	-	3.439	-
Totaal Meedoen	6.154	-1.875	1.935	-1.076	4.219	-800

Taakveld Economische ontwikkeling

Volkshuisvestingsfonds

Op 26 januari 2022 heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet van € 1 mln beschikbaar gesteld voor de voorbereiding en experimenteerfase van het project Verduurzaming Leeuwarden Oost. Dit voorbereidingskrediet is gedekt uit het in de Begroting 2022 opgevoerde bedrag van € 4,5 mln voor cofinanciering van dit project. Per 25 maart 2025 zijn het Projectplan Verduurzaming Leeuwarden Oost en bijbehorende subsidieregelingen door het College vastgesteld en is middels het 1e verzamelvoorstel 2025 (bij vaststelling van de begroting 2026) het totale projectkrediet voor de jaren 2025 tot en met 2031 beschikbaar gesteld. Over 2025 is € 595.000 aan kosten gemaakt. Het restant van de ultimo 2025 beschikbare middelen van € 3,4 mln wordt via de reserve budgetoverheveling overgeheveld naar 2026. Voor meer toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

2.7.5 Gerealiseerde dekking

Hieronder een overzicht van de gerealiseerde dekking over 2025 voor het Programma Leeuwarden Oost op cashflowniveau.

Tabel Gerealiseerde dekking (cashflow) over 2025 **Bedragen x € 1.000**

Partij	Wie/wat	Bron	Totaal
Rijk	Ministerie BZK	Decentrale uitkering	€ 80
	Ministerie J&V	Preventie met Gezag	€ 1.729
	Ministeries BZK/OCW/SZW/VRO	SPUK Kansrijke wijk	€ 4.435
	Ministerie VWS	SPUK GALA	€ 106
			€ 6.351
Gemeente	Domeinen	Exploitatie	€ 1.318
	Reserve	Budgetoverheveling (VHF)	€ 3.500
		ISV III	€ 151
		Fondsen coalitieakkoord	€ 1.296
			€ 6.265
Partners	Bestuur LO	Facturen	€ 109
	Fonds Nuts Ohra	Subsidie	€ 154
	Nieuwe Stads Weeshuis	Subsidie	€ 9
	St De Friesland	Subsidie	€ 198
			€ 470
Eindtotaal			€ 13.086

Toelichting:

De begrote dekking over 2025 bedroeg € 13 mln. De gerealiseerde dekking bedraagt € 13,1 mln. Er is dus € 100.000 meer aan dekking ontvangen over 2025. Dit komt met name door extra (decentrale) uitkeringen van Rijk ter bevordering van Democratisch burgerschap (€ 30.000) en Ondersteuning integrale aanpak (€ 50.000).

Aanvullend zijn woontopmiddelen € 7,2 mln van het Rijk toegekend aan Leeuwarden Oost in 2025 voor de verbetering van maatschappelijke voorzieningen in de wijken. De middelen zijn toegekend, het is nog niet geheel duidelijk of deze middelen via de reguliere gemeentelijke lijn of via het programma Leeuwarden Oost worden ingezet.

2.8 Binnenstad

2.8.1. Inleiding

Onze binnenstad is een levendige plek waar mensen uit de stad, omliggende dorpen en de regio graag wonen, werken, ondernemen, winkelen en ontspannen. We willen de binnenstad aantrekkelijk en leefbaar houden. Daarom zorgen we voor goede voorzieningen en een afwisseling van functies. De historische en ruimtelijke kwaliteit van de binnenstad blijft behouden, omdat dit bijdraagt aan de charme en aantrekkingskracht.

Daarnaast willen we de binnenstad verder ontwikkelen als een fijne plek om te verblijven. Er komt meer ruimte voor cultuur, evenementen en festivals. Zo ontstaat er een plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, zowel zakelijk als privé. Dit stimuleert nieuwe ideeën en samenwerkingen. We maken de stad groener door meer bomen te planten. Ook zorgen we ervoor dat de binnenstad beter bestand is tegen klimaatveranderingen.

Binnensteden zijn belangrijk voor werkgelegenheid en het vestigingsklimaat van de stad. Daarom stimuleren we ondernemerschap. We letten erop dat er een goede balans blijft tussen winkels en horeca.

In januari 2024 heeft de gemeenteraad het Uitvoeringsprogramma Binnenstad Leeuwarden 2023-2030 vastgesteld. Hierin staan de plannen voor de komende jaren. In 2024 zijn de voorbereidingen gestart voor de eerste fase van vijf projecten. In 2025 zijn verschillende projecten van start gegaan en is het eerste project succesvol afgerond. Hieronder leest u meer over deze projecten en hoe ze bijdragen aan onze doelen.

2.8.2. Wat is er bereikt en met wie?

In 2024 is begonnen met de voorbereiding van zes projecten. In 2025 zijn deze plannen verder uitgewerkt en waar mogelijk is de uitvoering gestart. Tegelijkertijd is ook de voorbereiding van nieuwe projecten van start gegaan. Het eerste project, Vergroenen omgeving RuG Campus Fryslân/Beursplein, is succesvol afgerond. Daarnaast is inmiddels ook het project Herinrichting autoluwe Eewal afgerond.

- **Vergroening omgeving RUG Campus Fryslân (project 9)**
Project is gereed, opgeleverd en in gebruik.
- **Herinrichting autoluwe Eewal inclusief camerahandhaving (project 1)**
Project is gereed, opgeleverd en in gebruik.
- **Herinrichting Nieuwestad-Peperstraat (project 7) en Herinrichting St. Jacobsstraat (project 9)**
Participatie en ontwerpproces gevoerd; Ontwerp gereed. Uitvoering vanaf zomer 2026.
- **Herinrichting Ruiterskwartier (project 8A)**
Participatie en ontwerpproces gevoerd. Ontwerp gereed. Uitvoering vanaf zomer 2026.
- **Verbouw entree Schouwburg De Harmonie en verduurzaming De Harmonie (project 8B)**
Aanbestedingsprocedure voor groot onderhoud i.c.m. functionele aanpassingen is gestart. Uitvoering in 2026 met nadruk op zomermaanden (sluiting Harmonie).
- **Economische Ondersteuning en impuls ten behoeve van (initiatieven vanuit) ondernemers in de binnenstad (project 15)**
Diverse deelprojecten zijn gerealiseerd (murals/streetart, rolluiken, bezoekersmetingen, koopstroomonderzoek, lepen Húske, etc.). Enkele deelprojecten zijn in voorbereiding van uitvoering (toeristische snelwegborden, beleving keramiek, ondersteuning BML, digitale stadsgids, etc.)
- **Kunstproject Ipe Brouwerssteeg (project 12)**
Ontwerp is gereed. Vergunningsprocedure loopt, overeenstemming met welstand. Uitvoering in 2026
- **Speel- en Beweegroute (project 10)**
Plan is gereed en in voorbereiding van uitvoering in 2026 e.v.. Deelprojecten lopen in uitvoering deels gelijk op met project Nieuwestad en Prinsentuin.

Naast de vastgestelde projecten van het Programmaplan Binnenstad 2023 - 2030 maar wel 1:1 gelieerd aan het Programma Binnenstad, noemen we:

- **Ontwikkeling Stadsklooster en Vergroenen omgeving Stadsklooster (Stadsoase);**
Realisatie: Q2 2026 - Q4 2027
- **Realisatie fietsenstalling Nieuwestad**
Realisatie: Q2 2026 - Q1 2027
- **Prinsentuin**
Ontwikkeld kader vastgesteld en stappen gezet richting uitvoeringsprogramma wat betreft havenvoorzieningen en vergroening; inclusief enkele moties.
Realisatie: 2026 - 2028 (afhankelijk van nieuw budget)
- **Weaze**
Scenariostudie uitgevoerd n.a.v. motie. Pand aangekocht en voorkeursrecht gevestigd.
Realisatie: 2026 - 2028 (afhankelijk van nieuw budget)

Drie projecten die in het Programma Binnenstad zijn genoemd, zijn tot nu toe niet uitgevoerd zoals in het Programmaplan stond. Het gaat om de volgende projecten:

- Groenblauwe Vestingroute/Waterpoort
- Vergroenen Doeleplein
- Mobiel groen/Gevelgroen

Dit komt door veranderde inzichten en nieuwe ontwikkelingen. Daarom zijn er andere plannen aan het college en de raad voorgesteld. Zo wordt het budget dat was gereserveerd voor de Vestingroute en Waterpoort nu gebruikt voor het havengebouw Prinsentuin. Het budget voor het vergroenen van het Doeleplein wordt besteed aan het vergroenen van het gebied rond de Grote Kerk. Dit gebied wordt ontwikkeld tot een 'Stadsoase'. Voor het plan 'Mobiel groen/gevelgroen' wordt eerst nog gekeken naar de verdere ontwikkelingen. Pas daarna wordt besloten of het budget hiervoor wordt aangevraagd en toegekend.

Trends en ontwikkelingen binnenstad

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1. Fietser en voetgangers op 1								
Rapportcijfers bewoners gemeente Leeuwarden, inwonersenquête:								
1.1 Stallingsmogelijkheden fiets	7,7		7,5			7,6	niet gevr.	
1.2 Parkeermogelijkheden auto	7,1		7,0			7,0	niet gevr.	
1.3 Bewegwijzering	7,3		7,3			niet gevr.	niet gevr.	
1.4 Bereikbaarheid	7,3		7,4			niet gevr.	niet gevr.	
2. Meer groen								
2.1 Aantal bomen totaal						1.673	1.614	
2.2 Waarvan aantal bomen in bezit gemeente:						1.523	1.561	
2.3 Voldoende groen in eigen wijk, oordeel Binnenstadbewoners	51%	61%	51%	47%	50%	50%	58%	
2.4 Voldoende groen in eigen straat, binnenstadbewoners	38%		41%	42%	46%	41%	48%	
2.5 Rapportcijfer hoeveelheid groen(-voorzieningen), inwonersenq.	6,7		6,4			6,4	niet gevr.	
3. Ruimte voor ontmoeting								
3.1 Aankleding en inrichting Binnenstad, rapportcijfers, inwonersenq.	7,1		7,1			6,9	niet gevr.	
3.2 Netheid, rapportcijfer, inwonersenq.	7,1		7,0			6,9	niet gevr.	
3.3 Veiligheidsprestatieindexscore, Binnenstad	4,32	4,10	4,55	4,17	4,08	3,78		
4. Aantrekkelijk wonen in de binnenstad								
4.1 Binnenstad, aantal inwoners	5.280	5.823	5.924	6.121	6.232	6.711	6.992	6.972
4.2 Aandeel inwoners Binnenstad in totaal gemeente (2018 herind.)	4,29%	4,69%	4,76%	4,88%	4,90%	5,21%	5,38%	5,36%
4.3 Aantal woningen Binnenstad	3.643	4.220	4.376	4.529	4.564	4.827	4.942	4.970
4.4 Aandeel woningen Binnenstad in totaal gemeente Leeuwarden	5,92%	6,74%	6,94%	7,08%	7,06%	7,36%	7,49%	7,50%
4.5 Gemiddelde woningbezetting Binnenstad	1,45	1,38	1,35	1,35	1,37	1,39	1,41	1,40
4.6 Tevredenheid woonomgeving, bewoners Binnenstad		68%		65%	62%	59%	64%	
5. Een afwisselende binnenstad								
5.1 Leegstand kernwinkelgebied Binnenstad, visuele waarneming	53	53	57	39	43	33	29	27
5.2 Aandeel Binnenstad in alle banen gemeente Leeuwarden	16,92%	17,61%	17,38%	17,63%	17,75%	18,08%		
5.3 Vrijtijdsbezoeken gebracht aan Leeuwarden	2.590.000	1.508.000	1.817.000	2.533.000		2.180.000		
5.4 Aandeel R&T banen Leeuwarden in totaal R&T banen provincie	20,57%	20,88%	20,69%	21,03%	21,71%	21,29%		

Toelichting kleuren

De kleuren die gebruikt zijn in de tabel hierboven, zijn om de ontwikkeling van trends aan te geven. Niet om een norm te stellen of na te gaan of een norm bereikt is. Een kleur die van 2019 naar 2025/2026 van rood naar groen is gegaan wil zeggen dat er sprake is van een positieve trend.

Toelichting indicatoren

1. Fietsers en voetgangers

Ongeveer 2.000 inwoners van Leeuwarden gaven via een enquête hun mening over verschillende onderwerpen. In 2024 is deze meting opnieuw gedaan. Een groene kleur betekent dat de score relatief goed is vergeleken met andere onderwerpen en jaren. Rood betekent een relatief lage score. Bijvoorbeeld: de stallingsmogelijkheden voor fietsen kregen een 7,7 in 2019, een 7,5 in 2021 (toen sommige stallingen door corona dicht waren) en een 7,6 in 2024. Parkeermogelijkheden voor auto's in de binnenstad kregen een 7,0.

2. Meer groen

Inwoners van de binnenstad geven in de enquête aan of ze genoeg groen zien in hun straat en wijk. Ze vinden vaker dat er genoeg groen is in de wijk dan in de straat. De tevredenheid over het groen in de straat stijgt sinds 2019, met ups en downs. Eind 2025 geeft 48% van de bewoners aan tevreden

te zijn, het hoogste percentage sinds 2019. Daarnaast beoordelen alle inwoners van de gemeente het groen in de binnenstad met een rapportcijfer. In 2021 was dit een 6,4, lager dan de 6,7 in 2019. In 2024 bleef de score 6,4. Dit wijst op een wens voor meer groen. Het aantal gemeentelijke bomen in de binnenstad steeg van 1.523 in 2024 naar 1.561 in 2025.

3. Ruimte voor ontmoeting

Eind 2024 waarden inwoners de aankleding, inrichting en netheid van de binnenstad met een 6,9. Dit is iets lager dan in 2019 en 2021 (7,0 en 7,1). De veiligheidsscore (de Veiligheidsprestatie-index, VPI) in de binnenstad was 3,78 in 2024, lager dan 4,08 in 2023 en 4,55 in 2021. Voor de hele gemeente ligt deze score hoger, bijvoorbeeld 6,43 in 2024. De binnenstad scoort meestal lager omdat het een werk-, winkel- en uitgaansgebied is. Hier worden meer delicten gepleegd en is er vaker overlast. De tevredenheid over de woonomgeving in de binnenstad daalde van 68% in 2020 naar 59% in 2024, maar steeg weer naar 64% in 2025. Voor de hele gemeente daalde de tevredenheid van 77% in 2020 naar 69% in 2024, met een herstel naar 72% in 2025. Het aantal inwoners in de binnenstad steeg van 5.300 in 2019 naar 7.000 in 2025 en 2026.

4. Een afwisselende binnenstad

Meerdere keren per jaar lopen medewerkers van Statistiek en Onderzoek door het kernwinkelgebied van de binnenstad. Ze noteren het aantal leegstaande winkels. Leegstand betekent dat een pand leegstaat en niet verbouwd wordt. Sinds 2019 daalt het aantal zichtbare lege panden van 53 naar 27 begin 2026.

2.8.3. Wat heeft het gekost?

De gemeenteraad heeft met het Programmaplan Binnenstad en de daaropvolgende voorstellen geld beschikbaar gesteld voor de voorbereiding en uitvoering van projecten. Dit geld komt vaak uit de Strategische Fondsen. In 2025 zijn alle projecten binnen het beschikbare budget gebleven. Waar geld over was, stellen wij voor om dit mee te nemen naar 2026, zodat de werkzaamheden kunnen doorgaan. Hoewel de budgetten verdeeld zijn over verschillende jaren, geven wij hier het totaaloverzicht van de toegekende en uitgegeven bedragen. Dit geeft een beter beeld dan alleen het jaarbudget van 2025.

Projectbudgetten Binnenstad: begroot en gerealiseerd			Bedragen x € 1.000	
Project Binnenstad	Budget	Realisatie tm 2025	Saldo	
Vorbereiding Nieuwestad c.a.	500	500	0	
Vorbereiding Ruiterskwartier / Harmonie	500	500	0	
Realisatie kunstwerk Ipe Brouwerssteeg	500	0	500	
Uitvoering Vergroenen RuG Campus	400	365	35	
Herinrichting Nieuwestad c.a. (investering)	5.150	110	5.040	
Herinrichting Ruiterskwartier (investering)	3.000	40	2.960	
Verbouw Harmonie Entree en Verduurzaming	10.075 ¹	215	9.860	
Herinrichting Eewal c.a. (investering)	750	625	125	
Speel- en Beweegroute (investering)	500	40	460	
Realisatie fietsenstalling Nieuwestad	1.960	180	1.780	
Realisatie Stadsoase (investering)	500	0	500	
Verstrekken subsidie Stadsklooster	250	0	250	

¹ Betreft investeringsbudget Entree; Investeringsbudget Dak- en Gevelvernieuwing (verduurzaming); te ontvangen DUMAVA-subsidie en bijdrage uit onderhoudsvoorziening.

2.9 Sociaal Domein Fryslân

Inleiding

De gemeente Leeuwarden is aangewezen als centrumgemeente binnen de centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân (SDF).

Deze paragraaf dient als verantwoordingsdocument voor alle Friese gemeenten. Er worden geen afzonderlijke rapportages meer opgesteld.

Deze paragraaf geeft inzicht in de volgende programma's bij SDF:

- Ondersteuning (bedrijfsvoering);
- Meedoen (Maatschappelijke opvang, Vrouwenopvang, Maatschappelijke ondersteuning en Regionale Jeugdhulp).

In onderstaande tabel staat de samenvatting van alle resultaten. Verderop in de paragraaf wordt ingegaan op de afzonderlijke onderdelen.

In de tabel zijn de resultaten voor resultaatbestemming opgenomen:

- De kolom "Begroting" bevat de begrote baten en lasten.
- Indien de werkelijke baten en lasten afwijken van de begroting, worden de verschillen verrekend met de Friese gemeenten. Hiervoor wordt aan het einde van het jaar door SDF een "slotboeking" gedaan. De kolom "Realisatie (voor slotboeking)" bevat de werkelijke baten en lasten voor verwerking van deze slotboeking.
- De kolom "Resultaat (voor slotboeking)" bevat het verschil tussen de begroting en realisatie voor verwerking van deze slotboeking.
- In de kolom "Slotboeking" staan de baten en lasten vermeld die zijn verwerkt in de slotboeking. In deze kolom staan dus de nog te verrekenen baten en lasten met de Friese gemeenten.
- In de kolom "Resultaat (na slotboeking)" staat het resultaat na verwerking van de slotboeking. In principe is dit resultaat nihil omdat de afwijkingen tussen begroting en realisatie verrekend worden met de Friese gemeenten. De Brede Aanpak Dakloosheid vormt een uitzondering omdat dit resultaat na resultaatbestemming wordt toegevoegd aan een bestemmingsreserve. Het totale resultaat in het programma Meedoen is daarom veroorzaakt door het resultaat op de Brede Aanpak Dakloosheid. Daarom is op dit onderdeel een resultaat zichtbaar van € 1.352.000.

Tabel Samenvatting van alle resultaten (voor resultaatbestemming)

Bedragen x € 1.000

Hoofddopgaven en Programma's	Begroting 2025		Realisatie (voor slot-boeking)		Resultaat (voor slot-boeking)		Slotboeking		Resultaat (na slot-boeking)		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
R2HOP05 - Samenwerking en organisatie											
R2PGM0502 - Ondersteuning	8.177	8.177	7.849	8.177	328	0	0	-328	328	-328	0
R2HOP01 - Sterke samenleving, kansen voor iedereen											
R2PGM0102 - Meedoen	79.233	2.826	67.030	4.023	12.203	1.197	12.135	-87	1.355	-3	1.352
Resultaat na resultaatverwerking	87.410	11.003	74.879	12.200	12.531	1.197	12.135	-415	1.683	-331	1.352

* Omwille van het inzicht in de kosten is de bijdrage van de gemeente Leeuwarden met betrekking het programma ondersteuning meegenomen in voorgaande cijfers. Om te voorkomen dat de exploitatie van de gemeente Leeuwarden wordt opgeblazen (dubbele lasten in de exploitatie, zowel bij SDF als bij het Sociaal Domein) is deze bijdrage in de jaarstukken van de gemeente Leeuwarden als negatieve last verwerkt.

Verdeelsleutels

De berekening van de bijdrage per gemeente voor het programma Ondersteuning kent een verdeelsleutel die gerelateerd is aan het aantal inwoners op 1 januari van het jaar t-1 (jaar t is het begrotingsjaar) conform artikel 10.6 van de Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân. De centrumregeling schrijft voor dat de kosten die niet direct aan de concrete dienstverlening in het kader van de taakuitvoering voor de Jeugdwet en Wmo kunnen worden toegerekend, op deze wijze dienen te worden verdeeld.

In de volgende tabel staat de berekening van deze verdeelsleutel. In deze tabel staan ook de verdeelsleutels voor het programma Meedoen vermeld. Voor dienstverlening en jeugdzorg is dit het aantal cliënten jeugdzorg t-1 volgens CBS. Voor Wmo (maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beschermd wonen) is de verdeelsleutel het aantal cliënten Wmo t-1 volgens CBS.

Tabel Verdeelsleutels

Gemeente	Verdeelsleutel 1: Inwoners 01-01-2024		Verdeelsleutel 2: Cliënten in Jeugdzorg 01-01-2024 CBS		Verdeelsleutel 3: Cliënten Wmo 01-01-2024 CBS	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Achtkarspelen	28.226	4,26%	815	4,40%	2.020	3,92%
Ameland	3.839	0,58%	60	0,32%	265	0,51%
Dantumadiel	19.135	2,89%	485	2,62%	1.525	2,96%
De Fryske Marren	51.929	7,85%	1.235	6,66%	3.400	6,60%
Harlingen	16.229	2,45%	400	2,16%	1.445	2,81%
Heerenveen	51.787	7,82%	1.430	7,71%	4.665	9,06%
Leeuwarden	128.810	19,46%	4.310	23,25%	10.445	20,29%
Noardeast-Fryslân	45.866	6,93%	1.210	6,53%	3.545	6,89%
Ooststellingwerf	25.824	3,90%	730	3,94%	2.165	4,21%
Opsterland	30.059	4,54%	705	3,80%	1.955	3,80%
Schiermonnikoog	972	0,15%	15	0,08%	55	0,11%
Smallingerland	56.661	8,56%	1.815	9,79%	4.880	9,48%
Súdwest-Fryslân	90.421	13,66%	2.525	13,62%	7.395	14,36%
Terschelling	4.898	0,74%	70	0,38%	310	0,60%
Tytsjerksteradiel	32.595	4,92%	975	5,26%	2.065	4,01%
Vlieland	1.255	0,19%	10	0,05%	75	0,15%
Waadhoeke	46.911	7,09%	1.185	6,39%	3.455	6,71%
Weststellingwerf	26.487	4,00%	565	3,05%	1.815	3,53%
Totaal	661.904	100%	18.540	100%	51.480	100%

Ondersteuning

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

De ondersteuning heeft betrekking op de kosten voor bedrijfsvoering die gemaakt worden voor het uitvoeren van taken, waarvoor gemeenten wettelijk verplicht moeten samenwerken alsmede van de taken waarvoor gemeenten vrijwillig samenwerken op een doelmatige en doeltreffende wijze.

De vrijwillige samenwerking vindt plaats voor:

- Zorg voor Jeugd Friesland (Beschikbaarheidswijzer, Zorgbelang, Consulente jonge risicokinderen, Villa Pinedo, BOR (begeleide omgangsregeling) en Integrale Vroeghulp)
- Fryske Regiovisie (voorheen foar Fryske Bern)
- Friese aanpak mensenhandel
- Inkoop Jeugd
- Rapid Responder GGZ
- Regiovisie: actielijn Onderwijs Jeugdhulp en Gemeenten

De kosten voor zorgadministratie jeugd worden verdeeld over 4 gemeenten die hiervoor diensten afnemen. De overige kosten worden verdeeld over alle 18 Friese gemeenten.

Wat heeft het gekost?

Tabel Resultaat Programma Ondersteuning

Bedragen x € 1.000

R2PGM0502 - Ondersteuning (Samenwerking en organisatie)	Begroot		Realisatie (voor slot-boeking)		Resultaat (voor slot-boeking)		Slotboeking		Resultaat (na slot-boeking)		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
01. Bedrijfsvoering / instandhouding	6.414	6.414	6.181	6.414	234	0	0	-234	234	-234	0
02. Zorg voor Jeugd Friesland	524	524	578	524	-55	0	0	55	-55	55	0
03. Fryske Regiovisie	330	330	318	330	12	0	0	-12	12	-12	0
04. Friese aanpak mensenhandel	115	115	113	115	3	0	0	-3	3	-3	0
05. Inkoop Jeugd en verbeterplan GI	300	300	166	300	134	0	0	-134	134	-134	0
06. Rapid Responder GGZ	344	344	343	344	1	0	0	-1	1	-1	0
07. Regiovisie: actielijn Onderwijs J.	150	150	150	150	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	8.177	8.177	7.849	8.177	328	0	0	-328	328	-328	0

Bedragen x € 1.000

Het programma ondersteuning laat een voordelig resultaat zien van € 328.000. Voor een gedetailleerde analyse van deze onderschrijving is het resultaat per onderdeel nader uitgewerkt.

01. Bedrijfsvoering/Instandhouding

Het voordeel wordt met name veroorzaakt door € 333.000 lagere personeelslasten. Ter voorbereiding op de taakstelling van 3,5 fte in 2026 is in 2025 terughoudend omgegaan met het structureel invullen van vacatures, wat heeft geleid tot een lagere formatie en daarmee lagere kosten. Daarnaast ontstaat een voordeel doordat een deel van de vaste formatie is ingezet op projecten en vanuit projectbudgetten is gedekt. Tot slot is er een voordeel van € 131.000 op een groot aantal kleinere budgetten zoals o.a. automatisering, advisering, opleidingen en vergaderkosten. Naast jaarlijks fluctuaties draagt ook een scherpere afweging bij de inzet van deze middelen bij aan dit voordeel. Tegenover deze voordelen staan nadelen als gevolg van een hogere doorbelasting van overhead- en huisvestingskosten van € 130.000. Dit wordt veroorzaakt doordat de inzet van ingehuurd personeel en doorbelast personeel, met name vanuit de communicatieafdeling van de gemeente Leeuwarden, niet in de oorspronkelijke raming was opgenomen. Daarnaast vallen de kosten voor backofficediensten vanuit de gemeente Leeuwarden € 84.000 hoger omdat in de begroting geen rekening is gehouden met indexatie. Tot slot is er per saldo een nadeel van € 16.000 op een aantal wat kleinere budgetten.

02. Zorg voor Jeugd

Het nadeel wordt grotendeels veroorzaakt door een nagekomen last over 2024 op het onderdeel consulente jonge risicokinderen. Ook de kosten voor 2025 vallen hoger uit dan begroot. Het totale nadeel bedraagt € 46.000. Verder is er per saldo sprake van een nadeel van € 8.000 op de onderdelen: beschikbaarheidswijzer Jeugd, de verwijsindex en de verleende subsidie aan Zorgbelang.

03. Fryske Regiovisie Jeugd

De personele inzet voor de uitvoering van het programma is lager dan in de projectbegroting was opgenomen, wat heeft geleid tot een voordeel van € 12.000. Het project is in 2025 afgerond.

04. Friese aanpak mensenhandel

De lasten vallen lager uit dan geraamd doordat de indexatie van de loonkosten lager is uitgevallen dan verwacht.

05. Inkoop Jeugd en verbeterplan Gecertificeerde Instellingen (GI's)

De kosten die voortvloeien uit de evaluatie van het inkoopproces Jeugd zijn lager dan verwacht en de inkoop Jeugd 2028 is in de tweede helft van het jaar volledig opgestart wat samen leidt tot een voordeel.

Afrekening Friese gemeenten 2025

De totale kosten van het programma Ondersteuning bedragen in 2025 in totaal € 7.849.000. Van deze kosten is een bedrag van € 1.449.000 gedekt door een bijdrage vanuit Beschermd Wonen. Er is een bedrag aan voorschotten in 2025 bij de gemeenten in rekening gebracht van € 6.728.690

Rekening houdend met voorgaande bijdragen dient er met de Friese gemeenten nog als volgt te worden afgerekend:

	Bedragen x € 1.000
Totale kosten voor resultaatverwerking	7.849
Af: Bijdrage vanuit Beschermd Wonen	-/-1.449
Af: Voorschotten gemeenten in 2025	- / 6.728
Nog af te rekenen met de Friese gemeenten over 2025	-328

Toerekening van de kosten programma ondersteuning naar de diverse gemeenten.

In onderstaande tabel staan de lasten per gemeente op basis van de verdeelsleutel aantal inwoners op 1 januari 2024.

Tabel Lastenverdeling per gemeente

Bedragen x € 1

Gemeente	Percentage inwoners	Bedrijfsvoering	Dienstverlening	Zorgadm. Jeugd 4 gemeenten	Bijdrage Beschermd Wonen	Zorg voor Jeugd	Regiovisie	Friese aanpak mensenhandel	Inkoop Jeugd +verbeterplan GI	Rapid Responder	Regiovisie actielijn onderwijs	Totaal
Achtkarspelen	4,26%	218.444	42.568		-61.778	24.666	13.544	4.811	7.095	14.638	6.397	270.384
Ameland	0,58%	29.710	5.790	2.822	-8.402	3.355	1.842	654	965	1.991	870	39.597
Dantumadiel	2,89%	148.088	28.857	16.148	-41.881	16.722	9.182	3.262	4.810	9.923	4.336	199.447
De Fryske Marren	7,85%	401.884	78.314		-113.657	45.380	24.917	8.851	13.054	26.930	11.768	497.441
Harlingen	2,45%	125.598	24.475		-35.520	14.182	7.787	2.766	4.080	8.416	3.678	155.462
Heerenveen	7,82%	400.786	78.100		-113.346	45.256	24.849	8.827	13.018	26.856	11.736	496.081
Leeuwarden	19,46%	996.875	194.258		-281.927	112.565	61.808	21.955	32.379	66.799	29.191	1.233.904
Noardeast-Fryslân	6,93%	354.962	69.170	40.317	-100.387	40.082	22.008	7.818	11.530	23.785	10.394	479.679
Ooststellingwerf	3,90%	199.855	38.945		-56.521	22.567	12.391	4.402	6.491	13.392	5.852	247.375
Opsterland	4,54%	232.630	45.332		-65.790	26.268	14.423	5.123	7.556	15.588	6.812	287.943
Schiermonnikoog	0,15%	7.522	1.466	713	-2.127	849	466	166	244	504	220	10.024
Smallingerland	8,56%	438.506	85.450		-124.014	49.515	27.188	9.658	14.243	29.384	12.840	542.770
Súdwest-Fryslân	13,66%	699.778	136.364		-197.905	79.017	43.387	15.412	22.729	46.891	20.491	866.166
Terschelling	0,74%	37.906	7.387		-10.720	4.280	2.350	835	1.231	2.540	1.110	46.919
Tytsjerksteradiel	4,92%	252.256	49.156		-71.341	28.484	15.640	5.556	8.194	16.903	7.387	312.236
Vlieland	0,19%	9.713	1.893		-2.747	1.097	602	214	315	651	284	12.022
Waadhoeke	7,09%	363.050	70.746		-102.674	40.995	22.510	7.996	11.792	24.327	10.631	449.373
Weststellingwerf	4,00%	204.986	39.945		-57.972	23.147	12.709	4.515	6.658	13.736	6.002	253.726
Totaal	100%	5.122.551	998.217	60.000	-1.448.712	578.428	317.606	112.820	166.385	343.254	150.000	6.400.549

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de per saldo af te rekenen bedragen met de Friese gemeenten. De nog af te rekenen bedragen zijn al verwerkt in de exploitatie en de balans.

Tabel Afrekening Friese gemeenten **Bedragen x € 1**

Gemeente	Totaal te verrekenen	Bijdrage gemeenten via de voorschotten	Nog te verrekenen
Achtkarspelen	270.384	280.765	-10.381
Ameland	39.597	40.939	-1.342
Dantumadiel	199.447	206.484	-7.037
De Fryske Marren	497.441	516.529	-19.088
Harlingen	155.462	161.261	-5.799
Heerenveen	496.081	515.196	-19.115
Leeuwarden	1.233.904	1.365.942	-132.037
Noardeast-Fryslân	479.679	496.587	-16.908
Ooststellingwerf	247.375	256.882	-9.507
Opsterland	287.943	298.968	-11.025
Schiermonnikoog	10.024	10.372	-348
Smallingerland	542.770	563.539	-20.768
Súdwest-Fryslân	866.166	899.559	-33.393
Terschelling	46.919	48.730	-1.811
Tytsjerksteradiel	312.236	324.283	-12.047
Vlieland	12.022	12.513	-491
Waadhoeke	449.373	466.615	-17.242
Weststellingwerf	253.726	263.526	-9.801
Totaal	6.400.549	6.728.690	-328.141

Meedoen

In 2025 zijn voor de instandhouding van de voorzieningen voor maatschappelijke opvang, OGGZ, verslavingszorg, vrouwenopvang subsidies verleend. De dekking voor de instandhouding van betreffende voorzieningen is afkomstig uit:

- De decentralisatie uitkering maatschappelijke opvang (DUMO);
- De decentralisatie uitkering Vrouwenopvang (DUVO);
- Decentralisatie-uitkering Uitstapprogramma's prostituees;
- Specifieke uitkering voor de heroïnebehandelunit (HBU).
-

De subsidies worden verstrekt voor het uitvoeren van activiteiten op het gebied van opvang, outreachend werken, bieden van ondersteuning en samenwerking met de keten van zorg, ondersteuning en veiligheid. Ook voorziet SDF in de zorg en financiering van de Friese inwoners die gebruik maken van voorzieningen van Beschermd Wonen. Dit wordt gedekt uit de integratie-uitkering Beschermd Wonen.

Daarnaast zijn in het kader van het programma Brede Aanpak Dakloosheid (BAD) projecten uitgevoerd. De dekking hiervoor is afkomstig uit incidentele rijksmiddelen (Blokhuiscapitaal) en structurele rijksmiddelen vanaf 2022. De projecten uit de BAD bevinden zich in verschillende stadia van uitvoering.

Wat heeft het gekost?

Tabel Resultaat programma Meedoen

Bedragen x € 1.000

R2PGM0102 - Meedoen (Sterke samenleving, kansen voor iedereen)	Begroot		Realisatie (voor slot-boeking)		Resultaat (voor slot-boeking)		Slotboeking		Resultaat (na slot-boeking)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
01. Maatschappelijke opvang verslavingszorg	16.451	-971	16.460	-1.796	-9	825	816	-	-	-
02. Regeling heroïnebehandeling	908	-908	942	-942	-34	34	-	-	-34	34
03. Brede aanpak dakloosheid	2.850	-	1.498	-	1.352	-	-	-	1.352	-
Totaal maatschappelijke opvang	20.209	-1.879	18.900	-2.738	1.309	859	816	-	1.318	34
04. Vrouwenopvang	6.300	-	6.358	-199	-58	199	141	-	-	-
05. Toekomstscenario kind-gezinsbescherming	576	-	576	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Vrouwenopvang	6.876	-	6.934	-199	-58	199	141	-	-	-
06. Basis GGZ (Beschermd Wonen)	48.646	-	37.644	-20	11.002	20	11.022	-	-	-
07. Eigen Bijdrage Wmo - Beschermd Wonen	-	-500	-	-656	-	156	156	-	-	-
08. Uitstapprogramma prostitutie	223	-	310	-	-87	-	-	-87	-	-
09. Hoofdlijnenakkoord GGZ	2.832	-	2.832	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Maatschappelijke ondersteuning	51.701	-500	40.786	-676	10.915	176	11.178	-87	-	-
10. Regeling Randvoorw. Functies JH	106	-106	106	-106	-	-	-	-	-	-
11. Regionaal Expertiseteam	341	-341	304	-304	37	-37	-	-	37	-37
Totaal Jeugdzorg	447	-447	410	-410	37	-37	-	-	37	-37
Totaal programma Meedoen	79.233	-2.826	67.030	-4.023	12.203	1.197	12.135	-87	1.355	-3

Toelichting resultaat (voor slotboeking)

Onderstaand wordt per onderdeel een toelichting gegeven op overschrijdingen van baten en lasten in het programma Meedoen.

01. Maatschappelijke opvang verslavingszorg

Het resultaat van € 816.000 wordt voornamelijk verklaard door een voordeel van € 825.000 als gevolg van lagere definitieve vaststellingen van budgetsubsidies over 2024. Binnen enkele onderdelen zijn minder activiteiten gerealiseerd dan vooraf was afgesproken, wat heeft geleid tot een financieel voordeel van € 415.000.

Daarnaast zijn de personeelskosten in 2024 voor de uitvoering van de activiteiten lager uitgevallen dan verwacht, met een voordeel van € 366.000. Instellingen hebben moeite om voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken. Dat leidt er onder andere ook toe dat instellingen keuzes moeten maken hoe en waar zij het beschikbare personeel op kunnen inzetten. Ook vallen de frictiekosten als gevolg van het sluiten van de algemene opvang € 44.000 lager uit. Dit voordeel wordt deels gecompenseerd door € 9.000 hogere lasten voor 2025 dan waarmee in de begroting rekening is gehouden.

02. Regeling heroïnebehandeling

De hogere baten van € 34.000 worden veroorzaakt door een hogere Rijksbijdrage dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. De hogere lasten van eveneens € 34.000 hangen samen met een hogere subsidieverstrekking dan begroot.

03. Brede aanpak dakloosheid

Voor de brede aanpak dakloosheid worden via het gemeentefonds jaarlijks middelen ontvangen. Er is een programma brede aanpak dakloosheid met een daarbij behorend bestedingsplan. Bestedingen worden onttrokken aan de reserve en ontvangsten worden gestort in de reserve. Voor 2025 was een bedrag van € 2.850.000 begroot. De kosten waren met € 1.498.000 een stuk lager dan verwacht. Delen van het programma worden later uitgevoerd. Per saldo is er een resultaat van € 1.352.000 dat wordt toegevoegd aan de reserve. Op 31 december 2025 is er nog € 4.913.000 beschikbaar in de reserve voor de brede aanpak dakloosheid.

04. Vrouwenopvang

Het resultaat van € 141.000 wordt met name verklaard door een voordeel van € 200.000 als gevolg van lagere definitieve vaststellingen van subsidies over 2024. De lagere vaststellingen komen tot stand doordat er een bedrag van € 120.000 aan gereserveerde subsidieoverschotten uit eerdere jaren is teruggevloeid, conform de meerjarige subsidieafspraken. Verder is er een financieel voordeel van € 80.000 doordat vacatures niet konden worden ingevuld.

Voor 2025 ontstaat een tekort van € 59.000 op de subsidieverleningen doordat de dekking voor de verstrekte subsidies ontoereikend is als gevolg van de afname van de Rijksvergoeding van € 56.000. Verder zijn de vertaalkosten € 3.000 hoger dan verwacht. De oorzaak hiervan is dat er steeds meer cliënten worden opgevangen die de Nederlandse taal niet beheersen.

05. Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Aan de decentralisatie uitkering vrouwenopvang wordt gedurende vier jaren een bedrag toegevoegd voor toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. In 2025 is dit bedrag € 576.000. Voor het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is een programma gemaakt met een bestedingsplan voor vier jaren, 2025 is het laatste jaar. Besteding loopt niet synchroon met de inkomsten. Niet bestede bedragen in een jaar zijn overgeheveld naar een volgend jaar zodat er voldoende middelen beschikbaar blijven voor het hele programma gedurende vier jaren. Vanuit 2024 was een bedrag overgeheveld van € 1.057.000 waardoor het beschikbaar budget in 2025 € 1.633.000 was. Daarvan is een bedrag van € 908.000 besteed. Het resterende saldo van € 725.000 is gereserveerd voor Transformatiekosten Toekomstscenario, Hervormingsagenda, Intieme terreur, Gezins hulp, Schadelijke traditionele praktijken, Training Verklarende Analyse, Geweld in Afhankelijkheidsrelaties en Bijdrage Regeringscommissie.

06. Basis GGZ - Beschermd Wonen

Sinds de openstelling van de Wet Langdurige Zorg (WLZ) voor beschermd wonen cliënten is een grote groep cliënten in de WLZ ingestroomd. De integratie uitkering beschermd wonen is daar grotendeels op aangepast. Er zijn meer cliënten in de WLZ gestroomd dan verwacht. Het huidige zorgbudget is toereikend om ongeveer 950 cliënten zorg te kunnen verlenen. Feitelijk zijn er gemiddeld 679 cliënten in zorg. Hierdoor blijft er veel geld over op dit onderdeel. Het resultaat voor 2025 bedraagt € 11.022.000. Dit bedrag wordt afgerekend met de Friese gemeentes.

07. Eigen bijdrage Wmo - Beschermd Wonen

De eigen bijdrage is € 156.000 hoger dan verwacht en is in lijn met de toename van het aantal cliënten.

08. Uitstapprogramma prostitutie - DUUP

Van het Rijk is hiervoor een vergoeding ontvangen van € 223.000. Van deze vergoeding wordt subsidie aan twee aanbieders verstrekt. De verstrekte subsidies zijn in totaal hoger dan de vergoeding. In verband hiermee moet nog een bedrag van € 87.000 worden afgerekend. Het streven is om de verleende subsidies binnen de uitkering te houden.

Afrekening programma Meedoen per gemeente

In onderstaande tabel worden de af te rekenen bedragen per gemeente weergegeven voor de onderdelen maatschappelijke- en vrouwenopvang en beschermd wonen
Per saldo wordt een bedrag van € 12.048.000 gerestitueerd aan de Friese gemeenten.

Verdeelsleutel kosten programma Meedoen

Voor de verdeling van de kosten in het programma meedoen geldt:

- De verdeelsleutel nr. 3 uit tabel 2 - het aantal cliënten Wmo per 1 januari 2024 voor alle overige onderdelen.

Tabel Lastenverdeling programma Meedoen per gemeente

Bedragen x €1

Gemeente	01. MO	05. VO	06. BW	07. Eigen bijdrage BW	08. DUUP	Nog te verreken.
Achtkarspelen	32.001	5.551	432.502	6.138	-3.428	472.764
Ameland	4.198	728	56.739	805	-450	62.020
Dantumadeel	24.160	4.191	326.518	4.634	-2.588	356.915
Fryske Marren	53.864	9.344	727.974	10.332	-5.770	795.744
Harlingen	22.892	3.971	309.389	4.391	-2.452	338.191
Heerenveen	73.904	12.820	998.823	14.176	-7.917	1.091.806
Leeuwarden	165.473	28.704	2.236.379	31.740	-17.727	2.444.569
Noardeast-Fryslân	56.161	9.742	759.020	10.772	-6.017	829.678
Ooststellingwerf	34.299	5.950	463.548	6.579	-3.674	506.702
Opsterland	30.972	5.373	418.585	5.941	-3.318	457.553
Schiermonnikoog	871	151	11.776	167	-93	12.872
Smallingerland	77.310	13.411	1.044.857	14.829	-8.282	1.142.125
Súdwest-Fryslân	117.154	20.322	1.583.344	22.472	-12.551	1.730.741
Terschelling	4.911	852	66.374	942	-526	72.553
Tytsjerksteradiel	32.714	5.675	442.137	6.275	-3.505	483.296
Vlieland	1.188	206	16.058	228	-127	17.553
Waadhoeke	54.735	9.495	739.750	10.499	-5.864	808.615
Weststellingwerf	28.754	4.988	388.610	5.515	-3.080	424.787
Totaal	815.561	141.474	11.022.383	156.435	-87.369	12.048.484

2.10 Investeringsprogramma en fondsen

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de belangrijkste investeringen en een toelichting op de investeringsfondsen. In bijlage A Restantkredieten staat een totaaloverzicht met alle restantkredieten van lopende investeringen.

2.10a Toelichting investeringen 2025

Sterke samenleving met kansen voor iedereen

Onderwijs

De totale investering binnen dit programmaonderdeel bedraagt afgerond € 9,4 mln. Hiervan heeft € 2,7 mln betrekking op aanpassingen en uitbreidingen bij het IKC De Pionier. Daarnaast nog een investering bij IKC DE Pionier van € 1,4 voor de kinderopvang. Bij het IKC De Wielen was sprake van een uitbreiding van de kinderopvang ten bedrage van € 1,1 mln. Bij It Twaluk zijn in 2025 werkzaamheden uitgevoerd voor een bedrag van € 3 mln aan de onderbouwvoorzieningen. Voor het overige nog diverse investeringen van in totaal € 1,2 mln.

Sport

In 2025 heeft voor een bedrag van € 2,4 mln aan investeringen plaatsgevonden voor de vervanging- en renovatie van kunstgras- en sportvelden alsmede het instandhouden van kleedgelegenheden, sporthallen en zwembaden en de omliggende infra.

Betaalbaar wonen in een gezonde en veilige leefomgeving

Milieu, volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

De vervanging van rioleringen gebeurt op basis van het Programma Water en Riolering (PWR) 2023-2027. In totaal is in 2025 € 2,2 mln geïnvesteerd in de vervanging van rioleringen en in het kader van klimaatadaptatie is voor € 85.000 in bovengrondse maatregelen geïnvesteerd. In het kader van werk met werk maken is de uitvoering van de rioleringswerkzaamheden afgestemd met reconstructies en met onderhoudswerkzaamheden. Aan levensduur verlengend onderhoud en vervanging in civiele kunstwerken is € 2,9 mln aan investeringen gepleegd. Daarnaast zijn er voor de vervangingen van lichtmasten en armaturen investeringen van € 1 mln uitgevoerd. Verder is er voor vervanging van de tractiemiddelen een bedrag van € 950.000 besteed en aan speelvoorzieningen € 1,3 mln.

Circulaire en concurrerende economie

Economie

Bij de infrastructurele investeringen in de grondexploitatiegebieden gaat het om werkzaamheden die verband houden met het bouwrijp en woonrijp maken van deze gebieden. De Zuidlanden/Middelsee is veruit het grootste grondexploitatiegebied in de gemeente. In de verschillende deelgebieden in deze uitleglocatie zijn werkzaamheden verricht. In 2025 gaat het in totaal om € 13,1 mln waarvan het grootste deel plaatsgevonden binnen Middelsee. Zie hiervoor ook paragraaf 2.18 Grondbeleid.

Aan verduurzamingsinvesteringen in diverse panden is € 1,2 mln besteed en betreft in veel gevallen werkzaamheden in wijk- en buurthuizen.

Verkeer, vervoer en waterstaat

In het kader van de notitie Fietsnetwerk Leeuwarden en visiedocument Fiets op 1 is voor € 1 mln geïnvesteerd in fietsroutes en -straten. Vanuit het investeringsprogramma heeft voor € 2,1 mln aan infrastructurele werken plaatsgevonden op het gebied van openbaar vervoer, optimalisatie verkeersveiligheid en infrastructuur. Daarnaast nog investeringen in vervanging van walkeringen voor een bedrag van € 1,1 mln. Op het gebied van VRI's is voor een bedrag van € 215.000 aan investeringen gepleegd.

Samenwerking en organisatie

In 2025 is voor € 3,1 mln aan investeringen gepleegd voor uitbreiding van de (digitale) infrastructuur en aanschaf werkplekdevices.

2.10b Investeringsfondsen

De gemeente blijft investeren in de toekomst. Om meerjarige beleidsambities goed uit te kunnen voeren, zijn drie investeringsfondsen in de vorm van reserves ingesteld.

De middelen uit deze reserves kunnen ingezet worden voor de grote transities, economische structuurversterking of investeringen voor de toekomst. Hiervoor is op 10 mei 2023 door de raad een kader vastgesteld. Hierin zijn voor de aanwending van deze fondsen enkele afspraken gemaakt. De grote transities (bijvoorbeeld ten aanzien van energie, landbouw, economie) zijn het vertrekpunt voor de aanwending van de fondsen. Denk aan verduurzaming, volkshuisvesting, Leeuwarden Oost, de Spoorzone, binnenstad, gezondheid, sociale basis, Arcadia 2025 of digitalisering. Ook kunnen zo andere geldstromen uit fondsen van het Rijk en Europa benut worden, die vragen om gemeentelijke cofinanciering. Investeringsvoorstellen worden door het college inhoudelijk en financieel beoordeeld. Besluitvorming over kredietaanvragen en investeringsvoorstellen worden afzonderlijk aan de raad ter besluitvorming voorgelegd.

Hierna is de bijgewerkte raming van het verloop van de standen van de investeringsfondsen tot eind 2025 weergegeven, waarbij ook rekening is gehouden met de geplande onttrekkingen in 2025.

Tabel Reserve klimaat, energie en biodiversiteit	Bedragen x € 1.000
Beginstand 1-1-2025	8.665
Onttrekkingen in 2025	
Vorbereidingskosten Binnenstad	-145
Vergroening schoolpleinen	-80
Eindstand 31-12-2025	8.440
Geraamde onttrekkingen 2026 en latere jaren	
Vorbereidingskosten Binnenstad	-10
Vergroening schoolpleinen	-920
Speel- en beweegroute	-500
Aanpassingen Harmonie	-500
Gebiedsontwikkeling en fonds Nijehove	-500
Herinr. Nieuwestad en kunstproject I. Brouwerssteeg	-3.150
Herinr. Ruiterskwartier	-500
Overige nog te verwerken in de begroting	
Gebiedsontwikkeling Spoordok+	-1.610
Groen-blauwe Vestingsroute	-500
Mobiel groen	-250
Geprognosticeerde stand reserve	0

Tabel Reserve maatschappelijke vernieuwing	Bedragen x € 1.000
Beginstand 1-1-2025	12.796
Onttrekkingen in 2025	
Vorbereidingskosten Binnenstad	-189
Arcadia	-185
Programma Leeuwarden Oost	-698
Blockbuster	-125
European Youth capital (EYC)	-165

Leren voor morgen (LVM)	-257
Uitwerking ontwikkelkader Prinsentuin	-100
Gebiedsontwikkeling en fonds Nijehove	-200
Eindstand 31-12-2025	10.877
Geraamde onttrekkingen 2026 en latere jaren	
Vorbereidingskosten Binnenstad	-34
Programma Leeuwarden Oost	-2.123
Arcadia	-50
Blockbuster	-125
Leren voor morgen (LVM)	-123
Herinr. Nieuwestad en kunstproject I. Brouwerssteeg	-500
Uitwerking ontwikkelkader Prinsentuin	-350
Aanpassingen Harmonie	-2.250
Herinr. Ruiterskwartier	-500
Overige nog te verwerken in de begroting	
MFC Grou	-4.000
Gebiedsontwikkeling Spoordok+	-552
Geprognosticeerde stand reserve	270

Tabel Reserve strategische ontwikkeling

Bedragen x € 1.000

Beginstand 1-1-2025 **11.393**

Onttrekkingen in 2025

Vorbereidingskosten Binnenstad	-156
Blockbuster	-125
Leren voor morgen (LVM)	-277
Ontwikkelkader St Vitusplein en revit. centrum Stiens	-130
Haalbaarheidsstudie doortrekking Kletsefeart	-110
Fietsenstalling Nieuwestad	-400
Eindstand 31-12-2025	10.195
Geraamde onttrekkingen 2026 en latere jaren	
Vorbereidingskosten Binnenstad	-185
Blockbuster	-125
Digital Twin	-350
Leren voor morgen (LVM)	-170
Ontwikkelkader St Vitusplein en revit. centrum Stiens	-1.870
Fietsenstalling Nieuwestad	-600
Herinr. Ruiterskwartier	-2.000
Herinr. Nieuwestad en kunstproject I. Brouwerssteeg	-2.000
Overige nog te verwerken in de begroting	
Gebiedsontwikkeling Spoordok+	-2.838
Geprognosticeerde stand reserve	57

Ervaringen met fondsen

Tijdens de Midterm Review (MTR) is teruggekeken naar het instrument van de fondsen. Daarbij heeft het college het volgende geconstateerd: "wij zijn van mening dat met de reeds beschikbaar gestelde middelen uit de fondsen alsmede met de door ons beoogde beschikbaarstelling van middelen, de gemeente in deze bestuursperiode een unieke en substantiële inzet in programma's en projecten levert, respectievelijk kan leveren, met een enorme meerwaarde en doorwerking op langere termijn.

Deze constatering is nog steeds actueel. In aanvulling op de hiervoor aangehaalde passage uit de MTR-brief, denken wij dat het proces rondom de fondsen heeft bijgedragen aan een goede, gedegen én integrale voorbereiding van de besluitvorming. Daarnaast zorgt de gefaseerde aanpak ervoor dat er voor kansen en urgenties die zich tijdens de betreffende bestuursperiode aandienen ook ruimte is.

Voor wat betreft de kaderstelling is er nog wel de nodige ruimte voor aanscherping. De verdeling van de middelen over een drietal fondsen is niet altijd even duidelijk uit de verf gekomen. Daarnaast zijn er bij de selectie en de onderlinge weging van de voorstellen (bestuurlijk) enkele aanvullende criteria gebruikt: evenwicht stad versus dorpen en evenwicht fysiek-sociaal. Tot slot zou met een initiële investeringsagenda de raad vooraf meer in positie gebracht kunnen worden.

Toelichting projecten

In het onderstaande wordt voor de verschillende projecten een korte toelichting gegeven op wat we tot nu toe hebben bereikt. Voor een (nadere) toelichting op Leeuwarden-Oost en programma Binnenstad wordt verwezen naar de betreffende paragrafen in de begroting. Voor een toelichting op de Digital Twin wordt verwezen naar de toelichting die is opgenomen in het programma Ondersteuning (2.5.2. Waarde(n)volle digitale toekomst).

Projectnaam:	Stiens revitalisering centrum
Totale bijdrage uit de fondsen:	€ 2.000.000
<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat is er bereikt tot nu toe en wat volgt later?</i>
Een leefbaar centrum door onder andere herinrichting van het openbaar gebied. Door een aantrekkelijker openbaar gebied zal de verblijfsduur van passanten toenemen en kunnen (winkel)functies worden behouden. Het streven is om in het centrum een huisartsenpraktijk en woningen/appartementen toe te voegen. Ook deze functies vergroten de leefbaarheid van het centrum.	Eén onderdeel van de herinrichting is uitgevoerd, namelijk het verplaatsen van het monument voor de gevallenen. Voor de overige werkzaamheden in het openbaar gebied van het centrumplein wordt gewerkt aan het bestek. Uitvoeringsplanning: Q3-Q4 2026. Vitusplein: inrichting openbaar gebied volgt nadat de Skalm is gesloopt en de Aldi is verplaatst.

Projectnaam:	Grondbank
Totale bijdrage uit de fondsen:	€ 200.000
<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat is er bereikt tot nu toe en wat volgt later?</i>
Wij willen de circulaire grondbank Leeuwarden energieneutraal realiseren, oftewel: de benodigde energie wordt op grondbankterrein opgewekt en gebruikt, door middel van energiedamwand (aquathermie) en door middel van zonnepanelen. Wij zijn in voorbereiding voor een aanbesteding bouwteam, daar worden de civieltechnische aspecten en energiematregelen ingebracht en uitgewerkt voor realisatie. Ook loopt op dit moment een ontheffing Wet Milieubescherming procedure bij de provincie vanwege de op locatie aanwezige roeken.	Wij hebben inmiddels de ontheffing wet milieubescherming en de eerste activiteiten uit het activiteitenbesluit gerealiseerd. De aanbesteding van het bouwteam wordt opgestart voor de zomer. Na de zomer worden de bouwactiviteiten opgestart. In 2027 vindt de afronding plaats. De gemeente heeft inmiddels ook de vrijgekomen overkappingen van het oude Cambuurstadium aangekocht en in opslag genomen. Deze overkappingen vormen straks naast de grondoverkapping ook de basis voor bevestiging van de zonnepanelen.

Projectnaam:	Binnenstad (korte termijn)
Totale bijdrage uit de fondsen:	€ 9.700.000
<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat is er bereikt tot nu toe en wat volgt later?</i>
Herinrichting vergroening RUG Campus Fryslân	Project is gereed, opgeleverd en in gebruik.
Autoluwe Eewal en herinrichting	Camera-handhaving is gereed en herinrichting/vergroening is gaande. Oplevering Q1 2026.
Herinrichting Nieuwestad en Peperstraat	Participatie en ontwerpproces gevoerd; Ontwerp gereed. Uitvoering vanaf zomer 2026.
Kunstproject Ipe Brouwerssteeg	Ontwerp is gereed. Vergunningsprocedure loopt, overeenstemming met welstand. Uitvoering in 2026.
Herinrichting Ruiterskwartier	Participatie en ontwerpproces gevoerd. Ontwerp gereed. Uitvoering vanaf zomer 2026.
Functionele aanpassingen Harmonie	Aanbestedingsprocedure voor groot onderhoud icm functionele aanpassingen is gestart. Uitvoering in 2026 met nadruk op zomermaanden (sluiting Harmonie).
Economisch pakket	Diverse deelprojecten zijn gerealiseerd (murals/streetart, rolluiken, bezoekers-metingen, koopstroomonderzoek, lepen Húske, etc.). Enkele deelprojecten zijn in voorbereiding van uitvoering (toeristische snelweg- borden, beleving keramiek, ondersteuning BML, digitale stadsgids, etc.).

Projectnaam:	Binnenstad (middellange termijn)
Totale bijdrage uit de fondsen:	€ 2.750.000
<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat is er bereikt tot nu toe en wat volgt later?</i>
Herinrichting St.Jacobsstraat	Dit project is opgenomen binnen de scope van project Nieuwestad/Peperstraat. Ontwerp is gereed, uitvoering in 2026.
Vergroening Doeleplein	Project is stopgezet, budget is toegevoegd aan project stadsklooster/kloostertuinen.
Extra vergroeningsimpuls	Project is in voorbereiding. Besluitvorming plan in 2026; uitvoering 2026 e.v..
Speel- en beweegcircuit	Plan is gereed en in voorbereiding van uitvoering in 2026 e.v.. Deelprojecten lopen in uitvoering deels gelijk op met project Nieuwestad en Prinsentuin.

Vestingroute	Project is in voorbereiding. Verdere uitwerking en realisatie volgt in 2026 e.v..
--------------	---

Projectnaam:	Innovatieve ontmoetings- en mobiliteitshub De Fellingen fase 1
Totale bijdrage uit de fondsen	€ 2.150
<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat is er bereikt tot nu toe en wat volgt later?</i>
Ontwerp en realisatie van een gebouwde parkeervoorziening met aanvullende functies, zodat de ruimte in de buurt optimaal kan worden benut voor groen, klimaatadaptatie, ontmoeten en spelen. De hub vervult daarin een sleutelrol.	Het ontwerpproces is grotendeels doorlopen in 2025. Het is een zoektocht geweest om een passend ontwerp te maken dat aan de eisen voldoet en past binnen het taakstellend budget. Het bouwteam (gemeente, aannemer en architect) werkt het ontwerp momenteel uit tot een definitief- en technisch ontwerp. De oplevering staat gepland voor voorjaar 2027. Dit is opgeschoven, op basis van de planning van de ontwikkelaar van fase 1 van De Fellingen. Het doel blijft om de hub opgeleverd te hebben ten tijde van de oplevering van de eerste woningen. Eerder is niet nodig.

Projectnaam:	Spoordok
Totale bijdrage uit de fondsen:	reservering € 5.000.000
<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat is er bereikt tot nu toe en wat volgt later?</i>
Nieuwe binnenstedelijke gebiedsontwikkeling met ruimte voor (noodzakelijke) woningbouw en kwaliteitsimpuls van zone tussen centraal station en rondweg.	Ontwikkelkader wordt technisch verder uitgewerkt in een stedenbouwkundig raamwerk, om te komen tot een financieel haalbaar plan. Ondertussen ligt de focus op het komen tot financiële afspraken met ontwikkelaars en het aankopen van gronden op basis van WVG.

Projectnaam:	Fietsenstalling Nieuwestad (onder voormalig V&D)
Totale bijdrage uit de fondsen:	€ 1.000.000
<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat is er bereikt tot nu toe en wat volgt later?</i>
Een aantrekkelijke fietsenstalling voor ca. 700 fietsen. - Belang voor fietser: <i>Gemakkelijk, snel en veilig parkeren.</i> - Beleidskader Mobiliteit: <i>Stimuleren fiets. Goede en voldoende stallingen als randvoorwaarde.</i> - Kwaliteit openbare ruimte: <i>Ruimte scheppen voor verblijf, groen,</i>	De plannen zitten in de uitwerkingsfase, waarbij met name aandacht is voor een aantrekkelijke entree en inrichting van de stalling. Zodat de stalling goed gebruikt wordt. De verbouwing start in het voorjaar 2026 en voor het eind van 2026 kan de stalling naar verwachting in gebruik genomen worden. We werken hierbij nauw samen met de Stichting Parkeergarages, die de stalling gaat beheren.

<i>recreatie en kwaliteit. Aantrekkelijke binnenstad.</i>	
---	--

Projectnaam:	Blockbuster Investeringsagenda
Totale bijdrage uit de fondsen:	€ 800.000
<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat is er bereikt tot nu toe en wat volgt later?</i>
<p>Stimuleren van cultureel-toeristische ontwikkeling en seizoenverlenging Blockbusters versterken het cultureel aanbod, trekken bezoekers aan en zorgen voor een breder en aantrekkelijker jaarrond programma.</p> <p>Bevorderen van economische groei en lokale bestedingen Meer bezoekers zorgen voor extra omzet bij lokale ondernemers, versterken het voorzieningenniveau en dragen bij aan werkgelegenheid.</p> <p>Verhogen van leefbaarheid en belevingswaarde voor inwoners en bezoekers Blockbusters dragen bij aan een levendige stad met een aantrekkelijk cultureel klimaat.</p> <p>Versterken van het businessmodel en de reputatie van organisatoren Door extra inkomsten en steun kunnen organisatoren hun positie, kwaliteit en aantrekkingskracht voor nieuwe tentoonstellingen vergroten.</p> <p>Meten en evalueren van culturele en economische impact Via bezoekersdata, bestedingscijfers en enquêtes wordt vastgesteld of doelen zijn behaald en welke effecten zijn gerealiseerd.</p>	<p>Sinds de start van de blockbusterinvesteringagenda hebben wij 9 blockbustertentoonstellingen ondersteund, goed voor jaarlijks meer dan 200.000 bezoekers. Met titels als <i>Wu Zetian, Ja, ik wil!, Dino Dubbelgangers, Wybrand de Geest</i> en <i>Bouke de Vries</i> is het cultureel aanbod versterkt en het seizoen verlengd. De groeiende bezoekersstromen zorgen voor extra lokale bestedingen en een levendige stad.</p> <p>Tegelijkertijd hebben organisatoren hun positie en reputatie (inter)nationaal versterkt. Met <i>Food for Thought</i> en <i>Redbad</i> in voorbereiding blijft de agenda bijdragen aan economische groei, leefbaarheid en een toekomstbestendig cultureel klimaat.</p> <p>Het meten en evalueren van culturele en economische impact volgt.</p>

Projectnaam:	Arcadia
Totale bijdrage uit de fondsen:	€ 1.800.000
<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat is er bereikt tot nu toe en wat volgt later?</i>
<p>Ontwikkelen en realiseren van een hoogwaardige triënnale in 2025 Inclusief voorbereiding in 2023-2024 en doorontwikkeling richting Arcadia 2028, in samenwerking met een breed netwerk van culturele, maatschappelijke en economische partners.</p> <p>Versterken van economie, cultuurtoerisme en het artistiek klimaat Door een 100-daags programma en een iconische blockbuster die bezoekers aantrekt, lokale bestedingen stimuleert en het culturele profiel van Leeuwarden en Fryslân versterkt.</p> <p>Bevorderen van duurzaamheid, ecologie en circulaire economie Door te werken met circulaire en biologische materialen, lokale productie en de principes van de New European Bauhaus.</p>	<p>In 2025 vond de triënnale van Arcadia In Fryslân/Leeuwarden plaats, met in Leeuwarden als onder andere Bouwurk als meest zichtbare element. Hierin stonden duurzaamheid, ecologie en circulaire economie centraal. Met een breed en gevarieerd programma zijn de doelgroepen bereikt, hebben ze meegedaan en samengewerkt aan de inclusie, talentontwikkeling en lokale betrokkenheid. Wij hebben bijgedragen aan de promotie en marketing en hebben met eigen inzet het programma en Bouwurk ondersteund.</p> <p>De vooraf gestelde doelen en KPI's zijn door een extern bureau geëvalueerd in opdracht van de Provincie Fryslân, gemeente Leeuwarden en Arcadia. De conclusie is dat alle KPI's zijn behaald met het programma van 2023-2025. Deze evaluatie wordt rond Q1 2026 separaat</p>

<p>Stimuleren van sociale inclusie, talentontwikkeling en lokale betrokkenheid Met nadruk op ‘elkenien docht mei’, samenwerking met lokale partners, focus op MBO-onderwijs, talentbehoud en een ontmoetingsplek voor de mienskip. Borgen van kwaliteit en impact via duidelijke afspraken en meetbare KPI’s Door vooraf doelen vast te leggen met de gemeente, SMART-KPI’s te formuleren en de effecten van de blockbuster inzichtelijk te maken.</p>	<p>aan de gemeenteraad aangeboden (tegelijk met aanbieding aan Provinciale Staten).</p>
---	---

<p>Projectnaam:</p>	<p>MFC Grou</p>
<p>Totale bijdrage uit de fondsen: € 0.000 k</p>	<p>Reservering € 4.000.000</p>
<p><i>Wat willen we bereiken?</i></p>	<p><i>Wat is er bereikt tot nu toe en wat volgt later?</i></p>
<p>In 2022 heeft de gemeenteraad, via een motie, het college opgeroepen om zich actief in te zetten voor de totstandkoming van een Multifunctioneel Centrum in Grou, met als achterliggende ambitie het versterken van de maatschappelijke infrastructuur, het faciliteren van ontmoeting en het borgen van de leefbaarheid van het dorp op de langere termijn.</p>	<p>Na het verkennen van andere opties, is het afgelopen jaar intensief ambtelijk overleg gevoerd met de Doarpskooperaasje Grou (DKG) en met de eigenaren van De Treemter en de Bierhalle. Deze twee locaties zijn door de DKG zelf aangedragen als voorkeurslocatie voor de ontwikkeling van een MFC en maken onderdeel uit van een bredere ruimtelijke dorpsvisie, waarin het versterken van het centrum van Grou een belangrijke rol speelt. De DKG heeft over deze locaties ook actief gecommuniceerd met inwoners en betrokken organisaties in het dorp, onder meer in participatiebijeenkomsten en ledenvergaderingen van de DKG.</p> <p>De gesprekken met de DKG en de eigenaren zijn gevoerd vanuit een verkennende insteek en vanuit de vraag of en hoe een MFC daadwerkelijk kan bijdragen aan de maatschappelijke opgaven en behoeften die in Grou leven. Daarbij is nadrukkelijk aandacht besteed aan het waarom van een MFC, de toegevoegde waarde voor het dorp en de randvoorwaarden waaronder een dergelijke voorziening ook op de langere termijn levensvatbaar is, zonder dat sprake is van een structurele jaarlijkse financiële afhankelijkheid van de gemeente. Met andere woorden: een situatie waarbij het dorp zelf de meerjarige exploitatie kan dragen.</p> <p>Parallel aan deze gesprekken heeft reeds uitgebreide participatie plaatsgevonden in het dorp. Inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties zijn betrokken geweest bij het ophalen en bespreken van wensen, zorgen en aandachtspunten. Deze participatie sluit aan bij eerdere trajecten rondom Grou Breed en de totstandkoming van de Ruimtelijke Dorpsvisie Grou. De visie onderstreept het belang van een MFC als dragende voorziening voor de sociale</p>

	<p>samenhang, culturele infrastructuur en de vitaliteit van het dorpscentrum.</p> <p>Op dit moment wordt door de DKG, in afstemming met de gemeente, gewerkt aan een integraal plan waarin het inhoudelijke programma, de ruimtelijke inpassing, de organisatorische vormgeving, de financiële uitwerking en het draagvlak in het dorp in samenhang worden beschouwd. Zodra dit plan voldoende rijp is, zal dit aan het college en raad worden voorgelegd.</p>
--	--

Projectnaam:	Haalbaarheidsstudie doortrekking Kletsefeart.
Totale bijdrage uit de fondsen:	€ 150.000
<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat is er bereikt tot nu toe en wat volgt later?</i>
Een integrale haalbaarheidsstudie naar de doortrekking van de Kletsefeart. Deze wordt tijdens de huidige raadsperiode opgeleverd.	<p>In dit rapport is de technische, ruimtelijke, ecologische, sociaaleconomische en financiële haalbaarheid van de aanleg (verlenging) van de Kletsefeart onderzocht.</p> <p>De investeringskosten voor het voorkeurstracé (de Westelijke route) geraamd op circa € 8,1 mln exclusief btw. Daarmee luidt de conclusie van het rapport dat het doortrekken van de Kletsefeart technisch haalbaar is.</p>

Projectnaam:	Vergroenen Schoolpleinen
Totale bijdrage uit de fondsen:	€ 1.000
<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat is er bereikt tot nu toe (ultimo 2025) en wat volgt later?</i>
<p>Korte toelichting uit het fondsen format: <i>Met het vergroenen van schoolpleinen wordt een bijdragen geleverd aan vergroening, klimaatadaptatie, gezondheid, sociale basis, spelen en leren en ontwikkelen. Dit doen we door in 1 IKC generatie (12 jaar) alle pleinen te vergroenen. Hierdoor kunnen kinderen, wijk- en buurtbewoners meer bewegen, elkaar ontmoeten, etc.</i></p>	<p>Begin 2025 heeft het college het convenant en de subsidieregeling voor het vergroenen van schoolpleinen vastgesteld. Hiermee is het programma voor het vergroenen van Leeuwarder schoolpleinen van start gegaan.</p> <p>Voor 2025 zijn zes locaties geselecteerd voor de subsidie. Vier locaties hebben subsidie ontvangen en zijn gestart met de uitvoering. Eén locatie is doorgeschoven naar 2026 en één locatie heeft geen aanvraag ingediend.</p> <p>Voor 2026 zijn tien nieuwe locaties geselecteerd. Tijdens het eerste aanvraagmoment (1 februari 2026) hebben vier locaties een subsidieaanvraag ingediend.</p> <p>De uitvoering in 2025 is gefinancierd vanuit een combinatie van SPUK GALA-middelen (€ 70.000) en het raadsfonds (€ 80.000). Voor 2026 is € 500.000 beschikbaar gesteld vanuit het raadsfonds.</p>

Projectnaam:	Leren voor Morgen
Totale bijdrage uit de fondsen:	€ 863.000
<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat is er bereikt tot nu toe (ultimo 2025) en wat volgt later?</i>
<p>Korte toelichting uit het fondsen format:</p> <p><i>Studenten behouden voor de stad (coalitieakkoord) met mogelijkheden versnellen van oplossingen voor maatschappelijke opgaven, impuls aan leren voor duurzame ontwikkeling en koppeling van onderwijs aan maatschappelijke opgaven. Dit leidt tot betere afstemming tussen samenleving, onderwijs en bedrijfsleven; actieve betrokkenheid en kennisdeling en stimuleren innovatie en creativiteit.</i></p>	<p>Fondsvoorstel Leren voor Morgen zet in op talentbehoud via twee sporen: (1) versterken samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs-/kennisinstellingen en (2) versterken klimaat voor internationaal talent. In 2025 is gerealiseerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spoor 1: MICA Lab voor Transitiecommunicatie gestart (met MICA, NHL Stenden, Firda) en Multi Level Leren: ontwikkeling leertrajecten opgestart (VCF/Spark the Movement, met aangesloten onderwijsinstellingen en bedrijven). • Spoor 2: Voorbereidingen uitgevoerd voor opening van een internationale school (ISF). TalentHub fo(a)r Fryslân: gezamenlijke verkenning en partnercoalitie (o.m. IWCN, IPF, F4, Provincie Fryslân). <p>In 2026: opening ISF, start van een onderzoek naar internationale studenten (TalentHub) en bijdrage beurzenprogramma RUG Campus Fryslân.</p>

2.11 Lokale heffingen

De paragraaf lokale heffingen gaat over de verantwoording van de gerealiseerde opbrengsten van de gemeentelijke belastingen, heffingen, retributies en de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid.

De totale opbrengst aan belastingen en overige heffingen is in 2025 ruim € 91 mln. Dit is ongeveer 11% van de totale gemeentelijke baten. In de onderstaande tabel staat een vergelijking tussen de begrote en de gerealiseerde opbrengsten van de lokale heffingen en retributies.

Omschrijving heffing	Bedragen x € 1.000		
	Begroting 2025	Rekening 2025	Resultaat 2025
R2KDH001 - Algemene heffingen			
R2KDH110 - Onroerende-zaakbelastingen	43.046	43.226	180
R2KDH111 - Precariobelasting	521	580	59
Subtotaal	43.567	43.806	239
R2KDH002 - Bestemmingsheffingen			
R2KDH101 - Afvalstoffenheffing	19.440	18.992	-448
R2KDH102 - Hondenbelasting	655	675	19
R2KDH103 - Rioolheffing	12.407	13.104	697
R2KDH104 - Begraafrechten	874	1.010	136
R2KDH107 - Leges omgevingsvergunning	4.135	3.789	-346
R2KDH108 - Havengelden	547	622	75
R2KDH109 - Parkeerbelasting	3.800	4.122	322
R2KDH112 - Toeristenbelasting	756	849	93
R2KDH113 - Leges Burgerzaken	2.086	3.001	915
R2KDH114 - Veerdiensten	75	156	81
R2KDH199 - Overige heffingen	137	986	849
Subtotaal	44.912	47.306	2.394
Totaal	88.478	91.112	2.633

Op de afwijkingen groter dan € 100.000 volgt hieronder een toelichting.

2.11a Onroerendezaakbelastingen

Areaaluitbreiding, extra inzet op controle op leegstand en een lager percentage oninbaar dan vooraf was ingeschat hebben geleid tot een meeropbrengst ten opzichte van de raming.

2.11b Afvalstoffenheffing

In werkelijkheid lag het aantal huishoudens lager dan bij de berekening van de afvalstoffenheffing is uitgegaan. Hierdoor zijn de geraamde inkomsten hoger dan is gerealiseerd. Omdat de afvalstoffenheffing een kostendekkende heffing is, leidt een te hoge inschatting van het aantal huishoudens direct tot een lager tarief dan noodzakelijk om de werkelijke kosten te dekken. Het gevolg hiervan is dat de inkomsten uit de afvalstoffenheffing lager zijn uitgevallen dan begroot, wat heeft bijgedragen aan het tekort.

2.11c Rioolheffing

Ten opzichte van de vastgestelde begroting vallen de opbrengsten hoger uit. Dit wordt met name veroorzaakt door een uitbreiding van het areaal, een intensievere controle op leegstand en een lager percentage oninbare vorderingen dan waarmee in de raming rekening is gehouden. Ook is bij niet-woningen sprake van een hoger waterverbruik in volle eenheden dan in de begroting 2025 was voorzien, wat eveneens tot hogere opbrengsten heeft geleid. Daarnaast is het toegekende bedrag aan kwijtschelding lager uitgevallen dan verwacht, wat eveneens een positief effect heeft gehad op het resultaat. Ondanks deze hogere opbrengsten en lagere kosten aan kwijtschelding is de kostendekkendheid op hetzelfde niveau gebleven als in 2024.

2.11d Begraafrechten

De extra baten binnen begraafrechten worden hoofdzakelijk veroorzaakt door een toename van het aantal bijzettingen. Ten opzichte van het voorgaande jaar is sprake van een stijging van circa 8%, wat direct leidt tot hogere opbrengsten uit grafrechten en bijbehorende dienstverlening. Deze volumestijging verklaart daarmee het grootste deel van de extra opbrengst. Daarnaast is sprake van een toename van het aantal korte verlengingen van grafrechten.

2.11e Leges omgevingsvergunning

De opbrengsten uit leges voor omgevingsvergunningen zijn in 2025 lager uitgevallen dan begroot. Dit hangt samen met de invoering van de Omgevingswet. In aanloop naar deze wet zijn eind 2023 nog relatief veel aanvragen onder het oude wettelijke regime ingediend. Hierdoor waren de legesopbrengsten in 2024 hoger dan gebruikelijk. Als gevolg daarvan lag in 2025 het aantal ingediende vergunningaanvragen lager dan geraamd. Men heeft de aanvragen in de planning in verband met die wetswijziging naar voren getrokken. Dit heeft ertoe geleid dat de legesopbrengsten in 2025 circa € 350.000 lager zijn uitgekomen dan begroot.

2.11f Parkeerbelasting

De inkomsten uit parkeerbelasting zijn € 322.000 hoger dan begroot. Dit heeft onder andere te maken met de extra inzet van scanauto's in 2025, wat heeft geleid tot extra opbrengsten parkeerbelastingen. Daarbij is er sprake van extra opbrengsten parkeervergunningen. Dit wordt deels veroorzaakt door een correctie op het boekjaar 2024 van € 111.000.

2.11g Leges Burgerzaken

De opbrengsten bij de leges van Burgerzaken zijn € 915.000 hoger dan begroot. Dit positieve resultaat hangt samen met de verlenging van de looptijd van reisdocumenten van 5 naar 10 jaar. Daardoor hoefde men tussen 2014 en 2019 minder vaak een reisdocument aan te vragen. De eerste lichte 10-jarige reisdocumenten verliep vanaf 2024. Hierdoor is een patroon ontstaan waarin gedurende 5 jaar vier keer meer documenten verlopen dan normaal. Deze zogenaamde piek loopt van 2024 t/m 2029. Omdat niet zeker is wanneer deze worden omgewisseld, wordt er in de begroting een conservatieve inschatting aangehouden. Naast de hogere gerealiseerde opbrengsten zijn de gerealiseerde kosten in werkelijkheid echter ook hoger dan begroot. In tabel 3 is te zien dat de kosten de opbrengsten nog ruim overstijgen.

2.11h Overige heffingen

De opbrengsten uit overige heffingen bestaan onder andere uit inkomsten verkregen uit verkeersontheffingen, gehandicapten parkeerplaatsen, werkzaamheden ten behoeve van kabel- en leidingwerk en de uitvoering toezicht en handhaving. De hogere baten komen vooral doordat er meer vergoedingen voor graafwerkzaamheden (KLIC graafmeldingen) zijn ontvangen. Vanwege toekomstig uit te voeren herstraatwerkzaamheden is een netto meeropbrengst van € 717.000 aan de onderhoudsvoorziening verhardingen toegevoegd.

2.11i Lastendruk

Onderstaande tabel geeft het verschil weer tussen de gemiddelde lokale lasten van de gemeente Leeuwarden en het landelijk gemiddelde.

Tabel Belastingcapaciteit	Bedragen x € 1.000		
	Jaarrekening 2024	Primaire begroting 2025	Jaarrekening 2025
OZB-lasten gezin gem. WOZ-waarde	275	272	283
Riool-/waterzorgheffing gezin gem. WOZ-waarde	164	170	171
Afvalstoffenheffing gezin	336*	377**	346*
Totale woonlasten	775	819	800
Woonlasten landelijk gemiddelde t-1 (bron: Coelo, Atlas van de lokale lasten)	994	994	1.053
gemiddelde WOZ-waarde	249.000	254.000	264.000
Belastingcapaciteit	78,0%	82,4%	76,0%

* Gebaseerd op gerealiseerde hoeveelheid van 302 kg per gezin en 20 ledigingen per jaar.

** Gebaseerd op geschatte hoeveelheid van 428 kg per gezin en 27 ledigingen per jaar.

2.11j Kostendekkendheid heffingen en rechten

De kostendekkendheid van de heffingen wordt berekend op basis van wat is opgenomen in de financiële verordening. Als onderdeel van de jaarrekening wordt gekeken of de gerealiseerde baten de gerealiseerde lasten niet overschrijden. Bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt het werkelijke saldo van lasten en baten na afloop van het jaar verrekend met een voorziening 'Egalisatie heffingen'.

Voor leges geldt ook dat de geraamde opbrengst de geraamde lasten niet mag overschrijden. Dat wordt beoordeeld op het niveau van de verordening waar de leges op zijn gebaseerd. Er kunnen meerdere legesoorten onder één verordening vallen. Zo vallen onder de Legesverordening bijvoorbeeld de Omgevingsvergunningen maar ook de leges voor Burgerzaken. Per groep van legesoorten mogen de geraamde baten niet groter zijn dan de geraamde kosten.

Hoewel in de begroting 2025 alle heffingen onder de maximale grens van 100% zaten, is in onderstaande tabel te zien dat de gerealiseerde opbrengst rioolheffing bij het resultaat hoger is uitgevallen. De werkelijke kosten zijn lager uitgevallen dan geraamd. Zoals eerder is benoemd, zijn de baten hoger uitgevallen.

Tabel Kostendekkendheid heffingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving heffing	Werkelijke lasten*	Perceptie -kosten	Onin-baarheid	Overhead	BTW	Lasten totaal	Baten	Kosten-dekking
R2KDH101 - Afvalstoffenheffing	17.209	69	190	211	3.580	21.259	18.992	89,3%
R2KDH103 - Rioolheffing	11.405	47	131	525	995	13.104	13.104	100,0%
R2KDH104 - Begraafrechten	1.182	4	10	202	83	1.481	1.010	68,2%
R2KDH107 - Leges omgevingsverg.	3.552	14	38	1.018	62	4.684	3.789	80,9%
R2KDH108 - Havengelden	1.027	2	6	175	126	1.336	622	46,5%
R2KDH113 - Leges Burgerzaken	2.752	11	30	430	119	3.342	3.001	89,8%
R2KDH114 - Veerdiensten	493	1	2	134	20	649	156	24,1%
R2KDH199 - Overige heffingen	3.431	4	10	664	184	4.293	986	23,0%
Totaal-generaal	41.051	152	417	3.359	5.168	50.147	41.660	

* Betreft de netto-lasten, dus de lasten minus de baten die geen belastingopbrengsten zijn (onttrekking voorziening bijv.)

2.11k Uitvoering Wet Waardering onroerende zaken

Op grond van de Wet WOZ wordt jaarlijks de waarde van de onroerende zaken in de gemeente Leeuwarden bepaald. Voor het belastingjaar 2025 geldt als waardepeildatum 1 januari 2024. De gemeente Leeuwarden had in 2025 77.859 objecten, waarvan ongeveer 9.362 niet-woningen. Ook voert de gemeente Leeuwarden de waardering uit voor de gemeenten Texel en Vlieland.

Waardeontwikkeling

In vergelijking met het jaar 2024 is de waarde van de woningen gemiddeld met 6,1% gestegen. Bij de niet-woningen was sprake van een stijging van gemiddeld 7,0%.

Bezwaar en beroep

In 2025 zijn er 1.220 bezwaarschriften ingediend tegen 2.097 objecten. Dit is 1,8% minder objecten dan in belastingjaar 2024. Er zijn 566 ambtshalve bezwaren ingediend. Hiervan is 65,7% toegekend.

Er is in 2025 tegen de WOZ-waarde van ongeveer 1.848 woningen en 249 niet-woningen bezwaar gemaakt. Dit is ongeveer 2,7% van alle woningen en ongeveer 2,6% van alle niet-woningen. Hiervan is bij de woningen 35,2% gegrond verklaard en bij de niet-woningen 28,5%. Verder geldt dat bij de bezwaarafhandeling bij 1.118 (60,5%) van de woningen een *no-cure-no-pay* bureau is ingeschakeld. Bij de categorie niet-woningen geldt dat voor 113 (45,4%) niet-woningen.

Voor belastingjaar 2025 zijn tot nu toe 20 beroepen ingediend, waarvan 13 door een *no-cure-no-pay* bureau.

Proces- en gerechtskostenvergoeding

De vergoeding van proceskosten aan commerciële rechtsbijstandverleners en *no-cure-no-pay* bureaus is ruim € 167.000 lager dan begroot. Dit bedrag is exclusief de te vergoeden proceskosten die in beroep nog kunnen worden toegewezen. Hierbij moet rekening worden gehouden met de duur van een beroepsprocedure. Dit kan een jaar tot twee jaar duren.

2.111 Kwijtscheldingsbeleid

Inwoners met een laag inkomen kunnen kwijtschelding krijgen van de afvalstoffenheffing, OZB, de riool- en waterzorgheffing en precariobelasting voor woonschepen, woonarken en woonwagens.

De kwijtscheldingsregeling is landelijk bij ministeriële regeling vastgesteld. Deze regeling is geschreven voor de Rijksbelastingdienst en de politiek heeft bepaald dat lokale overheden deze regeling ook moeten volgen. Dit kan botsen met het gemeentelijke minimabeleid. Daarom mogen lokale overheden over vijf zaken zelf beleidskeuzes maken die ruimer zijn dan de vangnetregeling dat kwijtschelding is. De gemeente Leeuwarden past de meest ruime regeling voor kwijtschelding binnen de wettelijke mogelijkheden toe.

1. De lokale politiek mag beslissen of er wel, geen of beperkte kwijtschelding verleend kan worden. De gemeente Leeuwarden geeft (gedeeltelijk) kwijtschelding voor: OZB-woningen, riool- en waterzorgheffing woningen, afvalstoffenheffing en voor de precariobelasting voor woonschepen, woonarken en woonwagens.
2. In de kwijtscheldingstoets bereken je de betalingscapaciteit. Voor de vaststelling van de betalingscapaciteit houd je rekening met de kosten van bestaan. Dit zijn kosten zoals huur, hypotheek, voeding, kleding en medicijnen. Landelijk is de kwijtscheldingsnorm voor de kosten van bestaan bepaald op 90% van de bijstand. Als lokale overheid mag je deze verhogen naar 100%. De gemeente Leeuwarden gebruikt de norm van 100%.
3. De kwijtscheldingsnorm voor AOW-gerechtigden: landelijk wordt aangesloten bij de bijstand voor AOW-gerechtigden. Als lokale overheid mag je de norm op de netto AOW zetten. Deze is veel hoger. De gemeente Leeuwarden gebruikt de norm van netto AOW.
4. De lokale overheid mag kosten van kinderopvang meenemen als uitgave in de berekening van de betalingscapaciteit. De gemeente Leeuwarden houdt bij de toets rekening met de kosten voor kinderopvang.
5. De lokale overheid mag bepalen dat ondernemers recht kunnen hebben op kwijtschelding van hun privé-aanslag. Gemeente Leeuwarden biedt ondernemers deze mogelijkheid.

Omschrijving heffing	Bedragen x € 1.000			
	Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025	Resultaat 2025
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	1.525	1.300	1.387	-87
Kwijtschelding OZB	1	15	2	14
Kwijtschelding rioolheffing	441	526	433	93
Kwijtschelding waterzorg	64	0	70	-70
Totaal	2.031	1.842	1.891	-49

Een verzoek tot het verkrijgen van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen wordt getoetst aan de betalingscapaciteit, de hoogte van het inkomen en het vermogen van de aanvrager. Hier zijn landelijke normeringen voor. In 2025 is ongeveer € 49.000 meer kwijtgescholden dan begroot. Het bedrag aan toegekende kwijtschelding neemt nog steeds elk jaar af. Dit komt omdat de informatie die wij via het Bureau Informatiediensten Nederland (BIDN, voorheen het Inlichtingenbureau) ontvangen voor de afhandeling van kwijtscheldingsverzoeken kwalitatief steeds beter is. Het BIDN verzamelt en koppelt informatie van verschillende (overheids)instanties, zoals het UWV en de RDW. De beoordeling van een aanvraag is dus steeds zuiverder en daarom wordt er minder kwijtschelding verleend.

2.12 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf staat in welke mate de gemeente in staat is om onverwachte gebeurtenissen (risico's) met een financiële impact op te vangen, zonder ingrijpende beleidswijzigingen: het weerstandsvermogen.

2.12a Aanleiding en achtergrond

Net als in de afgelopen jaren is ook in deze jaarrekening het risicoprofiel bekeken. Daarvoor geldt als basis de [Kadernota Risicomanagement 2022](#) (raadsbesluit 12 oktober 2022). In de kadernota wordt onderscheid gemaakt in drie risicogroepen.

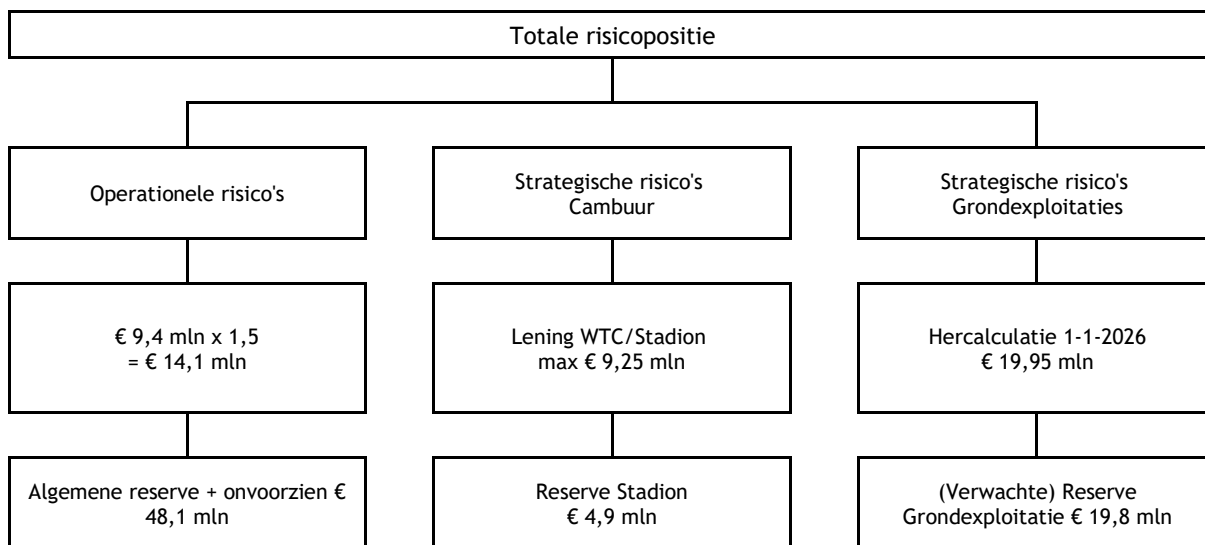
Begrip	Toelichting
Operationele risico's	Interne risico's die te beheersen zijn en die in principe vermijdbaar of te voorkomen zijn. Voorbeelden zijn continuïteitsrisico's in routinematige operationele processen, bijvoorbeeld door tekortschietende interne beheersing, onvoldoende capaciteit of deskundigheid en onethisch handelen van medewerkers of managers. Deze risico's worden proactief aangepakt door het (regelmatig) checken van processen en regels rondom gedrag en besluitvorming.
Strategische risico's	Gerelateerd aan de beleidsstrategie en daarmee vrijwillig geaccepteerde risico's zoals bij besluitvorming rond een risicovol project of programma. Risico's en rendement worden hierbij afgewogen. Bij deze risico's dient de kans van optreden dan wel de mogelijke impact te worden verkleind. Hierdoor kunnen weer nieuwe risico's worden genomen. Bij deze risico's dient een terugkerende dialoog tussen ambtelijk en bestuurlijk betrokkenen te worden georganiseerd. In onderstaande risicoanalyse gaat het om lening WTC/Stadion en de grondexploitaties.
Externe risico's	Niet beïnvloedbare, van buiten de organisatie komende risico's. Denk hierbij aan natuurrampen, macro-economische-, politieke- en demografische omstandigheden. Maar ook de 'Zwarte Zwanen', totaal onverwachte, niet voorzienbare gebeurtenissen met een hoge impact. Deze risico's moeten voor zover mogelijk geïnventariseerd worden en ook hier dient dialoog over plaats te vinden. De beheersing op externe risico's moet vooral gericht worden op het opvangen/verzachten van de impact van de gebeurtenis.

Net als in de vorige jaarstukken is bij deze risicoanalyse teruggekeken naar de geïnventariseerde risico's zoals opgenomen in de begroting 2026. Daarbij is beoordeeld in welke mate deze risico's zich hebben voorgedaan in 2025 en hoeverre sprake is van doorlopende restrisico's. Hierbij zijn de risico's ook geactualiseerd en indien nodig ook opnieuw gekwantificeerd voor de nieuwe risicosimulatie. Hierbij wordt rekening gehouden met een 90% zekerheid.

2.12b Resultaten risicoanalyse

Het aantal risico's is gelijk gebleven ten opzichte van de risicoanalyse bij de begroting 2026. In het volgende figuur staan de risicogebieden en de bijbehorende weerstandscapaciteit weergegeven alsmede de bedragen uit de risicosimulatie.

Figuur Risicogebieden en bijbehorende weerstandscapaciteit

Operationele risico's

In de risicosimulatie is én risico toegevoegd ten opzichte van de begroting 2026. Dit in verband met de verslechterde financiële positie van Caparis NV in 2025-2026. De begroting 2026 van Caparis is nog niet vastgesteld, omdat een sluitend meerjarenperspectief voor 2026-2029 ontbreekt. Daarnaast staat de liquiditeitspositie onder druk. Op basis van de beschikbare informatie lijkt Caparis NV in 2026 nog aan de lopende betalings- verplichtingen te kunnen voldoen, maar de onzekerheden zijn toegenomen. Voor de gemeente Leeuwarden leidt dit tot financiële risico's, zowel vanuit de rol als aandeelhouder als opdrachtgever. Deze risico's betreffen enerzijds een mogelijke aanvullende kapitaalinjectie en anderzijds het risico dat de verruimde bevoorschotting niet op korte termijn kan worden terugbetaald. Om die reden is een bedrag van € 4,5 mln meegenomen in het benodigde weerstandsvermogen.

De aanvullende afdekking voor de lening stadion Cambuur (afbouw stadion) van € 6 mln is verwerkt in tabel 1 'Overzicht operationele risico's' onder punt 3 'Leningen'. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar het strategisch risico Cambuur.

De actuele positie met betrekking tot de operationele risico's is ten opzichte van de begroting 2026 gestegen naar € 9,4 mln. Na vermenigvuldiging met de zekerheidsfactor van 1,5 ontstaat een risicoprofiel ten laste van de Algemene Reserve van € 14,1 mln.

Strategische risico's

Cambuur

Voor de bouw van het voetbalgerelateerde deel van het stadion heeft de gemeente een lening verstrekt van € 14 mln. Het maximale risico (bedrag van openstaande lening) bedraagt gedurende de eerste 10 jaar € 9,25 mln bestaande uit € 14 mln minus de garantstelling van Van Wijnen van € 4,75 mln. Na de eerste tien jaar van de lening vervalt de garantstelling van Van Wijnen.

Tegenover dit risico zijn een aantal zekerheden overeengekomen:

- Instelling reserve van € 4,9 mln.
- Het hypotheekrecht en de garantstelling van Van Wijnen.

Daarnaast zullen de huurinkomsten die van Cambuur worden ontvangen rechtstreeks ingezet worden voor de rente- en aflossing. De komende jaren is het maximale risico € 9,25 mln. Uitgaande van een risicoprofiel van 50% is in de reserve voldoende weerstandsvermogen aanwezig.

In aanvulling op de lening van € 14 mln heeft Cambuur de gemeente verzocht om nog een lening te verstrekken van € 6 mln. Dit is op 23 april 2024 door het college conform besloten. Conform de risico-inschatting van de eerste lening is ook bij deze lening uitgegaan van een risico-profiel van 50%. Om die reden is een bedrag van € 3 mln meegenomen in het benodigde weerstandsvermogen. De risico's met betrekking tot de leningen aan Cambuur hebben zich tot op heden niet voorgedaan. Bovenstaande is opgenomen in tabel 1 'Overzicht operationele risico's' onder punt 3 'Leningen'.

In de volgende tabellen staan de operationele- en strategische risico's geïnventariseerd.

Tabel *Overzicht operationele risico's*

Nr.	Gebeurtenis	Begroting 2026		Effect jaarstukken 2025	Actualisatie 2025		Invloed	Maatregel
		Kans	Max €		Kans	Max €		
1	Jeugdigen met een (complexe) zorgvraag en hogere intensiteit van zorg.	75%	€ 6.800.000	De kostenstijging van de afgelopen jaren wordt veroorzaakt doordat meer jeugdigen zorg ontvangen en vooral de intensiteit van de zorg toeneemt. Daarnaast ligt de Rijksbijdrage niet in lijn met de kostenontwikkeling. Deze kostenontwikkeling heeft geleid tot het project “beheersing kosten jeugdzorg” met een pakket aan maatregelen om de kosten te berekenen. Niet alle kosten laten zich beïnvloeden en niet alle maatregelen hebben een effect op korte termijn. Daarom blijft dit risico onveranderd.	60%	€ 4.000.000	25,49%	In 2024 is een pakket aan maatregelen vastgesteld om de kosten te verlagen waarbij een hek om de jeugdzorg wordt gezet, afgeschaald wordt naar het voorliggende veld, het toezicht op de toegang wordt geïntensiveerd en de relatie met de aanbieders verandert.
2	Garantstelling	5,65%	€ 14.746.575	De gemeente heeft voornamelijk in het kader van haar beleid een aantal garantstellingen verstrekt aan privaatrechtelijke rechtspersonen. Indien deze partijen niet aan de verplichtingen voldoen, dan moet de gemeente die overnemen. Ten opzichte van de begroting 2026 is het risicoprofiel iets verlaagd.	8,15%	€ 12.798.292	11,00%	Het risico ontstaat zodra een privaatrechtelijke rechtspersoon niet meer kan bijsturen en dientengevolge ook niet meer aan de verplichtingen tegenover de gemeente kan voldoen. Bij tijdig bericht kan de gemeente over het algemeen nog meesturen en naderend onheil voorkomen. Als tegenmaatregel bezoeken accounthouders nu frequenter de rechtspersonen aan wie de garantstelling is verstrekt met als doel de meest actuele informatie te krijgen.

Nr.	Gebeurtenis	Begroting 2026		Effect jaarstukken 2025	Actualisatie 2025		Invloed	Maatregel
		Kans	Max €		Kans	Max €		
3	Leningen	10,74%	€ 4.700.000	De gemeente heeft meerdere leningen verstrekt aan privaatrechtelijke rechtspersonen. Indien deze partijen niet aan de verplichtingen voldoen, dan bestaat de kans dat de betreffende leningen afgewaardeerd moeten worden. Het gepresenteerde bedrag is het totaalbedrag van de afzonderlijke leningen. Ten opzichte van de begroting 2026 is het risicoprofiel verhoogd met de aanvullende lening voor de afbouw van het stadion SC Cambuur (college besluit van 23 april 2024) van € 6 mln met een risicoprofiel van 50%	31,73%	€ 10.593.290	35,69%	Het risico ontstaat zodra een privaatrechtelijke rechtspersoon niet meer kan bijsturen en dientengevolge ook niet meer aan de verplichtingen tegenover de gemeente kan voldoen. Bij tijdig bericht kan de gemeente over het algemeen nog meesturen en nader onheil voorkomen. Als tegenmaatregel bezoeken accounthouders nu frequenter de rechtspersonen aan wie de lening is verstrekt met als doel de meest actuele informatie te krijgen.
4	Afbouw Jeugdzorg plus	60%	€ 435.000	Voor de afbouw van Jeugdzorgplus is vooruitlopend op een specifieke uitkering van het rijk (SPUK) een voorschot van 2,5 mln verstrekt aan een zorgaanbieder. Wanneer de ze SPUK lager gaat uitvallen, bestaat het risico dat de zorgaanbieder het verschil niet kan terugbetalen wegens onvoldoende liquiditeiten. In de berekening is rekening gehouden met een minimaal bedrag dat vanuit de SPUK kan worden uitgekeerd. Het aandeel Leeuwarden bedraagt 25%.	85%	€ 435.000	3,93%	De zorgaanbieder heeft uitstel van betaling tot 1 juli 2026. Zonodig vindt er na deze datum een betalingsregeling plaats met gemeenten.

Nr.	Gebeurtenis	Begroting 2026		Effect jaarstukken 2025	Actualisatie 2025		Invloed	Maatregel
		Kans	Max €		Kans	Max €		
5	Financiële positie Caparis NV	-	-	De financiële positie van Caparis NV is in 2025-2026 verder verslechterd. De begroting 2026 is nog niet vastgesteld, omdat een sluitend meerjarenperspectief voor 2026-2029 ontbreekt. Daarnaast staat de liquiditeitspositie onder druk. Op basis van de beschikbare informatie lijkt Caparis NV in 2026 nog aan de lopende betalingsverplichtingen te kunnen voldoen, maar de onzekerheden zijn toegenomen. Voor de gemeente Leeuwarden leidt dit tot financiële risico's, zowel vanuit de rol als aandeelhouder als opdrachtgever.	50%	€ 4.500.000	23,89%	De aandeelhoudende gemeenten werken samen aan een nieuwe visie op de sociale infrastructuur en de toekomstige opdracht aan Caparis NV. Dit kan in de toekomst gevolgen hebben voor de financiering van Caparis NV en voor de gemeentelijke bijdrage als aandeelhouder.

De uitkomst van bovengenoemde risicosimulatie voor operationele risico's bedraagt € 9,4 mln. Deze actuele risico inschatting laat ten opzichte van de weerstandsparagraaf bij de begroting 2026 een toename zien van € 2,8 mln. Dit wordt met name veroorzaakt door het verhogen van het risico met betrekking tot de tekoren op leningen en de financiële positie Caparis NV.

Hercalculatie Grondexploitaties 1-1-2026

In het kader van de jaarrekening 2025 zijn alle grondexploitaties, waaronder Middelsee/De Zuidlanden, geactualiseerd met peildatum 1-1-2026. Voor deze grondexploitaties is een risicoanalyse uitgevoerd. Ten aanzien van de projectspecifieke risico's en de overige algemene risico's zal in totaal ca. € 19,95 mln aan risico's moeten worden afgedekt. Ten opzichte van de paragraaf 2.12 Weerstandsvermogen en risicobeheersing begroting 2026 is het risico gestegen van € 19 mln naar € 19,95 mln Het risicoprofiel is met € 0,95 mln toegenomen en is met name veroorzaakt omdat bij de risicobepaling de parameter kostenstijging met 1% extra is verhoogd vanwege de huidige spanningen in het Midden-Oosten. Ruim € 17,5 mln van het risico speelt binnen de grondexploitatie Zuidlanden/Middelsee. De belangrijkste projectspecifieke risico's binnen deze exploitatie bestaan uit het risico op extra kosten grondwerk, de problemen rondom de netcongestie, minder uitgeefbare gronden door onduidelijkheid tracés (o.a warmtenet) en dat de plannen niet aansluiten bij de marktvrage (bv appartementen Middelsee).

Externe risico's

Niet alle risico's zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen. Uitgangspunt is dat de risico's in onze reguliere processen ook worden beheerst in die processen en de risico's in de projecten en programma's binnen de daarvoor bestemde budgetten worden opgevangen. Dat neemt uiteraard niet weg dat zich wel degelijk risico's kunnen voordoen. Ook als risico's niet op geld kunnen worden gezet (omdat een goede schatting van kans en/of impact niet mogelijk is) worden de risico's niet meegenomen in de paragraaf. Voor een goede risico-dialoog zijn deze onderwerpen wel van belang. Derhalve worden de belangrijkste aandachtspunten nader toegelicht:

1. Stroomnet en netcongestie. De landelijke problemen met het stroomnet en netcongestie spelen ook in onze gemeente. Hierdoor worden grootverbruikers op dit moment op de wachtlijst gezet totdat er extra stroom beschikbaar is. Extra stroom is beschikbaar als er een nieuw onderstation gerealiseerd is en extra middenspanningskabels zijn aangelegd. Dit brengt de nodige risico's mee, die hoofdzakelijk spelen bij de grondexploitatie. Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.
2. Stikstof. De Raad van State heeft op 18 december 2024 een uitspraak gedaan waarmee intern salderen van stikstofuitstoot vergunningsplichtig wordt. Dit brengt de nodige risico's mee, die hoofdzakelijk spelen bij de grondexploitatie. Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.
3. Staalslakken. Het gebruik van staalslakken in de Haak om Leeuwarden bij Werpsterhoeke en Haak Noord geeft milieu- en civieltechnische problemen. Als toekomstig gedeeltelijk eigenaar zijn we vooral annex met Haak Noord. Gezien de aard van de problematiek, zowel milieutechnisch als constructief, is ingrijpen noodzakelijk en kan dat niet wachten tot duidelijk is wie juridisch eigenaar is van dit probleem. In afwachting daarvan zijn zowel tijdelijke maatregelen nodig als uiteindelijk een finale oplossing. Die kosten worden eerst gedeeld met de provincie als aanbestedende dienst en bedragen voor de gemeente in 2026 € 375.000. De kosten die in deze fase worden gemaakt hebben betrekking op gemeentelijke projecten, bijdrage aan kosten voor kleine tijdelijke hersteloperaties (denk aan herstel scheurvorming, plaatsing stuw), bijdragen aan onderzoek naar het probleem en inwinnen van advies voor tijdelijke en structurele oplossingen, bijdrage aan realiseren van een tijdelijke oplossing (zgn. 'standstill') en bijdrage aan plan van aanpak voor inzicht in en de afweging van de finale/structurele oplossing.

2.12c Weerstandsvermogen

De operationele risico's bedragen in totaal € 9,4 mln. Die risico's moeten opgevangen kunnen worden door de aanwezige weerstandscapaciteit. Het beleid is dat de verhouding tussen de operationele risico's en de weerstandscapaciteit 1,5 moet zijn. Ofwel dat de Algemene Reserve (AR) minimaal 1,5 keer zo groot moet zijn als de uitkomst van de risicosimulatie. Dit betekent dat de weerstandscapaciteit minimaal $1,5 \times € 9,4 \text{ mln} = € 14,1 \text{ mln}$ moet bedragen. Bovendien is in de Kadernota Risicomanagement vastgelegd dat de minimale positie van de AR € 15 mln bedraagt. Het werken met een 'overdekking' moet gezien worden als een extra veiligheidsklep. Het werken met een norm voor de weerstandscapaciteit die hoger ligt dan de uitkomst van de risicoanalyse werkt stabiliserend. In de praktijk van risicomanagement wordt de volgende classificatie gebruikt als het gaat om de beoordeling van de verhouding (het weerstandsvermogen) tussen de aanwezige weerstandscapaciteit (beschikbare reserves) en de uitkomst van de risicoanalyse:

Verhouding	Betekenis
>2,0	Uitstekend
1,4 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,4	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
<0,6	Ruim onvoldoende

De in Leeuwarden gehanteerde verhouding van 1,5 bevindt zich in de klasse 'ruim voldoende' en is daarmee een evenwichtige norm (niet te krap, niet te ruim).

De gewenste weerstandscapaciteit van € 14,1 mln zetten we af tegen de Algemene Reserve per 31 december 2025 van € 48,0 mln. In de Jaarstukken is nog een post onvoorzien opgenomen van € 0,1 mln die ook aangemerkt kan worden als weerstandscapaciteit. Het beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 48,1 mln. (Algemene Reserve € 48,0 mln plus de post onvoorzien € 0,1 mln)

2.12d Financiële kengetallen

Gemeenten zijn verplicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheer een set financiële kengetallen op te nemen (BBV artikel 11, tweede lid, onder d). Doel is inzicht te geven in de ontwikkeling van de schuldpositie van de gemeente Leeuwarden. De volgens het BBV verplichte balans (zie hoofdstuk 3.3) is de basis voor de kengetallen m.b.t. de schuldpositie. In bijlage E is de berekening van de kengetallen opgenomen. Het betreft de volgende kengetallen:

Tabel Schematische toelichting op de kengetallen

kengetal:	duidt op:	relevantie:
Netto Schuldquote	<ul style="list-style-type: none"> Beslag van de rentelasten op de exploitatie. Risico van onhoudbare schuld. 	De schuldquote is het kengetal waarmee de ontwikkeling van de schuldpositie wordt gevolgd en het beslag van de rentelasten op de exploitatie. Indien nodig kan op basis hiervan worden bijgestuurd.
Solvabiliteit	<ul style="list-style-type: none"> Vermogen om aan de langlopende verplichtingen te voldoen. 	Voor het financieel beleid is de ontwikkeling van het Eigen Vermogen relevant in relatie tot de risico's die gemeente loopt (het kunnen opvangen daarvan) en de egalisatiefunctie van de Algemene Reserve.

kengetal:	duidt op:	relevantie:
Grondexploitatie	<ul style="list-style-type: none"> Omvang van de grondexploitatie van de gemeente. 	De boekwaarde van de gronden is van belang, omdat deze waarde in de toekomst moet worden terugverdeind bij verkoop.
Structurele exploitatieruimte	<ul style="list-style-type: none"> Mate waarin structurele lasten gedekt worden door structurele baten. 	Het financieel beleid van de gemeente Leeuwarden is er op gericht om een structureel sluitende meerjarenraming te realiseren. Dit betekent dat dit kengetal in ieder geval het laatste jaar van de meerjarenraming 0 of hoger moet zijn. Relevant daarom voor de meerjarenraming.
Belastingcapaciteit	<ul style="list-style-type: none"> Verskil tussen de gemiddelde lokale lasten en het landelijk gemiddelde. 	Met name relevant voor de politieke afweging over de hoogte van de lokale lasten.

De financiële kengetallen

Het onderstaande overzicht laat de ontwikkeling van de financiële kengetallen zien.

Tabel Financiële kengetallen

	Rekening 31-12-2024	Prognose 31-12-2025	Realisatie 31-12-2025
1a Netto schuldquote	59,0	72,8	49,0
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	58,3	72,2	48,4
2 Solvabiliteit	18,9	13,9	22,3
3 Grondexploitatie	24,4	26,8	20,8
4 Structurele exploitatieruimte	2,54	-0,28	3,03
5 Belastingcapaciteit	78,0	82,4	76,0

De *netto schuldquote* is in 2025 beter (lager) dan werd voorzien in de begroting. De ontwikkeling van de schuld(quote) is in belangrijke mate het resultaat van investeringsbeslissingen waarbij andere overwegingen dan de ontwikkeling van de schuld een hoofdrol spelen. Het sturen op de omvang van de baten met als doel het realiseren van een bepaalde schuldquote vindt dan ook niet plaats: de omvang van de baten wordt, voor zover daar invloed op uitgeoefend kan worden, bepaald binnen de kaders van het begrotingsbeleid. De daling van de quote ten opzichte van de begroting komt o.a. doordat minder geleend is dan begroot.

Hoewel de *Solvabiliteit* geen rol van betekenis speelt in het te voeren financieel beleid, doet een component van de solvabiliteit dat wel degelijk: de ontwikkeling van het eigen vermogen en dan met name de Algemene Reserve wordt door het periodiek vaststellen van de financiële positie voor de begroting nauwlettend bewaakt. Als de stand van de Algemene Reserve onder een bepaalde omvang dreigt te zakken, worden maatregelen getroffen om dat te voorkomen. Noodzaak daartoe wordt niet op basis van de solvabiliteit bepaald maar op basis van de stand van de Algemene Reserve en de prognose van het verloop daarvan. De laatste doorrekening van de financiële positie geeft geen aanleiding tot het nemen van maatregelen.

Wat voor het kengetal solvabiliteit geldt, geldt feitelijk ook voor het kengetal *Grondexploitatie*. Het kengetal wordt niet gebruikt bij het te voeren grondbeleid, maar uiteraard worden de grondexploitaties wel strak gestuurd. Het kengetal speelt daarbij geen rol. Het kengetal

grondexploitaties geeft weer hoe de boekwaarde van de grondexploitaties zich verhoudt tot de totale baten van de gemeenten. Deze verhouding daalde in 2025 naar 20,8%. Dit is het gevolg van enerzijds een stijging van de gemeentelijke exploitatiebaten (2025: € 830 mln, 2024: € 758 mln) en anderzijds een daling van de bouwgronden in exploitatie (2025 € 172 mln, 2024: € 185 mln).

Van het kengetal *Structurele exploitatieruimte* is vooral het teken (+ of -) van belang. Een positieve structurele exploitatieruimte geeft aan dat de structurele inkomsten hoger zijn dan de uitgaven. Evenals in 2024 is er ook in 2025 sprake van een beperkte structurele exploitatieruimte.

Het kengetal *Belastingcapaciteit* geeft de verhouding weer tussen de totale woonlasten in Leeuwarden (bij een gemiddelde WOZ-waarde) en het landelijke gemiddelde. Hieruit blijkt dat de lastendruk in Leeuwarden beneden het landelijk gemiddelde ligt. We zien dat in 2025 de relatieve lastendruk weer iets is gedaald ten opzichte van 2024 en eerdere jaren.

2.13 Onderhoud kapitaalgoederen

2.13a Omvang van het te onderhouden areaal

Om inzicht te bieden in de onderhoudsopgave van de gemeente wordt in onderstaande tabel aangegeven wat de omvang van het te onderhouden areaal is en wat de bijbehorende financiële middelen zijn.

Tabel Te onderhouden areaal in 2025 (x € 1.000)

	Begroting 2025 na wijziging	Jaarrekening 2025	Resultaat 2025
<u>Onderhoud wegen</u>	18.825	17.389	1.436
Onderhoud van ca. 803 ha verharding			
<u>Riolering</u>	10.349	10.347	2
Onderhoud van ca. 759 km riool			
Onderhoud van ca. 18.500 inspectieputten			
Schoonmaken van ca. 61.000 straatkolken			
Reinigen van ca. 58 km riool			
Inspecteren van ca. 27 km riool			
Vervangen en relinen van ca. 0,6 km riool			
<u>Kunstwerken</u>	7.055	6.261	794
36 beweegbare bruggen			
39 aanlegvoorzieningen/boothellingen			
27 duikers			
35 onderdoorgangen en tunnels			
235 steigers en vlonders			
8 stuwen			
82 trappen			
451 vaste bruggen			
10 viaducten			
<u>Water</u>	3.892	3.901	-9
14,2 km walmuren			
37,7 km zware walbeschoeiing			
58,85 km lichte walbeschoeiing			
1.840 ha wateroppervlak (meren, kanalen en vaarten)			
560 km (berm)sloot			
<u>Groen</u>	15.384	14.745	639
Groene Ster (ca. 400 ha), Froskepôle (ca. 13 ha), Lwd. Bos (ca. 110 ha), Hempenser Bos (110 ha),			
Diverse locaties bos Leeuwarden Zuid (ca. 5 ha)			
Gras ca. 500 ha			
Gazons ca. 262 ha			
Beplanting ca. 175 ha			
Bomen ca. 62.466			
<u>Reiniging verhardingen</u>	3.338	3.355	-17
Schoonhouden wegen en pleinen			
Onkruidbestrijding op ca. 258 ha			
<u>Zwerfvuilbestrijding</u>	370	376	-6
Zwerfvuilbestrijding op 356 ha			
Totaal	59.213	56.374	2.839

De belangrijkste kapitaalgoederen in de openbare ruimte (zoals wegen, riolering, groen) zijn als objecten opgenomen in een beheerpakket. Per object is veel data beschikbaar, bijvoorbeeld over

de onderhoudstoestand, jaar van aanleg etc. Met behulp van dit beheerpakket stellen we jaarlijks een Meerjaren Onderhouds Planning (MJOP) op. Bij de planning van werkzaamheden (vaak projectlocaties) wordt gekeken of deze kunnen samenvallen met nabijgelegen (gebieds-)ontwikkelingen, herinrichtingsplannen of andere geplande maatregelen en opgaven.

We werken conform de nota Beheer en onderhoud openbare ruimte. In deze nota staan de huidige kaders en werkwijzen voor de verschillende assets beschreven. Ook ontwikkelingen zoals de beheerstrategie, de geleidelijke omvorming naar risicogestuurd beheer en de effecten van duurzaamheidseisen ten aanzien van het beheer zijn opgenomen in die nota.

Om de kapitaalgoederen te kunnen onderhouden, zijn er financiële voorzieningen voor verhardingen, civiele kunstwerken, waterwegen/baggeren en rioleringen. De vigerende beheerplannen (2023-2026) vormen de onderbouwing voor deze voorzieningen. Door op deze manier te werken, voldoen we aan de BBV-regels. We sturen op het realiseren van de vastgestelde kwaliteitsniveaus en veelal op basis van risico gestuurd beheer (in essentie sturen we daarbij op de vragen: voldoet het object nog en welke risico's zijn er als het beheer en onderhoud wordt uitgesteld?).

In 2025 is het aantal schouwrondes om het verzorgingsniveau in beeld te brengen uitgebreid naar vier. We constateren dat gemiddeld alle onderdelen op het afgesproken verzorgingsniveau scoorden. Er zijn uitschieters in zowel positieve als negatieve zin. Op enkele plekken en op enkele momenten heeft onkruid op verharding/in boomspeigels, zwerfafval en graffiti/beplakking het niveau niet gehaald. We sturen hierop bij via onder andere het uitvoeringsplan zwerfafval (zie programmaonderdeel leefomgeving). Een schouw is een momentopname. Zaken zoals weersomstandigheden kunnen bepalend zijn in het gebruik van de openbare ruimte én bijvoorbeeld de groeiomstandigheden, waardoor scores soms lager of hoger uitvallen. We gaan momenteel na hoe we naast onze eigen schouw ook andere indicatoren (bewonerstevredenheid, meldingen) een plek kunnen geven in het monitoren van het geleverde kwaliteitsniveau.

2.13b Wegen

Op basis van de inspectiecyclus is begin 2025 de Meerjaren Onderhouds Planning (MJOP) voor de wegen bijgesteld en aangevuld. Met deze terugkerende planning wordt de onderhoudsbehoefte bepaald en de financiële voorziening onderbouwd. Het lukt ons om het kwaliteitsniveau van de verhardingen voor de gehele stad gemiddeld op 'basis' te onderhouden. Dit betekent dat we in enkele jaren een flinke verbetering hebben gerealiseerd en dat de daartoe ter beschikking gestelde middelen ook daadwerkelijk het verschil hebben gemaakt.

Bij een aantal fietspaden is de tegelverharding omgevormd naar beton of asfalt. Dit resulteert erin dat de onderhoudskosten op lange termijn afnemen. Bovendien neemt het fietscomfort toe.

Er zijn in 2025 grootschalige onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd of voorbereid op onder andere de volgende locaties: Hoptille, Hege Hearewei, Langedyk, Weversterp en op De Burd te Grou. Ook zijn de fietspaden op het westelijk deel van de wijk Camminghaburen langs de Anne Vondelingweg en het Stripepaad in Goutum aangepakt. Daarnaast is op tal van locaties in het kader van het zogenaamde midschalig elementen onderhoud herstraatwerk uitgevoerd. En er zijn kleinschaligere onderhouds- en herstelwerkzaamheden uitgevoerd aan asfalt- en klinkerwegen en trottoirs.

2.13b Riolering

De rioleringswerkzaamheden (vervanging en verbetering) zijn uitgevoerd op basis van het Programma Water en Riolering. Dit PWR 2023-2027 geeft invulling aan de gemeentelijke zorgplicht voor stedelijk afval-, hemel- en grondwater en is de basis voor het treffen van klimaatadaptieve maatregelen. In 2025 hebben we onze risico-gestuurde werkwijze gecontinueerd. Daarnaast zijn de werkzaamheden zoveel mogelijk afgestemd op andere opgaven. Dit betekent dat een aantal van onze geplande projecten in de planning is verschoven. Met name de opgaven (vervanging en uitbreiding) van de nutsbedrijven leiden steeds vaker tot herprioritering. In 2025 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd of opgestart:

- Aanleg regenwaterriool Lege Hearewei Stiens in uitvoering;
- Aanleg regenwaterriool en vervanging bestaande riolering (deels) Boarskulp Stiens;
- Aanleg regenwaterriool Huizumerlaan;
- Verschillende reliningsprojecten in Leeuwarden;

- Vervanging riolering Kastanjestraat;
- Aanleg regenwaterriool It Leechje;
- Aanleg regenwaterriool Timorstraat.

Verder is in 2025 het Systeemoverzicht Stedelijk Water voor de dorpen fase 1 afgerond en fase 2 opgestart. Het systeemoverzicht is de modeldoorrekening van het rioolsysteem bij een bui die eens in de 2 jaar, 10 jaar en 100 jaar voorkomt.

Voor het onderdeel klimaatadaptatie wordt verwezen naar paragraaf 2.6 Volhoudbaar.

2.13c Water

Ook in 2025 zijn reguliere hekkelwerkzaamheden aan de watergangen en vijvers uitgevoerd. Jaarlijks betreft dit circa 560 km watergang en circa 40 ha vijver. In het gebied rondom de vliegbasis hebben we te maken met PFAS-verontreiniging. Hierdoor mogen we de hekkelspecie niet direct op het land verwerken maar wordt de specie afgevoerd. In 2025 hebben we alle wateren in het gehele Leeuwarder bos gehekkeld. Ook is een onderzoek gestart om te bepalen hoe we in de toekomst op een verantwoorde wijze moeten omgaan met de vrijgekomen hekkelspecie.

Begin 2025 zijn de werkzaamheden voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud voor de overdracht van het stedelijk water afgerond.

2.13d Bruggen, viaducten, tunnels en oevervoorzieningen

In 2025 is in totaal aan circa honderd bruggen onderhoud uitgevoerd. De werkzaamheden varieerden van het vervangen van houten dekken en leuningen, het uitvoeren van schilderwerk en het herstellen van voegovergangen tot de volledige vervanging van het civiele kunstwerk.

Voor de grotere objecten is op basis van de uitgevoerde inspecties een meerjarige vervangingsopgave opgesteld, zowel voor het lopende jaar als voor de komende jaren. De hiermee gemoeide kosten komen boven op de benodigde middelen voor het reguliere onderhoud. Voor een nadere toelichting op de vervangingsopgave wordt verwezen naar het programma Milieu, Volkshuisvesting, Leefomgeving en Stedelijke Vernieuwing.

Uit de inspecties is gebleken dat circa 60 kunstwerken nader onderzoek vereisen. De eerste onderzoeksrondte is uitgevoerd. Doel hiervan was om te bepalen welke kunstwerken op korte termijn kunnen worden aangepakt en voor welke objecten aanvullend onderzoek noodzakelijk is, bijvoorbeeld in de vorm van laboratoriumonderzoek.

In 2025 is gestart met de uitvoering van de werkzaamheden aan de 1ste Kanaalsbrug. De brug is tijdelijk verplaatst naar een werkterrein, waar deze wordt hersteld en voorbereid op terugplaatsing. Na afronding is de draaibrug zowel handmatig als machinaal bedienbaar. De vervanging van de Sint Jozefbrug is voorbereid en de uitvoerende werkzaamheden zijn in september 2025 gestart.

Binnen het project Centralisering Brugbediening is aan meerdere bruggen gewerkt. Het gaat bij deze assets om renovatie/vervanging van de brug en het gelijktijdig aansluiten op de Provinciale afstandsbediening:

- De Hermesbrug bevindt zich in de voorbereidingsfase en wordt uitgewerkt in bouwteamverband.
- De Greunsbrug is voorbereid op het conserveren en herstellen van het stalen val. Hierbij vormt de bereikbaarheid een belangrijk aandachtspunt, aangezien deze brug in een essentiële route ligt voor zowel vaar- als wegverkeer.
- De Verlaatsbrug is in voorbereiding.
- De Oxenabrids is eind 2025 verwijderd om te worden vernieuwd. Er is een omleidingsroute ingesteld.

Walkeringen

In 2025 is o.a. groot onderhoud en gedeeltelijke vervanging uitgevoerd aan de walkeringen langs het Alddiel (Camminghaburen) en in Hempens-Teerns en Zuiderburen.

2.13f Groen

Groenbeheer

In 2025 is conform het groenbeleidsplan het groenbeheer uitgevoerd. Voor het onderdeel bestrijding van invasieve soorten wordt verwezen naar het programma Milieu, volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing.

In veel wijken is verouderd openbaar groen aangepakt zodat we het groen efficiënter kunnen beheren en het een betere uitstraling heeft. Waar mogelijk is overgestapt van intensief naar extensief beheer om bij te dragen aan de verhoging van de biodiversiteit. Dit betekent dat er minder frequent of op een andere wijze wordt gemaaid en er naast gras ook meer ruimte is voor bloemen. Op de online maaikaart kunnen bewoners het maairegime in hun eigen omgeving zien.

We continueren de aanpak van de verhoging van de biodiversiteit door het beheer hierop in te richten. Daarvoor is het beleidskader én uitvoeringsprogramma biodiversiteit leidend. In januari 2025 is het uitvoeringsprogramma vergroening vastgesteld. Er is een start gemaakt met het verbeteren van groeiplaatsen van bomen die onvoldoende groeien. Dit is bij ongeveer 600 bomen uitgevoerd.

Bomenbeheer

Op basis van boomveiligheidsinspecties is de actuele toestand goed in beeld. Voor een deel is er sprake van bomen met een slechte conditie (veelal veroorzaakt door een slechte groeiplaats) en voor een deel is sprake van oprukkende boomziektes (grotendeels essentaksterfte). De eerdere inzichten lieten zien dat er in een periode van 10 jaar totaal circa 5.640 slechte bomen vervangen moeten worden en circa 900 essen. Deze vervanging van bomen, waar mogelijk gecombineerd met meer vergroening is in 2025 vervolgd. Ook is er volop ingezet op het planten van extra bomen. In totaal zijn/worden er tot en met einde plantseizoen 2025-2026 763 extra bomen geplant. Voorafgaand aan het planten zijn de locaties via een digitale kaart bekend gemaakt aan de bewoners. Ook zijn er nieuwe groene verblijfplekken aangelegd, zoals het parkje bij het Beursplein. Er zijn voorbereidingen gedaan voor het vergroenen van de Eewal.

2.13g Vastgoedbeheer

Gebouwen

Onlangs is de nieuwe Nota Vastgoed vastgesteld door de gemeenteraad. In de Nota is onder andere beschreven hoe cluster Vastgoed het financiële en technische beheer van de gemeentelijke gebouwen heeft georganiseerd. De meerjarenonderhoudsplanningen (MJOP's) voor de gebouwen zijn hierin in belangrijke mate bepalend. In deze MJOP's brengen we de onderhoudswerkzaamheden nauwkeurig in beeld, begroten we de kosten, en plannen we de werkzaamheden in de tijd. Zo houden wij een goed actueel beeld van de bouwkundige en technische staat van de gebouwen en de bijbehorende financiële opgave. Allemaal met als doel om de functies in de gebouwen goed kunnen faciliteren. Voor nu en in de toekomst.

De MJOP's worden eens per drie jaar geactualiseerd. Dat betekent dat er een herinspectie plaatsvindt conform de NEN-2767. Aan de hand van de inspecties worden aan alle bouwkundige- en installatietechnische elementen van een object conditiescores toegekend. In de nieuwe Nota vastgoed is wederom vastgesteld dat we onderhoud uitvoeren op het conditieniveau 3. Dat wil zeggen: 'redelijke conditie, plaatselijk lichte veroudering, functievervulling van bouw- en installatie delen niet in gevaar'. Uit de nieuwste herinspecties is in 2025 gebleken dat de dotatie in de onderhoudsvoorziening voor de langetermijn niet voldoende was. Daarom heeft de gemeenteraad ingestemd met een aanvulling op de jaarlijkse dotatie van € 2,12 mln voor een periode van 4 jaar.

Naast het reguliere onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen wordt er blijvend ingezet op verdere verduurzaming conform de routekaart Verduurzaming gemeentelijk vastgoed die in het najaar van 2024 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Gymlokalen

De MJOP's voor de gymlokalen zitten in een separate voorziening. Ook hiervoor geldt dat de onderhoudskwaliteit van de gebouwen conform de NEN2767 in beeld is gebracht. De gymlokalen moeten in 2026 weer geïnspecteerd worden. Hier rolt dan ook weer een financiële opgave uit. Op basis van de huidige inspecties blijkt de stand van de voorziening nog voldoende voor de langere termijn.

2.14 Financiering

2.14a Inleiding

In de door de Raad vastgestelde financiële verordening 2023 van Gemeente Leeuwarden liggen algemene uitgangspunten vast om uitvoering te geven aan het financieringsbeleid van de gemeente.

2.14b Uitgangspunten renteontwikkeling in de begroting

In de begroting 2025 werd rekening gehouden met een stabiel renteniveau, met eventueel een lichte stijging van het rentetarief. In werkelijkheid waren de tarieven hoger dan begroot. De gemiddelde rente op de langlopende schuld is van 2,25% naar 2,33% gestegen. Er is in 2025 één kasgeldlening aangetrokken.

2.14c Financiering en omslagrente

De omslagrente voor de grondexploitaties kent zijn eigen verplichte systematiek. In 2025 is voor de grondexploitaties en voor de resterende investeringen gerekend met 1,50%. Zodra de afwijking tussen de gehanteerde omslagrente en de werkelijke rentelast groter wordt dan 0,5% dient de gehanteerde omslagrente aangepast te worden. Onderstaande tabel geeft inzicht tussen de rentekosten en rentedekking binnen de jaarrekening 2025.

Tabel Treasury resultaat 2025		Bedragen x € 1.000
Omschrijving		
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	8.589
b.	De externe rentebaten (idem)	-108
	Saldo rentelasten en rentebaten	8.481
c1.	De rente die aan de grondexploitaties moet worden doorberekend	-2.893
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-387
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	752
	Aan taakvelden toe te rekenen rente	-2.528
d1.	Rente over eigen vermogen	-
d2.	Rente over voorzieningen	-
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	5.953
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-7.072
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	-1.119

Doordat er een verschil is tussen het gehanteerde omslagpercentage en het werkelijke percentage (toegestaan binnen een bandbreedte van -0,5% en 0,5%) ontstaat een renteresultaat.

Het gepresenteerde renteresultaat van € 1.119.000 (werkelijk percentage 1,26%) betekent dat de gehanteerde omslagrente van 1,50% zich bevindt binnen de gestelde bandbreedte, wat betekent dat een reëel rentepercentage wordt toegerekend aan de activa.

2.14d Renterisicobeheer

De gemiddelde netto vlottende schuld per kalenderkwartaal wordt getoetst aan de kasgeldlimiet. Het begrotingstotaal aan lasten conform de primitieve begroting 2025, exclusief het structureel begrotingsresultaat van € 3,1 mln, is € 740,1 mln. De toegestane kasgeldlimiet is 8,5% van dit bedrag ofwel € 62,9 mln. Uit onderstaande tabel blijkt dat de vlottende schuld in 2025 binnen de door de wet FIDO vastgestelde kasgeldlimiet is gebleven.

Tabel Kasgeldlimiet (wet Fido)		Bedragen x € 1.000			
rapportage wet Fido	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4	
gemiddelde per kwartaal	-55.262	-37.657	-21.613	-29.399	
kasgeldlimiet wet Fido 8,5% van € 740,1 mln.	62.910	62.910	62.910	62.910	
ruimte onder de kasgeldlimiet	7.648	25.253	41.297	33.511	

De hoogte van de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen van opgenomen leningen wordt getoetst aan de renterisiconorm. In de wet FIDO is het renterisico bepaald op 20% van het begrotingsvolume. In de financiële verordening hanteert onze gemeente een percentage van 10%. Uit onderstaande tabel blijkt dat we in 2025 binnen de renterisiconorm zijn gebleven. Ook de komende jaren verwachten we onder deze norm te blijven.

Tabel Rente risiconorm en renterisico's vaste schuld		Bedragen x € 1 mln		
	2025	2026	2027	
1 Renteherziening	0,0	0,0	0,0	
2 Aflossing	40,0	38,6	37,5	
3 Rente risico (1+2)	40,0	38,6	37,5	
4 Rente risiconorm	74,0	78,5	77,1	
5 Ruimte onder risiconorm (4-3)	34,0	39,9	39,6	
<i>Berekening rente risiconorm</i>				
Het normpercentage	10%			
Begrotingstotaal 2025	740,1			
Rente risiconorm	74,0			

Conform de financiële verordening wordt er geen gebruik gemaakt van financiële derivaten. Het toegestane gebruik hiervan is door de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) overigens al beperkt tot het afdekken van financiële risico's.

2.14e Kredietrisico op verstrekte geldleningen

Van de uitgezette gelden kan het volgende overzicht worden gegeven.

Tabel Verstrekte geldleningen		Bedragen x € 1 mln	
Risicogroep	Met/zonder (hypothecaire) zekerheid	Restant-vordering 31-12-2024	Restant-vordering 31-12-2025
Woningcorporaties met garanties WSW	Zonder	0,1	0,1
Leningen uit hoofde van leenbijstand en bijzondere bijstand	Zonder	1,9	1,7
Leningen uit hoofde van krediethypothekeken bijstand	Met	0,8	0,9
Leningen aan deelnemingen en verbonden partijen	Zonder	4,8	4,2
Overige toegestane instellingen (volgens de Wet FIDO)	Zonder	33,5	35,4
Totale nominale restantvordering		41,2	42,3
Voorziening		-0,6	-0,6
Boekwaarde verstrekte geldleningen		41,8	42,9

Voor verstrekte leningen geldt dat er per soort verstrekte lening een risicoprofiel wordt opgesteld. Afhankelijk van de zekerheden, zoals een hypothecaire zekerheid, wordt een eventuele voorziening getroffen. In de paragraaf 2.12 Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt verder ingegaan op de risico's als ook in de paragraaf 2.17 Verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden.

2.14f Financieringsstrategie

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten wordt uitgegaan van integrale financiering. Steeds wordt gekeken naar de totale financieringsbehoefte. In 2025 is ervoor gekozen om de financieringsbehoefte voor dit jaar af te dekken met een tweetal langlopende leningen. Er is in totaal voor € 25,0 mln aan langlopende leningen aangetrokken.

Tabel Overzicht leningen en aflossingen

Omschrijving	Bedrag x € 1 mln	Gemiddeld rente %	Invloed op gemiddelde rente
Stand op 31 december 2024	330,1	2,25%	
Nieuwe leningen	25,0	2,87%	0,05%
Reguliere aflossingen	40,1	2,19%	0,03%
Vervroegde aflossingen	0	0,00%	0,00%
Renteaanpassing (oud percentage)	0	0,00%	0,00%
Renteaanpassing (nieuw percentage)	0	0,00%	0,00%
Stand per 31 december 2025	314,9	2,33%	0,08%

2.14g Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat lagere overheden zoals provincies, gemeenten en waterschappen hun geld niet meer kunnen onderbrengen bij reguliere banken, maar verplicht zijn vanaf 2013 dit bij het ministerie van Financiën te doen.

Tabel Schatkistbankieren

	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	6	0	6	32
Drempelbedrag	10.480	10.480	10.480	10.480
Ruimte (+) overschrijding (-)	10.474	10.480	10.474	10.448

2.14h Betalingsgedrag

In 2025 werd 91% van de facturen door de gemeente Leeuwarden tijdig betaald binnen 30 dagen, 65% werd binnen 14 dagen betaald. Dit is nagenoeg gelijk aan 2024.

2.14i Gewaarborgde geldleningen

De gemeente staat borg voor diverse leningen. Voor een overzicht van de gewaarborgde geldleningen, wordt verwezen naar Bijlage C. Gewaarborgde geldleningen en garanties.

2.15 Bedrijfsvoering

2.15a Inleiding

De medewerkers die werkzaam zijn in de bedrijfsvoering ondersteunen en adviseren op het gebied van mens en organisatie, ICT en informatievoorziening, financiële administratie, planning & control, marketing en communicatie, huisvesting & faciliteiten en juridische zaken.

Het college ziet het als haar taak om te werken aan de ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie zodat deze huidige en toekomstige opgaven het hoofd kan bieden. Dat is ook waarom organisatieontwikkeling als onderdeel van bedrijfsvoering wordt gezien. Een effectieve bedrijfsvoering resulteert in plezierige werkomgeving, verbeterde dienstverlening, kostenbesparingen en betere algemene werking van de gemeentelijk organisatie.

2.15b Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

Het werken aan een steeds betere bedrijfsvoering wordt gedaan vanuit de organisatiewaarden Robuust, Lenig én in Verbinding:

- *Robuust*: onze dienstverlening en bedrijfsvoering zijn betrouwbaar, voorspelbaar, professioneel en blijvend in balans bij onverwachte ontwikkelingen;
- *Lenig*: we denken en werken van buiten naar binnen, zijn adaptief, nemen initiatief, tonen lef, kunnen overlaten aan anderen en zijn innovatief;
- *In verbinding*: met elkaar, met bestuur, met inwoners, met ondernemers en met onze ketenpartners.

Wat we hiermee willen bereiken is een organisatie die in staat is om op adequate wijze te werken aan de realisatie van de doelen uit het coalitieakkoord en kan inspelen op continue en onvoorziene veranderingen.

In het vervolg van deze paragraaf zijn de belangrijkste uitkomsten en prestaties toegelicht. Ook geven we een toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording. Het tweede deel bestaat uit de personeelsmonitor 2025. Hierin zijn de personele samenstelling, verloop en aanverwante onderwerpen uitgewerkt.

2.15c De belangrijkste prestaties die de bedrijfsvoering hebben verbeterd

Organisatieontwikkeling: concernsturing

In 2025 is verder gewerkt door medewerkers en management aan organisatie- en leiderschapontwikkeling. De hoofdstructuur en aansturing van de ambtelijke organisatie hebben dit jaar hun definitieve vorm gekregen en zijn vastgelegd in het Organisiebesluit 2025. Daarnaast is verder inhoud en vorm gegeven aan de Concernsturingsfilosofie. Eind 2025 is het besturingskompas van de gemeente Leeuwarden opgesteld. Dit kompas staat symbool voor de manier waarop wij sturen: een heldere koers op basis het coalitieakkoord, wettelijke taken en maatschappelijk opgaven. Vanuit deze koers werkt de ambtelijke organisatie als één organisatie aan een robuuste, lenige gemeente in verbinding met elkaar en de omgeving. Een gemeente die koersvast is, ruimte biedt voor leren en bijsturen, en zich steeds opnieuw richt op wat er écht toe doet voor Leeuwarden, nu én in de toekomst.

Aantrekkelijk werkgeverschap

In 2025 is verder gewerkt aan aantrekkelijk werkgeverschap, met nadruk op een divers en inclusief personeelsbestand en een realistisch beeld van de medewerkerservaring. Ten aanzien van de beleidsvoornemens 2025 zijn de volgende zaken gerealiseerd:

- *Arbeidsmarktcommunicatie*: in 2025 is de 'Werken bij' website volledig herzien en toegankelijker gemaakt;

- *Exit-interviews*: er is een start gemaakt met een gestructureerde en eenduidige manier van het afnemen van exit-interviews bij medewerkers die vrijwillig hun arbeidsovereenkomst hebben opgezegd. In de loop van 2026 zal er voldoende data beschikbaar zijn om op regelmatige basis te kunnen rapporteren en lering te trekken uit de vertrekredenen;
- *Werving & selectie(beleid)*: het beleid is volledig herzien, gemoderniseerd en zal in 2026 worden geïmplementeerd;
- *Jong Leeuwarden*: de interne netwerkgroep voor jonge ambtenaren is actief ondersteund, door het instellen van regulier overleg met directie, de gemeentesecretaris en de sectormanager Mens & Organisatie;
- *Uitvoeringsprogramma en diversiteit & inclusie*: In 2025 hebben er verschillende activiteiten plaatsgevonden in het kader van het uitvoeringsprogramma diversiteit. De pilot open hiring is uitgevoerd en levert input voor verdere beleidsontwikkeling. Andere activiteiten waren vooral gericht op bewustwording. Zo was tijdens het 'Festival van de Nieuwsgierigheid' voor ambtenaren Saskia Schepers, expert in neurodiversiteit en leiderschapontwikkeling voor een inclusieve werkvloer, één van de sprekers. Saskia liet zien dat neurodiversiteit niet alleen iets is om te 'accepteren'. Maar dat het juist een kracht is. Een kracht die zorgt voor innovatie, creativiteit en een groter probleemoplossend vermogen binnen organisaties. Gelijktijdig is er een workshop voor medewerkers aangeboden die helpt om neuro-inclusiever te denken en te ondersteunen als het gaat om AD(H)D en autisme op het werk. Een andere activiteit was de onthulling van het gedicht tegen racisme en discriminatie van onze stadsdichter Marrit Jellema op 7 oktober 2025, Diversity Day. Het gedicht is afgeleid van een eerder gedicht tegen racisme en discriminatie dat Marrit op 21 maart, de Internationale dag tegen racisme en discriminatie, met alle medewerkers had gedeeld. In het gedicht roept Jellema op om onze verschillen te omarmen en elkaar met respect te behandelen. Om dit blijvend uit te dragen naar medewerkers én inwoners staat het gedicht van Marrit Jellema op de witte wenteltrap in de stadshal van het gemeentehuis.

Informatiebeveiliging

In 2025 is verdere invulling gegeven aan het BIO-normenkader (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Met name op beleidsmatig vlak is aandacht besteed aan het opstellen en actualiseren van diverse beleidsdocumenten, waaronder het cryptografiebeleid, het backup- en restorebeleid en het Suwinetbeveiligingsbeleid. Momenteel scoort gemeente Leeuwarden op alle onderdelen in de BIO een voldoende.

Daarnaast is in 2025 een TPM-verklaring (Third Party Memorandum) afgegeven voor de SSC-werkplek. Hierbij zijn de BIO-normen, welke behoren bij de SSC-werkplek, getoetst op Opzet, Bestaan maar ook de Werking. Deze TPM-verklaring wordt inmiddels door samenwerkingspartners gebruikt voor hun jaarlijkse ENSIA-verantwoording binnen het BIO-normenkader. Tevens wordt de TPM-verklaring door de accountants van deze partners benut om de mate van volwassenheid van de informatiebeveiliging van de SSC-werkplek te toetsen.

De ICT-omgeving is in 2025 door een externe partij onderzocht, waarbij zowel de vanaf het internet bereikbare systemen als de interne systemen zijn gecontroleerd op kwetsbaarheden. Ook is aandacht besteed aan het vergroten van het informatiebeveiligingsbewustzijn. Dit is onder meer gedaan door het uitvoeren van phishingcampagnes, de inzet van een mystery guest en verlenging van het contract met ARDA (E-learning).

Privacy en data-ethiek

Er is in 2025 extra inzet geweest op de afronding van DEPIA's (data en data-ethische protectie impact assessment), wat een enorme impact heeft gehad op het gevoeld eigenaarschap op het gebied van privacy. De vierjaarlijkse externe audit voor de Wet Politiegegevens (Wpg) is in juli 2025 uitgevoerd. Deze heeft bevindingen opgeleverd voor de teams van Handhaving Openbare Orde en Veiligheid, Leerplicht en Sociale Recherche. Er is inmiddels een extern bureau aangetrokken, om

deze aanbevelingen te implementeren en daarmee de resultaten van de heraudit in 2026 te doen verbeteren.

De volgende nieuwe ontwikkelingen op het gebied van privacy hebben in 2025 gespeeld:

- *De inwerkingtreding van de Wet gegevensdeling door Samenwerkingsverbanden (Wgs)*: Deze wet geeft een grondslag voor de verwerkingen binnen het Zorg en Veiligheidshuis Fryslân (ZVHF) en het Regionaal Informatie en Expertisecentrum Noord Nederland (RIEC NN). Deze wet bepaalt ook dat er een contactpunt moet zijn (welke is ondergebracht bij gemeente Leeuwarden) en coördinatietaken voor een aangewezen Functionaris Gegevensbescherming (FG) namens alle deelnemers aan het betreffende samenwerkingsverband. Hiervoor is de FG van gemeente Leeuwarden aangewezen. Het contactpunt is gemandateerd aan het ZVHF en RIEC NN en er is een kwartiermaker gestart om de eerste acties in te zetten namens de FG.
- *De inwerkingtreding van de Wet Persoonsgerichte Aanpak Radicalisering en Terroristische Activiteiten (PARTA)*: Vanuit deze wet moet de gemeente, waar de betrokkene woonachtig is, een contactpunt inrichten en de nodige informatie verstrekken.

Het aantal datalekken is gedaald; het waren er in totaal 67, tegen 96 in 2024. Daarvan zijn er 16 gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Daarentegen zijn incidenten wel groter en impactvoller, zoals de ransomware aanval bij Omrin. Hoewel gemeente Leeuwarden daar niet direct bij betrokken was, zijn de effecten wel degelijk voelbaar geweest. Een evaluatie met Omrin rondom communicatie en afhandeling wordt nog gepland.

Frauderisicobeheersing en integriteitsbeleid

In 2025 zijn de volgende acties uitgevoerd:

- *Frauderisicobeheersing*: In 2025 zijn de beheersmaatregelen van de belangrijkste processen met frauderisico's beoordeeld en is het overzicht met frauderisico's in de verschillende processen geactualiseerd. De focus lag daarbij op de processen die vanwege hun aard frauderisico's bevatten: betalingsverkeer, crediteuren, grondtransacties, belastingheffing, inkoop- en aanbestedingen, subsidieverlening, kasbeheer, salarisbetalingen, uitkeringsverstrekking, treasury en huren en pachten. De beoordeling laat zien dat de getroffen beheersmaatregelen van voldoende niveau zijn. Er zijn geen restrisico's geconstateerd die onmiddellijk om interventies vragen.
- *Integriteitsbeleid*: In 2025 lag de nadruk op de uitvoering van het nieuwe integriteitsbeleid voor de ambtelijke organisatie. Het uitvoeringsplan vormde daarbij de basis voor de activiteiten die dit jaar zijn opgepakt. De meeste acties uit het plan waren al in 2024 afgerond, waardoor in 2025 ruimte ontstond om de verdere borging en actualisatie van onderdelen van het beleid vorm te geven. Een belangrijk onderdeel hiervan was het actualiseren van het screeningsbeleid, een traject dat in 2025 door een werkgroep is afgerond. De formele vaststelling van dit geactualiseerde beleid staat gepland voor begin 2026.

Informatieplicht aan- en verkopen > € 2,5 mln

In de financiële verordening 2023 is lid 2 van artikel 7 nieuw opgenomen: de raad wordt in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarstukken jaarlijks achteraf geïnformeerd over alle aan- en verkopen van goederen, werken en diensten groter dan € 2.500.000 middels het opnemen van een lijst met in het boekjaar nieuw afgesloten verplichtingen. Onderstaand is deze lijst opgenomen.

Lijst met in 2025 afgesloten aankoopverplichtingen > € 2,5 mln		Bedragen x € 1.000
Relatiennaam	Totale contractwaarde	Omschrijving overeenkomst
KWS Infra B.V.	2.500	Herinrichting fase 1 t/m 4 Heechterp
Holland Scherm B.V.	2.940	Geluidsscherm N31 buurtschap Unia

Daarnaast is begin 2026 de opdracht voor onderhoud en aanpassing Harmonie gegund aan Friso Bouwgroep (contractwaarde € 9,7 mln).

Lijst met in 2025 afgesloten verkoopverplichtingen > € 2,5 mln		Bedragen x € 1.000
Relatiennaam	Totale contractwaarde	Omschrijving overeenkomst
BPD Ontwikkeling B.V.	2.530	Grond Unia West
Frisoplan B.V.	2.592	Grond Middelsee
Stichting GGZ Friesland	3.953	Grond Weverij Middelsee
Zwanenburg Projecten B.V.	4.000	Grond Wetterstêd Middelsee
MWPO De Fellingen B.V.	8.603	Grond De Fellingen fase 1

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording gaat enkel in op de fouten en onduidelijkheden die tot stand komen op de zuivere rechtmatigheidscriteria. Deze criteria houden in dat het college opereert binnen de gestelde budgetten door de raad (begrotingscriterium), dat gelden worden besteed en ontvangen conform de geldende wet- en regelgeving (voorwaardencriterium) en dat het college voldoende maatregelen treft om te voorkomen dat inwoners of bedrijven geen misbruik maken van de voorzieningen die de gemeente verstrekt (Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium).

In de financiële verordening 2023 is artikel 9 opgenomen: de raad wordt in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarstukken jaarlijks geïnformeerd over de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) groter dan de rapportagegrens van € 750.000 en de belangrijkste afwijkingen onder de rapportagegrens, als deze naar het oordeel van het college van bestuurlijk belang zijn. Onderstaand is een nadere toelichting opgenomen.

Begrotingscriterium

Lastenoverschrijding: acceptabel of niet

Van de totale lastenoverschrijding van € 5,6 mln is een bedrag van € 0,5 mln als niet acceptabel aangemerkt. Deze afwijking blijft onder de rapportagegrens van € 750.000 en behoeft daarom formeel geen nadere toelichting. Het college kiest er echter voor om deze afwijking toch toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering om volledige transparantie richting de raad te bieden. Een toelichting op de acceptabele overschrijdingen is opgenomen in de jaarrekening hoofdstuk 3.2.2. Begrotingsrechtmatigheid.

Programma's	Begroting	Rekening	Lasten- overschrijding	Acceptabel	Niet- acceptabel
	na wijziging	Lasten			
R2HOG02 - Bet.baar wonen in gez/veilig leefomg					
R2PGM0201 - Milieu, Volkshuis., LO en Sted.vern.	120.499	124.671	-4.172	-3.623	-549
<u>Bestaande uit:</u>					
R2TKV0570 - Openbaar groen en (openlucht) recr.	18.324	17.406	918	918	<u>0</u>
R2TKV0720 - Riolering	9.822	11.046	-1.224	-1.224	<u>0</u>
R2TKV0730 - Afval	18.577	18.964	-387	-387	<u>0</u>
R2TKV0740 - Milieubeheer	20.908	15.204	5.704	5.704	<u>0</u>
R2TKV0750 - Begraafplaatsen en crematoria	1.181	1.275	-94	-94	<u>0</u>
R2TKV0810 - Ruimte en leefomgeving	6.034	6.690	-656	-107	-549
R2TKV0820 - Grondexploitatie	35.540	44.909	-9.369	-9.369	<u>0</u>
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	10.113	9.177	936	936	<u>0</u>
R2HOG05 - Samenwerking en organisatie					
R2PGM0501 - Bestuur	7.840	9.287	-1.447	-1.447	-0
Totalen 2025	128.339	133.958	-5.619	-5.070	-549

Programma Milieu, volkshuisvesting, leefomgevingen en stedelijke vernieuwing - lastenoverschrijding € 4,1 mln waarvan € 3,6 mln acceptabel

Binnen dit programma is voor € 0,5 mln aan niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden geconstateerd. Dit betreft taakveld Ruimte en leefomgeving en betreft een overschrijding op personele lasten. Enerzijds komt dit door vervanging van langdurige zieke medewerkers (€ 0,1 mln). Daarnaast zijn minder uren doorbelast aan de rendabele activiteiten, zoals investeringen en projecten, dan vooraf geraamd. Er zijn meer uren besteed aan ondersteunende werkzaamheden, zoals inwerken nieuwe medewerkers, kostenramingen en ondersteunen teamleider. En er is meer ingezet op beleidsopgaven zoals energie en duurzaamheid. Om dit in de toekomst te voorkomen, is in 2026 de controle op een juiste en volledige urenregistratie geïntensiveerd, zodat uren en kosten correct worden toegeschreven aan projecten en beleidsopgaven. Wijzigingen in budgetten, formatie en doorbelastingen worden verwerkt in de begroting 2026 en 2027.

Baten over- en onderschrijdingen, lastenonderschrijdingen: tijdig gemeld aan de raad of niet
Het overgrote deel van deze afwijkingen wordt als tijdig gemeld beschouwd op basis van melding in de jaarstukken. In de andere gevallen is sprake van melding in de turap en is daarom als tijdig beschouwd. Voor de analyse hierop wordt verwezen naar de jaarrekening hoofdstuk 3.2.2. Begrotingsrechtmatigheid.

Voorwaarden criterium

Het voorwaarden criterium van de rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op het niet volledig naleven van voorwaarden die zijn opgenomen in wet- en regelgeving.

Europese aanbesteding

De afwijkingen op dit terrein betreffen over 2025: fouten van in totaal € 1,1 mln en een onduidelijkheid van € 0,7 mln. Over 2024 was sprake van een fout van ca € 1,5 mln.

Als gekeken wordt naar de samenstelling van de geconstateerde fout van € 1,1 mln dan bestaat dit geheel uit het doorwerken van geconstateerde rechtmatigheidsfouten bij vorige controles. De onduidelijkheid van € 0,7 mln betreft een samenwerkingsverband van gemeenten die zich mogelijk niet heeft gehouden aan de Europese aanbestedingswetgeving, door zonder voorafgaande Europese aanbesteding een contract te sluiten met een leverancier. En dat deze mogelijk fout van het samenwerkingsverband doorwerking heeft richting de samenwerkende gemeenten, waaronder gemeente Leeuwarden. Om verdere onduidelijkheid te voorkomen gaan wij als gemeente Leeuwarden deze opdracht Europees aanbesteden in 2026.

Subsidieverstrekking

Wetsus en Watercampus hebben begin 2026 subsidieaanvragen ingediend voor de jaren 2025 en 2026. Het college heeft deze aanvragen in 2026 toegekend. Op basis van onze Algemene subsidieverordening is dit in uitzonderlijke gevallen mogelijk. De middelen voor deze subsidies waren in 2025 wel begroot binnen programma Economie. De subsidies waren destijds echter niet met naam opgenomen in bijlage C van de begroting. In bijlage D van deze jaarstukken zijn deze subsidies wel opgenomen. De afwijking ten opzichte van bijlage C van de begroting is € 700.000. Dit bedrag blijft onder de rapporteringsgrens van € 750.000 en is daarom niet afzonderlijk opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Voor 2026 volgt een begrotingswijziging.

Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium

Bij misbruik en oneigenlijk gebruik gaat het om derden die misbruik maken van gemeentelijke regelingen. Binnen de primaire processen vinden, naast de controle bij het verstrekken van de bijstandsuitkering, eveneens controles plaats tijdens het gebruik van de regelingen. Wanneer we vanuit deze controles misbruik constateren, dan herstellen we dit door de bijstandsuitkering terug te vorderen. Voor 2025 hebben wij € 472.000 aan dergelijke vorderingen opgelegd. Deze omvang is hoger ten opzichte van 2024 maar lager ten opzichte van 2023 (2024: € 381.000, 2023: € 801.450).

In control statement

Ook in 2025 is verder gewerkt aan de implementatie van het In Control Statement (ICS) voor de belangrijkste gemeentelijke processen op het gebied van financiën en rechtmatigheid. Met een 'in control' verklaring leggen sectormanagers vanuit een vast stramien verantwoording af aan de directie over de mate waarin hun processen 'in control' zijn. De verklaringen richten zich primair op de mate waarin financiële (rechtmatigheids)risico's worden beheerst door de aanwezigheid van effectieve beheersmaatregelen en voldoende interne controle daarop.

In 2025 is (over boekjaar 2024) voor 18 processen een ICS afgegeven, 2 meer dan over 2024. Nieuw toegevoegd zijn de verklaringen voor de processen Aanbestedingen en Jeugd. Daarnaast is de ICS van Personeel verbeterd: deze was in 2023 'niet in control', maar is nu wel 'in control'. Alle ICS-en over 2024 bevatten een verklaring 'in control', aangevuld met een verbeterplan. Control, met ondersteuning van de auditfunctie, heeft de kwaliteit getoetst en voldoende bevonden. Hoewel er nog verdere verbetering mogelijk is op onderdelen is dit een mooie vervolgstap. De ambitie om in 2025 (over 2024) de enkelvoudige verantwoording van de sectormanagers naar de Algemeen directeur (gemeentesecretaris) om te vormen in een samengevoegde verklaring van gemeentesecretaris naar college van B&W is helaas niet gelukt, de bedoeling is dit nu voor het eerst in 2026 (over 2025) te doen.

In 2025 is daarnaast verder gewerkt aan het instrument zélf en het proces daarom heen. Dit op basis van de uitkomsten van analyse en toetsing van de ICS-en van 2024 en een bredere evaluatie over 2024. Hierbij zijn verschillende (jaarspecifieke) aandachtspunten benoemd, waaraan is gewerkt in 2025 en wat doorloopt in 2026.

Mede dankzij deze inspanningen in 2025 en daarvoor is er een basis gelegd die verder kan worden benut door ICS een rol te laten spelen in de verantwoordingsgesprekken tussen concerndirecteuren en sectormanagers, als onderdeel van de managementcyclus, die momenteel verder wordt uitgewerkt.

2.15d Personeelsmonitor Personele sterkte 2025

Overzicht personele sterkte 2025 (in fte's)

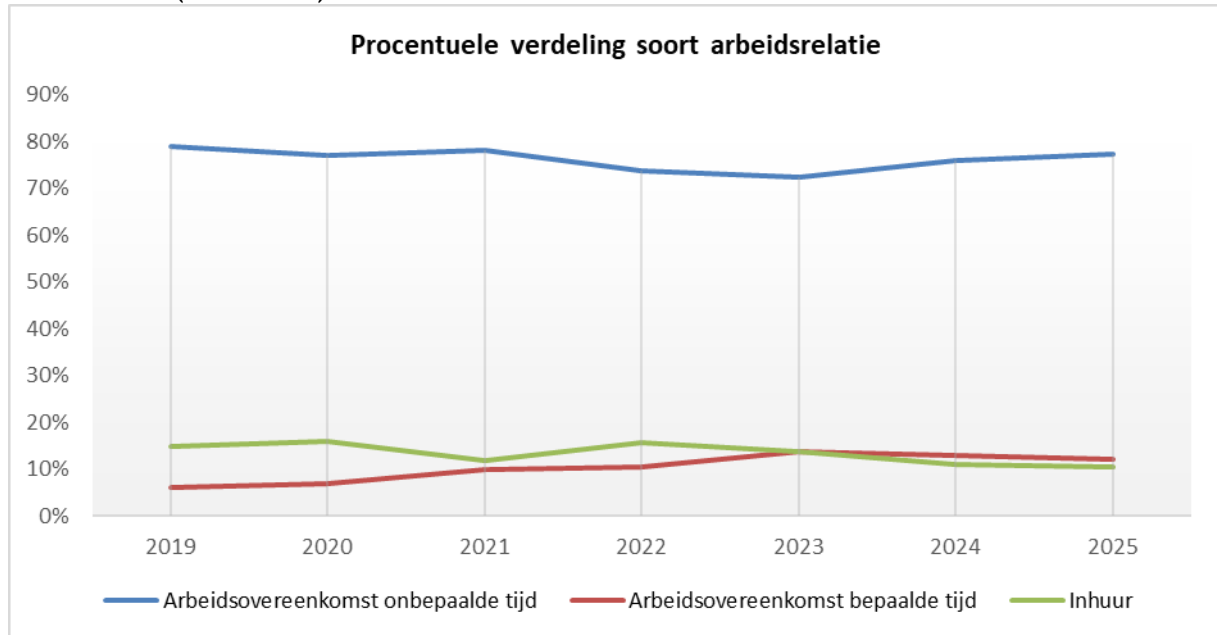
	Bezetting 31-12-2024	Bezetting 31-12-2025
Raadsleden	39,0	38,0
Burgemeester en Wethouders	7,0	7,0
Overig gemeentepersoneel		
Griffie	8,6	8,8
Directie	4,0	4,0
Concern	30,8	29,6
Sociaal domein	397,4	464,6
Fysiek domein	558,1	607,7
SW-medewerkers	47,3	46,1
Sociaal Domein Fryslân	54,1	61,0
Shared Service Centrum	328,1	344,1
Publieke dienstverlening	168,2	87,7
Veiligheidsdomein	174,7	168,8
Vereniging Friese gemeenten	3,7	3,7
Totaal	1.821	1.871

Bron: Personeelsinformatiesysteem (Profit)

De totale bezetting (structureel en tijdelijk) bedroeg 1.871 fte op peildatum 31 december 2025. Dit is een toename van 50 fte ten opzichte van 31 december 2024. De belangrijkste ontwikkelingen in 2025 worden hierna benoemd:

- Naar aanleiding van de verdere implementatie van concernsturing zijn er op diverse plekken in de organisatie leidinggevenden geworven en aangenomen. Door extra leidinggevenden te werven en aan te nemen, ontstaat er ruimte voor meer persoonlijke aandacht en begeleiding. Dit zorgt ervoor dat medewerkers zich gezien voelen en dat er structureel en doelgericht gewerkt kan worden aan duurzame inzetbaarheid.
- Binnen de organisatie heeft een verschuiving van 76fte plaats gevonden van publieke dienstverlening (Inkomen en Wmo) naar het sociale domein (sectoren Jeugd en Gezin & Werk en Participatie).
- Binnen het fysieke domein is een stijging van 50 fte te zien. Het team Energie is in het afgelopen jaar uitgebreid door een toename van beschikbare financiële middelen. De Rijksbudgetten zijn verhoogd, waardoor meerdere nieuwe medewerkers zijn aangenomen. Daarnaast heeft de buitendienst-organisatie te maken gehad met een herinrichting. Vanwege de omvang zijn Team Groenbeheer en team Nautiek en Buitenkans opgesplitst in meerdere afzonderlijke team. Er zijn vijf nieuwe teamleiders aangetrokken en twee clustermanagers. Daarnaast zijn meerdere coachend werkbegeleiders en medewerkers aangenomen.
- Binnen het Shared Service Centrum (SSC) is de sector Informatiemanagement (IM) gestegen met 12 fte. De bezetting is van 87,7 FTE per 31 december 2024 naar 99,5 FTE per 31 december 2025 gestegen door het opvangen van langdurige zieken bij de teams Data en Functioneel Beheer. Verder is er sprake van uitbreiding van capaciteit voor o.a. recordmanagement, het beheren van de applicaties Topdesk en Fortes, robotisering en het schrijven van low code.

Arbeidsrelatie (in aantallen)

Bron: Personeelsinformatiesysteem (tot en met 2021: PIMS, vanaf 2022: Profit), peildatum 31-12

Het percentage arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd steeg van 76% in 2024 naar 77,4% in 2025. Het percentage arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd (12%) is licht gedaald ten opzichte van 2024 (13%). Hierin zijn ook de jaarcontracten opgenomen, welke betrekking hebben op structurele formatie, maar bij aanvang gestart wordt met een jaarcontract. Het percentage inhuur (10,4%) is gedaald ten opzichte van 2024 (11%). Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door in te zetten op vast personeel.

Personele kosten

Bedragen x €1.000

	Begroting 2025	Rekening 2025
Kosten personeel	140.802	141.197
Inhuur personeel	15.448	16.269
Vergoedingen voor personeel	-290	-1.220
Totaal	155.959	156.245

Bron: Coda

Op het geheel is een hogere last gerealiseerd dan was begroot. De totale personele lasten bedroegen ca. € 156,2 mln. Dit is ongeveer € 0,3 mln (0,2%) meer dan was begroot. De kosten van vast personeel zijn € 0,5 mln hoger uitgevallen dan geraamd. De kosten van inhuur personeel zijn € 0,8 mln hoger dan geraamd. Daar staat een voordeel op vergoedingen voor personeel tegenover van € 0,9 mln. Op het geheel is een iets hogere last gerealiseerd dan was begroot. Dit heeft wederom te maken met ziektevervangings en het uitvoeren van additionele taken met een tijdelijk karakter en budget.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim (excl. zwangerschapsverlof) in 2025 bedroeg 6,2% (2024: 6,6%). Het verzuimpercentage is ten opzichte van 2024 gedaald net als de meldingsfrequentie.

Stages

In 2025 bedroeg het totaal aantal stageplaatsen 132, een stevige stijging ten opzichte van de 78 personen in 2024. Tevens waren er in 2025 in totaal 8 werkervaringsplekken.

Wet Banenafspraken

De Wet banenafspraken komt voort uit het Sociaal akkoord 2013, waarbij is afgesproken 125.000 extra banen te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hiervan moeten gemeenten er 4.430 realiseren. Voor Leeuwarden geldt dat er op peildatum 31-12-2025 in totaal 40 plaatsen worden ingevuld op basis van deze banenafpraak.

Er zijn door de jaren heen meer mensen geplaatst, maar een behoorlijk aantal daarvan telt inmiddels niet meer mee. Dit komt onder andere door het beëindigen van de loondispensatie na 5 jaar, het verdienen van 100% loonwaarde door kandidaten of uitdiensttreding. Door deze oorzaken en zeker ook door het instromen van medewerkers en de hogere verdien capaciteit blijft dit een uitdaging, ondanks de inspanningen die zijn en worden verricht. In totaliteit draagt de gemeente Leeuwarden dus ruimschoots bij aan de doelstelling.

Verder is in 2025 de aanpak geëvalueerd en aangescherpt. Het draagvlak binnen de organisatie is vergroot. En het beleid is geactualiseerd. Implementatie loopt door in de eerste helft van 2026.

Meldingen vermoeden misstanden en klachten ongewenste omgangsvormen

In het afgelopen jaar zijn er vier meldingen van een vermoeden van een misstand onderzocht (2024: 3). Eén melding was niet ontvankelijk en bij drie meldingen was er geen sprake van een integriteitsschending. Daarnaast hebben 37 medewerkers gebruik gemaakt van de inzet van de interne en externe vertrouwenspersonen (2024: 45). Deze gevraagde inzet had met name betrekking op sociale integriteit: (seksuele) intimidatie, onheuse bejegeningen en pesten.

Klachten

De klachtenbemiddelaar heeft in 2025 610 klachten ontvangen, in 2024 waren dat 441. Bijna 94% van de klachten zijn informeel opgelost. In de formele behandeling zijn er 2 klachten gegrond verklaard. 22 klachten zijn buiten behandeling gesteld. Dit zijn bijvoorbeeld klachten waarbij er geen contact kan worden gelegd met de indiener van de klacht of klachten die niet bij de gemeente maar bij een andere organisatie thuishoren.

Agressie

De agressie richting medewerkers van de gemeente is de laatste jaren zowel in aantal als in heftigheid toegenomen. Dit geldt ook voor 2025. De gemeente beantwoordt agressie in intimidatie met waarschuwingen, maar ook met telefoon-, email - en whatsappverboden. In 2025 kregen 9 personen een pandverbod (geen toegang tot gemeentelijke gebouwen); 1 telefoonverbod en 1 emailverbod. Tegen 12 personen is aangifte gedaan. Het agressie interventieteam heeft ook in 2025 stand-by moeten staan. Ook is vaker hulp gevraagd aan handhaving en/of politie. De gemeente blijft zich inzetten om de agressie te verminderen.

Klachten bij de Nationale Ombudsman.

Bij de Nationale Ombudsman zijn in 2025 in totaal 54 klachten (2024: 51) over de gemeente Leeuwarden binnengekomen. 50 klachten zijn afgehandeld. 3 klachten zijn opgelost door interventie. 1 klacht is onderzocht per brief. 43 klachten waren vooral klachten van inwoners die niet eerst bij de gemeente zijn ingediend of met een eenvoudige reactie konden worden afgehandeld.

WNT verantwoording

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) verplicht gemeenten sinds 2013 verantwoording af te leggen over het totaal aan betalingen aan een werknemer in enig jaar dat uitgaat boven het toetsloon. In 2025 bedroeg de algemene norm € 246.000 incl. belaste onkostenvergoedingen en pensioenbijdrage. Voor de gemeente Leeuwarden zijn de gemeentesecretaris en de griffier gekwalificeerd als topfunctionarissen. In 2025 is de griffier gewijzigd. Nienke de Waard heeft Frans van der Heide opgevolgd. Frans van der Heide is op 1 november 2025 met pensioen gegaan.

- Voor de gemeentesecretaris (de heer E. de Jong) komt het bedrag op € 199.415 (Max. WNT-norm € 246.000).
- Voor Frans van der Heide als griffier komt het bedrag op € 149.572 (Max. WNT-norm € 204.888).
- Voor Nienke de Waard als griffier komt het bedrag op € 38.861 (Max. WNT-norm € 63.353).

Zie overzichten in hoofdstuk 3.2.3 Informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

2.16 Openbaarheidsparagraaf

In overeenstemming met artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo) besteden we in deze paragraaf aandacht aan de uitvoering van de Woo.

2.16a Inleiding

Transparantie is essentieel voor het vertrouwen van bewoners in de gemeente. Inzage geven in gemeentelijke informatie draagt daaraan bij. De Woo stimuleert actieve en passieve openbaarmaking van documenten en data. Voor de openbaarmaking is het noodzakelijk dat de informatiehuishouding op orde is en dat duurzame toegankelijkheid van digitale documenten is geborgd. Deze bestuursperiode werkte de gemeente aan de implementatie van de Woo. De VNG heeft de handreiking ‘Meerjarenplan duurzame toegankelijkheid van digitale documenten’ voor gemeenten geschreven en helpt gemeenten bij het voldoen aan de verplichtingen van de Woo.

2.16b Wat willen we bereiken?

Sinds 1 mei 2022 is de Woo van kracht. De wet beoogt de openheid en transparantie van het gemeentebestuur te bevorderen en moet ervoor zorgen dat gemeentelijke informatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo verplicht de gemeente zo veel mogelijk informatie in een vroegtijdig stadium actief openbaar te maken en te publiceren. In 2030 moeten we voldoen aan alle in de Woo gestelde eisen.

2.16c Stand van zaken

- **Passieve openbaarmaking**

Bewoners, pers en andere geïnteresseerden kunnen een Woo-verzoek doen om informatie openbaar te maken. In 2025 zijn er 88 formele Woo-aanvragen ingekomen. In 2024 waren dat er 96, in 2023 waren dat er 69 en in 2022 waren dat er 40.

Van de 88 inkomen Woo-verzoeken zijn er 36 verzoeken afgebroken of buiten behandeling gesteld. Dit komt omdat er door de verzoeker niet is gereageerd op precisering of omdat het verzoek is afgedaan als zijnde een informeel informatieverzoek. Verder zijn er 3 verzoeken buiten behandeling gesteld omdat er sprake was van misbruik van recht. Deze verzoeken waren afkomstig van 3 verschillende personen. Van de overige verzoeken zijn er 38 toegekend en 7 afgewezen. De 5 overgebleven verzoeken zijn nog in behandeling. Afspraken daarvan zal plaatsvinden in 2026. Van de 7 verzoeken die zijn afgewezen, zijn er 3 verzoeken afgewezen omdat de informatie niet bij de gemeente Leeuwarden berust. Er zijn 3 verzoeken afgewezen omdat de gevraagde informatie reeds openbaar was. Het overige verzoek is afgewezen omdat de gevraagde informatie verkregen dient te worden via de AVG en niet via de Woo.

Tegen 11 besluiten is bezwaar ingesteld. De reden voor het instellen van bezwaar is veelal dat de bezwaarmaker meent dat het Woo-besluit niet volledig is. Er wordt dus niet enkel bezwaar ingesteld tegen afwijzende besluiten. Van de 11 ingediende bezwaren zijn er nog 5 in behandeling. Van de overige 6 bezwaren zijn er 3 ongegrond, 2 deels gegrond/deels ongegrond verklaard en is er 1 ingetrokken.

De complexiteit en/of omvang van verzoeken is vaak een reden tot verdaging en een langere afhandelingstijd. Verzoeken worden over het algemeen binnen de termijn afgehandeld. Er is geen exact percentage beschikbaar waaruit blijkt hoeveel van de verzoeken tijdig zijn afgesloten. Dit heeft te maken met het moment dat wordt vastgelegd als datum van afdoening. Het registratiesysteem ziet een datum als “buiten termijn”, maar die afhandeldatum kan niet worden aangepast op lopende afspraken met de verzoeker als een verzoek meer tijd in beslag neemt. Wel kan met zekerheid worden gezegd dat geen van de verzoeken in 2025 de datum van een ingebrekestelling hebben overschreden. Er zijn in 2025 namelijk geen dwangsommen verbeurd. Soms wordt het webformulier op de website van de gemeente Leeuwarden gebruikt voor ‘gewone’

informatieverzoeken, niet zijnde Woo-verzoeken. Deze verzoeken worden doorgezet naar de juiste vakafdeling en daar afgehandeld.

- **Actieve openbaarmaking**

De Wet open overheid (Woo) is in 2022 gedeeltelijk in werking getreden. Uit de Woo volgt een actieve openbaarmakingsplicht voor zeventien informatiecategorieën, waarvan vijftien voor gemeenten. Deze verplichting wordt de komende jaren stapsgewijs en per categorie ingevoerd. De openbaarmaking van wetten en algemeen verbindende voorschriften, overige besluiten van algemene strekking en gegevens over de organisatie, werkwijze en bereikbaarheid is per 1 november 2024 verplicht. De gemeente Leeuwarden voldoet aan de huidige eisen.

Het is nog niet bekend wanneer de verplichting voor wat betreft de andere categorieën ingaat. Dit heeft te maken met vertraging rondom de oplevering van de Generieke Woo Voorziening (GWV), de landelijke centrale vindplaats van documenten die actief openbaar gemaakt moeten worden. Het ministerie van BZK verwacht eind februari 2026 meer duidelijkheid te kunnen geven met behulp van een aangepaste planning. Daarop vooruitlopend maakt Leeuwarden al wel zoveel mogelijk van de verplichte informatiecategorieën actief openbaar. Zo zijn de lokale regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, overige bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Woo-verzoeken en -besluiten reeds actief openbaar. Sinds 2025 maken we ook klachten actief openbaar.

- **Technische realisatie**

Met het oog op het geautomatiseerd actief openbaar kunnen maken van een aantal verplichte informatiecategorieën, is in 2024 het project voor de inrichting van de benodigde informatievoorziening en systemen vervolgd.

Het Rijk heeft de ontwikkeling van het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) stopgezet, vervolgens is er begonnen met de ontwikkeling van de Woo-index. De Woo-index is hernoemd naar de GWV. De GWV is een centrale verwijzingsplek voor alle overheidsinformatie die openbaar is gemaakt op grond van de Woo. Dit komt in de plaats van het te complexe PLOOI (wat een integraal publicatieplatform had moeten worden). De GWV is nog in ontwikkeling. De ontwikkelingen op het gebied van de Woo-index en de bijkomende eisen zullen in de gaten gehouden worden in 2026.

Dit heeft geen nadelig effect gehad op de informatievoorziening aan onze inwoners, omdat in de plaats daarvan is gekozen voor een tijdelijke handmatige publicatie-oplossing op de website van de gemeente Leeuwarden. De komende twee jaar willen we werken naar een publicatieplatform buiten de website die voldoet aan de toekomstige technische vereisten om aan te sluiten op de GWV.

- **Informatiehuishouding op orde**

De Woo herhaalt het voorschrift uit de Archiefwet dat informatie in goede, geordende en toegankelijke staat gehouden en bewaard moeten worden. Het op orde brengen van de informatiehuishouding houdt in dat gearchiveerde informatie vindbaar is en ontsloten kan worden, niet alleen na overbrenging aan de archiefbewaarplaats, maar juist in de fase daarvoor. Dat betekent dat de gemeente ervoor moet zorgen dat het beheer van haar informatie voldoet aan de toetsbare eisen. De Woo geeft bestuursorganen tot 2030 om de informatiehuishouding op orde te brengen.

Met de Agenda Informatiebeheer brengt de gemeente Leeuwarden de informatiehuishouding op orde conform de Woo, het Archiefbesluit 1995 en het Besluit informatiebeheer Leeuwarden 2018. Dit, onder aansturing van een Strategisch informatieoverleg (SIO).

In 2025 is verder gewerkt aan de implementatie van de Digitale Bewaarstrategie, een strategie voor duurzaam digitaal bewaren van informatie, door te werken aan:

- Het opzetten van de bewustwordingscampagne en het aanschaffen van software voor een online leeromgeving.
- Werksessies met andere organisaties om van elkaar te leren en samen verder te ontwikkelen waar dit mogelijk is.
- Een marktverkenning voor een e-depot. We staan klaar voor de start van een aanbesteding. Voor digitale informatie die permanent of langdurig te bewaren is heeft er een marktverkenning e-depot plaatsgevonden.
- Beheerregimes. Er zijn maatregelen voor het duurzaam beheren van digitale informatie op basis van risicobenadering opgesteld.

2.16d Wat heeft het gekost?

Ter ondersteuning van gemeenten bij de implementatie en uitvoering van de Woo, heeft het Rijk financiële middelen beschikbaar gesteld. Het budget is voor het overgrote deel ingezet ten behoeve van de Woo-contactpersoon (sector Juridische en Veiligheidszaken), ondersteuning en advisering bij de publicatie van stukken en technische ondersteuning van het automatisch anonimiseren van documenten (eData). De middelen die dit jaar ongemoeid zijn gebleven, komen ten gunste van het rekeningresultaat.

Resultaat Wet Open Overheid	Begroting	Bedragen x € 1.000	
		Rekening	Saldo
Personeelslasten	101	59	42
Technische ondersteuning eData	30	31	-1
Ondersteuning en advisering bij publicatie stukken	39	17	22
Totaal 2025	170	107	63

2.17 Verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden

Deze paragraaf biedt inzicht in alle partijen waarmee de gemeente Leeuwarden zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft: de zogenoemde verbonden partijen. Deze verbondenheid brengt risico's en verantwoordelijkheden met zich mee, waarvoor de gemeente beleid heeft ontwikkeld dat is vastgelegd in de Kadernota Verbonden Partijen. Instellingen waarmee uitsluitend een subsidierelatie bestaat, vallen buiten deze definitie. Ter informatie wordt in deze paragraaf ook een overzicht opgenomen van centrumregelingen. Hoewel deze formeel geen verbonden partijen zijn, geven ze wel invulling aan gemeentelijke samenwerking.

2.17a Bijzonderheden met betrekking tot de verbonden partijen met een hoog risicoprofiel

Er wordt onderscheid gemaakt tussen verbonden partijen op basis van het risicoprofiel. Voor de inventarisatie en beoordeling van risico's van verbonden partijen wordt aangesloten bij de methodiek die voor het gemeentelijke risicomangement is ingevoerd. Voor risicomangement is een specifieke kadernota vastgesteld. Risicomangement in het kader van verbonden partijen wordt daarbij gedefinieerd als: *een risico-inventarisatie en -waardering gecombineerd met een overzicht van bijbehorende beheersmaatregelen per verbonden partij (vanaf nu te noemen risicomangement).*
Zie hiervoor ook de Kadernota verbonden partijen (2017).

In de basis wordt bij verbonden partijen uitgegaan van een laag risicoprofiel, tenzij sprake is van specifieke bijzonderheden. Indien er dergelijke bijzonderheden zijn, kan dit aanleiding zijn om het risicoprofiel te verhogen naar middel of hoog. Bij een risicoprofiel 'hoog' wordt, conform de kadernota, altijd expliciet toegelicht waarom sprake is van een verhoogd risicoprofiel en welke beheersmaatregelen zijn getroffen. Dit wordt opgenomen voorafgaand aan de lijst van verbonden partijen.

Hieronder wordt aandacht besteed aan verbonden partijen met een hoog risicoprofiel. Daarbij wordt ingegaan op actuele ontwikkelingen, financiële risico's en bestuurlijke aandachtspunten.

Bijzonderheden Caparis NV

De continuïteit en het financieel rendement van sociaal ontwikkelbedrijf Caparis NV staan al meerdere jaren onder druk. Caparis NV bevindt zich momenteel in een versneld krimpscenario. De uitstroom van Wsw-medewerkers is groter dan eerder voorzien, terwijl de instroom van nieuwe doelgroepen vanuit de aandeelhoudende gemeenten achterblijft.

In 2025 zijn de gemeenten gestart met het ontwikkelen van een gezamenlijke nieuwe visie op de sociale infrastructuur en op hun toekomstige opdracht aan Caparis NV. Als gezamenlijk bedrijf van vier gemeenten, die opdrachtgever, aandeelhouder en werkgever zijn, staat één gezamenlijk belang centraal: het bieden van goede en passende werkgelegenheid voor de mensen die Caparis NV ondersteunt.

De versnelde krimp leidt tot toenemende druk op de liquiditeitspositie van Caparis NV. Dit is aanleiding om een risico in de paragraaf Weerstandsvermogen op te nemen.

Bijzonderheden FUMO

Met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zijn taken verschoven van de gemeente naar de FUMO. Dit heeft geleid tot hogere uitvoeringskosten en een verhoging van onze gemeentelijke bijdrage. In 2025 heeft de FUMO door een hoog ziekteverzuim en de benodigde inwerkuren voor nieuw personeel minder productieve uren gerealiseerd dan begroot. Dit kan voor de gemeente in de nacalculatie een financieel voordeel opleveren. Tegelijkertijd kan de lagere productie bij de FUMO leiden tot een negatief financieel resultaat. De uiteindelijke financiële gevolgen worden zichtbaar bij de definitieve jaarrekening 2025 van de FUMO. Door de lagere inzet zijn minder controles uitgevoerd en is het beoogde aantal controles niet gehaald. In 2026 blijft de gemeente met de FUMO en de andere deelnemers in overleg over het ziekteverzuim en de lagere productieve uren.

2.17b Visie en beleid verbonden partijen

De visie van de gemeente op de (beheersing van) verbonden partijen en de beleidsvoornemens daaromtrent in algemene zin, staan in de Kadernota verbonden partijen (Op 13 november 2017 geamendeerd door de raad vastgesteld). In 2025 is gestart met de evaluatie van de huidige Kadernota verbonden partijen. Dit traject wordt in 2026 voortgezet en heeft als doel te komen tot een geactualiseerde kadernota die beter aansluit bij de actuele opgaven en samenwerkingsverbanden van de gemeente Leeuwarden.

2.17c Lijst van de verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

De Marrekrite
Hûs en Hiem
Veiligheidsregio Fryslân
Sociale Werkvoorziening Fryslân
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

Stichtingen en verenigingen

Stichting Kredietbank Nederland (KBNL)

Vennootschappen en coöperaties

CV Blitsaerd
Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân (OVEF)
DataFryslân
Parkeergarages Leeuwarden CV
Afvalsturing Friesland NV (handelsnaam Omrin)
NV Fryslân Miljeu (handelsnaam Omrin)
BV Sport
Caparis NV
NV Bank Nederlandse Gemeenten
Diverse rechtspersonen voortvloeiend uit de verkoop van Essent
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
Blitsaerd Beheer BV

Gemeenschappelijke regelingen		Verkeer, vervoer en waterstaat				
De Marrekrite						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag)</i> <i>*zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	Recreatieschap Marrekrite verzorgt de recreatieve basisinfrastructuur in Friesland op het gebied van water- en landrecreatie.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	De gemeente Leeuwarden heeft tot doel de voorzieningen op het gebied van watersport en het onderhoud van fietsknooppunten op een goed niveau te houden. Hieronder valt ook het verwijderen van afval op de recreatieplaatsen. Een beleidsvoornemen dat vele andere gemeenten en ook de provincie hebben. Om dit beleid uniform gestalte te geven nemen deze partijen deel in de gemeenschappelijke regeling Marrekrite die uitvoerend is voor de beleidsvoornemens.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	171				
	2026	192				
	2027	201				
	2028	206				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Vertegenwoordiging in het algemeen bestuur door de wethouder (stemverhouding: 1/14).					
<i>Financieel belang</i>	Bijdrage in de kosten van de GR o.b.v. aantal inwoners.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	Marrekrite heeft als Gemeenschappelijke Regeling een bestuur. In het Algemeen Bestuur (AB) zitten de Provincie Fryslân en de 13 deelnemende gemeenten (via de gedeputeerde en wethouders). Het AB heeft een aantal bevoegdheden gedelegeerd aan een Dagelijks Bestuur (DB). Alle bestuursleden (gedeputeerde en wethouders) hebben binnen hun organisaties het domein 'recreatie en toerisme' in portefeuille. Het DB heeft 6 leden en vergadert 4 maal per jaar. De voorzitter van het AB zit ook het DB voor en is als gedeputeerde lid van het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Fryslân. Het AB vergadert 2 keer per jaar. De vergaderingen van het AB zijn openbaar, die van het DB niet.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	4.328	4.894	4.256	6.861	128
	2025	4.256	6.861	3.647	7.517	-37
	2026	3.709	7.850	3.683	9.383	24
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025	Vastgestelde begroting				
	2026	Vastgestelde begroting				
	<i>Bestuur</i>	Directeur	L. Touwen			
Voorzitter		F. Douwstra				

Gemeenschappelijke regelingen		Milieu, volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
Hûs en Hiem						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag)</i> <i>*zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	Hûs en Hiem heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de Provincie Fryslân.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	De gemeente heeft tot doel kritisch te zijn op bouwvoornemens die effect hebben op het aanzien van de stad. Om die reden neemt de gemeente deel in een onafhankelijk toetsing- en beoordelingsorgaan dat bouwvoornemens toetst op architectonische waarde en inpassing in de omgeving. Sinds kort is de ‘kan bepaling’ van toepassing waarmee de Rijksoverheid beoogt dat gemeenten zelfstandig (dus niet via een extern orgaan) mogen toetsen. Hiervan zijn beschermde stads- en dorpsgezichten uitgezonderd. De gemeente heeft zich vooralsnog niet uitgesproken of deze bepaling actief zal worden toegepast.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	0				
	2026	0				
	2027	0				
	2028	0				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Vertegenwoordiging in zowel het dagelijks als algemeen bestuur. Elke gemeente in Friesland heeft 1 stem (stemverhouding: 1/17)					
<i>Financieel belang</i>	Elke deelnemende gemeente draagt bij in de kosten van Hûs en Hiem naar rato van de dienstverlening op basis van tarieven die door het Algemeen Bestuur worden vastgesteld en meegedeeld aan de gemeenten.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	Dit is vastgelegd in de Gemeenschappelijke regeling Hûs en Hiem.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	257	453	383	425	126
	2025	383	425	383	403	0
	2026	383	403	383	383	0
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025	Vastgestelde begroting				
	2026	Vastgestelde begroting				
	<i>Bestuur</i>	Directeur	M. Visser			
Voorzitter		H. de Haan				
<i>Overige informatie</i>						

Gemeenschappelijke regelingen		Veiligheid				
Veiligheidsregio Fryslân						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag) *zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	De Veiligheidsregio Fryslân - bestaande uit de GGD, Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) en de Brandweer Fryslân - is een gemeenschappelijke regeling van alle Friese gemeenten en verzorgt de wettelijke taken op het gebied van veiligheid en gezondheid voor alle inwoners van Fryslân.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	Uitvoering van wettelijke taken, zoals bepaald in de Wet Publieke gezondheid (WGP) en de wet Veiligheidsregio.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	18.137				
	2026	18.598				
	2027	19.508				
	2028	20.257				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Elke gemeente in Friesland heeft 1 stem (stemverhouding: 1/18) in het Algemeen Bestuur. De burgemeester van de gemeente Leeuwarden is voorzitter van het Algemeen Bestuur, voorzitter van het Dagelijks Bestuur van de regeling en voorzitter van de bestuurscommissie Veiligheid.					
<i>Financieel belang</i>	Bijdrage in de kosten van de GR o.b.v. aantal inwoners.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	Dit is vastgelegd in de Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	8.868	82.448	10.662	87.343	3643
	2025	10.662	87.343	6.493	102.023	0
	2026	4.701	101.238	3.305	113.059	0
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025	Vastgestelde begroting				
	2026	Vastgestelde begroting				
	<i>Bestuur</i>	Directeur	J. Gebben			
Voorzitter		S. Buma				
<i>Overige informatie</i>						

Gemeenschappelijke regelingen		Bestaanszekerheid				
Sociale Werkvoorziening Fryslân						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag) *zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	De gemeenschappelijke regeling heeft tot doel de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en daaruit voortvloeiende voorschriften uit te voeren voor de acht aangesloten gemeenten. De uitvoering van de Wsw heeft het bestuur van de gemeenschappelijke regeling opgedragen aan Caparis NV.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	Effectieve uitvoering van de WSW als onderdeel van de Participatiewet.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	10.000				
	2026	10.000				
	2027	10.000				
	2028	10.000				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Vertegenwoordiging in het bestuur (stemverhouding: 1/8).					
<i>Financieel belang</i>	Bijdrage in de kosten van de GR op basis van stemverhouding					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	Leden van de GR zijn wethouders met participatie in hun portefeuille. Er wordt vergaderd conform een schema en richtlijnen van de provincie in kader van WGR. De bedrijfsvoeringsregeling is hierin leidend. Gemeenten leggen eventueel te nemen besluiten voor aan hun college en raad.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024		4.210		2.088	0
	2025		2.088		6.023	0
	2026		6.023		3.625	0
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025	Concept jaarrekening				
	2026	Vastgestelde begroting				
	<i>Bestuur</i>	Directeur	Via mandaat belegd bij Caparis NV			
Voorzitter		A.W. Reitsma				
<i>Overige informatie</i>						

Gemeenschappelijke regelingen		Milieu, volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag)</i> <i>*zie toelichting</i>	Hoog					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	Het betreft een Regionale Uitvoeringsdienst (RUD). Verantwoordelijk voor de uitvoering van de wettelijke basistaken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) die voortvloeien uit de Omgevingswet.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	Het effectief uitvoeren van vergunnings- en handhavingstaken door expertise in de Provincie Fryslân te bundelen binnen een uitvoeringsorgaan. Het taakgebied is primair de complexere en risicovolle bedrijven (basistakenpakket), waarbij ook een bovenlokale handhavingsaanpak nodig is. Secundair kan de FUMO aanvullende taken (niet-basistaken) op verzoek van de deelnemers uitvoeren. Alle gemeenten, de Provincie en het Wetterskip in Friesland nemen deel in de FUMO. De gemeente Leeuwarden streeft correcte handhaving en vergunningverlening na, de FUMO voert uit.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	1.554				
	2026	1.611				
	2027	1.611				
	2028	1.611				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Vertegenwoordiging in het algemeen bestuur.					
<i>Financieel belang</i>	Verrekening resultaat naar rato van de begrote afname (ligt rond de 6,5%)					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	Dit is vastgelegd in de Gemeenschappelijke regeling FUMO.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	1.278	5.327	840	4.784	-362
	2025	840	4.784	800	4.755	0
	2026	800	4.755	800	4.755	0
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025	Vastgestelde begroting				
	2026	Vastgestelde begroting				
	<i>Bestuur</i>	Directeur	J.W. Strebus			
Voorzitter		I. Groeneveld				
<i>Overige informatie</i>						

Stichtingen en verenigingen		Bestaanszekerheid				
Stichting Kredietbank Nederland (KBNL)						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag)</i> <i>*zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	De stichting Kredietbank Nederland is een sociale kredietbank die onder andere mensen met financiële problemen helpt. De belangrijkste diensten die de bank in dit verband aanbiedt zijn onder andere: sociale kredietverlening, schuldhulpverlening, inkomensbeheer, preventie en beschermingsbewind. Een ander openbaar belang dat gediend wordt is de uitoefening van het toezicht op de bank door de gemeente op basis van Wet op het Financieel Toezicht.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	De KBNL voert in het kader van het gemeentelijk minimabeleid de schuldhulpverlening uit op basis van de gemeentelijke visie. Ook de sociale kredietverlening aan inwoners van de gemeente Leeuwarden wordt door de KBNL uitgevoerd.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	0				
	2026	0				
	2027	0				
	2028	0				
<i>Bestuurlijk belang</i>	De meerderheid (drie leden) van de Raad van Toezicht wordt benoemd op voordracht van de gemeente Leeuwarden. Verder dient de gemeente de begroting en de jaarrekening goed te keuren.					
<i>Financieel belang</i>	De gemeente financiert KBNL met een langlopende lening van € 1,352 mln. Dit bedrag heeft de bank weer uitgeleend aan de inwoners van de gemeente Leeuwarden.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	De meerderheid (drie leden) van de Raad van Toezicht wordt benoemd op voordracht van het college van B&W van de gemeente Leeuwarden.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	3.209	47.554	2.499	48.206	-710
	2025	2.499	48.206	2.565	46.390	48
	2026	2.565	46.390	3.700	43.800	879
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025	Vastgestelde begroting				
	2026	Vastgestelde begroting				
	<i>Bestuur</i>	Directeur	A.O. de Visser			
Voorzitter		S. Feitsma				
<i>Overige informatie</i>						

Vennootschappen en coöperaties		Milieu, volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
CV Blitsaerd						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag) *zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	Woningbouw in het hogere segment.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	Voor een evenwichtige woningvoorraad heeft de gemeenteraad in 2003 (en 2005) besloten tot het aangaan van een PPS waarmee marktpartijen het hogere segment bedienen. Hierbij zijn kaders vastgesteld voor 400 woningen (later verhoogd naar 441). De gemeente is alleen commanditaire vennoot in de CV.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	0				
	2026	0				
	2027	0				
	2028	0				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Commanditair of stille vennoot (49%).					
<i>Financieel belang</i>	CV Commanditair kapitaal € 2.262.094.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	N.v.t.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	-154	1.469	45	808	199
	2025	45	808			
	2026					
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025					
	2026					
	<i>Bestuur</i>	Directeur	H. Wind			
Voorzitter		-				
<i>Overige informatie</i>						

Vennootschappen en coöperaties		Milieu, volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
Warmtebedrijf Heechterp BV						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag)</i> <i>*zie toelichting</i>	Middel					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	<p>In voorbereiding op de invoering van de nieuwe Wet collectieve warmte (Wcw) en het vereiste publieke meerderheidsbelang, hebben de gemeente Leeuwarden, woningcorporatie Elkien en Bouwgroep Dijkstra Draisma (BGDD) gezamenlijk plannen gemaakt voor een collectief warmtenet in de wijk Heechterp. Dit warmtenet zal op duurzame wijze warmte leveren aan zowel nieuwbouwwoningen als bestaande woningen in de wijk.</p> <p>Op 26 juni 2025 heeft de gemeente samen met BGDD warmtebedrijf Heechterp BV opgericht met als doel een betaalbaar en duurzaam, collectief warmtenet aan te leggen in de wijk Heechterp. Hiermee wordt bijgedragen aan de gemeentelijke doelstelling om wijken aardgasvrij te maken.</p>					
<i>Gemeentelijk belang</i>	De deelname aan het Warmtebedrijf Heechterp BV stelt de gemeente in staat om regie te voeren op de lokale warmtetransitie. Het project draagt bij aan betaalbare en duurzame warmtevoorziening voor inwoners en sluit aan bij het gemeentelijke beleid.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	0				
	2026	0				
	2027	0				
	2028	0				
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Leeuwarden is voor 50% aandeelhouder van Warmtebedrijf Heechterp BV, een publiek-private samenwerking met BGDD. Via dit aandeelhouderschap heeft de gemeente directe bestuurlijke invloed, via vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).					
<i>Financieel belang</i>	De gemeente heeft een financieel belang in de vorm van aandelenkapitaal en een verstrekte lening aan het warmtebedrijf.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	De vertegenwoordiging van de gemeente in de AVA wordt vastgesteld door het college van B&W. Beide aandeelhouders (gemeente en BGDD) hebben gelijk stemrecht.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024					
	2025			385	2.152	0
	2026					
	Status financiële cijfers					
	2024					
	2025	Concept jaarrekening				
	2026					
	<i>Bestuur</i>	Directeur	B. Dijkstra			
Voorzitter		-				

Vennootschappen en coöperaties		Milieu, volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
Coöperatie Openbare Verlichting en Energie Fryslân (OVEF)						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag)</i> <i>*zie toelichting</i>	Middel					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	OVEF is opgericht ten behoeve van het als Friese overheden gezamenlijk kunnen beheren van de openbare verlichting in Friesland. Daarnaast beheert OVEF de openbare laadpalen in Friesland. Sinds 2024 is OVEF energieleverancier voor haar eigen leden en afnemers.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	Beheer en onderhoud openbare verlichting, energiediensten en laadinfradiensten.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	80				
	2026	97				
	2027					
	2028					
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Leeuwarden is lid van de coöperatie en heeft bestuurlijke invloed (stemrecht) via vertegenwoordiging in de Algemene ledenvergadering (ALV).					
<i>Financieel belang</i>	De gemeente levert een jaarlijkse financiële bijdrage aan OVEF.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	De vertegenwoordiging van de gemeente in de ALV wordt vastgesteld door het college van B&W. In de ALV hebben leden stemrecht. De gemeente heeft 5 van 107 stemmen. De jaarrekening en begroting worden vastgesteld door de ALV. De Raad van commissarissen worden benoemd door de ALV.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	129	2.575	705	6.993	576
	2025					
	2026					
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025					
	2026					
	<i>Bestuur</i>	Directeur	J. Haakma			
Voorzitter		I. Sjerps				
<i>Overige informatie</i>						

Vennootschappen en coöperaties		Ondersteuning				
DataFryslân						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag) *zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	Het doel van DataFryslân is om als overkoepelende data-autoriteit bij te dragen aan beter beleid en effectievere dienstverlening door Friese maatschappelijke organisaties voor de inwoners van Fryslân.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	DataFryslân is voor de gemeente als onafhankelijke Friese data-autoriteit het platform waar regionale partijen samen investeren in en experimenteren met data en kennis delen. De gemeente kan zo betere beleidsbeslissingen nemen, gebaseerd op objectieve (micro)data.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	150				
	2026	155				
	2027					
	2028					
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Leeuwarden is lid van de coöperatie en heeft bestuurlijke invloed (stemrecht) via vertegenwoordiging in de Algemene ledenvergadering (ALV). De gemeentesecretaris van Leeuwarden is bestuursvoorzitter en tevens voorzitter van de Algemene Ledenvergadering (ALV).					
<i>Financieel belang</i>	De gemeente draagt financieel bij aan de coöperatie via een jaarlijkse ledenbijdrage.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	De vertegenwoordiging van de gemeente in de ALV en het bestuur van DataFryslân wordt door het college van B&W vastgesteld. Besluitvorming binnen de coöperatie vindt plaats in de ALV, waarin alle leden stemrecht hebben. De jaarrekening en begroting worden vastgesteld door de ALV.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	427	577	422	408	-5
	2025	422	408			
	2026					
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025					
	2026					
	<i>Bestuur</i>	Directeur	R. Simons			
Voorzitter		E. de Jong				
<i>Overige informatie</i>						

Vennootschappen en coöperaties		Verkeer, vervoer en waterstaat				
Parkeergarages Leeuwarden CV						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag) *zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	De vennootschap heeft als doel het beheren en exploiteren van parkeergarages in de gemeente Leeuwarden en in het bijzonder 1. de parkeergarage De Klanderij 2. de parkeergarage Oldehove 3. de parkeergarage Hoeksterend (Bastion) 4. de parkeergarage Wilhelminaplein (Zaailand) 5. de parkeergarage Oosterstraat 6. de parkeergarage Revius					
<i>Gemeentelijk belang</i>	Voorzien in een adequate hoeveelheid toegankelijke overdekte parkeervoorzieningen, primair voor de bezoekers aan de binnenstad. Hierbij wordt gestreefd naar een evenwicht tussen parkeergarages aan de rand van de binnenstad en het hart van de binnenstad. Tevens voorzien de parkeergarages in reductie van ongeoorloofd parkeren in de openbare ruimte.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	0				
	2026	0				
	2027	0				
	2028	0				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Zeggenschap bedraagt 50%.					
<i>Financieel belang</i>	Het resultaat wordt geboekt ten gunste van de gemeentelijke kapitaalrekening. Per 1 januari 2024 is het commanditair kapitaal bevroren op € 2.138.955.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	N.v.t.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	2.982	572	3.144	677	670
	2025	3.144	677			160
	2026					783
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025	Vastgestelde begroting				
	2026	Vastgestelde begroting				
	<i>Bestuur</i>	Directeur	A. Zantman			
Voorzitter		J. Tjalsma				
<i>Overige informatie</i>						

Vennootschappen en coöperaties		Milieu, volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
Afvalsturing Friesland NV (handelsnaam Omrin)						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag)</i> <i>*zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	Afvalsturing Friesland richt zich op de nascheiding van herbruikbare materialen uit huishoudelijk afval. Daarvoor ontvangt zij afvalstromen van onder meer de gemeente Leeuwarden.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	De gemeente heeft een verantwoordelijkheid als het gaat om het verwerken van huishoudelijk afval op een efficiënte en milieuvriendelijke manier. Tevens is de doelstelling van de gemeente om met een goede afvalscheiding (ook bij de bron) de verwerkingskosten laag te houden. Om deze doelstellingen te bereiken wordt de uitvoering door Afvalsturing Friesland NV uitgevoerd. De Reststoffen Energiecentrale (REC) die door Afvalsturing in 2011 is gestart, beschikt over een grote capaciteit die - naast de scheiding van afvalstromen - zorgt voor acceptabele verwerkingskosten. Dit gewenste effect wordt teruggezien in de lokale heffingen.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	0				
	2026	0				
	2027	0				
	2028	0				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Zeggenschap als aandeelhouder.					
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Leeuwarden bezit 485 aandelen ofwel een belang van 11,1%.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	Dit is vastgelegd in de statuten					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	78.528	36.732	83.562	131.694	7130
	2025	83.562	131.694			
	2026					
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025					
	2026					
	<i>Bestuur</i>	Directeur	J. Vernooij			
Voorzitter		P.E.J. den Oudsten				
<i>Overige informatie</i>						

Vennootschappen en coöperaties		Milieu, volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
NV Fryslân Miljeu (handelsnaam Omrin)						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag) *zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	Inzameling van (huishoudelijk) afval.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	De gemeente heeft een wettelijke taak om huishoudelijk afval in te zamelen. Dit in de breedste zin van het woord. De operationele taak van deze inzameling wordt gedaan door Fryslân Miljeu Noordwest.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	0				
	2026	0				
	2027	0				
	2028	0				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Zeggenschap als aandeelhouder.					
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Leeuwarden bezit 46.872 aandelen A ofwel een belang van 62,4% in de regio Noordwest respectievelijk 29,7% in de NV.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	Dit is vastgelegd in de statuten					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	11.573	26.299	13.030	30.506	1621
	2025	13.030	30.506			
	2026					
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025					
	2026					
	<i>Bestuur</i>	Directeur	J. Vernooij			
Voorzitter		G. Gerbrandy				
<i>Overige informatie</i>						

Vennootschappen en coöperaties		Volksgezondheid en Sport				
BV Sport						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag)</i> <i>*zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	Uitvoering van het gemeentelijke sportbeleid met als strategisch doel: een sportieve, gezonde en leefbare samenleving.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	BV Sport beheert en exploiteert de gemeentelijke sportaccommodaties en voert een breed scala aan activiteiten uit om de doelstellingen van het gemeentelijke sportbeleid te realiseren.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	0				
	2026	0				
	2027	0				
	2028	0				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Zeggenschap als aandeelhouder.					
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Leeuwarden is enig aandeelhouder van de BV Sport. Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt € 45.000 en een kapitaalstorting van € 950.000.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	Dit is vastgelegd in de statuten.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	4.208	12.786	4.311	12.670	103
	2025	4.311	12.670			
	2026					
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025					
	2026					
	<i>Bestuur</i>	Directeur	J. van der Kooi			
Voorzitter		J. Staal (t/m 19 december 2025)				
<i>Overige informatie</i>						

Vennootschappen en coöperaties		Bestaanszekerheid				
Caparis NV						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag) *zie toelichting</i>	Hoog					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	Caparis NV is het bedrijf waar mensen met een WSW-indicatie werken, maar ook mensen met indicaties voor beschut werk en baanafpraakbanen.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	Caparis NV sluit dienstverleningsovereenkomsten (DVO) af met 8 gemeenten waarvan 4 aandeelhouder zijn, waaronder de gemeente Leeuwarden.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	0				
	2026	0				
	2027	0				
	2028	0				
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Leeuwarden is aandeelhouder van Caparis NV en heeft bestuurlijke invloed via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). Daarnaast is de gemeente vertegenwoordigd in het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) waarin de samenwerking met Caparis is vastgelegd.					
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Leeuwarden bezit 9.954 aandelen ofwel een belang van 35,25% van het aantal uitstaande aandelen. Het geplaatst aandelenkapitaal bedraagt € 45.000.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	De vertegenwoordiging van de gemeente in de AVA wordt vastgesteld door het college van B&W. Besluitvorming binnen Caparis vindt plaats via de AVA, waarin de aandeelhoudende gemeenten stemrecht hebben (ieder 1 stem). De jaarrekening en begroting worden goedgekeurd door de AVA.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	7.594	20.089	6.260	20.720	1335
	2025	6.260	20.720	5.369	20.748	
	2026					
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025	Vastgestelde begroting				
	2026					
	<i>Bestuur</i>	Directeur	A. Bonnema			
Voorzitter		G. Jaarsma				
<i>Overige informatie</i>						

Vennootschappen en coöperaties		Ondersteuning				
NV Bank Nederlandse Gemeenten						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag) *zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	De BNG is de bankier van en voor overheden evenals instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	De BNG is de huisbankier van de gemeente. Daarnaast deelt de gemeente mee in een eventuele dividenduitkering op grond van de aandelen die de gemeente in de BNG bezit.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	0				
	2026	0				
	2027	0				
	2028	0				
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Leeuwarden is aandeelhouder van de BNG.					
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Leeuwarden bezit 207.990 aandelen (geplaatst en volgestort aandelenkapitaal van de BNG bedraagt 55.690.720 aandelen).					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	De vertegenwoordiging in de AVA wordt vastgesteld door het college van B&W. In de AVA heeft de gemeente stemrecht naar rato van het aantal aandelen.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	4.721.000	110.819.000	4.477.000	123.164.000	294000
	2025	4.777.000	123.164.000			
	2026					
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025					
	2026					
	<i>Bestuur</i>	Directeur	P. Risch			
Voorzitter						
<i>Overige informatie</i>						

Vennootschappen en coöperaties		Ondersteuning				
Diverse rechtspersonen voortvloeiend uit de verkoop van Essent						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag)</i> <i>*zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	<p>Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland, diende Essent uiterlijk voor 01 januari 2011 gesplitst te worden in een netwerkbedrijf en een productie- en leveringsbedrijf. Deze verplichte splitsing is doorgevoerd per 30 juni 2009. De aandelen van de productie -en leveringsbedrijf zijn daarop verkocht aan het energiebedrijf RWE.</p> <p>Het netwerkbedrijf is Enexis Holding NV geworden. Daarnaast omvatte Essent ook een milieubedrijf, Essent Milieu Holding NV, dat zich richtte op afvalverwijdering en afvalverwerking. Dit bedrijf bleef achter en kreeg de naam Attero BV. In 2014 zijn de aandelen van deze laatste BV verkocht aan de private equity organisatie Waterland.</p> <p>Verder leidde de verkoop van Essent tot verzelfstandiging van het 50% belang dat Essent had in de Elektriciteitsproductiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Hiervoor is een nieuwe BV opgericht, Publiek Belang Elektric iteitsproductie BV (PBE), waarvan de aandelen worden gehouden door de voormalige publieke aandeelhouders van Essent. Doel hiervan was het veilig stellen van het publiek belang, dat indertijd geacht werd mogelijk geschaad te worden door de verkoop van dit belang aan RWE (met het oog op het belang van de kerncentrale). Op dit moment is er overeenstemming bereikt met Delta NV, de andere grootaandeelhouder van EPZ, over de verkoop van EPZ aan RWE. Daardoor is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een Special Purpose Vehicle (verkoop vennootschap). De splitsing en verkoop van Essent heeft verder geleid tot een aantal vennootschappen die meer technisch van aard zijn, in de zin dat ze als tijdelijke constructie dienen om mogelijke verplichtingen, claims en overige zaken, voortvloeiende uit de verkoop van Essent, te dekken respectievelijk definitief af te wikkelen. Deze vennootschappen zijn: CBL Vennootschap BV , CSV Amsterdam BV, Verkoop Vennootschap BV en Vordering op Enexis BV.</p> <p>Deze laatste 4 vennootschappen worden hieronder niet verder toegelicht gezien hun geringe financiële en bestuurlijke belang.</p>					
<i>Gemeentelijk belang</i>	Er is geen directe relatie tussen de activiteiten van de verbonden partij en de gemeentelijke begrotingsdoelstellingen.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	0				
	2026	0				
	2027	0				
	2028	0				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Per BV verschillend.					
<i>Financieel belang</i>	Per BV verschillend.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	N.v.t.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024					
	2025					

	2026					
	Status financiële cijfers					
	2024					
	2025					
	2026					
<i>Bestuur</i>	Directeur	-				
	Voorzitter	-				
<i>Overige informatie</i>						

Vennootschappen en coöperaties		Ondersteuning				
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag)</i> <i>*zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	<p>Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele.</p> <p>Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. ("PBE"). In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de Provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE.</p> <p>De vennootschap dient als gevolg van contractuele verplichtingen met betrekking tot het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009 nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan of deze contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden.</p>					
<i>Gemeentelijk belang</i>	Er is geen directe relatie tussen de activiteiten van de verbonden partij en de gemeentelijke begrotingsdoelstellingen.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	0				
	2026	0				
	2027	0				
	2028	0				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Aantal aandelen 155.738 stuks.					
<i>Financieel belang</i>	De gemeente Leeuwarden bezit 2.080 aandelen, ofwel een belang van 0,01%.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	N.v.t.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024					
	2025					
	2026					
	Niet opgenomen gezien het geringe financiële en bestuurlijke belang.					
	Status financiële cijfers					
	2024					
	2025					

	2026	
<i>Bestuur</i>	Directeur	-
	Voorzitter	-
<i>Overige informatie</i>		

Vennootschappen en coöperaties		Milieu, volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
Blitsaerd Beheer BV						
<i>Risicoprofiel (hoog*/middel/laag)</i> <i>*zie toelichting</i>	Laag					
<i>Openbaar belang (doel verbonden partij)</i>	Woningbouw in het hogere segment.					
<i>Gemeentelijk belang</i>	Voor een evenwichtige woningvoorraad heeft de gemeenteraad in 2003 (en 2005) besloten tot het aangaan van een PPS waarmee marktpartijen het hogere segment bedienen. Hierbij zijn kaders vastgesteld voor 400 woningen (later verhoogd naar 441). De gemeente is aandeelhouder van de BV.					
<i>Gemeentelijke bijdrage</i>	jaar	bijdrage (x 1.000 euro)				
	2025	0				
	2026	0				
	2027	0				
	2028	0				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Zeggenschap als aandeelhouder (50%).					
<i>Financieel belang</i>	Aandelenkapitaal € 9.000.					
<i>Toelichting benoeming en besluitvormingsproces</i>	N.v.t.					
<i>Financiële kerngegevens</i>	Jaar	Stand 1 januari (x 1.000 euro)		Stand 31 december (x 1.000 euro)		
		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2024	45	5	48		3
	2025	48				
	2026					
	Status financiële cijfers					
	2024	Vastgestelde jaarrekening				
	2025					
	2026					
	<i>Bestuur</i>	Directeur	H. Wind			
Voorzitter						
<i>Overige informatie</i>						

2.17d Lijst van de centrumregelingen

Lijst centrumregelingen

Gemeente Noardeast Fryslân en gemeente Leeuwarden
 Gemeente Dantumadeel en gemeente Leeuwarden
 Dienst Sociale zaken en Werkgelegenheid Noordwest Fryslân en gemeente Leeuwarden
 Gemeente Waadhoeke en gemeente Leeuwarden
 Gemeenten Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling, Texel en Vlieland en gemeente Leeuwarden
 Sociaal domein Friese gemeenten
 Gemeente Groningen en gemeente Leeuwarden

Centrumgemeente regeling (Art.8, lid 4 WGR, geen rechtspersoonlijkheid)	
Samenwerking Gemeente Noardeast Fryslân en de gemeente Leeuwarden	
<i>Risicoprofiel</i>	Laag
<i>Startjaar</i>	2015
<i>Openbaar belang (doel van de samenwerking)</i>	De centrumregeling is getroffen in verband met het tot stand brengen van facilitaire voorzieningen (in dezen vooreerst ICT) ter ondersteuning van de uitvoering van de aan de gemeentelijke bestuursorganen opgedragen taken.
<i>Gemeentelijk belang</i>	Intensieve samenwerking met diverse overheidspartners op het terrein van de bedrijfsvoering, past binnen de ambitie van de gemeente Leeuwarden om de regionale samenwerking te intensiveren en uit te breiden.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het college van de gemeente Leeuwarden heeft mandaat, volmacht en machtiging verkregen om alle besluiten te nemen ter uitvoering van de taken die in deze regeling zijn opgedragen aan de gemeente Leeuwarden.
<i>Financieel belang</i>	De kosten voor uitvoering van de opgedragen taken van de centrumgemeente worden op basis van een integrale kostprijsberekening en op basis van evenredigheid van de afname.

Centrumgemeente regeling (Art.8, lid 4 WGR, geen rechtspersoonlijkheid)	
Samenwerking Gemeente Dantumadeel en de gemeente Leeuwarden	
<i>Risicoprofiel</i>	Laag
<i>Startjaar</i>	2024
<i>Openbaar belang (doel van de samenwerking)</i>	De centrumregeling is getroffen in verband met het tot stand brengen van facilitaire voorzieningen (in dezen vooreerst ICT) ter ondersteuning van de uitvoering van de aan de gemeentelijke bestuursorganen opgedragen taken.
<i>Gemeentelijk belang</i>	Intensieve samenwerking met diverse overheidspartners op het terrein van de bedrijfsvoering, past binnen de ambitie van de gemeente Leeuwarden om de regionale samenwerking te intensiveren en uit te breiden.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het college van de gemeente Leeuwarden heeft mandaat, volmacht en machtiging verkregen om alle besluiten te nemen ter uitvoering van de taken die in deze regeling zijn opgedragen aan de gemeente Leeuwarden.
<i>Financieel belang</i>	De kosten voor uitvoering van de opgedragen taken van de centrumgemeente worden op basis van een integrale kostprijsberekening en op basis van evenredigheid van de afname.

Centrumgemeente regeling (Art.8, lid 4 WGR, geen rechtspersoonlijkheid)	
Samenwerking Dienst Sociale zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân en de gemeente Leeuwarden	
<i>Risicoprofiel</i>	Laag
<i>Startjaar</i>	2015
<i>Openbaar belang (doel van de samenwerking)</i>	De centrumregeling is getroffen in verband met het tot stand brengen van facilitaire voorzieningen (in dezen vooreerst ICT) ter ondersteuning van de uitvoering van de aan de gemeentelijke bestuursorganen opgedragen taken.
<i>Gemeentelijk belang</i>	Intensieve samenwerking met diverse overheidspartners op het terrein van de bedrijfsvoering, past binnen de ambitie van de gemeente Leeuwarden om de regionale samenwerking te intensiveren en uit te breiden.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het college van de gemeente Leeuwarden heeft mandaat, volmacht en machtiging verkregen om alle besluiten te nemen ter uitvoering van de taken die in deze regeling zijn opgedragen aan de gemeente Leeuwarden.
<i>Financieel belang</i>	De kosten voor uitvoering van de opgedragen taken van de centrumgemeente worden op basis van een integrale kostprijsberekening en op basis van evenredigheid van de afname.

Centrumgemeente regeling (Art.8, lid 4 WGR, geen rechtspersoonlijkheid)	
Samenwerking Gemeente Waadhoeke en de gemeente Leeuwarden	
<i>Risicoprofiel</i>	Laag
<i>Startjaar</i>	2015
<i>Openbaar belang (doel van de samenwerking)</i>	De centrumregeling is getroffen in verband met het tot stand brengen van facilitaire voorzieningen (in dezen vooreerst ICT) ter ondersteuning van de uitvoering van de aan de gemeentelijke bestuursorganen opgedragen taken.
<i>Gemeentelijk belang</i>	Intensieve samenwerking met diverse overheidspartners op het terrein van de bedrijfsvoering, past binnen de ambitie van de gemeente Leeuwarden om de regionale samenwerking te intensiveren en uit te breiden.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het college van de gemeente Leeuwarden heeft mandaat, volmacht en machtiging verkregen om alle besluiten te nemen ter uitvoering van de taken die in deze regeling zijn opgedragen aan de gemeente Leeuwarden.
<i>Financieel belang</i>	De kosten voor uitvoering van de opgedragen taken van de centrumgemeente worden op basis van een integrale kostprijsberekening en op basis van evenredigheid van de afname.

Centrumgemeente regeling (Art.8, lid 4 WGR, geen rechtspersoonlijkheid)	
Samenwerking Gemeenten Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling, Texel en Vlieland en de gemeente Leeuwarden	
<i>Risicoprofiel</i>	Laag
<i>Startjaar</i>	2016
<i>Openbaar belang (doel van de samenwerking)</i>	De centrumregeling is getroffen in verband met het tot stand brengen van facilitaire voorzieningen (in dezen vooreerst ICT) ter ondersteuning van de uitvoering van de aan de gemeentelijke bestuursorganen opgedragen taken.
<i>Gemeentelijk belang</i>	Intensieve samenwerking met diverse overheidspartners op het terrein van de bedrijfsvoering en belastingen, past binnen de ambitie van de gemeente Leeuwarden om de regionale samenwerking te intensiveren en uit te breiden.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het college van de gemeente Leeuwarden heeft mandaat, volmacht en machtiging verkregen om alle besluiten te nemen ter uitvoering van de taken die in deze regeling zijn opgedragen aan de gemeente Leeuwarden.

<i>Financieel belang</i>	De kosten voor uitvoering van de opgedragen taken van de centrumgemeente worden op basis van een integrale kostprijsberekening en op basis van evenredigheid van de afname.
--------------------------	---

Centrumgemeente regeling (Art.8, lid 4 WGR, geen rechtspersoonlijkheid)	
Samenwerking Sociaal domein Friese gemeenten	
<i>Risicoprofiel</i>	Laag
<i>Startjaar</i>	2015
<i>Openbaar belang (doel van de samenwerking)</i>	Beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de gezamenlijke Friese gemeenten.
<i>Gemeentelijk belang</i>	De gemeente Leeuwarden is centrumgemeente en voert voor alle 18 Friese gemeenten de inkoop, de daarmee samenhangende beleidsvoorbereiding en het financieel beheer uit.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het college van de gemeente Leeuwarden heeft mandaat, volmacht en machtiging verkregen om alle besluiten te nemen ter uitvoering van de taken die in deze regeling zijn opgedragen aan de gemeente Leeuwarden.
<i>Financieel belang</i>	De kosten voor uitvoering van de taken van de centrumgemeente worden verdeeld onder alle Friese gemeenten, deels op basis van inwonersaantal en deels op basis van het percentuele aandeel cliënten Jeugdwet.

Centrumgemeente regeling (Art.8, lid 4 WGR, geen rechtspersoonlijkheid)	
Samenwerking Gemeente Groningen en gemeente Leeuwarden	
<i>Risicoprofiel</i>	Laag
<i>Startjaar</i>	2025
<i>Openbaar belang (doel van de samenwerking)</i>	De samenwerking heeft tot doel om noodzakelijke, adequate randvoorwaarden en voorzieningen op de gebieden van ICT, Data, Geo-informatie en Informatiemanagement tot stand te brengen, ter ondersteuning van de uitvoering van de gemeentelijke openbare c.q. publieke c.q. wettelijke taken.
<i>Gemeentelijk belang</i>	Intensieve samenwerking met diverse overheidspartners op het terrein van de bedrijfsvoering, past binnen de ambitie van de gemeente Leeuwarden.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De colleges van de gemeente Leeuwarden en de gemeente Groningen geven elkaar over en weer mandaat, volmacht en machtiging om alle besluiten te nemen ter uitvoering van de taken die in deze regeling worden opgedragen aan de gemeente Leeuwarden of aan de gemeente Groningen.
<i>Financieel belang</i>	De kosten voor uitvoering van de opgedragen taken van de gemeenten worden op basis van een integrale kostprijsberekening over en weer in rekening gebracht.

2.18 Grondbeleid

Deze paragraaf gaat over het grondbeleid van de gemeente, de hiermee gepaard gaande risico's en het afdekken daarvan.

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en in de jaarrekening een paragraaf over het grondbeleid op te nemen. Hierin komt aan bod hoe de gemeente het grondbeleid inzet om de bestuurlijke doelen te bereiken. Jaarlijks worden alle grondexploitaties herijkt op peildatum 1 januari.

2.18a Kaders van het grondbeleid

De grondexploitaties worden uitgevoerd binnen diverse (beleids)kaders. Voorbeelden van deze kaders zijn de wettelijke regelgeving vanuit het BBV en de gemeentelijke financiële verordening, de nota's Grondbeleid en Gronduitgifte- en prijsbeleid.

Op 21 januari 2026 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Addendum op de Omgevingsvisie grondbeleid en heeft haar steun uitgesproken voor het Beleidsprogramma grond dat op 10 februari 2026 is vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders. De gemeente Leeuwarden gaat evenals de voorgaande jaren een adaptief en maatwerkgericht grondbeleid voeren waarbij zowel een actieve rol mogelijk is als ook een faciliterende rol en mengvormen daarvan. Het beleidsprogramma grond wordt conform de financiële verordening indien nodig eens in de vier jaar herzien. In het beleidsprogramma grond wordt niet alleen het type grondbeleid omschreven, maar is het beleid omtrent grond zoals uitgifte- en prijsbeleid eveneens omschreven. Tot slot zijn er in het beleidsprogramma grond drie nieuwe instrumenten geïntroduceerd, zijnde het Strategisch Verwervingsfonds (krediet), het Vereveningsfonds Sociale Woningbouw (bestemmingsreserve) en het Bovenwijks Kostenverhaal (bestemmingsreserve). Na publicatie is het Beleidsprogramma grond in werking getreden.

2.18b Visie op het grondbeleid

De visie op grondbeleid hangt nauw samen met demografische ontwikkelingen, de economische groei en de ruimtebehoefte van andere opgaven, zoals de energietransitie, nieuwe infrastructuur en wateropvang.

Anticiperen op groei

Het aantal huishoudens in de gemeente Leeuwarden is de afgelopen jaren veel harder gegroeid dan dat er woningen zijn gebouwd. Het woningtekort is daardoor fors opgelopen. Daarnaast is de verwachting dat de groei van huishoudens aanhoudt. De omvang van groei hangt vooral af van de migratie, waarbij verschillende groeiscenario's voor te stellen zijn. Voorlopig koersen we tot en met 2040 op de behoefte van 10.000 tot 15.000 extra woningen, onder de belangrijke voorwaarde dat de programmering eenvoudig op- of af te schalen is.² Dat komt neer op een woningproductie van 700 tot 1.000 woningen per jaar. Die woningen landen voor een deel in de dorpen, maar voornamelijk in Leeuwarden-stad. We zien dat deze aantallen jaarlijks sterk fluctueren waarbij we de afgelopen 2 jaren onder deze gemiddelden zaten maar zien we voor komende jaren het aantal afgegeven vergunningen en opleveringen weer sterk toenemen.

Compacte stad

In de stad en dorpen streven we naar een concentratie van wonen, werken en voorzieningen. Hiermee kunnen we het voorzieningenniveau behouden, duurzame mobiliteit stimuleren en in het ommeland meer ruimte geven aan andere opgaven. Daar waar we de afgelopen jaren vooral woningbouw hebben ontwikkeld aan de randen van de stad of dorpen, verschuift de focus nu steeds meer naar binnenstedelijke gebiedsontwikkeling. Binnen het grondbeleid betekent dit dat, naast de ontwikkeling van de uitbreidingslocaties Zuidlanden/Middelsee, herstructurering en verkleuring van

---

² Beleid wonen in de stad, vastgesteld in 2025

gebieden in de stad (Spoordok) en dorpen (Halbertsmaterrein, Grou) een steeds grotere rol gaan spelen.

Meer regie op verstedelijking

Op locaties met én zonder grondeigendom willen we als gemeente regie houden op de verstedelijkingsopgave. Dit doen we onder andere door samen met de provincie in de Regionale Woondeals afspraken te maken over het aantal woningen, segmenten en doelgroepen. Daarnaast kijken we met het oog op het woningtekort samen met provincie en marktpartijen hoe we plannen kunnen versnellen. En tot slot, zijn we bezig met het eenduidig vastleggen van bovenwijkse kostenverhaal op het casco van de stad, om gemeentelijke investeringen te kunnen verhalen op diegene die de bouwplannen ontwikkelen. Dit geeft, ook als we niet zelf eigenaar zijn van de grond, de mogelijkheid om in bovenwijkse voorzieningen te investeren en stad en dorpen in brede zin te ontwikkelen.

Marktomstandigheden

De woningmarkt kenmerkte zich in 2025 door flink stijgende huizenprijzen.

De gemiddelde transactieprijs van een bestaande woning in de regio waar gemeente Leeuwarden onder valt, is in het vierde kwartaal van 2025 met 8 %³ stegen ten opzichte van het vierde kwartaal van 2024. Deze prijsstijging wordt aangedreven door stijgende inkomens en een groot woningbouw tekort.

Ook de prijs van nieuwbouwwoningen laat een stijgende lijn zien ten opzichte van 1 januari 2025. Maar deze is minder hoog dan bij bestaande koopwoningen in de regio.

De Raad van State heeft op 18 december 2024 een uitspraak gedaan waarmee intern salderen t.a.v. stikstof vergunningsplichtig wordt. Op 22 januari 2025 heeft de rechtbank Den Haag uitspraak gedaan in de rechtszaak die door Greenpeace Nederland is aangespannen tegen de Staat. De overheid moet nu uiterlijk in 2030 de stikstofdoelen halen anders volgt een dwangsom van € 10 mln. Voor bijvoorbeeld Middelsee is bij het bestemmingsplan gebruik gemaakt van intern salderen. Dit plan is onherroepelijk en hier worden geen problemen verwacht. Voor grote ontwikkelingen (bv Werpsterhoeke) zou dit gevolgen kunnen hebben bij de vergunningaanvraag, maar tot nog toe voorzien we geen problemen of vertraging. Bij de verdere planontwikkeling van Werpsterhoeke zal het stikstofbeleid opnieuw getoetst worden.

Daarnaast zijn er ook nog landelijke problemen met het stroomnet en netcongestie, zo ook in onze gemeente. Hierdoor worden grootverbruikers op dit moment op de wachtlijst gezet totdat er extra stroom beschikbaar is. Extra stroom is beschikbaar als er een nieuw onderstation gerealiseerd is (naar verwachting 2032) en extra middenspanningskabels zijn aangelegd.

Om ervoor te zorgen dat de grootverbruikers zo spoedig mogelijk aangesloten kunnen worden, heeft de gemeente Leeuwarden in Middelsee en Zwette V de grootverbruik aansluitingen die nodig zijn voor de gebiedsontwikkeling alvast aangevraagd. Dit betekent dat we in aanmerking kunnen komen voor capaciteit zodra er ruimte op het net ontstaat, bijvoorbeeld door de maatregelen van het Friese Actieplan netcongestie. Liander geeft op dit moment een datum af van 2032 waarop grootverbruikers van stroom voorzien kunnen worden. Echter wordt er met concrete acties (o.a. een warmtenet) geprobeerd deze termijn naar voren te halen, we verwachten op dit moment 2029.

Projecten

De gemeente Leeuwarden voert zowel actief, faciliterend als mengvormen van actief en faciliterend grondbeleid. Zuidlanden Middelsee is de grootste locatie waar de gemeente actief beleid voert.

Voor de grondexploitatie Zuidlanden Middelsee wordt, als enige grondexploitatie, een looptijd gehanteerd van meer dan tien jaar. Bij een looptijd van meer dan 10 jaar, dienen risicobeperkende

---

³ Marktoverzicht Noord Friesland NVM, Q4 2025.

maatregelen getroffen te worden. Dit betekent voor de grondexploitatie dat de baten na 10 jaar niet meer worden geïndexeerd.

De Zuidlanden/Middelsee (actief grondbeleid)

De ontwikkeling van De Zuidlanden en Middelsee loopt op dit moment goed.

Unia west is in ontwikkeling, waarbij de vrije kavels zijn verkocht en grotendeels bebouwd en op dit moment zijn de eerste projectmatige woningen in aanbouw/opgeleverd. De bouw van het geluidsscherm bij de Waldwei is inmiddels gestart en zal in april opgeleverd worden.

Komend jaar zal dit buurtschap steeds meer vorm krijgen. Het stedenbouwkundig plan voor Unia Oost wordt op dit moment uitgewerkt en zal komend jaar ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden worden. Het bestemmingsplan hiervoor is al onherroepelijk.

Het laatste buurtschap dat dan nog volgt is de Hem. Op 3 december 2025 is voor het bestemmingsplan een zitting bij de Raad van State geweest, de uitspraak hiervan wordt in mei 2026 verwacht. Als het bestemmingsplan onherroepelijk wordt, zullen dit jaar de eerste werkzaamheden uitgevoerd worden voor het bouwrijp maken.

Ook Middelsee krijgt steeds meer vorm. Naast de haven wordt komend jaar gebouwd aan Haveneiland (Slokker Lont), waardoor Havensted verder vorm krijgt. Ook het blok van Nijhuis is hier in verkoop. Op een belangrijk zichtpunt (kavel S) hebben wij recent een tender uitgezet. Hierop zijn vier inschrijvingen binnengekomen. In maart wordt de winnaar bekend gemaakt. De nog openstaande kavels (F en G) zullen komend jaar worden getenderd.

In Wettersted noord zijn een groot aantal woningen in aanbouw en deze zullen komend jaar opgeleverd worden.

In de Fellingen is de bouw van de 1e fase gestart. De komende jaren worden hier ca 224 woningen gerealiseerd. De voorbereidingen van de tender voor de Fellingen fase 2 en 3 is gestart, beide weer voor ca 220 woningen. Voor de Fellingen is een WBI subsidie verleend.

De gemeenteraad heeft op 19 juni 2024 besloten om een krediet van € 2,7 mln beschikbaar te stellen voor de bouw van de eerste mobiliteitshub in De Fellingen. Het belangrijkste aspect van het realiseren van een hub is het in gang zetten van een gedragsverandering. De verandering houdt in dat de wijk zo is ingericht dat wonen, fietsen, wandelen, spelen in de straten en op de erven voorop staat en dat men zoveel mogelijk gebruik gaat maken van deelmobiliteit in plaats van de eigen auto. De mobiliteitshub wordt op dit moment in bouwteam uitgewerkt en zal medio 2027 opgeleverd worden.

Daarnaast worden de eerste invullingen gemaakt van plannen in Middelsee fase II. De ontwikkeling van het sportgebied is opgepakt net als de voorzieningszone waarbij gekeken wordt naar een supermarkt. Het stedenbouwkundig plan van Wettersted Sud wordt verder uitgewerkt en ook in het deelgebied Barrahus lopen meerdere ontwikkelingen waardoor hier de komende jaren woningen gerealiseerd gaan worden.

Bij Barrahus Organisch zijn fase 1 en 2 inmiddels in verkoop en grotendeels uitverkocht. Fase 1 is deels bebouwd en in fase 2 wordt binnenkort de eerste grond aan de kopers overgedragen.

Het college heeft in de vergadering van 3 maart 2026 besloten om geen geluidsscherm bij het spoor te realiseren. Dit betekent dat de woningen in het deelgebied Barrahus organisch en Bokkumerhoeke (Middelsee) in deze en volgende fasen van voldoende geluidswerende maatregelen moeten worden voorzien. Voordat fase 3 van Barrahus organisch in verkoop gaat, zal duidelijk zijn wat de impact hiervan is. Voor het laatste te ontwikkelen deelgebied, Bokkumerhoeke, het dichtst bij het spoor zal ook onderzocht worden wat de impact is en wat dit betekent voor de stedenbouwkundige opzet van dit gebied.

Voor het deelgebied Werpsterhoeke wordt momenteel gewerkt aan een ontwikkelkader. De planning is erop gericht dat het ontwikkelkader in de loop van 2026 gereed is voor vaststelling. Dit kader,

waarbij in potentie ook extra woningen worden toegevoegd, dient dan als onderlegger voor de grondexploitatie per 01-01-2027.

Er zijn de volgende specifieke uitkeringen van het Rijk toegezegd voor Zuidlanden/Middelsee:

- WBI Woningbouwimpuls (€ 3.549.000 in december 2022)
- MIRT specifieke uitkering woningbouw op korte termijn voor bovenplanse infrastructuur (€ 12.053.893 in december 2023)
- MIRT specifieke uitkering duurzame en circulaire infrastructuur (€ 13.864 voor realisatie van een biobased steiger augustus 2024).

Omdat niet alle kosten volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in de grondexploitatie opgenomen mogen worden (tunnel en gebouwde parkeervoorziening) is slechts een deel van de specifieke uitkering in de grondexploitatie opgenomen. De onderbouwing is als volgt:

Tabel Specifieke uitkering van het Rijk Zuidlanden/Middelsee

	Grondexploitatie	Buiten GreX	Totaal
WBI (De Fellingen)	€ 1.899.998	€ 1.650.000	€ 3.549.998
MIRT	Grondexploitatie	Buiten GreX	Totaal
Geluidsscherm Unia	€ 1.555.509		€ 1.555.509
Bruggen Unia	€ 1.128.824		€ 1.128.824
Rotonde Unia	€ 333.596		€ 333.596
Ontsluitingsweg Unia	€ 277.996		€ 277.996
Rotonde De Hem	€ 333.596		€ 333.596
Bruggen middelsee	€ 1.620.321		€ 1.620.321
Biobased steiger	€ 13.864		€ 13.864
Geluidsscherm Middelsee	€ 1.768.851		€ 1.768.851
Fietstunnel Redbadwei Zuid		€ 291.547	€ 291.547
Mobiliteitshubs Middelsee	€ 140.985	€ 4.602.668	€ 4.743.653
Totaal	€ 7.173.542	€ 4.894.215	€ 12.067.757

De aanvraag voor een nieuwe specifieke uitkering van het rijk voor Zuidlanden/Middelsee is bij collegebesluit van 10 maart 2026 ingediend (WBI subsidie).

Een subsidieaanvraag WoKT voor de stadsrandhub Werpsterhoeke is bij collegebesluit van 2 september 2025 ingediend.

Om het bouwen van extra woningen aan te moedigen, is de Realisatiestimulans geïntroduceerd. De Realisatiestimulans is een bijdrage van het Rijk die voor iedere gemeente beschikbaar én laagdrempelig aan te vragen is. De bijdrage van € 7.000 per betaalbare woning wordt in het volgende kalenderjaar uitgekeerd voor het totaal aantal betaalbare woningen waarvan de bouw is gestart. De laatste bijdragen van de Realisatiestimulans worden verstrekt in 2030, voor betaalbare woningen waarvan de bouw in 2029 is gestart. In 2025 is er in Zuidlanden/Middelsee gestart met de bouw van circa 50 betaalbare woningen.

Bedrijventerreinen (actief grondbeleid)

In 2025 zijn er twee kavels verkocht op Zwette V. De verkopen liggen daarmee iets lager dan in het verleden.

In totaal is voor Leeuwarden tot 2035 de vraag geraamd op 52 ha, waarvan 10,2 ha op bestaande bedrijventerreinen ingevuld kan worden. Daarnaast kan op kleine bedrijventerreinen de lokale vraag van ca. 20 ha ingevuld worden.

Hierdoor is er nog ruimte voor circa 22 hectare nieuw bedrijventerrein ten behoeve van Zwette VI. De gemeente Leeuwarden werkt aan de planontwikkeling van Zwette VI, gebaseerd op een vraagprognose van gemiddeld 2,9 hectare per jaar. Zwette VI moet ruimte bieden aan toekomstgericht, emissievrij en klimaatadaptief ondernemen op een landschappelijk goed ingepast en bereikbaar terrein.

De verdere uitwerking is momenteel afhankelijk van de besluitvorming over de locatie van de permanente busremise en de stadsrandhub (voor parkeren). Deze zijn bepalend voor de uiteindelijke verkaveling. Na vaststelling van de locaties wordt het stedenbouwkundig- en beeldkwaliteitsplan afgerond, waarna de omgevingsplanprocedure kan worden gestart.

Kantoorkavels Lynbaan

In totaal liggen er 9 kavels met kantoorbestemming aan de Lynbaan. Hiervan is inmiddels 1 kavel verkocht (februari 2026) en zijn er 5 kavels in optie (met zicht op verkoop). Er zijn daarmee nog 3 kavels beschikbaar op dit moment.

Overige projecten

Heechterp (herstructurering)

In september 2023 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan en de bijbehorende grondexploitatie voor Heechterp vastgesteld. In 2025 zijn de eerste woningen opgeleverd en is het definitief ontwerp (DO) voor de openbare inrichting van fase 1 t/m 4 vastgesteld. In 2026 wordt fase 2 volledig opgeleverd en woonrijp gemaakt. Parallel hieraan worden de plannen voor fase 3 verder uitgewerkt, inclusief de sloop van de opstallen in fase 3 en 4. Daarnaast wordt gestart met het DO voor de openbare inrichting van fase 5 en 6. De uitvoering verloopt daarmee conform de fasering en uitgangspunten van de vastgestelde grondexploitatie.

Steenslân II (actief grondbeleid)

Voor het uitbreidingsplan Steenslân II in Stiens (105 woningen) zijn in een aantal participatiesessies een bouwprogramma en een stedenbouwkundige opzet tot stand gekomen. Het stedenbouwkundig plan is vastgesteld eind 2023, het bestemmingsplan en de grondexploitatie in september 2024. Tegen het bestemmingsplan is beroep ingesteld. De uitspraak van de Raad van State is ontvangen op 21 januari 2026, waarin de beroepen ongegrond zijn verklaard. Hiermee is het bestemmingsplan onherroepelijk. De voorbereiding van de realisatie wordt doorgezet, met bijzondere aandacht voor circulaire openbare ruimte en woningen. De vezelhenep is geteeld en geoogst. Hiermee worden biobased bouwmaterialen gefabriceerd binnen Friesland. Deze materialen laten we in de woningen terugkomen voor langdurige CO₂-opslag. Het plan bevat 30% sociale huurwoningen en een mix van rij-, twee-onder-een-kap- en vrijstaande woningen, woonarken en appartementen. De opzet van het plan is zeer ruim met veel groen en water, waarbij biodiversiteit wordt uitgevoerd door de zogenaamde doelsoortenaanpak.

Oude Skalm (actief grondbeleid)

De Oude Skalm is een onderdeel van het ontwikkelkader Sint Vitusplein Stiens wat in november 2025 is vastgesteld door de raad. Binnen het ontwikkelkader zijn nog verschillende uitwerkingen mogelijk. Het gebouw is in 2022 vrij gekomen en is momenteel in leegstandsbeheer. Eerder is door het college besloten dat het gebouw qua bouwtechnische staat niet meer gemoderniseerd en verduurzaamd kan worden. Met sloop-nieuwbouw op deze locatie ontstaan er kansen voor het totale gebied op en rond het St. Vitusplein. Gezamenlijk met het dorp zijn voor dit gebied ambities geformuleerd voor de ontwikkeling van het gebied. Op de locatie van de Oude Skalm is ruimte voor een gemengd bouwprogramma met appartementen, grondgebonden woningen en een huisartsenpraktijk.

Nieuw Oud Oost (gemengd)

De herontwikkeling van de locatie van het voormalige Cambuurstadion betreft een binnenstedelijke gebiedsontwikkeling met maximaal 550 woningen en hoogwaardig openbaar gebied. Het stedenbouwkundig plan is in 2023 door de raad vastgesteld. De gronden zijn in eigendom van projectontwikkelaar Leyten en de gemeente; in 2024 zijn via een anterieure overeenkomst afspraken gemaakt over kostenverhaal en de grond- en bouwexploitatie. In datzelfde jaar zijn het

bestemmingsplan en de grondexploitatie vastgesteld; het bestemmingsplan is inmiddels onherroepelijk. Het bouwrijp maken is gestart op het gemeentelijke deel, waarbij woningcorporaties Elkien en WoonFriesland de sociale huurwoningen realiseren. In 2025 zijn bouwblokken 1 en 3 bouwrijp gemaakt en zijn de eerste parkpaden aangelegd. De planvorming voor bouwblokken 5 en 6 op het stadiongedeelte is nagenoeg afgerond. In 2026 ligt de focus op de start van de bouw van blokken 1, 3 en 5 en de verdere voorbereiding van het woonrijp maken van het bestek.

Spoordok (gemengd)

Het project Spoordok omvat de herontwikkeling van circa 16,5 hectare bedrijven- en kantorenterrein aan de westzijde van station Leeuwarden tot rond de 2.200 woningen en een substantieel aandeel niet-wonen. Een gebiedsvisie met globaal programma en ruimtelijke structuur is in 2021 vastgesteld door de raad. Vervolgens is er in 2024 een ontwikkelkader uitgewerkt: een samenhangend ruimtelijk, programmatisch en financieel kader voor latere uitwerking in deelgebieden.

Het college heeft op 26 november 2024 het Ontwikkelkader Spoordok 'Stadsterp van de toekomst' vastgesteld als een programma onder de Omgevingswet. Het ontwikkelkader is alleen bindend voor de gemeente zelf. De volgende stap is een stedenbouwkundig raamwerk en juridische vastlegging middels een BOPA voor de 1e fase en een omgevingsplan voor de volgende fase op basis waarvan na vaststelling gestart kan worden met de bouw.

Er zijn meerdere grondeigenaren, waaronder (al dan niet zelf bouwende) projectontwikkelaars, ondernemers met eigen vastgoed en openbaar vervoer- en infrapartijen. De gemeente heeft zelf het huidige openbaar gebied in eigendom. De gemeente sluit mogelijk anterieure overeenkomsten met initiatiefnemers af om haar kostenverhaal te borgen. Daar waar (nog) geen anterieure overeenkomsten worden gesloten zal kostenverhaal publiekrechtelijk geborgd worden. Er is een specifieke uitkering toegekend uit de versnellingsgelden, waarmee een nog te realiseren mobiliteitshub deels kan worden bekostigd. Deze specifieke uitkering heeft als voorwaarde dat in 2027 gestart dient te worden met de woningbouw.

Om dit gezamenlijke proces met de grondeigenaren in een stabiele omgeving te houden en mogelijke prijsopdrijving te voorkomen, heeft de raad de eigendomssituatie 'bevroren' door het vestigen van voorkeursrecht op het hele plangebied. Een grondeigenaar die wil verkopen, moet het perceel nu eerst aan de gemeente te koop aanbieden. De gemeente stelt zich in deze ook actief op, en is in gesprek met eigenaren om de mogelijkheden tot aankoop te onderzoeken.

Een aantal ontwikkelgerichte grondeigenaren is betrokken bij de planvorming. Resultaat van de komende planvorming kan zijn dat anterieure overeenkomsten met deze grondeigenaren worden gesloten. Met deze anterieure overeenkomsten is het kostenverhaal voor de eerste fase passend bij hetgeen noodzakelijk is voor een haalbaar Spoordok. De gemeente is in beginsel verantwoordelijk voor de investeringen in openbare ruimte/voorzieningen. De hiervoor benodigde kredieten moeten nog, indien van toepassing, beschikbaar worden gesteld door de gemeenteraad. De hiermee gepaard gaande kosten zullen op basis van de criteria Profijt, Proportionaliteit en Toerekenbaarheid deels verhaald worden op de ontwikkelaars. Uiteraard zullen deze voorzieningen gefaseerd worden uitgevoerd en passend bij de realisatie van Spoordok.

Het financieel risico voor de gemeente is tot nu toe beperkt tot de gemeentelijke voorbereidingskosten. Deze kosten zijn op de balans opgevoerd als nog te verhalen kosten en zullen naar verwachting worden verhaald op de grondeigenaren.

Warten (gemengd)

Aan de westkant van Warten is een plan voor 32 woningen voorbereid. Projectontwikkelaar Zwanenburg Projecten B.V. heeft het grootste deel van de grond in bezit waarop 20 vrijstaande en twee-onder-een-kapwoningen zijn gepland, de gemeente heeft grond voor acht betaalbare koopwoningen en vier twee-onder-een-kapwoningen. In het voorjaar is een anterieure overeenkomst met de ontwikkelaar gesloten. Het bestemmingsplan en het beeldkwaliteitsplan zijn vastgesteld door de gemeenteraad. Tegen het bestemmingsplan is beroep ingediend.

Halbertsmalocatie (faciliterend)

De herontwikkeling van de Halbertsmalocatie in Grou betreft een gebiedsontwikkeling met maximaal 185 woningen, tot stand gekomen in nauwe samenwerking tussen het dorp, de gemeente en de ontwikkelaar. Onderdeel van het oorspronkelijke plan was een brug over de Rjochte Grou om een goede verbinding met het centrum te realiseren. Het bestemmingsplan is begin 2026 door de gemeenteraad vastgesteld, waarbij de brug uit de procedure is gehaald vanwege onduidelijkheden over het type en de exacte ligging; voor de brug wordt een separaat traject doorlopen. Met ontwikkelaar Paiva is een anterieure overeenkomst gesloten waarin afspraken zijn vastgelegd over kostenverhaal en de verdere planuitwerking. Indien geen bezwaren worden ingediend, wordt in 2026 gestart met het bouwrijp maken van het gebied en de verkoop van de woningen.

Grut Palma West (faciliterend)

Het project Grut Palma West omvat de ontwikkeling van circa 2,9 hectare aan de westzijde van Wergea. Het merendeel is in eigendom van Harns Invest. De beoogde ontwikkeling omvatte 55 grondgebonden woningen. Het is de wens om een gevarieerde woonwijk met kwaliteit en een hoog aandeel betaalbare koop te ontwikkelen. Het ontwerp bestemmingsplan heeft tot en met 1 februari 2024 ter inzage gelegen. Op basis van de ontvangen zienswijzen is het bestemmingsplan op enkele punten gewijzigd. Op 9 juli 2025 heeft de gemeenteraad ingestemd met het bestemmingsplan 'Wergea - Grut Palma West' en is de bijbehorende anterieure overeenkomst met Harns Invest Ontwikkeling III B.V. gesloten. Hiermee is het kostenverhaal voor de gemeente verzekerd en is het financieel risico voor de gemeente beperkt. Medio oktober 2025 is het bestemmingsplan onherroepelijk vastgesteld en de omgevingsvergunning voor de bouw is verleend. In het 4^e kwartaal is de voorbelasting van het terrein aangebracht. Deze zomer wordt gestart met het bouwrijp maken van het plangebied. Verwacht wordt dat de start verkoop in april aanvangt en dat de bouw van 58 woningen zal aanvangen in de tweede helft van 2026.

2.18c Financiële verantwoording grondexploitaties (actief grondbeleid)

Jaarlijks worden alle grondexploitaties volledig herzien.

Ten behoeve van de jaarrekening 2025 zijn de hercalculaties herzien per 1-1-2026. Hiervoor zijn de volgende parameters gebruikt:

Tabel Parameters actualisatie grondexploitatie per 01-01-2026

	Vanaf 1-1-2025 tot 1-1-2026	Vanaf 1-1-2026 tot 1-1-2027	vanaf 01-01-2027 tot 01-1-2028	vanaf 01-01-2028
Parameter kostenstijging				
Woningbouw	1,1	3,0	2,0	2,0
Niet-woningbouw	1,1	3,0	2,0	2,0
Plankosten	4,0	4,0	3,0	2,0
Parameter Opbrengstenstijging				
Woningbouw (vrije sector)	4,0	4,0	2,0	2,0
Woningbouw (sociaal en middenhuur)	2,0	2,0	2,0	2,0
Niet woningbouw				
Bedrijven	3,0	3,0	2,0	2,0
Kantoren	1,0	1,0	2,0	2,0
Winkels	1,0	1,0	2,0	2,0
Parameter rente en discontovoet				
Rekenrente	1,5	1,5	1,5	1,5
Discontovoet	2,0	2,0	2,0	2,0

Onderstaand een overzicht van de Netto Contante Waarde van de hercalculatie per 1-1-2025 en per 1-1-2026.

Tabel Overzicht verwachte resultaten lopende grondexploitaties en verliesvoorziening

Woningbouw			Voorziening	
			Verlies	
		1-1-2025	1-1-2026 complexen	
45 Heechterp	€	71.000	€	104.105
51 Grut Palma	€	-1.208.000		
53 Wirdum Hikkemieden	€	-1.063.000	€	-1.110.824
53 Steenslân	€	175.000	€	206.719
56 Wytgaard uitbreiding	€	4.800		
Zuidlanden/Middelsee	€	-5.246.000	€	-4.987.612
110 Nieuw Oud Oost	€	4.792.000	€	5.072.706
59 Stiens Oude Skalm			€	218.021
Totaal woningbouwlocaties	€	-2.474.200	€	-496.885
Bedrijven				
77 Zwette IV	€	131.000	€	138.191
84 Zwette V	€	1.117.000	€	992.451
85 Frisia	€	-283.000	€	-193.030
Totaal bedrijvenlocaties	€	965.000	€	937.612
Winstuitnames				
Totaal bouwgrond in exploitatie	€	-1.509.200	€	440.727
			€	-6.291.466
Positieve grondexploitaties	€	6.290.800	€	6.732.193

De grondexploitaties van Wytgaard en Grut Palma zijn per 31-12-2025 afgerond en afgesloten.

Op basis van deze laatste herziening bedraagt de voorziening negatieve complexen € 6,29 mln en is gevormd ter afdekking van het verwachte negatieve resultaat van de grondexploitaties Wirdum-Hikkemieden, Frisia en Zuidlanden/Middelsee.

Het resultaat van de positieve complexen per 1-1-2026 bedraagt € 6,73 mln.

Het totale resultaat op contante waarde per 1-1-2026 van alle lopende grondexploitaties bedraagt € 441.000 positief. Ten opzichte van vorig jaar een verbetering. Dit wordt met name veroorzaakt door het afsluiten van Grut Palma. Daarnaast zien we een verbetering van de grondexploitaties die betrekking hebben op woningbouw. Dit heeft te maken met de grote vraag naar woningen en stijgende grondprijzen.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode (POC): voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst op basis van de eindwaarde worden genomen.

In onderstaande tabel zijn de correcties op de winstnemingen in voorgaande jaren opgenomen:

Tabel Winstneming

Winstneming	
Zwette IV	€ -3.392
Zwette V	€ -38.004
Totaal	€ -41.396

Voor de projecten Steenslân, Heechterp, oude Skalm en Nieuw-Oud Oost kan volgens de POC methode nog geen winst genomen worden omdat er per 01-01-2026 nog geen opbrengsten gerealiseerd zijn.

In de loop van 2026 zullen de actuele hercalculaties 2026 aan de raad ter vaststelling worden aangeboden.

2.1.8d Reserve grondexploitaties

De reserve grondexploitaties wordt gebruikt voor:

- Opvangen verliezen grondexploitaties;
- Afdracht winsten grondexploitaties;
- Ter afdekking van de berekende risico's van grondexploitaties.

Bij het opstellen van de jaarrekening wordt het risicoprofiel van het grondbedrijf berekend en de hoogte van de reserve grondexploitaties moet voldoende zijn om dit te kunnen opvangen. Bij een surplus in de reserve wordt dit afgedragen aan de algemene middelen en bij een tekort wordt dit weer aangevuld uit de algemene middelen.

Het saldo van de reserve grondexploitaties per 31-12-2025 ziet er als volgt uit:

Tabel Stand reserve grondexploitaties per 31 december 2025 (bedragen x €1)

Reserve 31-12-2024	14.943.145
Resultaat product grondbeleid	-46.377
Resultaat Grut Palma	-1.221.694
Resultaat Wytgaard	6.686
Veliesvrijval Grut Palma	1.208.000
Vrijval verlies Frisia	90.225
Vrijval verlies Zuidlanden/Middelsee	258.366
Verlies Wirdum	-48.265
Winstneming (minder winst)	-41.400
Saldo na mutaties	15.148.686

Het meerjarenperspectief ziet er als volgt uit:

Tabel Meerjarenperspectief (bedragen x €1.000)

Meerjarenperspectief	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Stand per 1 januari	15.149	15.084	15.019	14.954	17.425	18.628
Ontwikkelbudget	-65	-65	-65	-65	-65	-65
Resultaat afgesloten projecten				2.536	1.268	1.268
Stand 31 december	15.084	15.019	14.954	17.425	18.628	19.831

We hebben de risico's per project in kaart gebracht aan de hand van risico-inventarisatielijsten. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen ramingsonzekerheden en bijzondere gebeurtenissen. Daarnaast is voor de parameters rente, inflatie uitgegaan van bandbreedtes. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Een deel van de risico's is in werking getreden en zijn in de betreffende grondexploitaties verwerkt, waardoor deze risico's lager worden ingeschat.

Vorig jaar was er nog een risico op claims vanuit ontwikkelaars in Unia als er niet op tijd met de bouw van het geluidsscherm zou zijn begonnen. Dit risico is vervallen omdat de bouw gestart is.

Een ander belangrijk risico was inflatie na aanbesteding. Deze kosten kwamen deels voor rekening v/d gemeente. Dit risico speelde met name bij de Middelseefcart en in het contract met Oosterhuis. Beide werken zijn afgerond en dit risico is niet meer actueel.

Voor Middelsee zijn de belangrijkste risico 's aan de kostenkant extra kosten grondwerk. Door de problemen met netcongestie lopen we risico op extra kosten (baterijen, buurtbudgetten en plankosten)

De belangrijkste risico's aan de opbrengstenkant zijn:

- minder vraag naar appartementen;
- minder uitgeefbare gronden door onduidelijkheid tracés;

Omdat een deel van de appartementen in Middelsee per 01-01-2026 verkocht of onder contract is, is het risico verlaagd.

Minder uitgeefbare kavels door onduidelijkheid tracés (o.a. warmtenet) is nog steeds een belangrijk risico.

Gezien de oorlog in het Midden Oosten en de mogelijke effecten op de prijzen van gas en olie hebben we bij de ramingsonzekerheden de kostenstijging met 1% extra opgehoogd ten opzichte van het uitgangspunt vorig jaar.

Tabel Benodigd weerstandvermogen

Projecten	Benodigde weerstandscapaciteit per project 01-01-2025	Benodigde weerstandscapaciteit per project 01-01-2026	Vershil
Zuidlanden/Middelsee	€ 16.793.000	€ 17.483.395	€ -690.395
Heechterp	€ 719.000	€ 840.786	€ -121.786
Grut Palma	€ 17.000	-	€ 17.000
Wirdum Hikkemieden	€ 111.000	€ 162.425	€ -51.425
Zwette IV	€ 1.384.000	1.397.243	€ -13.243
Frisia	€ 29.000	€ 31.307	€ -2.307
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	€ 19.053.000	€ 19.915.156	€ -862.156

De verwachte stand per 2031 van het meerjarenperspectief is nagenoeg toereikend om de risico's van € 19,9 af te kunnen dekken. Er is daarom geen aanvullende storting vanuit de algemene reserve nodig.

C Voorgenomen budgetoverhevelingen

2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen

Reserve budgetoverhevelingen

In onderstaande tabel en toelichting zijn de reserve budgetoverhevelingen opgenomen. Ter verduidelijking zijn de overhevelingen, die allemaal conform het BBV in taakveld mutaties reserve zijn opgenomen, onderverdeeld naar de taakvelden waar de budgetten zijn geraamd. Er is sprake van een 'Voorgenomen storting' als het budget uit 2025 betreft. Bij middelen uit eerdere jaren is er sprake van 'Overheveling'. Daarnaast is een onderscheid gemaakt naar overhevelingen die toezien op specifiek benoemd in de financiële verordening, reguliere budgetten en regiomiddelen.

Saldo ultimo 2025 reserves budgetoverhevelingen Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Stand 1-1-2025	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Saldo 31-12-2025
<i>Reguliere overheveling</i>				
Vroegsignalering (Amaryllis)	215	0	215	0
Uitvoeringskosten TOZO	143	0	56	87
Visie armoede en schuldhulp	665	449	440	674
Regeling gemeentelijke hulp gedupeerde toeslagenaffaire	61	0	41	20
Participatiewet in Balans	0	431	0	431
Expeditie 2030	0	481	0	481
ESF-projecten lokaal	250	0	165	85
ROL Regionale Opvanglocatie	0	117	0	117
Project buurtgezinnen Leeuwarden	44	0	44	0
Netwerkcentrum De Klomp	180	0	180	0
European Youth Capital 2028	350	94	350	94
Aanpak problematiek jeugdzorg	2.143	382	891	1.634
Subsidie WTC/stadion gebied	1.043	1.043	1.043	1.043
Samen gezond	0	100	0	100
OHBA-regeling COA	630	252	135	747
Aanpassen stroomnetwerk buitendienstlocaties	0	137	0	137
Veilige opslag klein gereedschap	100	0	100	0
Biodiversiteit	0	356	0	356
Landelijk Gebied (DU)	60	0	60	0
Toekomstbestendig energiebeleid (DU)	370	549	370	549
Haalbaarheid studie doortrekken Kletsefeart	0	51	0	51
Wegwerken achterstanden registratie BAG/BGT	0	85	0	85
Transitiekosten omgevingswet (DU)	1.152	386	150	1.388
Bonifatiuskerk subsidie onderhoud	200	0	200	0
Wet Kwaliteitsborging WKB (DU)	209	209	209	209
Implementatie Wet goed verhuurderschap	108	0	108	0
Ondermijning	285	471	285	471
Straatintimidatie	50	50	50	50
Klimaatakkoord	309	162	309	162

Omschrijving	Stand 1-1-2025	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Saldo 31-12-2025
Programma Arcadia	1.016	78	1.016	78
Stadsklooster	0	250	0	250
Netbewuste bedrijvigheid	0	370	0	370
Project Leeuwarden Oost - Volkshuisvestingsfonds	4.034	3.439	4.034	3.439
MKB Versterkende maatregelen	804	0	804	0
Programma Binnenstad	340	0	340	0
Steunpakket uit meeropbrengst OZB	0	734	0	734
Evenementen en festivals	0	140	0	140
Blockbuster investeringsagenda	45	0	45	0
Aanpak Stationsgebied	0	800	0	800
Fietsenstalling Nieuwestad	0	220	0	220
Procesoptimalisatie Datawarehouse Burgerzaken	0	100	0	100
Renovatie en verplaatsing vastgoed	0	750	0	750
Realisatie Omnichannel	0	205	0	205
Informatiesystemen	0	109	0	109
Sociaal ontwikkelbedrijven	0	168	0	168
Digital Twin	340	187	340	187
Aantrekkelijk werkgeverschap	0	200	0	200
Maatschappelijke ontwikkeling impuls	0	334	0	334
Investeren bedrijfsvoering	2.730	732	2.730	732
<i>Subtotaal</i>	17.876	14.621	14.710	17.787
<i>Specifieke overheveling cf fin. verordening</i>				
Verplichtingen O&I-prioritering	1.347	2.046	1.347	2.046
Impuls Sociale Investerings (ISI)	173	81	94	161
<i>Subtotaal</i>	1.520	2.127	1.441	2.207
<i>Regio middelen</i>				
Friesland werkt regionaal	1.783	629	955	1.457
Brede aanpak dakloosheid SDF	4.953	1.354	1.388	4.919
Laaggeletterdheid	94	0	94	0
Natuur bij energieprojecten (FET)	0	762	0	762
Regionale samenwerking	280	0	53	227
Regionaal impulsbudget	0	683	0	683
Regionale energie strategie (RES)	1.013	1.231	1.013	1.231
<i>Subtotaal</i>	8.123	4.659	3.503	9.279
Totaal budgetoverheveling 2025 - 2026	27.518	21.407	19.653	29.273

Reguliere overheveling

Programma Bestaanszekerheid

Taakveld Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd

Vroegsignalering (Amaryllis)

Per ultimo 2025 is het saldo van de budgetoverhevelingen nihil

Taakveld Inkomensregelingen

Uitvoeringskosten TOZO, overheveling € 87.000

Van het Rijk is per verstrekte Tozo-uitkering eenmalig een vergoeding ontvangen voor dekking van de uitvoeringskosten over de hele looptijd van het traject (2020 - 2027). De Tozo-regeling kent doorlopende activiteiten. Daardoor lopen ook de kosten door, bijvoorbeeld voor het debiteurenbeheer van kapitaalverstrekkingen. De afhandelingsperiode is verlengd en eindigt vooralsnog in 2027. Op basis van een prognose van de afhandeling van de kosten voor de periode 2025 van € 56.000 wordt het resterende bedrag van € 87.000 aan uitvoeringskosten besteed in 2026 en 2027.

Visie armoede en schuldhulp, voorgenomen storting € 449.000 en overheveling € 225.000

Op 14 februari 2024 heeft de gemeenteraad akkoord gegeven voor de ontwikkeling van een Meedoen-regeling sport en cultuur voor volwassenen met weinig geld. Aangezien de Meedoen-regeling pas in de loop van 2024 is gestart zijn de voor jaarschijf 2023 tijdelijk beschikbaar gestelde middelen van € 450.000 overgeheveld naar de jaren 2025 en 2026 voor ieder € 225.000. De besteding van de middelen vindt plaats in de vorm van een subsidiebeschikking aan het Volwassenenfonds Sport en Cultuur met definitieve verantwoording achteraf. De verantwoording over startjaar 2024 leidt tot een resultaat in 2025 van € 449.000. Het bedrag van € 674.000 wordt ingezet voor de Meedoen-regeling 2026 en verder.

Regeling gemeentelijke hulp gedupeerde toeslagenaffaire, overheveling € 20.000

Voor coördinatie en uitvoering toeslagenaffaire kinderopvang heeft het Rijk in 2022 een eenmalige vergoeding uitgekeerd voor meerdere jaren. De uitvoering en de kosten lopen nog door in 2025 en 2026 waardoor de resterende middelen van € 20.000 voor dat jaar beschikbaar moeten blijven.

Participatiewet in Balans, voorgenomen storting € 431.000

In de voorjaarsnota 2025 is extra geld vrijgemaakt voor de implementatie van de Participatiewet in Balans. Deze incidentele middelen, totaal € 662.000 zijn in de septembercirculaire 2025 van het gemeentefonds voor de jaren 2025 (€ 441.000), 2026 (€ 187.000) en 2027 (€ 34.000) ter beschikking gesteld. Het college heeft op 2 december het bestedingsplan van 2026 vastgesteld waardoor de middelen meegaan naar 2026. De uitvoering van de Participatiewet, en ook de invoering van de Participatiewet in Balans is een wettelijke taak. De middelen zijn bedoeld om de gemeenten te ondersteunen bij de invoering van de aangekondigde aanpassingen in de participatiewet, gericht op meer bestaanszekerheid, minder uitvoeringsdruk en betere dienstverlening aan inwoners.

Taakveld Arbeidsparticipatie

ESF-projecten lokaal, overheveling € 85.000

Betreft ESF-middelen uit eerdere jaren die worden ingezet op het Instrumentenbudget voor team Jongeren (Open house constructies)

Expeditie 2030, voorgenomen storting € 481.000

Doelstelling van de Expeditie 2030 is het realiseren van optimale ketenprocessen en optimale dienstverlening richting burgers, bedrijven en interne organisatie. Hiervoor is in 2025 een Expeditiebegroting 2030 opgesteld met totale incidentele lasten € 1.183.000 onderverdeeld naar kosten voor een programmateam, inzet functioneel beheer, aanvraag levensonderhoud en open inwonersplatform, matching en segmentatie, klant- Inwonersmodel en verandermanagement. Voor de dekking van de incidentele kosten exploitatie begroting 2030 zijn in 2025 middelen ter beschikking gesteld (middelen Investerings bedrijfsvoering, coalitieprogramma 2022-2026), met als voorwaarde een structurele besparing van 10%. Een deel van de werkzaamheden van de Expeditiebegroting waarvoor deze middelen ter beschikking zijn gesteld, zullen in 2026 worden

afgerond. Volgens bestedingsplan projectbegroting is voor 2026 nog € 481.000 nodig, waardoor dit leidt tot een budgetoverheveling.

Programma Meedoen

Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie

Project buurtgezinnen Leeuwarden

Per ultimo 2025 is het saldo van de budgetoverhevelingen nihil.

Netwerkcentrum De Klomp

Per ultimo 2025 is het saldo van de budgetoverhevelingen nihil.

European Youth Capital 2028, overheveling € 94.000

In 2024 heeft de Raad een voorbereidingsbudget toegekend van € 710.000 voor het opstellen van een Bidbook European Youth Capital 2028. Helaas heeft Leeuwarden deze titel niet gewonnen. Desondanks worden werkzaamheden uitgevoerd om verder te bouwen aan wat in de afgelopen jaren is ontstaan. Dit in het kader van de "Motie labelen financiële middelen als Leeuwarden geen EYC wordt" van 17 september 2025. Voorgesteld wordt om het restant van € 94.000 over te hevelen naar 2026 ter dekking van de te maken kosten om te komen tot alternatieve planvorming.

ROL Regionale Opvanglocatie, voorgenomen storting € 117.000

Voor de ROL is in 2025 € 140.000 ontvangen via de september en december circulaire. Dit bedrag is niet volledig benut, er resteert nog € 117.000. Momenteel is er veel gaande omtrent de ROL. In januari 2026 heeft de rechtbank een uitspraak gedaan in de beroepszaken tegen de bouw van de ROL. Momenteel wordt deze uitspraak verder bestudeerd en verder onderbouwd. Daarna zal het college een nieuw besluit nemen. Ook tegen dit nieuwe besluit kan opnieuw beroep worden ingesteld bij de rechtbank.

Ook in 2026 worden er nog kosten verwacht voor de ROL. Deze bestaan voornamelijk uit ambtelijke uren, juridisch advies en communicatiekosten. Het is nog onduidelijk of er via de circulaires in 2026 (voldoende) middelen beschikbaar worden gesteld om deze kosten te dekken. Daarom wordt voorgesteld om het resterende bedrag van 2025 mee te nemen naar 2026.

Taakveld Jeugdhulp ambulant lokaal

Aanpak problematiek jeugdzorg, overheveling € 1.634.000

Op 10 juli 2024 is de jeugdagenda door de raad vastgesteld. Hierin zijn middelen beschikbaar gesteld voor de periode 2024 tot met 2026 om kosten van de jeugdzorg beheersbaar te houden, maatregelen te financieren en om de ambities van de Jeugdagenda te realiseren. Door fasering in het tijdspad zijn niet alle geplande activiteiten voor 2025 afgerond. Deze activiteiten worden afgerond in 2026. In verband hiermee zijn de begrote uitgaven 2025 niet volledig besteed en is er een onderuitputting ontstaan van € 382.000. Dit bedrag is nodig om in 2026 de activiteiten te kunnen afronden. Middels een budgetoverheveling komen deze middelen weer beschikbaar in 2026.

Programma Volksgezondheid en sport

Taakveld Sportaccommodaties

Subsidie WTC/stadion gebied, overheveling € 1.043.000

De gemeenteraad heeft op 7 juli 2021 ingestemd met de gebiedsontwikkeling WTC-Cambuur en de bijbehorende financiën, waaronder € 5,0 mln als subsidie voor de bouw van het stadion. Hiervan is een beschikking afgegeven van € 3,9 mln en een bedrag van € 1,1 mln is in eerste instantie nog niet beschikt in afwachting van de vrijval van het depotbedrag inzake de supermarktgronden. Het totale bedrag van de afgegeven beschikking is uitgekeerd. Het restant van € 1 mln staat op dit moment nog in depot bij de notaris. Zodra duidelijk is dat de gemeente vrijelijk kan beschikken over deze middelen zal een besluit worden genomen of en hoe deze middelen verder worden ingezet. Daarom wordt voorgesteld om het resterende budget van € 1.043.000 over te hevelen naar 2026.

Taakveld Volksgezondheid

Samen gezond, voorgenomen storting € 100.000

Het gezondheidsbeleid 'Samen gezond' is medio 2024 opgesteld en wordt gefaseerd uitgevoerd. Dit beleid bevat een breed scala aan interventies die gericht zijn op het creëren van gelijke kansen op gezond leven, het verbeteren van de mentale gezondheid, een gezonde leefomgeving en vitaal ouder worden. De opgave gezondheid is breed en complex en vraagt een domeinoverstijgende aanpak. Daarom hebben we een brede langetermijnvisie opgesteld met KPI's en een gefaseerde aanpak. In 2025 lag de focus op een goede voorbereiding van een aantal interventies die in 2026 worden geïmplementeerd, zoals Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). OKO is een vierjarig programma, waarbij het eerste jaar met name in het teken stond van het definiëren van concrete doelen, dataonderzoek en het opbouwen van een netwerk. Deze voorbereidingsfase vormt de basis voor de implementatie van de interventies in 2026. OKO is als interventie specifiek benoemd in diverse beleidsplannen waar een college- en raadsbesluit onder ligt (college- en raadsbesluit Gezondheidsnota Samen Gezond (2023-278554), college- en raadsbesluit Preventieplan handhaving, Alcohol, Drugs & Tabak (2023-281120) en college- en raadsbesluit Jeugdagenda (2024-113271). Alle drie beleidsplannen zijn in 2024 vastgesteld. Het gaat hier om incidentele middelen vanuit de MTR 2024.

Taakveld Openbaar basisonderwijs

OHBA-regeling COA, voorgenomen storting € 747.000

In 2025 heeft het COA een bedrag van € 251.700 beschikbaar gesteld voor de onderwijshuisvesting van asielzoekers. Deze middelen zullen in 2025 niet worden besteed. In 2026 wordt onderzocht hoe de onderwijshuisvesting voor asielzoekers in Leeuwarden kan worden vormgegeven, met als doel een plan op te stellen dat de continuïteit van het onderwijsaanbod voor asielzoekerskinderen waarborgt. Hierbij ligt de focus op het gebruik van de voormalige onderwijshuisvesting aan de Goudenregenstraat. Deze locatie komt in 2026 beschikbaar vanwege beëindiging van gebruik/huur door externe partijen. De ontvangen middelen worden ingezet voor aanpassing van deze locaties.

Programma Milieu, Volkshuis., LO en Sted.vern.

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recr.

Veilige opslag klein gereedschap

Het saldo budgetoverheveling is per ultimo 2025 nihil.

Aanpassen stroomnetwerk buitendienstlocaties, voorgenomen storting € 137.000

De Uitvoeringsagenda Volhoudbare Eigen Organisatie 2024-2027 kent vijf onderdelen. Eén daarvan is het groeien naar een klimaat-neutrale organisatie. Een uitwerking daarvan is dat de gemeente een uitstootvrij wagen- en machinepark heeft. Voor het wagenpark van de Buitendienst betekent dat een transitie van voertuigen die rijden op traditionele brandstof naar elektrificatie waar mogelijk. De elektrische infrastructuur om deze elektrische voertuigen allemaal te kunnen laden, moet op de diverse terreinen van de Buitendienst op deze transitie worden voorbereid. Voor 2025 is hiervoor een budget van € 230.000 beschikbaar gesteld. Het voorbereiden van de technisch meest efficiënte en duurzame aanpassing kost tijd. Daarbij zijn er risico's in de beschikbaarheid van capaciteit Liander en van de uitvoerder dan wel leverancier. Na extern technisch onderzoek is in de 2e helft van 2025 van start gegaan met de technische voorbereidingen binnen deze opdracht. De daadwerkelijke uitvoering en daarmee de financiële consequenties voor 2025 zijn, mede door langere levertijden van benodigde materialen, vertraagd op gang gekomen. In 2025 heeft een realisatie plaatsgevonden van € 93.000. Derhalve wordt voorgesteld om het restant van € 137.000 over te hevelen naar 2026.

Taakveld Milieubeheer

Landelijk Gebied (DU)

Per ultimo 2025 is het saldo van de budgetoverhevelingen nihil.

Toekomstbestendig energiebeleid (DU), overheveling € 549.000

Leeuwarden heeft als penvoerder van de RES regio van het rijk middelen ontvangen voor het toekomst bestendig maken van energie infrastructuur. In 2024 en 2025 is € 370.500 ontvangen. In

totaal € 741.000. De uitwerking van de plannen gebeurt in FET verband. Dit is een samenwerkingsverband van de Friese overheden. De plannen voor de uitvoering zijn in 2025 gemaakt en er wordt nu overgegaan tot uitvoering. Eind 2025 is nog € 549.000 beschikbaar. Voorgesteld wordt om dit bedrag over te hevelen naar 2026 zodat de plannen kunnen worden uitgevoerd.

Biodiversiteit, voorgenomen storting € 356.000

In 2025 is het uitvoeringsprogramma Biodiversiteit opgestart. Door langere doorlooptijden, seizoensgebonden werkzaamheden en onvolledige bezetting, zullen zal een deel van de kosten in 2026 worden gemaakt. Voorgesteld wordt om het resterende budget 2025 van € 356.000 over te hevelen naar 2026.

Taakveld Ruimte en leefomgeving

Transitiekosten omgevingswet (DU), overheveling € 1.388.000

Op basis van de DU Transitiekosten Omgevingswet worden van het Rijk bijdragen ontvangen voor de invoeringskosten van de Omgevingswet. In 2024 was hiervoor € 1.190.000 beschikbaar. In 2025 heeft de gemeente laatste bijdrage van € 522.000 ontvangen. De verwachte transitiekosten tot en met 2030 zijn geraamd op € 1,4 mln. Dit betreft extra inzet bij publieke dienstverlening, bijdrage door ontwikkelen digitaal stelsel omgevingswet en diverse overige transitieposten. Voorgesteld wordt om het restant over 2025 van € 386.000 over te hevelen naar 2026.

Wegwerken achterstanden registratie BAG/BGT, voorgenomen storting € 85.000

Voor het wegwerken van achterstanden in de registratie van vergunningsvrij gebouwde bouwwerken (BAG) en bouwwerken (BGT) is incidenteel budget toegekend van € 200.000. De werving heeft pas kunnen starten op het moment dat de middelen beschikbaar waren. Dit heeft tot gevolg gehad dat een substantieel deel van de werkzaamheden niet meer in 2025 kan worden uitgevoerd maar doorschuift naar 2026. Voorgesteld wordt om het restant van € 85.000 over te hevelen naar 2026.

Haalbaarheid studie doortrekken Kletsefeart, voorgenomen storting € 51.000

Voor dit onderzoek is in 2025 een budget beschikbaar gesteld van € 150.000. Vanuit de regio deal wordt dit onderzoek uitgevoerd. Een deel van dit volledige onderzoek is nog niet uitgevoerd. Voorgesteld wordt om het restant van € 51.000 naar 2026 over te hevelen.

Taakveld Grondexploitatie (niet-bedr.terr.)

Bonifatiuskerk subsidie onderhoud

Per ultimo 2025 is het saldo van de budgetoverheveling nihil.

Taakveld Wonen en bouwen

Wet Kwaliteitsborging WKB (DU), overheveling € 209.000

De implementatie van de Wet Kwaliteitsborging Bouwen (Wkb) is een langlopend proces tot ten minste 2032. In deze periode worden de beleidsinstrumenten Omgevingsvisie, Omgevingsprogramma's en het Omgevingsplan ontwikkeld. Faciliterend daaraan worden er in de organisatie nieuwe processen en software geïmplementeerd waarmee voldaan kan worden aan de eisen van de Wet. De implementatie hiervan loopt dus nog een aantal jaar door. Voorgesteld wordt om het restant van € 209.000 over te hevelen naar 2026.

Implementatie Wet goed verhuurderschap

Per ultimo 2025 is het saldo van de budgetoverhevelingen nihil.

Programma Veiligheid

Taakveld Openbare orde en Veiligheid

Ondermijning, overheveling € 471.000

In 2025 zijn niet alle geplande uitgaven gerealiseerd, onder meer door latere invulling van functies en de fasering in de aanschaf van middelen. Hierdoor resteert een bedrag van € 471.000. Dit bedrag wordt overgeheveld naar 2026, zodat de uitvoering conform de oorspronkelijke planning kan worden

voortgezet. Door deze overheveling ontstaat daarnaast ruimte om in 2026 en 2027 de aanpak verder te intensiveren, nu in 2025 de basis is gelegd.

Taakveld Parkeren

Straatintimidatie, overheveling € 50.000

Voor de aanpak van straatintimidatie ontvangt de gemeente Leeuwarden van 2023 tot en met 2026 jaarlijks € 30.000 vanuit het programma Veilige Steden van het Ministerie van OCW. Deze middelen dienen specifiek te worden ingezet voor de aanpak straatintimidatie. De in 2025 beschikbare middelen zijn ondanks de inzet op o.a. publiekscampagnes en het aanbod van omstanderinterventietrainingen niet volledig besteed. Dit is onder andere vanwege vertraging in de oplevering van de module straatintimidatie die voor het programma "PGA-X" wordt ontwikkeld. Daarnaast wordt in 2026 een speciale training voor handhaving verzorgd, welke gepland was voor 2025 maar niet kon plaatsvinden omdat het werkrooster van handhaving daar geen ruimte meer voor bood. De bedragen gemoeid met deze activiteiten worden toegevoegd aan de budgetoverheveling om alsnog te kunnen betalen in 2026. Voor het overige wordt nog opgemerkt dat er een vertraging is ontstaan in de besteding van de middelen, omdat de eerste bijdrage bij de decembercirculaire van 2023 is ontvangen en de aanpak straatintimidatie in 2024 volledig van start ging. Deze vertraging in uitvoering werkt door in 2025 en naar alle waarschijnlijkheid ook in 2026. Uiteindelijk zullen de middelen echter geheel worden besteed aan de aanpak van straatintimidatie conform de bedoeling van de uitkering onder het programma "Veilige Steden". Voor 2025 wordt verzocht het restantbedrag van € 50.000 over te hevelen naar 2026.

Taakveld Milieubeheer

Klimaatakkoord, overheveling € 162.000

In 2023 is vanuit de circulaire, vooruitlopend op de CDOKE regeling, een bedrag van € 697.000 van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van het klimaatakkoord. De uitvoering van deze klimaatambitie verloopt via het programma Volhoudbaar 2.0. In datzelfde jaar is het programmaplan Volhoudbaar 2.0 gestart, dat loopt van 2023 tot en met 2026. Eind 2024 is € 309.000 meegenomen in de reservebudgetoverheveling, waarvan in 2025 € 147.000 is besteed. Deze middelen worden ingezet voor diverse onderdelen van het programma Volhoudbaar 2.0. Het programma Volhoudbaar 2.0 loopt af in 2027. Daarna is het de bedoeling het programma verder te ontwikkelen tot Volhoudbaar 3.0. Voorgesteld wordt om het resterende budget van € 162.000 over te hevelen naar 2026 voor de uitvoering van de afgesproken en vastgestelde uitvoeringsplannen.

Programma Cultuur

Taakveld Cultuurpresentatie, prod. en partic.

Programma Arcadia, overheveling € 78.000

Arcadia betreft een programma over meerdere jaren. De activiteiten worden ondersteund voor de doorlopende aanpak waarvan nu de periode t/m 2028 is gestart. Vooraf wordt een kosteninschatting gemaakt en in de praktijk vindt de uitvoering over meerdere jaren plaats met een wisselende omvang van inzet van middelen en op basis van een planning van de werkzaamheden die niet leidt tot een afrekening per kalenderjaar (dus niet per 1 januari van elk jaar). In 2026 lopen een aantal afgesproken activiteiten uit 2025 door als afronding. Voorgesteld wordt om het restant van € 78.000 over te hevelen naar 2026.

Taakveld Media

Stadsklooster, voorgenomen storting € 250.000

De raad heeft in 2025 een subsidie toegekend voor het Stadsklooster van € 250.000 ten behoeve van de transformatie van de Grote Kerk en omliggende panden in een Stadsklooster. Als gevolg van organisatorische redenen bij Stadsklooster is de subsidie in 2025 nog niet aangevraagd en toegekend. Zodra aan de organisatorische voorwaarden (formele oprichting stichting) is voldaan, zal de subsidieprocedure worden opgestart en kan de subsidie naar verwachting in 2026 worden verleend.

Programma Economie

Taakveld Economische ontwikkeling

Project Leeuwarden Oost - Volkshuisvestingsfonds, overheveling € 3.439.000

Op 26 januari 2022 heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet van € 1 mln beschikbaar gesteld voor de voorbereiding - en experimenteerfase van het project Verduurzaming Leeuwarden Oost. Dit voorbereidingskrediet is gedekt uit het in de Begroting 2022 opgevoerde bedrag van € 4,5 mln voor cofinanciering van dit project. In 2023 en 2024 is vanuit het voorbereidingskrediet van € 1 mln verder gewerkt aan de uitvoering van het experiment om de eerste woningen te verduurzamen en 3 energielabelstappen te zetten. Vanwege de zorgvuldigheid voor het kunnen isoleren van buitenmuren en de mogelijke aanwezigheid van dieren heeft het experiment vertraging opgelopen. Het restant over 2024 van € 534.000 is overgeheveld naar 2025 ter afronding van het experiment. De resterende € 3,5 mln van de cofinanciering is per 2024 eveneens overgeheveld voor de verdere uitvoering van het project na de voorbereidingsfase per 2025 en volgende jaren. Per 25 maart 2025 is het Projectplan Verduurzaming Leeuwarden Oost en subsidieregelingen door het College vastgesteld en is middels het 1e verzamelvoorstel 2025 is de bij vaststelling van de begroting 2026 het projectkrediet voor de jaren 2025 tot en met 2031 beschikbaar gesteld. Over 2025 is € 595.000 aan kosten gemaakt. Voorgesteld wordt om het restant van afgerond € 3,4 mln over te hevelen naar 2026.

MKB Versterkende maatregelen

Per ultimo 2025 is het saldo van de budgetoverhevelingen nihil.

Programma Binnenstad

Per ultimo 2025 is het saldo van de budgetoverheveling nihil.

Steunpakket uit meeropbrengst OZB, voorgenomen storting € 734.000

In 2025 is een meeropbrengst geconstateerd vanuit de OZB belasting op niet woningen. Het is gebruikelijk dat de daadwerkelijke OZB opbrengst hoger of lager uitvalt dan vooraf ingeschat. De meeropbrengst is dit jaar aanzienlijk hoger dan normaal. De gemeenteraad heeft op 17 december 2025 besloten om € 734.000 beschikbaar te stellen voor een stimuleringspakket voor de ondernemers ter compensatie van de te hoge ozb-aanslag. Middels de budgetoverheveling komt dit bedrag in 2026 beschikbaar als compensatie.

Netbewuste bedrijvigheid, voorgenomen storting € 370.000

Vanuit het inflatiepakket is het resterende budget meegenomen in het project "Netbewuste bedrijvigheid" met als doel deze in 2025 volledig in te zetten. Nu hebben wij een groot deel van 2025 nodig gehad om zowel intern als ook door externe partijen onderzoek en analyses te laten uitvoeren waar de inzet van de kennis en de middelen gewenst en het meest effectief is. Het is de bedoeling om in 2026 een brede subsidieregeling "Netbewuste bedrijvigheid" in te stellen en hiervoor het resterende budget van € 370.000 in te zetten. De inzet van de op te stellen subsidieregeling zal deels gaan om uitvoeringsgelden en deels inhuur derden of investeringen. Hiervoor willen we € 340.000 inzetten en € 30.000 inzetten voor uitvoeringsgeld om in te spelen op de nieuwe ontwikkelingen rondom netcongestie en innovatieve projecten. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 370.000 over te hevelen naar 2026.

Taakveld Economische promotie

Blockbuster investeringsagenda

Per ultimo 2025 is het saldo van de budgetoverhevelingen nihil.

Evenementen en festivals, voorgenomen storting € 140.000

Voor de programmering van 2026 is het voornemen om het Franse gezelschap Ilotopie te contracteren. De kosten voor deze productie bedragen € 350.000. Het huidige beschikbare budget 2026 voor grote evenementen bedraagt € 245.000 waardoor aanvullende middelen nodig zijn om deze productie te kunnen realiseren. Om dit mogelijk te maken is besloten in 2025 geen blockbuster-evenement in te kopen. Daarnaast is in 2025 al de productie Bouwruk van Arcadia georganiseerd, waardoor een extra grote productie in 2025 minder passend was. Door in 2025 geen grote inkoop te doen, kon € 140.000 worden vrijgespeeld en doorgeschoven worden naar 2026. Met deze reservering komt het totaal beschikbare budget boven de benodigde € 350.000. Dit is bewust

aangehouden om eventuele onvoorziene kosten of prijsstijgingen te kunnen opvangen. Voorgesteld wordt om € 140.000 over te hevelen naar 2026 ten behoeve van de inkoop van Ilotopie.

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Taakveld Verkeer en vervoer

Aanpak Stationsgebied, voorgenomen storting € 800.000

Voor de noodzakelijke reparatie van de verharding/fundering van het Stationsgebied en bocht Lange Marktstraat zijn voor de jaarschijf 2025 incidentele middelen van € 800.000 beschikbaar gesteld. Om te voorkomen dat de uitvoering samenvalt met andere projecten (met name de huidige aanpak Westersingel) is de aanpak verschoven naar 2026. Voorgesteld wordt om € 800.000 beschikbaar te stellen voor 2026.

Taakveld Parkeren

Fietsenstalling Nieuwestad, voorgenomen storting € 220.000

In 2025 heeft de Raad € 1.960.000 beschikbaar gesteld voor de realisatie van een fietsenstalling aan de Nieuwestad. Het budget is voor € 400.000 begroot in de jaarschijf 2025 en voor € 1.560.000 in de jaarschijf 2026. Dit op basis van een inschatting van het verwachte uitgavenpatroon. In werkelijkheid bedroeg de realisatie in 2025 € 180.000 aan uitgevoerde werkzaamheden. Het restantbedrag is benodigd voor de continuering van de uitvoering/realisatie in 2026. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 220.000 over te hevelen naar 2026.

Programma Bestuur

Taakveld Burgerzaken

Procesoptimalisatie Datawarehouse Burgerzaken, voorgenomen storting € 100.000

Voor de realisatie van het Datawarehouse Burgerzaken en Service & Informatie is in 2025 € 127.000 incidenteel geld beschikbaar gesteld. Hiervoor is 10% structurele dekking reeds ingeboekt. De afhankelijkheid van aanlevering van data door extern leverancier Centric heeft voor vertraging gezorgd. De oorspronkelijke planning van onze eigen werkzaamheden zijn voor een bedrag van € 100.000 verschoven naar 2026. Op deze manier waarborgen we dat de beschikbare middelen optimaal bijdragen aan de beoogde resultaten.

Programma Ondersteuning

Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden

Renovatie en verplaatsing vastgoed, voorgenomen storting € 750.000

In de begroting 2025 is in totaal € 750.000 opgenomen voor een viertal projecten waarvan de uitvoering is doorgeschoven naar 2026. Het betreft allereerst € 600.000 voor de verplaatsing van de sportaccommodatie van FVC naar Middelsee. Definitieve besluitvorming over de aanleg van het sportcomplex moet nog plaatsvinden. Daarnaast is € 50.000 gereserveerd voor verbetering van de ventilatie in de grote zaal van Buurthuis Westenkwartier, die momenteel niet voldoet aan het Horecabesluit. Verder is € 50.000 beschikbaar gesteld voor het weghalen van het monumentale Van Dam-orgel uit de Westerkerk, dat sinds circa 1990 grotendeels ligt opgeslagen op de zolder van de Grote Kerk. Vanwege de omvang en benodigde voorbereidingen zal verplaatsing in 2026 plaatsvinden. Tot slot is € 50.000 opgenomen voor het verhelpen van lekkages in dakbeschoot en gevels van het monument Poarte fan Bears als gevolg van houtworm. Ook deze werkzaamheden worden in 2026 uitgevoerd. Voorgesteld wordt om de genoemde budgetten over te hevelen naar 2026.

Taakveld Overhead

Sociaal ontwikkelbedrijven, voorgenomen storting € 168.000

Gemeenten ontvangen vanaf 2025 extra financiële middelen voor de banen van mensen die niet vallen onder beschermt werk, maar die tijdelijk aangewezen zijn op de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven. Het gaat om een bedrag oplopend tot € 35,9 mln structureel vanaf 2035. Er wordt uitgegaan van 5.000 (2024) tot 10.000 (2035) banen voor deze doelgroep. De rijksbijdrage sociale infrastructuur wordt aan alle gemeenten via de integratie uitkering (IU) Participatie

uitgekeerd. Deze middelen en planvorming zijn gekoppeld aan de middelen voor transformatie van de sociale infrastructuur (in samenwerking met de sociaal ontwikkelbedrijven).

Digital Twin, overheveling € 187.000

In het kader van de MTR “Inzet data en technologie voor het (beter) realiseren van grote opgaven” en vanuit de Fondsen coalitieakkoord “Inzet data & nieuwe technologie t.b.v. realisatie opgaven coalitieakkoord” zijn middelen beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van een Digital Twin en een Dataplatform. Inmiddels is uitgewerkt hoe hier invulling aan wordt gegeven en zijn de daarvoor noodzakelijke opdrachten verstrekt. De in 2025 beschikbaar gestelde middelen zijn nog niet volledig besteed, het resterende budget bedraagt € 187.911. In 2026 wordt de Digital Twin en het bijbehorende dataplatform verder ontwikkeld. Om de daarmee gepaard gaande kosten (software, consultancy en projectleiding) te dekken wordt voorgesteld het resterende budget over te hevelen naar 2026.

Realisatie Omnichannel, voorgenomen storting € 205.000

Voor de realisatie van de Omnichannel dienstverlening is in 2025 uit de MTR budget beschikbaar gesteld. Dit budget is in 2025 niet volledig besteed. De strategie wordt gefaseerd ingevoerd langs meerdere bouwstenen. Om zorgvuldig en doelgericht te werken, schuiven we € 205.000 budget door naar 2026. Op die manier kunnen we de strategie verantwoord realiseren en waarborgen dat de beschikbare middelen optimaal bijdragen aan de beoogde resultaten.

Informatiesystemen, voorgenomen storting € 109.000

Voor de onderstaande onderwerpen zijn via de mee- en tegenvallers over 2025 incidentele budgetten beschikbaar gesteld:

- Herbeoordeling en aanvulling contracten verwerkersovereenkomsten / ISO-certificering
- Impact Archiefwet op informatiesystemen
- Project Informatiebeheer Digitale Transitie

Een deel van de geplande werkzaamheden is later gestart dan voorzien, waardoor een verschuiving van activiteiten naar 2026 plaatsvindt. Om deze werkzaamheden zorgvuldig af te ronden, is het noodzakelijk dat een deel van de incidentele budgetten wordt overgeheveld en in 2026 beschikbaar blijft.

Aantrekkelijk werkgeverschap, voorgenomen storting € 200.000

Voor het programma Aantrekkelijk Werkgeverschap is in 2025 van het beschikbare budget van € 300.000 in totaal € 100.000 succesvol gerealiseerd. Voor de onderdelen die zijn gestart maar nog niet volledig konden worden uitgevoerd, wordt voorgesteld om € 200.000 over te hevelen naar 2026 zodat deze activiteiten - binnen de thema's Diversiteit & Inclusie, Werkdruk & Werkgeluk en Positieve Werkcultuur - kunnen worden afgerond. Hiermee wordt continuïteit geborgd en worden ingezette verbeteringen in 2026 structureel doorontwikkeld.

Taakveld Treasury

Maatschappelijke ontwikkeling impuls, voorgenomen storting € 334.000

In het coalitieakkoord is een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor investeringen in de bedrijfsvoering die een structurele besparing van 10% moeten opleveren. Hiervan is een budget van € 465.000 beschikbaar gesteld om in te zetten op passende en persoonlijke dienstverlening. Onze dienstverlening moet aansluiten bij de wensen van inwoners, bezoekers en bedrijven. Mensen willen van de gemeente een snel en duidelijk antwoord op hun vragen (via de chat, telefonisch of online). Ze zijn hun eigen regisseur in het zoeken naar informatie of ondersteuning en beheren in de toekomst hun eigen gegevens. Wij gaan onze dienstverlening verbeteren en digitaliseren met meer digitale dienstverlening en een betere (telefonische) bereikbaarheid. Hiermee kan een eerste aanzet worden gegeven voor persoonlijk contact en maatwerk, aangezien het van belang is dat onze dienstverlening passend en persoonlijk is. Wij willen dat de contactmogelijkheden voor inwoners aansluiten bij hun vaardigheden. Met de inzet van ervaringsdeskundigen maken wij de toegang voor kwetsbaren laagdrempeliger. Mensen met (complexe) vragen mogen niet vastlopen in onze systemen en daardoor in de problemen komen. Met extra geld van het Rijk (POK-middelen) versterken we de dienstverlening aan deze groep. Daarnaast investeren we de komende periode in eenvoudige (digitale) aanvraagprocessen, betere (telefonische) bereikbaarheid, informatie in begrijpelijke taal en nieuwe technieken (onder andere videobellen). Hiermee verbeteren wij de

communicatie met onze inwoners. In 2025 is € 131.000 besteed van het beschikbaar gestelde budget. Voorgesteld wordt om het resterende bedrag van € 334.000 over te hevelen naar 2026.

Taakveld Overige baten en lasten

Investeren bedrijfsvoering, overheveling € 732.000

In het coalitieakkoord is, na een latere ombuiging van € 2 mln een incidenteel budget van € 3 mln beschikbaar gesteld voor investeringen in de bedrijfsvoering die een structurele besparing van 10% moeten opleveren. Tot en met 2025 is hiervan € 2,3 mln omgezet in diverse lopende projecten ter realisatie van de structurele taakstelling. De budgetoverheveling voor 'Expeditie 2030' en 'Maatschappelijke ontwikkeling impuls' zijn als separate budgetoverhevelingen opgenomen. Eind 2025 is voor het project Eureka € 600.000 beschikbaar gesteld dat in 2026 zal starten en een besparing van € 60.000 gaat opleveren. Dit project zal dus samen met het restant van € 132.000 voor overige projecten de resterende taakstelling van 10% realiseren. Daarmee zal dan totaal € 300.000 aan structurele besparingen zijn gerealiseerd zoals door de gemeenteraad is besloten.

Specifieke overheveling cf fin. verordening

Programma Ondersteuning

Taakveld Overhead

Verplichtingen O&I-prioritering, overheveling € 2.046.000

Voor O&I-projecten is in de financiële verordening (art 15: lid 5) vastgelegd dat onder- en overuitputting worden geëgaliseerd via de reserve budgetoverheveling. Eind 2025 bedraagt de eindstand van de O&I prioritering € 2.090.000. Deze middelen worden in 2026 en verder ingezet voor de realisatie van verschillende ICT-projecten.

Taakveld Overige baten en lasten

Impuls Sociale Investerings (ISI), overheveling € 161.000

In 2025 is door de Raad € 50.000 toegevoegd aan het budget ISI. Totaal is in 2025 € 62.000 besteed. Conform de financiële verordening blijft het restant van € 161.000 via de reserve budgetoverheveling beschikbaar voor het volgende jaar.

Regio middelen

Programma Bestaanszekerheid

Taakveld Arbeidsparticipatie

Friesland werkt regionaal, overheveling € 1.457.000

Leeuwarden heeft als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio Fryslân regionale herstellmiddelen ontvangen uit het Corona Steunpakket en aanvullende regionale financiering. In de Collegevergadering van 29 november 2022 is voor deze regionale middelen een meerjarig bestedingsplan met een looptijd van 2023 t/m 2026 vastgesteld.

De begroting 2025 voor de Arbeidsmarktregio Fryslân is vastgesteld op € 955.000. Via de meicirculaire heeft Arbeidsmarktregio Fryslân aanvullende middelen ontvangen. Deze extra middelen worden niet volledig besteed in 2025, hierdoor ontstaat een voordelig resultaat van € 629.000. Opgemerkt moet worden dat dit resultaat niet toekomt aan gemeente Leeuwarden, de middelen zijn voor alle Friese gemeenten. Het verwachte resultaat moet als budgetoverheveling naar 2026 worden meegenomen.

Programma Meedoen

Taakveld Maatschappelijke-en vrouwenop.(WMO)

Brede aanpak dakloosheid SDF, overheveling € 4.919.000

Het programma BAD loopt van 2021 tot en met 31 december 2026. Om de uitvoering in 2026 te kunnen voortzetten, wordt voorgesteld gebruik te maken van een reserve budgetoverheveling. Het regionaal PO SDF heeft op 11 december 2025 besloten over de inzet van de middelen voor 2026.

Eventuele voortzetting na 2026 is afhankelijk van de evaluatie en vraagt om separate besluitvorming.

Programma Onderwijs

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Laaggeletterdheid

Per ultimo 2025 is het saldo van de budgetoverheveling nihil.

Programma Milieu, Volkshuis., LO en Sted.vern.

Taakveld Milieubeheer

Natuur bij energieprojecten (FET), voorgenomen storting € 762.000

Leeuwarden heeft als penvoerder van de RES Regio van het rijk middelen ontvangen voor natuur bij energieprojecten. In 2024 is € 462.000 ontvangen en in 2025 € 326.000. In totaal € 788.000. De uitwerking en de uitvoering van de plannen gebeurt in FET verband. Dit is een samenwerkingsverband van Friese overheden. De plannen voor de uitvoering worden/zijn in 2025 gemaakt en nu wordt overgegaan naar de uitvoering daarvan. In 2025 zijn alleen kosten gemaakt voor onderzoek. Het verwachte restant eind dit jaar bedraagt is € 762.000. Voorstel is om dit via budgetoverheveling mee te nemen naar 2026 volgend jaar zodat de plannen kunnen worden uitgevoerd.

Programma Bestuur

Taakveld Bestuur

Regionale samenwerking, overheveling € 227.000

Door de beëindiging van de formele samenwerkingsverbanden Stadsregio en Streekwurk met de Friese gemeenten heeft een financiële afrekening plaats gevonden. Voor Leeuwarden heeft dit geleid tot een restitutie van € 309.500. Besloten is dit bedrag beschikbaar te houden voor regionale samenwerkingen waarin Leeuwarden participeert. Daartoe is een bestedingsplan vastgesteld waarin uiteen is gezet waar deze middelen voor zouden worden aangewend. Inmiddels is een deel van deze middelen besteed maar door verschillende ontwikkelingen is een deel nog beschikbaar:

- De Regiodeal Noord West is later dan gepland in een fase van uitvoering gekomen waardoor de middelen nog niet volledig zijn besteed.
- Het plan om in de 'kop van Fryslân' de samenwerking verder vorm te geven is ingehaald door het Nationaal Programma Vitale Regio's waardoor vertraging in de uitgaven is ontstaan.
- De bijdrage van de gemeente Leeuwarden aan het LEADER programma wordt met alternatieve dekking gefinancierd waardoor de daarvoor begrootte middelen nu anders aangewend kunnen worden.

Voor het nog niet bestede bedrag € 279.500 is daarom een nieuw bestedingsplan opgesteld.

Om de regio als geheel te versterken blijft samenwerking essentieel. Dit is ook benadrukt in het coalitieakkoord 2022-2026 waarin het treffen van regiodeals mogelijk wordt gemaakt.

Programma Ondersteuning

Taakveld Overige baten en lasten

Regionaal impulsbudget, voorgenomen storting € 683.000

Vanaf 2025 is onder de noemer Impulsbudget 10 jaar lang budget beschikbaar om gemeenten en sociaal ontwikkelbedrijven financieel te ondersteunen bij de noodzakelijke transitie en transformatie van de sociale infrastructuur. In 2025 is € 35 mln (landelijk) beschikbaar. In de jaren 2026 tot en met 2034 is er € 31,5 mln en daarna bouwt dit af naar € 19,8 mln in 2034. De inrichting van een toekomstbestendige sociale infrastructuur vereist vaak een regionale aanpak, daarom worden de middelen uitgekeerd aan het grootste samenwerkingsverband rondom sociaal ontwikkelbedrijven (Caparis). Leeuwarden ontvangt deze regionale middelen ook voor de aandeelhoudende gemeenten Heerenveen, Smallingerland en Opsterland (€ 387.000). Met de betrokken gemeenten is afgestemd deze middelen bij de gemeente Leeuwarden beschikbaar te houden. Voor de inzet van deze gezamenlijk middelen is planvorming opgestart. Onderdeel van de planvorming is een bestedingsplan en aan de hand daarvan worden middelen ingezet.

Taakveld Milieubeheer

Regionale energie strategie (RES), overheveling € 1.231.000

De gemeente ontvangt jaarlijks € 494.000 van het rijk voor de uitvoering van de Regionale Energie Strategie (RES). Deze middelen worden ingezet voor de Friese Energietafel (FET). In de FET werken alle Friese gemeenten, Provincie en Wetterskip samen en geven uitvoering aan de RES. De FET werkt met een gezamenlijk vastgestelde begroting waar de RES bijdragen een onderdeel is. De FET loopt qua besteding nu wat achter op de begroting maar de werkzaamheden komen op stoom. Voorgesteld wordt om deze middelen van € 1.231.000 beschikbaar te houden voor de uitvoering van de FET en over te hevelen naar 2026.

Reserve voorwaardelijke budgetoverhevelingen

Saldo ultimo 2025 voorwaardelijke reserve budgetoverhevelingen		Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	Stand 1-1-2025	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Saldo 31-12-2025
Decembercirculaire 2025	1.646	1.917	1.646	1.917
<i>Subtotaal</i>	1.646	1.917	1.646	1.917
Totaal budgetoverheveling 2025 - 2026	1.646	1.917	1.646	1.917

Reguliere overheveling

Decembercirculaire 2025: Voorgenomen storting € 1.917.000

Via de decembercirculaire hebben we voor een achttal posten incidentele bedragen voor nieuw of aanvullend beleid ontvangen. Deze bedragen worden toegevoegd aan de reserve budget-overheveling, zodat ze beschikbaar blijven voor besteding in 2026. Het betreft de volgende posten

TM Wet versterking regie volkshuisvesting € 363.000

TM Kinderopvang pleegouders € 73.000

DU Compensatie medewerkers sociaal ontwikkelbedrijven € 930.000

DU Meerkosten Oekraïne sociaal domein € 266.000

DU Faciliteitenbesluit opvangcentra € 30.000

DU Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp € 98.000

DU Impulsbudget arbeidsmarktregio's € 157.000

3. JAARREKENING

3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid en de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Waardering van passiva en activa en de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld, zijn activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, ongeacht of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden hieronder verder toegelicht.

De in de jaarrekening genoemde bedragen zijn opgenomen in euro's, tenzij anders is vermeld.

Vergelijkende cijfers

Ten behoeve van de vergelijkbaarheid is de rubricering van de vergelijkende cijfers 2024 binnen de post overlopende passiva aangepast.

Balans

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

Het BBV kent de volgende drie soorten immateriële vaste activa:

- kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio (op dit moment niet van toepassing voor onze gemeente);
- kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. De kosten van het sluiten van geldleningen (inclusief de betaalde boeterente) en het saldo van agio en disagio worden geactiveerd en over maximaal de looptijd van de lening volledig afgeschreven, te starten vanaf het moment van het in gebruik nemen van het gerelateerde materieel of financieel vast actief. Als geen nieuwe lening wordt aangetrokken zijn de kosten van vervroegde aflossing (boeterente) niet geactiveerd, maar als last verantwoord.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen;
- de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
- het actief genereert in de toekomst economisch of maatschappelijk nut;
- de uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden voor maximaal vijf jaar geactiveerd. Er vinden geen periodieke afschrijvingen plaats. De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst van het Besluit Ruimtelijke Ordening (artikel 6.2.4);
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, of worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat;
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of -indien gedelegeerd-collegebesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd op het moment dat aan de volgende vereisten is voldaan:

- er is sprake van een investering door een derde;
- de investering draagt bij aan de publieke taak;
- de derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen;
- de bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, als de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, conform hetgeen hieronder wordt genoemd bij 'waardering, activeren en afschrijven'. Hiervan wordt afgeweken als de afschrijvingstermijn die door de derde wordt gehanteerd korter is. In dat geval wordt die kortere termijn gehanteerd.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Op grond van de financiële verordening (art. 13) worden investeringen in activa met maatschappelijk nut met een verkrijgingsprijs van minder dan € 100.000 en in activa met economisch nut met een verkrijgingsprijs van minder dan € 50.000 bij voorkeur niet geactiveerd. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Ook de in eeuwigdurende erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Omdat deze prijzen per m² erg laag zijn, is er feitelijk sprake van waardering tegen registratiewaarde. Ontvangen afkoopsommen worden verantwoord als vooruit ontvangen bedragen en vervolgens jaarlijks naar rato van de duur van het erfpachtcontract ten gunste van het resultaat gebracht.

Financiële vaste activa

De waardering van de financiële vaste activa is gebaseerd op historische kostprijs c.q. nominale waarde. Leningen u/g zijn gewaardeerd tegen nominale waarde verminderd met de aflossingen op de geldleningen. Deelnemingen worden tegen marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde

duurzaam lager is dan de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs. Bij oninbaarheid van een lening wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de lening.

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

1. kapitaalverstrekkingen aan:
  - 1.1. deelnemingen;
  - 1.2. gemeenschappelijke regelingen;
  - 1.3. overige verbonden partijen;
2. leningen aan:
  - 2.1. openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden;
  - 2.2. woningbouwcorporaties;
  - 2.3. deelnemingen;
  - 2.4. overige verbonden partijen;
3. overige langlopende leningen;
4. uitzettingen in 's Rijksschatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
5. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
6. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Waardering, activeren en afschrijven

Op grond van artikel 63, lid 1 BBV worden alle activa gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (de verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten; de vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend; voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs). Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62, lid 2 BBV).

De afschrijvingen zijn niet afhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Er wordt afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. Er wordt in het algemeen lineair afgeschreven behoudens de woonruimten waarop annuïtair wordt afgeschreven. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Er wordt gestart met afschrijving vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/verworven wordt.

Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Een actief dat buiten gebruik is gesteld, wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling als de restwaarde lager is dan de boekwaarde. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Als aangekochte stroken grond niet binnen een grondexploitatie worden ontwikkeld, worden deze gronden afgewaardeerd naar de waarde van cultuurgrond, indien lager dan de boekwaarde. Deze gronden worden geactiveerd onder 'cultuurgronden'. Voor strategische gronden met een marktwaarde die lager is dan de boekwaarde wordt een voorziening getroffen.

De volgende afschrijvingstermijnen gelden (Nota afschrijvingen gemeenten Leeuwarden 2023):

Code	Omschrijving	
10900	Vorbereidingskosten grondexploitaties	geen afschrijving*

11001	Erfpachtgronden (EN)	geen afschrijving
11102	Cultuurgronden (EN)	geen afschrijving
11150	Gronden & terr. waardevermind. (EN)	25 tot 40 jaar
11151	Gronden bestemd voor gemeentelijke gebiedsontwikkeling	geen afschrijving
11199	Overige gronden (EN)	geen afschrijving
11200	Woonruimten (EN)	40 jaar
11210	Woonruimten ontv. huuropbrengsten (EN)	40 jaar annuïtair
11220	Woonruimten strat. verkoop (EN)	geen afschrijving
11300	Bedrijfsgebouwen (EN)	40 jaar
11340	Schoolgebouwen (EN)	50 jaar
11350	Noodgebouwen (EN)	10 jaar
11355	Integraal kindcentra (IKC) kinderopvang (EN)	10 - 15 jaar
11360	Verbouw gebouwen (EN)	5 - 20 jaar
11370	Sportvoorzieningen (EN)	40 jaar
11371	Kunstgrasvelden (EN)	10 jaar
11400	Grond-, weg- en waterbouwk. wrk. (MN)	40 jaar
11420	Voorzieningen parkeerterreinen (MN)	5 - 20 jaar
11430	Aanleg plantsoenen, openb. groen (MN)	5 - 20 jaar
11450	Civiele kunstwerken (MN)	80 jaar
11500	Vervoermiddelen (EN)	5 tot 12 jaar
11601	Computers en software (EN)	5 jaar
11699	Ov. mach., app. en installaties (EN)	5 tot 20 jaar
11700	Grond-, weg- en waterbouwk. wrk. (EN)	60 jaar
n.v.t.	Rioleringen: vervangingsinvesteringen (EN)	geen afschrijving, maar via voorziening
11720	Voorzieningen parkeerterreinen (EN)	5 - 10 jaar
11800	Overige materiële vaste activa (MN)	5 - 10 jaar
11810	Vervanging verkeersborden/speel (MN)	10 jaar
11850	Inventaris gebouwen (MN)	10 jaar
11900	Overige materiële vaste activa (EN)	5 - 10 jaar
11950	Inrichting/inventaris gebouwen (EN)	10 - 20 jaar
12000	GWW werken EN (heff. bestrijd. kn.)	60 jaar
12020	VRZ parkterr EN (heff. bestrijd. kn.)	10 jaar
12900	Bijdragen aan activa van derden	afschrijven als was het actief waarvoor de bijdrage wordt verstrekt in bezit van de gemeente, met dien verstande dat de afschrijvingstermijn niet langer is dan de termijn die door de derde wordt gehanteerd
13000	Verkeersregelinstallaties (MN)	15 - 20 jaar
13099	Ov. mach., app. en installaties (MN)	5 - 10 jaar
13799	Ov. mach.; app.& install.-en heff. bestr.	5 - 20 jaar
13800	Ov. mat. v.a. heff. bestrijd. kn.	5 jaar
13850	Inricht/inven. gebouw (EN) heff. best.	10 jaar

* De kosten mogen maximaal 5 jaar geactiveerd blijven staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie dan wel worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat.

De restwaarde kan alleen worden toegepast bij activa met de balansgroep 011300 bedrijfsgebouwen als aan de volgende criteria is voldaan:

- De gemeente ontvangt huuropbrengsten van een derde partij en deze partij wordt door de gemeente gesubsidieerd; of
- Als de gemeente eigenaar en gebruiker van het object is.

Voor de toepassing gelden de volgende aanvullende eisen:

- Het maximum te hanteren restwaarde percentage bedraagt 10%. Conform artikel 2 lid 3 wordt over deze waarde niet afgeschreven.
- Het percentage wordt bepaald over de aanschafwaarde van het gebouw.
- De WOZ-waarde mag niet lager zijn dan de restwaarde.
- Bij aanpassingen en/ of vervangingen aan het object wordt de restwaarde niet aangepast, mits de eis onder c benoemd hieronder van toepassing wordt.

Indien de huurovereenkomst van de hierboven genoemde partij komt te vervallen dan wel dat de gemeente niet langer de gebruiker is van het object, wordt de restwaarde pas bij opnieuw in gebruik name beoordeeld op eventuele toepassing van restwaarde en zo nodig aangepast.

Bij investeringen kan een circulaire waarde worden toegepast bij activa met de balansgroep 011300 Bedrijfsgebouwen, 011340 Schoolgebouwen, 011360 Verbouw gebouwen, 011370 Sportvoorzieningen, 011400 Grond-, weg- en waterbouwkundige werken en 011450 Civiele kunstwerken. Voor de toepassing gelden de volgende aanvullende eisen:

- Bij aanvang van de investeringen moet via een losmaakbaarheidsindex aangegeven worden, welke mate van herbruikbaarheid realiseerbaar is.
- De minimale grenswaarde van de losmaakbaarheidsindex bedraagt 55%.
- Het maximum te hanteren circulaire restwaarde percentage ten opzichte van de investeringswaarde bedraagt 5% voor de balansgroepen 011300 Bedrijfsgebouwen, 011340 Schoolgebouwen, 011360 Verbouw gebouwen, 011370 Sportvoorzieningen en 10% voor de balansgroepen 011400 Grond-, weg- en waterbouwkundige werken en 011450 Civiele kunstwerken. Over deze waarde wordt niet afgeschreven.
- Het percentage wordt bepaald over de aanschafwaarde van de investering.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

De voorraden hebben betrekking op onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie en overige voorraden. In principe is de maximale looptijd voor een grondexploitatie 10 jaren. Voor zover daarvan wordt afgeweken wordt dit nader toegelicht in paragraaf 2.18 Grondbeleid.

De bouwgronden in exploitatie worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst, zoals opgenomen in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen, zoals bijvoorbeeld loonkosten van de ambtelijke organisatie en is de werkelijk over het vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

De voorraadmutaties omvatten de toe te rekenen jaarlijkse baten en lasten (o.a. rente) gecorrigeerd met de gerealiseerde winsten of de op contante waarde berekende voorzienbare verliezen. Voor exploitaties die naar verwachting verlieslatend zijn, worden voorzieningen opgenomen tegen contante waarde. De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde voor het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is gelijkgesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van 2% van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone, conform voorgeschreven door het BBV.

Winstneming vindt plaats op het moment dat de exploitatie van een complex wordt beëindigd of wanneer tussentijds met redelijke zekerheid vast te stellen is, dat er winst gerealiseerd wordt. Voor het bepalen van de hoogte van tussentijdse winstneming wordt de *Percentage of Completion* (POC)

methode gehanteerd. Deze methode wordt voorgeschreven door het BBV. Door gebruik te maken van de POC-methode wordt naar rato van de voortgang van het project tussentijds winst genomen.

Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen.

De overige voorraden worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. De overige voorraden worden gewaardeerd tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De waardering van de overlopende activa vindt plaats tegen nominale waarde.

VASTE PASSIVA

Algemeen

De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

Eigen vermogen/reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een bevoegdheid van de gemeenteraad. Reserves worden onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming, dan wordt het een algemene reserve genoemd.

In artikel 15 van de financiële verordening gemeente Leeuwarden 2023 is bepaald dat het college van burgemeester en wethouders bevoegd is om voor de volgende reserves in de jaarrekening mutaties op te voeren zonder dat daar door de raad een toereikend bedrag in de begroting voor is goedgekeurd (uitzonderingsmogelijkheid conform het BBV): de reserve parkeren, de reserve grondexploitatie, de reserve budgetoverheveling, de reserve voorwaardelijke budgetoverheveling en de reserve vastgoed. Voor de reserves fonds klimaat, energie en biodiversiteit, fonds maatschappelijke vernieuwing en fonds strategische ontwikkeling geldt voorgaande voor zover de mutatie is bedoeld ter dekking van voorbereidingskosten voor investeringsvoorstellen uit het betreffende fonds, waarbij de investeringskosten in totaal niet meer bedrag dan 2,5% van de middelen die in de reserve zijn gestort.

Het nog te bestemmen rekeningresultaat maakt ook deel uit van het eigen vermogen.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen

worden gewaardeerd op de contante waarde/het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Voorzieningen worden gevormd als er sprake is van:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar wel redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven;
- middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. Conform Artikel 49 BBV worden deze onder de overlopende passiva opgenomen.

De vorming van een voorziening, of een dotatie aan een bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds-)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht. Voor geconstateerd toekomstig achterstallig onderhoud wordt ten laste van de exploitatie een bedrag in de voorziening gestort.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

De voorziening voor pensioen van wethouders wordt verantwoord tegen netto contante waarde. Voor de actuariële pensioenberekeningen wethouders gelden de grondslagen zoals gepubliceerd bij circulaire van het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) op 11 december 2025. Deze grondslagen zijn: Berekeningsdatum: 31 december 2025; Rekenrente: 2,954% (31 december 2024: 2,325%); Sterftetafel: GBM/GBV 2018/2023 met leeftijdsterugstelling (31 december 2024: GBM/GBV 2017/2022 met leeftijdsterugstelling).

In de Cao Gemeenten is bepaald dat medewerkers bovenwettelijke vakantie-uren en spaarverlof kunnen sparen. Aangezien sprake is van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, is een voorziening gevormd. De omvang van het bovenwettelijke- en spaarverlof per balansdatum is afgezet tegen het bruto uurloon van de medewerker per balansdatum.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Voor zover van toepassing worden hieronder afzonderlijk opgenomen de obligatieleningen, onderhandse leningen, door derden belegde gelden en de waarborgsommen.

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

VLOTTENDE PASSIVA

Algemeen

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden kunnen bestaan uit kasgeldleningen, banksaldi en overige schulden.

Overlopende passiva

De overlopende passiva zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De bedragen waarvoor borgstelling of garantstellingen zijn verstrekt zijn buiten de balanstelling opgenomen. Het betreft hier waarborgen van geldleningen en leasecontracten.

Op grond van artikel 53 BBV worden de belangrijke niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen, waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is gebonden, in de toelichting bij de balans beschreven.

Grondslagen ter bepaling van het resultaat

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat:

- a. per programma de gerealiseerde baten en lasten en het saldo daarvan;
- b. het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten, volgend uit de onderdeel a;
- c. de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
- d. het gerealiseerde resultaat, volgend uit de onderdelen b en c.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat van de onderdelen genoemd in het eerste lid ook de ramingen uit de begroting voor en na wijziging.

Voor bepaling van het resultaat wordt het stelsel van baten en lasten gehanteerd. Verliezen worden verantwoord op het moment dat deze voorzienbaar zijn. Winsten worden pas verantwoord nadat deze daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Daarbij worden de baten en lasten opgenomen ongeacht of zij tot inkomsten of uitgaven in het jaar hebben geleid. De baten en lasten worden verantwoord tot hun brutobedrag.

In hoofdstuk 3.2.4 Overzicht incidentele lasten en baten is inzichtelijk gemaakt welke baten en lasten 'incidenteel' zijn. Daarbij is als uitgangspunt gehanteerd dat structurele lasten de regel en incidentele lasten de uitzondering zijn.

De aard van de baten en lasten is in eerste instantie bepalend of een post als incidenteel of structureel aangemerkt wordt. Tevens is gekeken naar het aantal jaren dat de baten/lasten zijn begroot. Als dit maximaal drie jaren is, zal in principe sprake zijn van een incidentele post. Voor een nadere uitwerking van de gehanteerde definitie wordt verwezen naar de notitie structurele en incidentele baten en lasten van de commissie BBV.

Overig

Rente en afschrijvingen

De afschrijvingen worden maandelijks conform de afschrijvingsmethodiek berekend. De rentelasten worden op basis van de afgesproken percentages ten laste van de exploitatie gebracht.

Begroting

De begrotingscijfers zijn ontleend aan de door de gemeenteraad op 13 november 2024 vastgestelde primitieve begroting 2025 en aan de in 2025 door de gemeenteraad geautoriseerde begrotingswijzigingen.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, beschermd wonen of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, bepaalt de wetgever in feite, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

De door de gemeente van het CAK ontvangen eigen bijdrage bedroeg in 2025 € 1.868.000.

Normenkader rechtmatigheidsverantwoording

De afspraken over rechtmatigheid tussen raad en college zijn vastgelegd in het normenkader en bevat een lijst met wet- en regelgeving waar de gemeente aan gebonden is. Conform de financiële verordening van de gemeente Leeuwarden wordt dit kader jaarlijks vastgesteld. Het normenkader 2025 is op 26 november 2025 vastgesteld door de gemeenteraad.

3.2 Financieel resultaat

3.2.1 Financiële overzichten

Tabel Overzicht van baten en lasten (1)

Programma's	Begroting 2025 primitief			Begroting 2025 na wijziging			Rekening 2025			Bedragen x € 1.000	
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Rekening t.o.v. begroting 2025	Saldo
R2HOG01 - Sterke samenl., kansen voor iedereen											
R2PGM0101 - Bestaanszekerheid	176.446	93.034	-83.412	193.645	106.988	-86.657	192.321	108.516	-83.805		2.852
R2PGM0102 - Meedoen	197.791	9.059	-188.732	232.034	30.872	-201.162	226.346	29.004	-197.342		3.820
R2PGM0103 - Volksgezondheid en sport	26.042	5.995	-20.048	28.167	6.183	-21.984	26.236	6.698	-19.538		2.446
R2PGM0104 - Onderwijs	26.940	11.280	-15.660	30.209	13.614	-16.595	28.439	12.579	-15.861		734
R2HOG02 - Bet.baar wonen in gez/veilig leefomg											
R2PGM0201 - Milieu, Volkshuis., LO en Sted.vern.	108.489	81.161	-27.329	120.499	89.237	-31.263	124.671	100.052	-24.619		6.644
R2PGM0202 - Veiligheid	21.732	3.740	-17.992	31.473	13.101	-18.372	27.889	11.012	-16.877		1.494
R2HOG03 - Toonaangevend in cultuur/evenementen											
R2PGM0301 - Cultuur	16.712	2.130	-14.583	18.923	2.587	-16.335	18.430	2.657	-15.772		563
R2HOG04 - Circulaire en concurrerende economie											
R2PGM0401 - Economie	8.966	2.922	-6.044	15.493	2.922	-12.570	11.180	4.149	-7.031		5.539
R2PGM0402 - Verkeer, vervoer en waterstaat	42.206	4.089	-38.118	48.234	4.594	-43.640	44.455	4.886	-39.568		4.072
R2HOG05 - Samenwerking en organisatie											
R2PGM0501 - Bestuur	5.924	17	-5.907	7.840	1.497	-6.343	9.287	2.027	-7.260		-917
R2PGM0502 - Ondersteuning	95.842	510.682	414.840	97.980	524.485	426.505	87.938	548.130	460.192		33.687
Totaal van baten lasten	727.091	724.107	-2.984	824.497	796.082	-28.415	797.192	829.711	32.518		60.934

Tabel Overzicht van baten en lasten (2)

Programma's	Bedragen x € 1.000									
	Begroting 2025 primitief			Begroting 2025 na wijziging			Rekening 2025			Rekening t.o.v. begroting 2025 Saldo
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
A. Totaal van baten en lasten	727.091	724.107	-2.984	824.497	796.082	-28.415	797.192	829.711	32.518	60.934
B. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	16.128	19.112	2.984	1.568	29.983	28.415	26.830	29.561	2.731	-25.684
Resultaat	743.219	743.219	0	826.065	826.065	0	824.022	859.272	35.249	35.249

Voor een analyse van de verschillen tussen begroting en werkelijk verwijzen wij naar de inleiding, de programmaonderdelen van het jaarverslag en het hierna volgende hoofdstuk begrotingsrechtmatigheid.

In onderstaande tabel van baten en lasten is een specificatie opgenomen van de algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien. Dit overzicht opgenomen om inzicht te geven conform artikel 25 en 27 van het BBV. Deze baten en lasten bevinden zich binnen de twee programma's met een *.

Tabel Overzicht van baten en lasten gespecificeerd naar algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien (3) Bedragen x € 1.000

Programma's	Begroting 2025 primitief			Begroting 2025 na wijziging			Rekening 2025			Rekening t.o.v. begroting 2025	
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo		Saldo
R2HOG01 - Sterke samenl., kansen voor iedereen											
R2PGM0101 - Bestaanszekerheid	176.446	93.034	-83.412	193.645	106.988	-86.657	192.321	108.516	-83.805		2.852
R2PGM0102 - Meedoen	197.791	9.059	-188.732	232.034	30.872	-201.162	226.346	29.004	-197.342		3.820
R2PGM0103 - Volksgezondheid en sport	26.042	5.995	-20.048	28.167	6.183	-21.984	26.236	6.698	-19.538		2.446
R2PGM0104 - Onderwijs	26.940	11.280	-15.660	30.209	13.614	-16.595	28.439	12.579	-15.861		734
R2HOG02 - Bet.baar wonen in gez/veilig leefomg											
R2PGM0201 - Milieu, Volkshuis., LO en Sted.vern.*	108.489	80.946	-27.543	120.499	89.022	-31.477	124.671	99.849	-24.822		6.655
R2PGM0202 - Veiligheid	21.732	3.740	-17.992	31.473	13.101	-18.372	27.889	11.012	-16.877		1.494
R2HOG03 - Toonaangevend in cultuur/evenementen											
R2PGM0301 - Cultuur	16.712	2.130	-14.583	18.923	2.587	-16.335	18.430	2.657	-15.772		563
R2HOG04 - Circulaire en concurrerende economie											
R2PGM0401 - Economie	8.966	2.922	-6.044	15.493	2.922	-12.570	11.180	4.149	-7.031		5.539
R2PGM0402 - Verkeer, vervoer en waterstaat	42.206	4.089	-38.118	48.234	4.594	-43.640	44.455	4.886	-39.568		4.072
R2HOG05 - Samenwerking en organisatie											
R2PGM0501 - Bestuur	5.924	17	-5.907	7.840	1.497	-6.343	9.287	2.027	-7.260		-917
R2PGM0502 - Ondersteuning*	37.304	31.372	-5.932	34.940	26.053	-8.887	32.601	29.079	-3.521		5.366
Subtotaal	668.552	244.584	-423.971	761.457	297.433	-464.022	741.855	310.456	-431.398		32.624

Tabel Overzicht van baten en lasten gespecificeerd naar algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien (4) Bedragen x € 1.000

	Begroting 2025 primitief			Begroting 2025 na wijziging			Rekening 2025			Rekening t.o.v. begroting 2025 Saldo
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
1. Algemene dekkingsmiddelen	1.481	478.7621	477.280	1.482	497.848	496.366	-53	517.210	517.263	20.897
<i>Lokale heffingen waarvan besteding niet gebonden is</i>	-	42.475	42.475	-	43.567	43.567	-	43.806	43.806	239
<i>Algemene Uitkeringen</i>	-	434.332	434.332	-	452.327	452.327	-	471.133	471.133	18.806
<i>Dividend</i>	-	966	966	-	966	966	-	899	899	-67
<i>Saldo van de financieringsfunctie</i>	451	988	537	451	988	537	-1.157	1.349	2.506	1.968
<i>Overige algemene dekkingsmiddelen</i>	1.030	-	-1.030	1.031	-	-1.031	1.103	23	-1.080	-49
2. Overhead	56.606	763	-55.843	61.107	799	-60.307	55.026	2.044	-52.982	7.326
3. Vennootschapsbelasting	300	-	-300	300	-	-300	364	-	-364	-64
4. Onvoorzien	152	-	-152	152	-	-152	-	-	-	152
Subtotaal	58.539	479.524	420.986	63.041	498.648	435.607	55.336	519.254	463.917	28.310
A. Totaal van baten en lasten	727.091	724.107	-2.984	824.497	796.082	-28.415	797.192	829.711	32.518	60.934
B. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	16.128	19.112	2.984	1.568	29.983	28.415	26.830	29.561	2.731	-25.684
Resultaat	743.219	743.219	0	826.065	826.065	0	824.022	859.271	35.249	35.249

De algemene dekkingsmiddelen betreffen de lasten en baten uit de taakvelden 0.5 Treasury (dividend en saldo financieringsfunctie), de taakvelden 0.61 OZB woningen, 0.62 OZB niet-woningen en 0.7 Uitkeringen Gemeentefonds. De precariobelasting is onderdeel van taakvelden 0.64 Belastingen overig en 0.83 Wonen en bouwen. Overhead betreft het taakveld 0.4 Overhead. Heffing Vpb betreft taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting. Het bedrag voor 'onvoorzien' is onderdeel van het taakveld 0.8 Overige baten en lasten.

Als gevolg van een onjuiste optelling van de begrotingswijzigingen in het 3^e verzamelvoorstel 2025, is de eindstand van de begroting na wijziging in het 3^e verzamelvoorstel (pagina 2) te hoog (totaal € 826,4 mln). In onderstaand overzicht is de juiste eindstand opgenomen (totaal € 825,2 mln) inclusief een toelichting van de verschillen:

Tabel Overzicht verschillen 3^e verzamelvoorstel 2025

Bedragen x € 1.000

Programma's	Eindstand begroting 2025 in 3 ^e verzamelvoorstel pagina 2		Eindstand begroting 2025 in 3 ^e verzamelvoorstel <u>moest zijn</u>		Verschil eindstand 3 ^e verzamelvoorstel	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
R2HOG01 - Sterke samenl., kansen voor iedereen						
R2PGM0101 - Bestaanszekerheid*	193.745	106.988	193.645	106.988	100	0
R2PGM0102 - Meedoen*	231.934	30.872	232.034	30.872	-100	0
R2PGM0103 - Volksgezondheid en sport	28.167	6.183	28.167	6.183	0	0
R2PGM0104 - Onderwijs**	30.014	13.614	30.209	13.614	-195	0
R2HOG02 - Bet.baar wonen in gez/veilig leefomg						
R2PGM0201 - Milieu, Volkshuis., LO en Sted.vern.**	120.669	89.237	120.469	89.237	200	0
R2PGM0202 - Veiligheid	31.473	13.101	31.473	13.101	0	0
R2HOG03 - Toonaangevend in cultuur/evenementen						
R2PGM0301 - Cultuur	18.823	2.587	18.823	2.587	0	0
R2HOG04 - Circulaire en concurrerende economie						
R2PGM0401 - Economie**	14.928	2.922	14.809	2.922	119	0
R2PGM0402 - Verkeer, vervoer en waterstaat**	49.334	4.594	48.234	4.594	1.100	0
R2HOG05 - Samenwerking en organisatie						
R2PGM0501 - Bestuur	7.840	1.497	7.840	1.497	0	0
R2PGM0502 - Ondersteuning**	99.484	554.816	99.484	553.592	0	1.224
Resultaat	826.411	826.411	825.187	825.187	1.224	1.224

- * De verschuiving van € 100.000 budget tussen programma Bestaanszekerheid en programma Meedoen ziet toe op een verschuiving tussen taakvelden van het budget voor de Friese samenwerkingsagenda. In de primitieve begroting 2025 was dit budget gekoppeld aan taakveld 623 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen integraal, programma Bestaanszekerheid. Halverwege 2025 is dit budget gekoppeld aan taakveld 6713 Dagbesteding (Wmo), programma Meedoen. Later in 2025 is het begrote bedrag van € 100.000 overgeheveld van de Friese Samenwerkingsagenda naar het investeringsbudget voor Wmo. Op dat moment was dit een terechte interne wijziging binnen programma Meedoen. Voor herstel van de aansluiting met de primitieve begroting 2025 op taakveldniveau is het budget voor de Friese samenwerkingsagenda eind 2025 weer gekoppeld aan taakveld 623 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen integraal, programma Bestaanszekerheid. De overheveling van het begrote bedrag van € 100.000 is per abuis toen niet alsnog opgevoerd als externe begrotingswijziging.
- ** De verschillen hebben betrekking op onderdeel fasering onttrekking fondsen en reserves, pagina 11 van het 3^e verzamelvoorstel. De begrote onttrekking aan reserves is in 2025 verlaagd met € 3,5 mln en verhoogd in 2026 met € 3,5 mln. In de tabel op pagina 2 van het 3^e verzamelvoorstel is dit voor een bedrag van € 2,3 mln verwerkt. Dit verklaart het verschil van € 1,2 mln.

3.2.2 Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole is de begrotingsrechtmatigheid een toetsingscriterium. De toetsing vindt plaats op programmaniveau en beoordeeld wordt of budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. De grondslag voor deze beoordeling is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025 en de beoordelingscriteria die zijn opgenomen in de financiële verordening Leeuwarden 2023 (laatste wijziging 17 december 2025).

De begrotingsrechtmatigheid heeft betrekking op de door de raad geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten. In onderstaande analyse zijn alle begrotingsafwijkingen opgenomen. Het is van belang op te merken dat:

Baten over- en overschrijdingen evenals lastenoverschrijdingen vormen op zichzelf geen begrotingsonrechtmatigheden, tenzij ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld. 'Tijdig melden' wordt conform artikel 11 lid 4 van de financiële verordening gedefinieerd als melding bij de tussentijdse rapportage (TURAP) of bij de jaarstukken.

Een overschrijding van lasten (en investeringskredieten) ten opzichte van de vastgestelde begroting wordt altijd als een begrotingsonrechtmatigheid beschouwd, ook als deze tijdig is gemeld.

Afwijkingen worden conform artikel 11 lid 4 van de financiële verordening als acceptabel beschouwd in de volgende situaties:

- a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
- b. Er is sprake van een overschrijding op een open einde regeling; of
- c. De overschrijding kon niet meer middels de laatste begrotingswijziging van het jaar worden geautoriseerd door de raad.
- d. Er is sprake van een overschrijding in een reserve die, op basis van artikel 15 lid 9 van de financiële verordening, binnen de bevoegdheid van het college valt. Het betreft hier reserves zoals de reserve budgetoverhevelingen, de reserve grondexploitatie, reserve parkeren en reserve vastgoed.

Indien overschrijdingen op de lasten niet voldoen aan de voorwaarde uit de verordening zijn deze als niet acceptabel geclassificeerd.

In de paragraaf bedrijfsvoering worden de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) toegelicht indien deze groter zijn dan de rapportagegrens van € 750.000 en de belangrijkste afwijkingen onder de rapportagegrens, als deze naar het oordeel van het college van bestuurlijk belang zijn. Dit is opgenomen in artikel 9 van de financiële verordening van de gemeente.

De conclusie is dat:

- Van de totale lastenoverschrijding van € 5,6 mln is een bedrag van 0,5 mln als niet acceptabel aangemerkt. Deze afwijking blijft onder de rapportagegrens van € 750.000 en behoeft daarom formeel geen nadere toelichting. Het college kiest er echter voor om deze afwijking toch toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering om volledige transparantie richting de raad te bieden.

Begrotingsrechtmatigheid programma's

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de lasten en baten op programmaniveau in 2025. Deze tabel is exclusief reservemutaties (programma Ondersteuning). Na deze tabel volgt een toelichting per programma.

Tabel Programma's	Begroting na wijziging		Rekening		Bedragen x € 1.000 Rekening t.o.v. begroting	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
R2HOG01 - Sterke samenl., kansen voor iedereen						
R2PGM0101 - Bestaanszekerheid	193.645	106.988	192.321	108.516	1.324	1.528
R2PGM0102 - Meedoen	232.034	30.872	226.346	29.004	5.688	-1.868
R2PGM0103 - Volksgezondheid en sport	28.167	6.183	26.236	6.698	1.931	515
R2PGM0104 - Onderwijs	30.209	13.614	28.439	12.579	1.770	-1.035
R2HOG01 - Sterke samenl., kansen voor iedereen	484.055	157.658	473.342	156.797	10.713	-861
R2HOG02 - Bet.baar wonen in gez/veilig leefomg						
R2PGM0201 - Milieu, Volkshuis., LO en Sted.vern.	120.499	89.237	124.671	100.052	-4.172	10.816
R2PGM0202 - Veiligheid	31.473	13.101	27.889	11.012	3.584	-2.090
R2HOG02 - Bet.baar wonen in gez/veilig leefomg	151.972	102.338	152.560	111.064	-588	8.726
R2HOG03 - Toonaangevend in cultuur/evenementen						
R2PGM0301 - Cultuur	18.923	2.587	18.430	2.657	493	70
R2HOG03 - Toonaangevend in cultuur/evenementen	18.923	2.587	18.430	2.657	493	70
R2HOG04 - Circulaire en concurrerende economie						
R2PGM0401 - Economie	15.493	2.922	11.180	4.149	4.312	1.227
R2PGM0402 - Verkeer, vervoer en waterstaat	48.234	4.594	44.455	4.886	3.780	292
R2HOG04 - Circulaire en concurrerende economie	63.727	7.516	55.635	9.036	8.092	1.519
R2HOG05 - Samenwerking en organisatie						
R2PGM0501 - Bestuur	7.840	1.497	9.287	2.027	-1.447	530
R2PGM0502 - Ondersteuning	97.980	524.485	87.938	548.130	10.043	23.644
R2HOG05 - Samenwerking en organisatie	105.820	525.982	97.225	550.157	8.596	24.174
Totalen 2025	824.497	796.082	797.192	829.711	27.305	33.629

Programma Bestaanszekerheid

Lastenoverschrijding: € 1.324.000

Batenoverschrijding: € 1.528.000

In dit programma is er sprake van overschrijding op de lasten van € 1,3 mln en een overschrijding op de baten van € 1,5 mln. Deze afwijkingen zien met name toe op de volgende taakvelden:

Taakveld 621/22/23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

De lastenoverschrijding van € 0,4 mln betreft een aantal voordelen zoals toegelicht in het jaarverslag bij het programma bestaanszekerheid. Het hiervan melden in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd.

Taakveld 630 Inkomensregelingen

De lastenoverschrijding van € 1,6 mln en batenoverschrijding van € 2,8 mln wordt verklaard door:

- Van de specifieke uitkeringen met betrekking tot de BUIG van gemeente Leeuwarden zijn de lasten € 2,3 mln hoger dan begroot. Daarnaast zijn de baten uit verhaal en terugvordering € 0,5 mln lager dan begroot. Wel is sprake van een voordelige vangnetuitkering voor de "BUIG" van € 2,3 mln. Per saldo resulteert dit in een nadeel op de BUIG van € 0,5 mln. Het melden hiervan in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd.
- Via de reservemutaties is € 431.000 toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling voor de implementatie van de Participatiewet in Balans (lasten € 0,4 mln lager). Deze komt in het programma Ondersteuning onder het taakveld Mutaties reserve tot uitdrukking. De over te hevelen middelen zijn bij de septembercirculaire beschikbaar gekomen en daarom niet gemeld in de turap. Het melden in de jaarstukken is daarom tijdig.
- Daarnaast is via de reservemutaties is € 449.000 toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling voor de Meedoen-regeling (baten € 0,5 mln hoger). Ook deze komt in het programma Ondersteuning onder het taakveld Mutaties reserve tot uitdrukking. Dit voordeel is bij de turap gemeld.

Voorgaande resulteert in onderschrijding op de lasten van € 0,3 mln en een overschrijding van € 0,5 mln op de baten en zijn nader toegelicht in het jaarverslag:

- Lasten: € 0,6 nadeel op minimaregelingen (gemeld bij turap), € 0,5 voordeel op invorderings- en handhavingskosten, € 0,3 voordeel op uitvoeringskosten (gemeld bij turap).
- Baten: € 0,3 vrijval op de debiteurenvoorzieningen per jaareinde en overige diverse voordelen.

Zover niet gemeld bij de turap, wordt het melden in de jaarstukken als tijdig beschouwd.

Taakveld 650 Arbeidsparticipatie

De lastenonderschrijding van € 1,3 mln en batenonderschrijding van € 2,6 mln wordt verklaard door:

- Van de specifieke uitkering "Kansrijke wijk - re-integratie" zijn de lasten in 2025 € 0,4 mln lager dan begroot en daarmee ook de baten. Vanwege het meerjarig karakter zijn de uitgaven niet altijd exact in een jaar te begroten of uit te voeren. Het melden hiervan in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd.
- Via de reservemutaties is € 1,1 mln toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling (lasten € 2 mln lager, baten € 0,9 mln hoger). Deze komt in het programma Ondersteuning onder het taakveld Mutaties reserve tot uitdrukking. De twee budgetoverhevelingen zijn beiden gemeld bij de turap voor € 0,6 mln.

Programma Meedoen

Lastenonderschrijding: € 5.688.000

Batenonderschrijding: -/- € 1.868.000

Binnen Taakveld 610 Samenkracht en burgerparticipatie is een lastenonderschrijding van € 4,6 mln en een batenonderschrijding van € 1,5 mln. De afwijkingen zien met name toe op:

- Van het Rijk zijn meerdere specifieke uitkeringen (SU) ontvangen die een meerjarig karakter kennen. Uitgaven zijn niet altijd exact in een jaar te begroten of uit te voeren. In 2025 zijn er € 3,5 mln lagere lasten (waaronder € 2,2 mln voor opvang Oekraïne en € 1 mln voor Wet inburgering) en € 1 mln lagere baten (waaronder -/- € 0,2 mln voor opvang Oekraïne en € 1 mln voor Wet inburgering) ten opzichte van de begroting. In de turap is melding gemaakt van de lagere bestedingen op de opvang van Oekraïne en is daarmee tijdig gemeld.
- In 2025 is € 0,6 mln minder besteed voor de regeling voor "Programmabureau Leeuwarden Oost". Dit betekent eveneens een lagere bate in 2024 van € 0,6 mln.
- Via de reservemutaties is € 0,2 mln toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling (lasten lager). Deze komt in het programma Ondersteuning onder het taakveld Mutaties reserve tot uitdrukking.

Binnen de taakvelden van Jeugdhulp is een lastenoverschrijding van € 0,8 mln (inclusief € 0,4 mln budgetoverheveling) en een batenonderschrijding van € 0,9 mln. Op basis van artikel 11 lid 4 van de

financiële verordening is een overschrijding op een open einde regeling acceptabel. In de jaarstukken is een nadere toelichting opgenomen en gedurende 2025 zijn er periodiek informatiesessies geweest met de raad. Derhalve worden de afwijkingen als tijdig beschouwd.

Binnen de **taakvelden van Wmo** is een lastenoverschrijding van € 0,1 mln en een batenoverschrijding van € 0,6 mln. Via de reservemutaties is € 1,3 mln toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling (€ 1,3 mln lasten lager dan begroot) voor de Brede aanpak dakloosheid. Deze komt in het programma Ondersteuning onder het taakveld Mutaties reserve tot uitdrukking. Voor een uitgebreidere toelichting verwijzen we naar het jaarverslag, reserve budgetoverheveling.

Programma Volksgezondheid en sport

Lastenoverschrijding: € 1.931.000

Batenoverschrijding: € 515.000

In dit programma is er sprake van overschrijding op de lasten van € 1,9 mln en een € 0,5 mln baten overschrijding. Deze afwijkingen komen op diverse taakvelden tot stand:

Taakveld 520 Sportaccommodaties

Lastenoverschrijding € 1.463.000 - Batenoverschrijding € 145.000

Dit betreft met name de budgetoverheveling van € 1 mln inzake subsidie WTC/stadion gebied. Deze € 1 mln staat in depot bij de notaris. Na verrekening van bovenstaande is er sprake van een lastenoverschrijding van € 0,5 mln. Dit ziet hoofdzakelijk toe op onderuitputting van kapitaallasten van diverse sportaccommodaties en sportvelden. De batenoverschrijding ziet met name toe op hogere huuropbrengsten. Het melden hiervan in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd.

Taakveld 710 Volksgezondheid

Lastenoverschrijding € 544.000 - Batenoverschrijding € 276.000

- Van de specifieke uitkering "GALA" zijn de lasten in 2025 € € 82.000 lager dan begroot en daarmee ook de baten. Vanwege het meerjarig karakter zijn de uitgaven niet altijd exact in een jaar te begroten of uit te voeren. Het melden hiervan in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd.
- Via de reservemutaties is € 100.000 toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling (lasten lager). Deze komt in het programma Ondersteuning onder het taakveld Mutaties reserve tot uitdrukking. De budgetoverheveling is gemeld bij de turap.
- Daarnaast is sprake van een lastenoverschrijding (lagere onttrekking aan reserve) van € 250.000 binnen het meerjarenprogramma Leeuwarden Oost. En de verstrekte subsidie met een bijdrage van derden is € 100.000 (baat en last). Dit wordt toegelicht in paragraaf 2.7 Leeuwarden Oost en wordt daarmee als tijdig beschouwd.
- Tot slot is er nog een nagekomen baat van € 232.000 de Veiligheidsregio Fryslân met betrekking 2024 en eerder. Dit was pas in 2026 bekend. Het melden hiervan in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd.

Programma Onderwijs

Lastenoverschrijding: € 1.770.000

Batenoverschrijding: -/- € 1.035.000

In dit programma is er sprake van overschrijding op de lasten van € 1,7 mln en € 1 mln op de baten. Deze afwijkingen zien met name toe op:

- Van het Rijk zijn meerdere specifieke uitkeringen (SU) ontvangen die een meerjarig karakter kennen. Uitgaven zijn niet altijd exact in een jaar te begroten of uit te voeren. In 2025 is er € 1,7 mln minder besteed. Hiertegenover staan eveneens € 1,7 mln lagere lasten. De specifieke uitkeringen "Kansrijke wijk - School en omgeving" en "Onderwijsachterstandenbeleid" hebben daar een aandeel in van gezamenlijk € 1 mln.
- Via de reservemutaties is € 0,3 mln toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling (hogere baat). Deze komt in het programma Ondersteuning onder het taakveld Mutaties reserve tot uitdrukking. Deze is gemeld in de turap.

Voorgaande resulteert in een batenoverschrijding van € 0,4 mln. In het jaarverslag zijn de diverse voor- en nadelen gemeld binnen programma onderwijs. Zover niet gemeld bij de turap, wordt het melden in de jaarstukken als tijdig beschouwd.

Programma Milieu, Volkshuis., LO en Sted.vern.

Lastenoverschrijding: € -/- 4.172.000

Batenoverschrijding: € 10.816.000

In dit programma zijn op diverse taakvelden de begrote lasten en baten overschreden:

- Zo zijn de lasten (€ 9,3 mln) en baten (€ 9,4 mln) hoger ten gevolge van de ontwikkelingen binnen taakveld grondexploitaties (zie hiervoor paragraaf 2.18 Grondbeleid). Dat effect is pas aan het eind van het jaar bekend en daarom is deze mutatie niet begroot. De overschrijding is als acceptabel aangemerkt op basis van artikel 11 lid 4c.
- Voor taakvelden Afval en Begraafplaatsen en crematoria staan tegenover de hogere lasten (€ 481.000) direct gerelateerde inkomsten (€ 752.000). Deze zijn daarmee volgens de financiële verordening artikel 11 lid 4a acceptabel. Daarnaast is pas aan het einde van het jaar bekend welke verrekeningen er zijn met de voorziening egalisatie heffingen en voorziening onderhoud graven. Ook op basis van artikel 11 lid 4c zijn deze lastenoverschrijdingen acceptabel.
- Tegenover de hogere lasten (€ 1.223.000) op taakveld riolering staan direct gerelateerde inkomsten: € 710.000 hogere baten binnen taakveld riolering, en buiten taakveld riolering € 490.000 voordeel op indirecte lasten (lagere overhead en btw dan begroot door minder investeringen en groot onderhoudswerkzaamheden) en € 23.000 voordeel op taakveld Inkomensregelingen (lagere kwijtscheldingen dan begroot). Deze zijn daarmee volgens de financiële verordening artikel 11 lid 4a acceptabel. Daarnaast is pas aan het einde van het jaar bekend welke verrekeningen er zijn met de voorziening egalisatie heffingen. Ook op basis van artikel 11 lid 4c zijn deze lastenoverschrijdingen acceptabel.
- Tegenover de lastenoverschrijding taakveld Ruimte en leefomgeving (€ 656.000) staan deels direct gerelateerde inkomsten (€ 107.000). Voor de resterende lastenoverschrijding van € 549.000 is er sprake van een niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheid. Voor de batenoverschrijdingen wordt het melden hiervan in de jaarstukken als tijdig beschouwd. De overschrijding van € 2,7 mln binnen taakveld wonen en bouwen ziet met name toe op de baat uit de specifieke uitkering Realisatiestimulans van € 2,5 mln. Op basis van beantwoording door commissie BBV van gestelde vragen (23-3-26) dient deze baat genomen te worden in 2025. Verder ziet dit toe op hogere opbrengsten riolering en een lagere opbrengst afvalstoffenheffing (voor een nadere toelichting verwijzen we naar paragraaf 2.11 lokale heffingen) en een hogere opbrengst voor de Friese Energie Tafel.

Programma Veiligheid

Lastenonderschrijding: € 3.584.000

Batenonderschrijding: -/- € 2.090.000

In dit programma is sprake van onderschrijding op de lasten van € 3,6 mln en € 2,1 mln op de baten. Deze afwijkingen zien met name toe op taakveld Openbare orde en veiligheid:

- Van het Rijk zijn meerdere specifieke uitkeringen (SU) ontvangen die een meerjarig karakter kennen. Uitgaven zijn niet altijd exact in een jaar te begroten of uit te voeren. In 2025 is er € 2,6 mln minder besteed. Hiertegenover staan eveneens € 2,6 mln lagere lasten. De specifieke uitkering "Preventie met gezag" heeft daar een aandeel in van € 2,2 mln. Een deel heeft betrekking op 2026 (€ 0,8 mln) en een deel bestaat uit nog niet gelabelde interventies. De Preventie met Gezag partners kunnen alsnog een beroep doen op deze middelen.
- Via de reservemutaties is € 0,5 mln toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling (lasten lager). Deze komt in het programma Ondersteuning onder het taakveld Mutaties reserve tot uitdrukking. Hiervan is € 348.000 gemeld in de turap.
- Tot slot is er een nagekomen baat van € 407.000 voor de Veiligheidsregio Fryslân met betrekking 2024 en eerder en een lagere last 2025 van € 561.000. Dit was pas in 2026 bekend. Het melden hiervan in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd.

Na verrekening van bovenstaande is er sprake van een overschrijding op de baten en lasten van € 145.000. Dit betreffen diverse voor- en nadelen en zijn daarom niet afzonderlijk toegelicht in het jaarverslag. Het hiervan melden in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd.

Programma Cultuur

Lastenoverschrijding: € 493.000

Batenoverschrijding: € 70.000

Na budgetoverheveling (€ 78.000 en € 250.000) ontstaat er een lastenoverschrijding van € 165.000 op programma Cultuur. Dit betreffen voor- en nadelen op diverse posten en zijn gezien de omvang niet afzonderlijk toegelicht in het jaarverslag. Het hiervan melden in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd.

Programma Economie

Lastenoverschrijding: € 4.312.000

Batenoverschrijding: € 1.227.000

Het melden van de lastenoverschrijding op dit programma in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd. De lastenoverschrijding binnen het programma Economie zien met name toe op:

- Taakveld Economische ontwikkeling met een lastenoverschrijding van € 4,8 mln. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de reservemutaties op de reserve budgetoverheveling (€ 4,5 mln). Deze zijn nader toegelicht in het jaarverslag.
- Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur: Dit betreft met name “Werkzaamheden t.b.v. kabel en leidingwerk”. Tegenover de lastenoverschrijding van € 752.000 staan direct gerelateerde baten van € 772.000 tegenover. Deze werkzaamheden fluctueren jaarlijks. Het melden hiervan in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd.

De resterende lastenoverschrijding bedraagt € 381.000 en de resterende batenoverschrijding op dit programma bedraagt € 455.000. Het betreft diverse posten en deze zijn afzonderlijk toegelicht in het jaarverslag. Het hiervan melden in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd.

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Lastenoverschrijding: € 3.780.000

Batenoverschrijding: € 292.000

In dit programma is er sprake van overschrijding op de lasten van € 3,8 mln en een overschrijding op de baten van € 0,3 mln. Deze afwijkingen zien toe op:

- Op taakveld Parkeren is na budgetoverheveling sprake van een lastenoverschrijding van € 528.000 waar € 590.000 direct gerelateerde inkomsten tegenover staan. Dit is acceptabel volgens de financiële verordening artikel 11 lid 4a. Ook op taakveld Openbaar vervoer staat tegenover de hogere lasten (€ 37.000) direct gerelateerde inkomsten (€ 58.000). Deze is daarmee volgens de financiële verordening artikel 11 lid 4a acceptabel.
- Voor de batenoverschrijding wordt het melden hiervan in de jaarstukken als tijdig beschouwd. Deze ziet met name toe op een opbrengst vanuit de CV Parkeergarages (€ 513.000). Met ingang van 2023 wordt het resultaat vanuit de CV niet meer verrekend met de deelneming maar uitgekeerd. De overschrijding ziet toe op bestaand beleid en is daarmee passend.
- Op taakveld Verkeer en vervoer is na budgetoverheveling sprake van een lastenoverschrijding van € 2,8 mln en een batenoverschrijding van € 96.000. Dit ziet met name toe op onderuitputting van kapitaallasten (€ 1.646.000) en lagere energielasten (€ 903.000). Deze zijn nader toegelicht in het jaarverslag. In de turap is reeds melding gemaakt van het voordeel op energielasten. Het melden hiervan in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd.
- Op taakveld Economische havens en waterwegen is sprake van overschrijding op de lasten van € 449.000 en op de baten van € 453.000. Het betreft hier projectbijdragen. Uitgaven zijn niet altijd exact in een jaar te begroten of uit te voeren. Daardoor zijn zowel baten als lasten lager.

Voor de volledigheid melden we de overschrijdingen op taakveld Recreatieve havens van respectievelijk € 85.000 (minder lasten) en € 0 (minder baten).

Programma Bestuur

Lastenoverschrijding: -/- € 1.447.000

De lastenoverschrijding is het gevolg van een dotatie aan de voorziening voor wethouderspensionen van € 1,4 mln. Dit is gebaseerd op het onderzoek naar de omvang van de overdrachtswaarde van Appa naar ABP op 1 januari 2028. Als gemeenten hebben wij meegedaan naar dit gezamenlijk onderzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, IPO, VNG en Unie van Waterschappen. Op basis van de stellige uitspraak van commissie BBV moet de voorziening voor wethouderspensionen gelijkgesteld zijn aan de prognose van het onderzoek. Deze uitspraak was pas aan het eind van het jaar bekend en daarom is deze mutatie niet begroot. De overschrijding is als acceptabel aangemerkt op basis van artikel 11 lid 4c.

Batenoverschrijding: € 530.000

Het melden hiervan in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd. Het betreft vrijval van de voorziening voor wethouderspensionen als gevolg van overlijden en overige baten zoals een schade-uitkering en regiodeal bijdragen.

Programma Ondersteuning

De toetsing is uitgevoerd op basis van de bruto afwijkingen (Vraag & Antwoord Commissie BBV). Dit betekent dat toetsing plaats vindt op baten en lasten exclusief reservemutaties (taakveld Mutaties reserves). De toetsing op begrotingsrechtmatigheid van reserves volgt verderop in dit hoofdstuk. Exclusief taakveld Mutaties reserves is binnen programma Ondersteuning sprake van een lastenoverschrijding en batenoverschrijding. Dit ziet toe op diverse taakvelden. De grootste afwijkingen worden hierna gemeld.

Lastenoverschrijding: € 10.043.000

De lastenoverschrijding ziet met name toe op taakveld Overhead (€ 6 mln, waarvan € 3,2 mln mee in de reserve budgetoverheveling en restant toegelicht in jaarverslag), taakveld Treasury (€ 1,6 mln, toegelicht in jaarverslag) en taakveld Overige baten en lasten (€ 2,4 mln, waarvan € 1,5 mln mee in de reservebudgetoverheveling). Het melden van deze overschrijdingen in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd.

Batenoverschrijding: € 23.644.000

- Op het taakveld Uitkeringen gemeentefonds heeft een batenoverschrijding plaatsgevonden van € 18.806.000. Deze is het gevolg van een aantal factoren welke pas laat in 2025 bekend zijn geworden, zoals de decembercirculaire en de ontwikkeling van aantallen en hoeveelheden, waarvan een deel ook al gemeld was in een brief aan de raad in oktober jl. Voor de overige mutaties is melding in de jaarstukken als tijdig beschouwd.
- Op het taakveld Overhead heeft een batenoverschrijding plaatsgevonden van € 1.244.000. Deze is toegelicht in het jaarverslag en wordt als tijdig beschouwd.
- Op taakveld Overige baten en lasten is een overschrijding van € 1 mln. De schade-uitkering van de brandverzekering naar aanleiding van het afbranden van de noodlokalen van IKC De Pionier is op dit taakveld geboekt. Deze afhandeling was na december 2025 bekend en daarom wordt het melden in de jaarstukken als tijdig beschouwd.
- Op taakveld Burgerzaken is een overschrijding van € 1 mln. Hier staan ook extra lasten tegenover van € 0,6 mln door meer vraag naar reisdocumenten.
- Voor taakveld Belastingen overig is sprake van een batenoverschrijding van € 541.000. De batenoverschrijding is tweeledig. De kosten van de belastingsoftware en gerelateerde ondersteuning zijn € 130.000 hoger dan begroot. De hogere kosten zijn doorbelast aan de partners van de gemeente. Daarnaast worden de opbrengsten van de invordering gemeentelijke heffingen conservatief begroot, de opbrengst is € 333.000 hoger dan verwacht.
- De resterende over- en onderschrijdingen betreffen afwijkingen op diverse taakvelden. Het melden van deze afwijkingen in de jaarstukken wordt als tijdig beschouwd.

Begrotingsrechtmatigheid investeringskredieten

Conform de financiële verordening artikel 5 lid 4 worden investeringskredieten getoetst op het niveau van bij de begroting per groep samenhangende investeringskredieten opgenomen in de begrotingsbijlage "Meerjaren investeringsprogramma". Bij meerjarige investeringen wordt de begrotingsrechtmatigheid getoetst op het niveau van het totaal door de raad vastgestelde kredietbedrag (financiële verordening artikel 11 lid 3).

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de groep samenhangende investeringskredieten in 2025.

Investeringen	Begroot		Realisatie		Restant
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Krediet
Begraafplaatsen	318	-	144	-	174
Civiele kunstwerken	36.140	-	6.336	-	29.804
ICT/IM infrastructuur	5.662	-	3.077	-	2.585
Investeringen Vastgoed	51.321	-12.220	8.617	-1.432	31.916
Onderwijshuisvesting	33.299	-	11.714	-	21.585
Ontwikkelkosten gronden	4.734	-4.734	4.634	-2.599	-2.035
Openbare verlichting	7.860	-	2.537	-	5.323
Reconstructie verhardingen	6.776	-	4.444	-	2.332
Rioleringswerken	7.000	-	1.035	-	5.965
Ruimtelijke ordening	8.375	-2.479	1.820	-187	4.263
Speelvoorzieningen	1.812	-	2.298	-928	442
Sportvoorzieningen	18.151	-3.584	5.967	-13	8.613
Tractiemiddelen	3.746	-95	1.405	-	2.246
Verkeersborden	270	-	52	-	218
Verkeersregelinstallaties (VRI)	2.412	-	2.421	-65	56
Vervanging openbaar groen	2.450	-	257	-	2.193
Wegen, straten en pleinen	34.918	-2.500	11.034	-191	21.575
Totaal	225.244	-25.612	67.792	-5.415	137.255

Voor ontwikkelkosten gronden komt het restant krediet uit op -/- € 2.035.000. Dit is het gevolg van een onderschrijding op de baten per 31-12-2025. Gezien het meerjarig karakter van deze post worden deze baten nog verwacht. Er is geen sprake van overschrijding op het verleende krediet.

Conclusie begrotingsrechtmatigheid investeringskredieten

Er zijn geen overschrijdingen op verleende kredieten gebleken.

Begrotingsrechtmatigheid reservemutaties

Conform het wettelijke kader, zoals opgenomen in de nota reserves & voorzieningen 2023, is de aanwending van reserves een bevoegdheid van de raad. Op basis van artikel 15 lid 9 van de financiële verordening is het college bevoegd in de jaarrekening reservemutaties op te voeren zonder dat daar door de raad een toereikend bedrag in de begroting is goedgekeurd. In onderstaande tabel zijn de begrotingsafwijkingen van deze reserves blauw gearceerd. De volgende afwijkingen zijn derhalve als rechtmatig beschouwd:

- Reserve budgetoverheveling: € 21.404.000 hogere storting dan begroot;
- Reserve grondexploitatie: € 1.563.000 hogere storting dan begroot en € 1.260.000 hogere onttrekking dan begroot;
- Reserve parkeren: € 448.000 hogere storting dan begroot en € 223.000 lagere onttrekking dan begroot;
- Reserve voorwaardelijke budgetoverheveling: € 1.917.000 hogere storting dan begroot.

Daarnaast is € 19.000 meer gestort in de reserve stadion SC Cambuur dan begroot. Op basis het raadsvoorstel dd. 7 juli 2021 (LUG192) & dd. 11 maart 2024 (LUG194) is het college bevoegd het rentesurplus op de leningen aan Van Wijnen (LUG192) en Cambuur (LUG194) af te storten aan deze reserve. Daarom wordt deze storting als rechtmatig beschouwd.

Tabel Begrotingsrechtmatigheid reserves

Reserves	Begroting na		Rekening		Bedragen x € 1.000	
	wijziging				Rekening t.o.v.	
	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Vermeer- deringen	Vermin- deringen
R2RES100 - Algemene reserve						
RES001 Algemene reserve	-	2.352	18.325	2.439	18.325	86
Totaal R2RES100 - Algemene reserve	-	2.352	18.325	2.439	18.325	86
R2RES300 - Overige bestemmingsreserves						
RES005 Budgetoverheveling	-	19.653	21.404	19.653	21.404	-
RES015 Grondexploitatie	-	97	1.563	1.358	1.563	1.260
RES016 Parkeren	-	223	448	-	448	-223
RES019 Stimulering werkgelegenheid	-	-	-	-	-	-
RES027 Reserve ISV III	-	764	-	365	-	-399
RES031 Reserve afschrijvingen	20	482	-	288	-20	-194
RES034 Reserve Egalisatie Verkiezingen	413	211	413	211	-	-
RES045 Reserve Revolving Fund Monumenten	-	55	-	-	-	-55
RES048 Reserve kunst in de openbare ruimte	150	15	150	-	-	-15
RES049 Reserve stedelijke vernieuwing	-	-	-	-	-	-
RES058 Reserve Vastgoed	-	200	-	-	-	-200
RES059 Reserve Bodemsanering	110	110	110	110	-	-
RES060 Reserve Wijkbudgetten	60	60	-	-	-60	-60
RES061 Reserve Toeristenbelasting	300	300	205	-	-95	-300
RES063 Voorwaardelijke budgetoverheveling	-	1.646	1.917	1.646	1.917	-
RES065 Compensatie groen	150	150	150	150	-	-
RES068 Reserve stadion SC Cambuur	365	-	384	-	19	-
RES069 Reserve klimaat, energie, biodiv.	-	225	-	225	-	-
RES070 Reserve maatschappelijke vernieuwing	-	2.169	-	1.918	-	-251
RES071 Reserve strategische ontwikkeling	-	1.270	-	1.198	-	-72
Totalen R2RES300 - Overige bestemmingsreserves	1.568	27.630	26.744	27.122	25.176	-509
Totalen 2025	1.568	29.982	45.069	29.561	43.501	-423

Conclusie begrotingsrechtmatigheid reservemutaties

Er zijn geen begrotingsonrechtmatigheden op de reservemutaties gebleken.

3.2.3 Informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT is van toepassing op gemeente Leeuwarden. Het voor gemeente Leeuwarden toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 € 246.000 (algemeen bezoldigingsmaximum).

Topfunctionarissen zijn personen die leidinggeven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de gemeentegriffier aangemerkt als topfunctionaris.

Tabel Bezoldiging topfunctionarissen		Bedragen x € 1		
Gegevens 2025				
Functiegegevens	E. de Jong Gemeentesecretaris	F. van der Heide Griffier	N. de Waard Griffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01/01 - 31-12	01/01 - 31-10	29/09 - 31-12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1	
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	176.087	130.277	33.416	
Beloningen betaalbaar op termijn	23.328	19.295	5.445	
<i>Subtotaal</i>	<i>199.415</i>	<i>149.572</i>	<i>38.861</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000	204.888	63.353	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Bezoldiging	199.415	149.572	38.861	
Het bedrag van de overschrijding, en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Gegevens 2024				
Functiegegevens	E. de Jong Gemeentesecretaris	F. van der Heide Griffier		
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 - 31-12	01/01 - 31-12		
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1		
Dienstbetrekking?	ja	ja		
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	163.530	135.481		
Beloningen betaalbaar op termijn	23.407	22.736		
<i>Subtotaal</i>	<i>186.937</i>	<i>158.217</i>		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000		
Bezoldiging	186.937	158.217		

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

3.2.4 Overzicht incidentele lasten en baten

In deze paragraaf wordt een overzicht van de incidentele lasten en baten gegeven. Hieronder volgt op programmabasis een overzicht van de incidentele lasten en baten, gerangschikt naar aard (SiSa uitkeringen met een einddatum, overige incidentele subsidies, investeringen, overig, afrekeningen voorgaand jaar en op basis van BBV de grondexploitaties en reservemutaties). Aangegeven in de achterste kolom is de aard van de post. De in dit overzicht genoemde SiSa uitkeringen zijn incidenteel, omdat er sprake is van een onvoorwaardelijke einddatum.

Uit onderstaand overzicht volgt dat het structurele saldo € 22,3 mln positief is.

Tabel Structureel saldo (structurele baten minus structurele lasten)		Bedragen x € 1.000
		Rekening
Rekeningresultaat		35.249
Totaal mutaties reserves		-2.731
Resultaat voor reservemutaties		32.518
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves		288
Totaal saldo incidentele baten en lasten		-10.553
Structureel saldo (structurele baten minus structurele lasten)		22.253

Tabel Specificatie van de incidentele LASTEN en BATEN per programma				Bedragen x € 1.000
Hoofdgave en programma	Rekening lasten	Rekening baten	Reden incidenteel	

Sterke samenleving met kansen voor iedereen

Bestaanszekerheid

SiSa uitkeringen met een einddatum	2.404	2.340	Toeslagenproblematiek, Kansrijke wijk en aanpak energiearmoede
Incidentele overige subsidies	-	-	
Investeringen	-	-	
Overig	3.107	696	Expeditie 2030, Loketfunctie werkcentrum Fryslân en scholingstrajecten, sociale en actieve inclusie
Afrekeningen voorgaand jaar	15	595	Interventiebudget en Meedoen-regeling
	5.526	3.631	

Meedoen

SiSa uitkeringen met een einddatum	19.136	21.637	GALA en Opvang ontheemden Oekraïne
Incidentele overige subsidies	84	-	
Investeringen	-	-	
Overig	1.116	629	AMIF, Jeugdagenda, European Youth Capital 2028
Afrekeningen voorgaand jaar	458	1.568	Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en jeugdhulp
	20.794	23.834	

Hoofdoopgave en programma	Rekening lasten	Rekening baten	Reden incidenteel
Volksgesondheid en sport			
SiSa uitkeringen met een einddatum	1.554	1.719	GALA
Incidentele overige subsidies	-	-	
Investerings	-	-	
Overig	1.160	251	Gebiedsontwikkeling WTC en Leeuwarden Oost
Afrekeningen voorgaand jaar	-	232	Veiligheidsregio Fryslân
	2.714	2.202	
Onderwijs			
SiSa uitkeringen met een einddatum	2.447	2.964	Kansrijke wijk en Nationaal Programma Onderwijs
Incidentele overige subsidies	288	-	MTR Studenten behouden
Investerings	-	-	
Overig	-	-	
Afrekeningen voorgaand jaar	10	108	
	2.745	3.072	
Betaalbaar wonen in een gezonde en veilige leefomgeving			
Milieu, volkshuisvesting, leefomgevingen en stedelijke vernieuwing			
SiSa uitkeringen met een einddatum	10.436	10.436	Nationaal programma lokale warmtetransitie, lokale aanpak isolatie en klimaat en bodem
Incidentele overige subsidies	-	-	
Investerings	1.304	1.304	Faciliterend grondbeleid Spoordok
Grondexploitaties	23.388	37.622	Cf tabel toelichting balans grondexploitaties
Overig	2.009	814	Friese Energie Tafel, afwaardering parkeerterrein De Tocht, Boekwinst afkoop erfpacht
Afrekeningen voorgaand jaar	-	-	
	37.137	50.176	
Veiligheid			
SiSa uitkeringen met een einddatum	7.526	7.526	Preventie met gezag en RIEC NN (A49 en A50)
Incidentele overige subsidies	-	-	
Investerings	-	-	
Overig	968	529	Ondermijning en preventie met gezag
Afrekeningen voorgaand jaar	-	407	Veiligheidsregio Fryslân
	8.494	8.462	

Hoofdoopgave en programma	Rekening lasten	Rekening baten	Reden incidenteel
Toonaangevend in cultuur en evenementen			
Cultuur			
SiSa uitkeringen met een einddatum	449	449	Informatiepunten digitale overheden, impuls jongerencultuur en lokale bibliotheek voorziening
Incidentele overige subsidies	825	-	Programma Arcadia
Investeringen	-	-	
Overig	294	9	Programma Arcadia
Afrekeningen voorgaand jaar	1	1	
	1.569	459	
Een circulaire en concurrerende economie			
Economie			
SiSa uitkeringen met een einddatum	-	-	
Incidentele overige subsidies	533	-	Blockbuster Investeringsagenda en Verduurzamingsfonds MKB
Investeringen	-	-	
Overig	2.222	20	Herinrichting binnenstad, Nieuwestad en Harmoniekwartier
Afrekeningen voorgaand jaar	-	179	
	2.755	199	
Verkeer, vervoer en waterstaat			
SiSa uitkeringen met een einddatum	91	14	Verkeersveiligheid
Incidentele overige subsidies	-	-	
Investeringen	-	-	
Overig	-	-	
Afrekeningen voorgaand jaar	-	90	
	91	104	
Samenwerking en organisatie			
Bestuur			
SiSa uitkeringen met een einddatum	141	128	Regiodeal Noord West Friesland - in nije tijd
Incidentele overige subsidies	-	-	
Investeringen	-	-	
Overig	-	149	Schadevergoeding schade stadhuis door werkzaamheden in omgeving
Afrekeningen voorgaand jaar	-	3	
	141	280	

Hoofdgave en programma	Rekening lasten	Rekening baten	Reden incidenteel
Ondersteuning			
SiSa uitkeringen met een einddatum	7	7	
Incidentele overige subsidies	-	-	
Investerings	-	-	
Overig	2.440	2.469	Schade-uitkering brandverzekering IKC de Pionier, Digital Twin, Fryske Flekspool, nog te verrekenen BTW
Afrekeningen voorgaand jaar	1	72	
Mutatie reserves	26.830	29.273	Bijlage B m.u.v. reserve afschrijvingen
	29.278	31.821	
Totaal saldo van incidentele lasten en baten	111.244	124.240	

Tabel Specificatie van de structurele stortingen aan de reserves per programma

Hoofdgave en Programma	Omschrijving	Begroting stortingen
Bedragen x € 1.000		
Samenwerking en organisatie		
Ondersteuning	Reserve afschrijvingen	0
Totaal saldo van de structurele stortingen		0

Tabel Specificatie van de structurele onttrekkingen aan de reserves per programma

Hoofdgave en Programma	Omschrijving	Rekening stortingen
Bedragen x € 1.000		
Samenwerking en organisatie		
Ondersteuning	Reserve afschrijvingen	288
Totaal saldo van de structurele onttrekkingen		288

3.2.5 EMU saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Bij een positief rekeningssaldo kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het Rijk geeft per gemeente een indicatie af van hoe hoog een eventueel berekend EMU-tekort zou mogen zijn, de zogenoemde EMU-referentiewaarde. De referentiewaarde (het toegestane EMU-tekort) voor de gemeente Leeuwarden is voor 2025 bepaald op +/- € 37,1 mln. Het EMU-Saldo komt volgens onderstaande tabel uit op een overschot van € 40,8 mln. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 40,8 miljoen lager lagen dan de inkomsten. Daarmee blijven we boven de referentiewaarde.

Tabel EMU-saldo		Bedragen x € 1.000	
Omschrijving			2025
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	(+)		32.518
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	(-)		11.005
3. Mutatie voorzieningen	(+)		6.518
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	(-)		-12.726
5. Gerealiseerde boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	(-)		7
Berekend EMU-saldo			40.750

De referentiewaarde voor de gemeente Leeuwarden
Bron (septembercirculaire 2025)

-37.047

3.3 Balans

3.3.1 Balans

Tabel Balans

	Bedragen x € 1.000	
	Stand 31-12-2024	Stand 31-12-2025
Activa		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten van sluiten van geldleningen en saldo van agio en disagio	0	0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	616	676
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	11.125	10.836
<i>Totaal Immateriële vaste activa</i>	<i>11.742</i>	<i>11.512</i>
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	295.334	302.639
Investeringen met economisch nut met mogelijke heffing ter bestrijding van kosten	38.078	36.388
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	124.064	129.684
<i>Totaal Materiële vaste activa</i>	<i>457.477</i>	<i>468.712</i>
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkings aan:		
- deelnemingen	4.144	4.336
- gemeenschappelijke regelingen	190	190
- overige verbonden partijen	0	0
Leningen aan:		
- openbare lichamen	0	0
- woningbouwcorporaties	99	90
- deelnemingen	497	0
- overige verbonden partijen	4.352	4.152
Overige langlopende leningen	93	78
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	0	0
Uitzettingen. Nederlands schuld papier met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	0	0
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	36.195	37.962
<i>Totaal Financiële vaste activa</i>	<i>45.570</i>	<i>46.807</i>
Totaal Vaste activa	514.788	527.031

	Stand 31-12-2024	Stand 31-12-2025
Vlottende activa		
Voorraden		
Grond- en hulpstoffen	0	0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	185.039	172.313
Gereed product en handelsgoederen	0	0
Vooruitbetalingen	0	0
<i>Totaal Voorraden</i>	<i>185.039</i>	<i>172.313</i>
Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	30.966	39.790
Verstreckte kasgeldleningen aan openbare lichamen	0	0
Overige verstreckte kasgeldleningen	0	0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	0	0
Rekening-courantverhouding met het Rijk	0	0
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-7	-40
Uitzettingen Nederlands schuldpapier met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	0	0
Overige vorderingen	13.684	13.569
Overige uitzettingen	0	0
<i>Totaal Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>	<i>44.643</i>	<i>53.319</i>
Liquide middelen		
Kassaldi	19	17
Banksaldi	0	0
<i>Totaal Liquide middelen</i>	<i>19</i>	<i>17</i>
Overlopende activa		
Voorschotbedragen ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	352	479
- het Rijk	1.036	634
- overige Nederlandse overheidslichamen	0	0
- overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	36.144	55.660
<i>Totaal Overlopende activa</i>	<i>37.532</i>	<i>56.773</i>
Totaal Vlottende activa	267.233	282.422
Totaal Activa	782.021	809.453
Bedrag waarvan het recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969 bestaat.	0	0

	Stand 31-12-2024	Stand 31-12-2025
Passiva		
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Reserves:		
- algemene reserve	32.030	47.916
- bestemmingsreserves	97.502	97.125
Gerealiseerd resultaat volgens het overzicht van baten en lasten jaarrekening	18.239	35.249
<i>Totaal Eigen vermogen</i>	<i>147.771</i>	<i>180.290</i>
Voorzieningen		
Voorzieningen	68.294	74.813
<i>Totaal Voorzieningen</i>	<i>68.294</i>	<i>74.813</i>
Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
Obligatieleningen	0	0
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	297.052	282.932
- binnenlandse bedrijven	0	0
- openbare lichamen	33.000	32.000
- overige binnenlandse sectoren	2.548	1.978
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	0	0
Door derden belegde gelden	0	0
Waarborgsommen	18	18
<i>Totaal Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer</i>	<i>332.618</i>	<i>316.928</i>
Totaal Vaste passiva	548.683	572.030
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden, met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	0	0
Overige kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	37.313	19.874
Overige schulden	15.233	27.271
<i>Totaal Netto-vlottende schulden, met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>	<i>52.546</i>	<i>47.145</i>

	Stand 31-12-2024	Stand 31-12-2025
Overlopende passiva		
Nog te betalen bedragen	64.150	60.064
Voorschotbedragen voor uitkeringen met specifiek bestedingsdoel ter dekking van lasten volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	910	0
- het Rijk	106.539	112.870
- overige Nederlandse overheidslichamen	3.476	11.101
Overige vooruitontvangen bedragen	5.717	6.242
<i>Totaal Overlopende passiva</i>	<i>180.792</i>	<i>190.278</i>
Totaal Vlottende passiva	233.338	237.423
Totaal Passiva	782.021	809.453
Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	968.968	935.556

3.3.2 Toelichting op de balans

Vaste activa

De **vaste activa** worden onderscheiden in:

Tabel Specificatie vaste activa Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Immateriële vaste activa	11.742	11.512
Materiële vaste activa	457.477	468.712
Financiële vaste activa	45.570	46.807
Totaal Vaste activa	514.788	527.031

Immateriële vaste activa

De post **immateriële vaste activa** wordt onderscheiden in:

Tabel Immateriële vaste activa Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Kosten van sluiten van geldleningen en saldo van agio en disagio	0	0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	616	676
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	11.125	10.836
Totaal Immateriële vaste activa	11.742	11.512

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende dit jaar.

Tabel Verloop immateriële vaste activa Omschrijving	Bedragen x € 1.000								
	Boek- waarde 1-1-25	Her- classi- ficatie	In- veste- ringen	Desin- veste- ringen	Afschrij- vingen	Bij- dragen van derden	Mutatie GREX	Af- waarde- ringen	Boek- waarde 31-12-25
Kosten van sluiten van geldleningen en saldo van agio en disagio	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	616	0	161	101	0	0	0	0	676
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	11.125	0	0	0	289	0	0	0	10.836
Totaal immateriële vaste activa	11.742	0	161	101	289	0	0	0	11.512

De belangrijkste investeringen in immateriële vaste activa zijn:

Tabel	Bedragen x € 1.000
Omschrijving	
<u>Investerings</u>	
Ontwikkelkosten Zwette VI	161
<u>Desinvesteringen</u>	
Verkoop perceel S. van Galemawei te Easterlittens	101

Materiële vaste activa

De post *materiële vaste activa* wordt onderscheiden in:

Tabel Specificatie materiële vaste activa	Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Investerings met een economisch nut	295.334	302.639
Investerings met economisch nut met mogelijke heffing ter bestrijding van kosten	38.078	36.388
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	124.064	129.684
Totaal Materiële vaste activa	457.477	468.712

Het onderstaande overzicht heeft het verloop van de materiële vaste activa met een economisch nut gedurende dit jaar:

Tabel Verloop materiële vaste activa met een economisch nut	Bedragen x € 1.000								
Omschrijving	Boek- waarde 1-1-25	Her- classi- ficatie	In- veste- ringen	Desin- veste- ringen	Afschrij- vingen	Bij- dragen van derden	Mutatie GREX	Afwaar- deringen	Boek- waarde 31-12-25
Investerings met een economisch nut									
Gronden, terreinen *	39.681	80	9	98	6	-3	0	27	39.641
Woonruimten	14.697	0	421	0	729	0	0	21	14.368
Bedrijfsgebouwen	213.541	-80	15.528	0	9.642	546	0	0	218.801
Grond-, weg- en waterbouwk.werken	2.655	0	8	0	200	0	0	0	2.463
Vervoermiddelen	3.016	0	823	0	569	0	0	0	3.271
Machines, apparaten en installaties	20.198	0	6.528	0	3.813	671	0	0	22.241
Overige materiële vaste activa	1.546	0	621	0	268	45	0	0	1.853
Totaal invest. m/economisch nut	295.334	0	23.938	98	15.227	1.260	0	48	302.639

* waarvan in
erfpacht uitgegeven

10.786	0	0	7	0	0	0	0	10.779
--------	---	---	---	---	---	---	---	--------

Omschrijving	Boek- waarde 1-1-25	Her- classi- ficatie	In- veste- ringen	Desin- veste- ringen	Afschrij- vingen	Bij- dragen van derden	Mutatie GREX	Afwaar- deringen	Boek- waarde 31-12-25
Invest. met economisch nut met mogelijke heffing ter bestrijding van kosten									
Grond-, weg- en waterbouwk.werken	38.077	0	0	0	1.689	0	0	0	36.388
Overige materiële vaste activa	1	0	0	0	1	0	0	0	0
Totaal invest. m/ec.nut bestrijd. kn	38.078	0	0	0	1.690	0	0	0	36.388

De belangrijkste investeringen met economisch nut zijn:

Omschrijving

Investerings met een economisch nut

Woonruimten

Investerings

Pand Weaze 38-38a 421

Bedrijfsgebouwen

Investerings

Onderbouwvoorziening It Twalûk 3.024

Aanpassen en uitbreiden IKC Pionier 2.725

Kinderopvang IKC Pionier 1.364

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed 1.168

Uitbreiding kinderopvang IKC De Wielen 1.093

Verbouwing Ruiterskwartier 6 845

Aanpassingen gebouw IKC de Vosseburcht 500

Infocentrum Middelsee 410

Verbouwing Jacob Catsplein 3 380

Nieuwbouw Prof. Wassenberghskoalle 300

OBE Heer Ivostraatje 1 290

Noodlokalen IKC Teresa 264

Verbouw entree Harmonie 119

Huisvesting grondbank 110

Bijdragen derden

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed -400

Verbouwing Jacob Catsplein 3 -380

Verbouwing Ruiterskwartier 6 -10

Sportvoorzieningen

Investerings

Kunstgras hoofdveld VV Friesland 751

Kunstgras voetbalveld Pallas Nijlân 352

Vervanging korfbalveld Meinga Grou 167

Sport in de Zuidlanden 135

Instandhouding zwembad It Gryn 122

Instandhouding infrastructuur sportpark 114

Instandhouding bouwkundig Tjallinga 108

Bijdragen derden

Vervanging korfbalveld Meinga Grou -8

Omschrijving

Vervoermiddelen

Investerings

Vervoermiddelen Buitendienst 103

Machines, apparaten en installaties

Investerings

Vervanging speelvoorzieningen 1.237

Vervanging openbare verlichting (o.a. armaturen) 894

Herstel WKO bron MFC Mozaïek 391

Randapparatuur 329

Laadpalen buitendienst diverse locaties 209

Smartphones/headsets 197

Schell SG120 maaimachine 125

Installaties mobiliteitshub De Fellingen 109

Bijdragen derden

Vervanging speelvoorzieningen -546

Herstel WKO bron MFC Mozaïek -120

Computers en software

Investerings

Infra servers en storage 1.034

Werkplekdevices 1.010

Infra netwerk 475

Overige materiële vaste activa

Investerings

Bouwwerk Arcadia 545

Bijdragen derden

Bouwwerk Arcadia -45

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa met maatschappelijk nut gedurende dit jaar:

Tabel Verloop investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut								Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	Boek- waarde 1-1-25	Her- classi- ficatie	In- veste- ringen	Desin- veste- ringen	Afschrij- vingen	Bij- dragen van derden	Mutatie GREX	Afwaar- deringen	Boek- waarde 31-12-25
Grond-, weg- en waterbouwk.werken	117.577	0	10.816	0	4.240	448	0	383	123.322
Machines, apparaten en installaties	5.092	0	301	0	217	0	0	0	5.175
Overige materiële vaste activa	1.396	0	4	0	212	0	0	0	1.188
Totaal invest. met maatsch. nut	124.064	0	11.121	0	4.670	448	0	383	129.684
Totaal materiële vaste activa	457.477	0	35.059	98	21.587	1.708	0	431	468.712

Als gevolg van gewijzigde BBV-voorschriften moeten met ingang van 1 januari 2017 naast de investeringen met economisch nut ook alle investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte geactiveerd worden. In de jaarrekening betekent dit dat de materiële vaste activa met maatschappelijk nut welke volgens de nieuwe systematiek zijn verantwoord apart moeten worden vermeld. Hieronder zijn deze investeringen weergegeven:

Tabel Investerings in openbare ruimte met maatschappelijk nut vanaf 2017 die onder het nieuwe regime vallen

	Bedragen x € 1.000
Omschrijving	
Gronden en terreinen	0
Grond-, weg- en waterbouwk.werken	66.310
Machines, apparaten en installaties	4.671
Overige materiële vaste activa	1.733
Totaal invest. met maatsch. nut vanaf 2017	72.714

De belangrijkste investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut dit jaar zijn:

Tabel Belangrijkste mutaties investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut

	Bedragen x € 1.000
Omschrijving	
<u>Grond-, weg en waterbouwk.werken</u>	
<i>Investerings</i>	
Fietspaden/fietsstraten/doorfietsroutes	2.392
Vervanging Hermesbrug	1.104
Vervangingsopgave walkeringen	1.094
Vervanging Oxena Brids	806
Verharding/reconstructie diverse locaties	731
Vervanging Sint Jozefbrug	567
Aanpassing veiligheid 30 km en 60 km wegen	529
Vervanging kademuur Westersingel	384
Autoluw maken Eewal Gouverneursplein	358
Renovatie 1 ^e Kanaalsbrug	328
Renovatie Greunsbrug	233
Enkelstrooksrotondes Oostelijke Stadsring	227
Openbare ruimte Minne Finne Grou	183
Addendum GVVP	176
Vervanging bomen Beursplein	172
Herstructurering Nijdjip Grou	142
<i>Bijdragen derden</i>	
Openbare ruimte Minne Finne Grou	-183
<i>Afwaarderingen</i>	
Parkeerterrein De Tocht	-383
<u>Verkeersregelinstallaties</u>	
<i>Investerings</i>	
Verkeersregelinstallaties	215

Financiële vaste activa

De post *financiële vaste activa* wordt onderscheiden in:

Tabel Specificatie financiële vaste activa Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	4.144	4.336
- gemeenschappelijke regelingen	190	190
- overige verbonden partijen	0	0
Leningen aan:		
- openbare lichamen	0	0
- woningbouwcorporaties	99	90
- deelnemingen	497	0
- overige verbonden partijen	4.352	4.152
Overige langlopende leningen	93	78
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	0	0
Uitzettingen. Nederlands schuldpapier met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	0	0
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	36.195	37.962
Totaal Financiële vaste activa	45.570	46.807
Voorziening (in mindering gebracht op netto boekwaarde)	1.858	1.850

De boekwaarde per 31 december 2025 van de post kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen is inclusief een voorziening van € 1.245.000 (2024: idem). De boekwaarde van de post overige uitzettingen met een looptijd langer dan één jaar is inclusief een voorziening voor eventuele oninbaarheid ter hoogte van € 605.000 (2024: € 613.000). Ondanks de toegenomen positie geven de ontwikkelingen over het afgelopen jaar en de toekomstverwachtingen geen aanleiding tot aanpassing van de voorziening.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende dit jaar.

Tabel Verloop kapitaalverstrekkingen Omschrijving	Bedragen x € 1.000					
	Boek- waarde 01-01-25	Verstrek- kingen	Aflos- singen	Afschrij- vingen	Afwaar- deringen	Boek- waarde 31-12- 25
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	4.144	192	0	0	0	4.336
- gemeenschappelijke regelingen	190	0	0	0	0	190
Totaal kapitaalverstrekkingen	4.334	192	0	0	0	4.526

Tabel Verloop leningen en overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jr Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boek- waarde 01-01-25	Verstrek- kingen	Aflos- singen	Afschrij- vingen	Waarde- ver- mindering	Boek- waarde 31-12- 25
Leningen aan:						
- woningbouwcorporaties	99	0	9	0	0	90
- deelnemingen	497	0	497	0	0	0
- overige verbonden partijen	4.352	0	200	0	0	4.152
Totaal leningen u/g	4.948	0	706	0	0	4.242
Overige langlopende leningen	93	0	15	0	0	78
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen Nederlands schuld papier met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	0	0	0	0	0	0
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	36.195	4.563	2.797	0	0	37.962
Totaal leningen & ov. uitzettingen	41.236	4.563	3.518	0	0	42.281

De belangrijkste mutaties in financiële activa gedurende dit jaar zijn:

Tabel Belangrijkste mutaties in financiële activa Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
<u>Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen</u>	
<i>Verstrekkingen</i>	
Agio Warmtebedrijf Heechterp	192
<u>Leningen aan deelnemingen</u>	
<i>Aflossingen</i>	
Lening Caparis Drachten	497

De mutaties in de overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer bestaan vooral uit verstrekkingen van en aflossingen op diverse leningen die lopen via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN), het Leeuwarder Restauratiefonds en in het kader van leenbijstand.

Flottende activa

De **flottende activa** bestaan uit de volgende posten:

Tabel Specificatie flottende activa Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Vorraden	185.039	172.313
Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	44.643	53.319
Liquide middelen	19	17
Overlopende activa	37.532	56.773
Totaal Flottende activa	267.233	282.422

Vorraden

De post **voorraden** kan als volgt worden gespecificeerd:

Tabel Specificatie van de voorraden Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Grond- en hulpstoffen	0	0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	185.039	172.313
Gereed product en handelsgoederen	0	0
Vooruitbetalingen	0	0
Totaal Voorraden	185.039	172.313

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings - of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen tegen contante waarde.

Voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen kan van het verloop in 2025 het volgende overzicht worden weergegeven (waarbij de Zuidlanden als één grondexploitatie wordt behandeld):

Tabel Verloop in exploitatie zijnde complexen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boek- waarde 01-01-25	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Winst- uitname	Boek- waarde 31-12-25	Voorziening verlieslatend complex	Balans- waarde 31-12-25
Zuidlanden:							
Techum	3.009	255	-12	0	3.252	0	3.252
Jabikswoude	-2.223	-21	-5	0	-2.248	0	-2.248
Wiarda	1.368	1.318	-30	0	2.656	0	2.656
Unia	10.242	4.645	-9.016	0	5.871	0	5.871
Overijsselseleen	4.702	189	-10	0	4.881	0	4.881
De Klamp	660	930	-233	0	1.357	0	1.357
De Hem	17.655	517	0	0	18.172	0	18.172
Middelsee	148.092	12.472	-25.741	0	134.823	0	134.823
Verliesvoorziening	0	0	0	0	0	-4.988	-4.988
Subtotaal De Zuidlanden	183.506	20.305	-35.047	0	168.764	-4.988	163.776
Overige Woningbouw:							
Nieuw Oud Oost	826	1.344	-5	0	2.166	0	2.166
Heechterp	235	408	0	0	642	0	642
Grut Palma	871	540	-1.411	0	0	0	0
Wirdum	1.453	242	-4	0	1.691	-1.111	581
Wytgaard	-112	112	0	0	0	0	0
Steenslân 2	667	152	-8	0	810	0	810
Oude Skalm	0	14	0	0	14	0	14
Subtotaal woningbouw	3.940	2.811	-1.427	0	5.323	-1.111	4.213
Bedrijventerreinen:							
De Zwette IV	1.803	56	-11	0	1.848	0	1.848
De Zwette V	4.153	132	-1.137	0	3.148	0	3.148
Frisia	-563	84	0	0	-479	-193	-672
Subtotaal bedrijven	5.393	272	-1.148	0	4.517	-193	4.324
Totaal	192.839	23.388	-37.622	0	178.604	-6.291	172.313
Voorziening verlieslatende complexen	-7.800	1.557	-48		-6.291		
Balanswaarde	185.039	24.945	-37.671	0	172.313		

Tabel	Bedragen x € 1.000					
	Boekwaarde 31-12-25	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (eindwaarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)	Verlies- voorziening
Zuidlanden	168.764	187.234	-349.417	6.581	4.988	-4.988
Woningbouw overig	5.323	25.683	-36.194	-5.187	-4.477	-1.111
Bedrijventerreinen	4.517	6.936	-12.504	-1.052	-898	-193
Totaal onderhanden werk (BIE)	178.604	219.853	-398.115	342	-387	-6.291

Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

Tabel Specificatie uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Vorderingen op openbare lichamen	30.966	39.790
Verstreckte kasgeldleningen aan openbare lichamen	0	0
Overige verstreckte kasgeldleningen	0	0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	0	0
Rekening-courantverhouding met het Rijk	0	0
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-7	-40
Uitzettingen Nederlands schuld papier met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	0	0
Overige vorderingen	13.684	13.569
Overige uitzettingen	0	0
Totaal Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	44.643	53.319

Uitzettingen in 's-Rijks schatkist met rente-typische looptijd minder dan één jaar

Dit betreft het zogenaamde schatkistbankieren. Zie hiervoor ook paragraaf 2.14g Financiering. Onderstaand is het verplichte overzicht opgenomen.

Schatkistbankieren

Drempelbedrag

Alle overtollige liquide middelen moeten in principe in de schatkist van het Rijk te worden aangehouden. Er is echter een aantal uitzonderingen. Eén daarvan is het drempelbedrag. Dat is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden. Voor gemeente Leeuwarden is dat voor 2025 € 10.480.273.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft in de schatkist te worden aangehouden. In principe hoeven dus alleen de liquide middelen die boven het drempelbedrag uitgaan in de schatkist te worden aangehouden. In 2025 hebben geen overschrijdingen plaats gevonden van het drempelbedrag. Onderstaande tabel laat zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2025 is geweest:

Tabel Benutting drempelbedrag schatkistbankieren		Bedragen x € 1.000			
Omschrijving		Verslagjaar 2025			
Drempelbedrag	(1)	10.480	10.480	10.480	10.480
		1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's					
Rijks schatkist aangeh. middelen	(2)	6	0	6	32
Ruimte onder het drempelbedrag	(3a)=(1)>(2)	10.474	10.480	10.475	10.448
Overschrijving van het drempelbedrag	(3b)=(2)<(1)	0	0	0	0

Tabel Berekening drempelbedrag		Bedragen x € 1.000	
Omschrijving		Verslagjaar 2025	
Begrotingstotaal verslagjaar	(4a)	740.119	
Deel v/h begrotingstotaal < 500 mio	(4b)	500.000	
Deel v/h begrotingstotaal > 500 mio	(4c)	240.119	
Drempelbedrag	(1)=(4b)*0,02 +(4c)*0,002 met een minimum van € 250.000	10.480	

Tabel Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (bedragen x € 1.000):

Omschrijving		Verslagjaar 2025			
	(2)	1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	(5a)	519	0	516	2.941
Dagen in het kwartaal	(5b)	90	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangeh. middelen	(2)-(5a)/(5b)	6	0	6	32

De post overige vorderingen wordt onderscheiden in:

Specificatie overige vorderingen		Bedragen x € 1.000	
Omschrijving		Boek-waarde 31-12-24	Boek-waarde 31-12-25
- vorderingen bijstandsverlening		8.085	7.611
- belastingvorderingen		5.685	5.851
- overige vorderingen op derden		6.158	5.439
Totaal overige vorderingen		19.928	18.901
Af: voorziening voor:			
- vorderingen bijstandsverlening		3.466	3.167
- belastingvorderingen		1.704	1.666
- overige vorderingen op derden		1.074	499
Totaal voorziening overige vorderingen		6.244	5.332
Balanswaarde overige vorderingen		13.684	13.569

Ouderdomsanalyse belastingvorderingen:

Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Boek- waarde	Boek- waarde
	31-12-24	31-12-25
nog niet vervallen	779	1.289
< 6 maanden vervallen	1.331	911
7 - 12 maanden vervallen	1.693	1.730
> 1 jaar vervallen	1.882	1.921
Ouderdomsanalyse belastingdebiteuren	5.685	5.851

Op basis van enerzijds beoordeling van individuele posten en anderzijds de ouderdom van posten is een voorziening van € 1.666.000 getroffen. Per begin mei 2026 stond van de belastingvorderingen nog een bedrag van € 3.647.000 open.

Ouderdomsanalyse overige vorderingen op derden:

Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Boek- waarde	Boek- waarde
	31-12-24	31-12-25
< 3 maanden oud	4.428	3.772
3 tot 6 maanden oud	32	697
6 maanden tot 1 jaar	84	293
ouder dan 1 jaar	1.614	677
Ouderdomsanalyse overige vorderingen op derden	6.158	5.439

Op basis van enerzijds beoordeling van individuele posten en anderzijds de ouderdom van posten is een voorziening van € 499.000 getroffen. Per begin mei 2026 stond van de overige vorderingen op derden nog een bedrag van € 1.554.000 open.

Liquide middelen

De post liquide middelen wordt onderscheiden in:

Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Kassaldi	19	17
Banksaldi	0	0
Totaal Liquide middelen	19	17

Overlopende activa

De post *overlopende activa* wordt onderscheiden in:

Tabel Specificatie overlopende activa Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Voorschotbedragen ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	352	479
- het Rijk	1.036	634
- overige Nederlandse overheidslichamen	0	0
- overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	36.144	55.660
Totaal Overlopende activa	37.532	56.773

De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Tabel Nog te ontvangen voorschotten van overheden van uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

Omschrijving	Bedragen x € 1.000			
	Boek- waarde	Toevoe- gingen	Ontvangen bedragen	Boek- waarde
	31-12-24			31-12-25
<i>EU</i>				
Leadpartner Active Cities	135	171	67	239
SCEPA	193	175	193	175
Overig	24	40	0	64
<i>Totaal EU</i>	<i>352</i>	<i>386</i>	<i>260</i>	<i>479</i>
<i>Rijk</i>				
B2 gedup. Toeslagenprobl.	0	251	0	251
AMIF	58	175	0	233
Noodopvang de Friesland (trans.)*	902	-829	0	74
Terreininrichting Flexwoningen	0	73	0	73
Noodopvang Oer 't hout Grou*	44	-44	0	0
J100 Kansr.wijk - School en omg.**	28	-28	0	0
E113 PFAS kennisontwikkeling	4	0	0	4
<i>Totaal Rijk</i>	<i>1.036</i>	<i>-402</i>	<i>0</i>	<i>634</i>
Nog te ontv. voorschotten v/Eur. en Ned. Overheden voor specifieke uitkeringen	1.388	-16	260	1.113

* Vanwege terugbetaling aan het Rijk van PSUK M16 Oekraïne opvang ontheemden 2024 is hier een negatief bedrag opgenomen in de kolom "Toevoegingen".

** Vanwege overboeking naar de vooruitontvangen post op de creditzijde van de balans is hier een negatief bedrag opgenomen in de kolom "Toevoegingen".

De overige nog te ontvangen bedragen betreffen in totaal € 34.608.000 en bestaat onder andere uit nog te ontvangen bedragen in het kader van grondverkoop De Fellingen (€ 8,6 mln), de afvalstoffenheffing (€ 4,7 mln), schade-uitkering brandverzekering (€ 2,3 mln), de specifieke uitkering (SPUK) Realisatiestimulans (€ 2,6 mln), het gemeentefonds (€ 1,1 mln), de bouw van het nieuwe stadion voor Cambuur (€ 1 mln) en afrekeningen 2025 met betrekking tot het project inkoop jeugd en jeugdbescherming (SDF) (€ 3,1 mln). Ook de verhaalbare kosten in het kader van faciliterend grondbeleid van € 3,8 mln (Spoordok) zijn opgenomen onder de nog te ontvangen bedragen.

De vooruitbetaalde bedragen betreft in totaal € 21.052.000 en bestaat onder andere uit vooruitbetalingen in het kader van specialistische jeugdhulpherstel (€ 6,1 mln), verstrekte subsidies (€ 3,4 mln), Participatiewet en WSW (€ 3,5 mln), investeringen in school onderbouwvoorzieningen van It Twalûk (€ 2,2 mln) en software-investeringen (€ 1,7 mln).

Toelichting op de niet uit de balans blijvende rechten

Verliescompensatie krachtens de Wet of de Vennootschapsbelasting 1969:

Het verrekenbare verlies bedraagt € 0.

Vaste passiva

Tabel Specificatie vaste passiva	Bedragen x € 1.000	
	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Omschrijving		
Eigen vermogen	147.771	180.290
Voorzieningen	68.294	74.813
Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	332.618	316.928
Totaal Vaste passiva	548.683	572.030

Eigen vermogen

De post *eigen vermogen* wordt onderscheiden in:

Tabel Specificatie eigen vermogen	Bedragen x € 1.000	
	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Omschrijving		
Reserves:		
- algemene reserve	32.030	47.916
- bestemmingsreserves	97.502	97.125
Gerealiseerd resultaat volgens het overzicht van baten en lasten jaarrekening	18.239	35.249
Totaal Eigen vermogen	147.771	180.290

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de reserves gedurende het jaar 2025.

Tabel Overzicht verloop van de reserves x € 1.000

Algemene Reserve		Saldo
Saldo 31-12-24		32.030
Resultaatbestemming		
Resultaatbestemming 2024	18.239	18.239
Stortingen		
Winst erfpachtpercelen	86	86
Onttrekkingen		
Afwaardering Weaze 38	30	
Motie dierwelzijn	14	
Motie innovatiefonds	63	
Mutaties reserve cf. begroting 2025	2.332	2.439
Saldo 31 december 2025		47.916

Bestemmingsreserves

Budgetoverheveling (Besl. 15-12-2010)		Saldo
Doel: Het overhevelen van budgetten naar het volgende begrotingsjaar mits wordt voldaan aan de bepalingen van artikel 11 lid 3 van de financiële verordening van de gemeente Leeuwarden. Zie voor nadere toelichting hoofdstuk C 2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen.		
Saldo 31-12-24		27.518
Stortingen		21.404
Onttrekkingen		19.653
Saldo 31 december 2025		29.269

Grondexploitatie (Besl. 7-6-2004)		Saldo
Doel: Dekking nadelige saldi en risico's grondplannen		
Saldo 31-12-24		14.943
Stortingen		
Resultaat grondexploitatie Wytgaard	7	
Vrijval verliesvoorziening Woningen	90	
Vrijval verliesvoorziening Zuidlanden	258	
Vrijval verliesvoorziening bedrijfslocaties	1.208	1.563
Onttrekkingen		
Resultaat grondexploitatie	46	
Resultaat Grut Palma	1.222	
Storting verliesvoorziening woningbouw	48	
Storting verliesvoorziening bedrijfslocaties	41	1.358
Saldo 31 december 2025		15.149

Parkeren (Besl. 10-10-1994)	Saldo
Doel: Financiering en vervanging/uitbreiding parkeervoorzieningen en flankerend beleid	
Saldo 31-12-24	3.454
Stortingen	
Resultaat parkeren	448
Saldo 31 december 2025	3.903
Stimulering werkgelegenheid (Besl. 7-6-2004)	Saldo
Doel: Werkgelegenheidsbevordering en versterking economische structuur	
Saldo 31-12-24	924
Geen mutaties in 2025	
Saldo 31 december 2025	924
ISV III (Besl. 7-6-2004)	Saldo
Doel: Financiering stadsvernieuwingsprojecten	
Saldo 31-12-24	1.073
Onttrekkingen	
Dekking wijkplannen 2025	365
Saldo 31 december 2025	708
Reserve afschrijvingen	Saldo
Doel: Egalisatie afschrijvingskosten	
Saldo 31-12-24	7.846
Onttrekkingen	
Onttrekking t.b.v. Flexwoningen de Pier	69
Onttrekking t.b.v. verbouwing Carré	50
Interest en afschrijvingen thuiswerkplekken	138
Interest en afschrijvingen thuiswerkdevices	20
Interest en afschrijvingen PV-systemen	11
	288
Saldo 31 december 2025	7.558
Egalisatie Verkiezingen (Besl. 7-6-2004)	Saldo
Doel: Egalisatie van lasten begrotingspost verkiezingen	
Saldo 31-12-24	0
Stortingen	
Storting middelen verkiezingen	413
Onttrekkingen	
Onttrekking middelen verkiezingen	211
Saldo 31 december 2025	202
Revolving Fund Monumenten (Besl. 10-10-1994)	Saldo
Doel: Het afdekken van kapitaallasten van uitgezette geldleningen bij het Nat. Restauratie Fonds	
Saldo 31-12-24	166
Geen mutaties in 2025	
Saldo 31 december 2025	166

Kunst in de openbare ruimte (Besl. 21-5-2007)	Saldo
Doel: Het loskoppelen van middelen die voortkomen uit de nieuwe 'percentageregeling kunst in de openbare ruimte' van de projectlocatie (bouwwerk)	
Saldo 31-12-24	339
Storringen	
Storting kunstregeling cf. besluit 12-11-25	150
Saldo 31 december 2025	489
Stedelijke vernieuwing (Besl. 7-6-2004)	Saldo
Doel: Realisering stedelijke vernieuwing	
Saldo 31-12-24	29
Geen mutaties in 2025	
Saldo 31 december 2025	29
Vastgoed (Besl. 12-9-16)	Saldo
Doel: Optimaliseren en verduurzamen van de bestaande vastgoedportefeuille	
Saldo 31-12-24	396
Geen mutaties in 2025	
Saldo 31 december 2025	396
Bodemsanering (Besl. 11-7-2016)	Saldo
Doel: Het financieren van bodemsaneringen die in bodemsaneringsprogramma's zijn opgenomen en waarvan de uitvoering zich veelal over meerdere jaren uitstrekt.	
Saldo 31-12-24	427
Storringen	
Reguliere storting conform begroting 2025	110
Onttrekkingen	
Bijdrage aan bodemprogramma conform begroting 2025	110
Saldo 31 december 2025	427
Wijkbudgetten (Besl. Vaststellen Jaarrekening 2016)	
Doel: Opvangen toekomstige verplichtingen wijkpanelbudgetten	
Saldo 31-12-24	310
Geen mutaties in 2025	
Saldo 31 december 2025	310
Reserve toeristenbelasting (Besl. 17-7-2017)	
Doel: Financiering voor uitgaven aan fysieke toeristische voorzieningen	
Saldo 31-12-24	415
Storringen	
Resultaat product toeristenbelasting	205
Saldo 31 december 2025	620

Voorwaardelijke Budgetoverheveling (Besl. 10-07-2019)		Saldo
Doel: Het overhevelen van budgetten naar het volgende begrotingsjaar die nog vragen om formele besluitvorming over de exacte inzet ervan en de bijbehorende activiteiten. Zie voor nadere toelichting hoofdstuk C 2.19 Voorgenomen budgetoverhevelingen.		
Saldo 31-12-24		1.646
Stortingen		
Decembercirculaire 2025		1.917
Onttrekkingen		
Decembercirculaire 2024		1.646
Saldo 31 december 2025		1.917

Compensatie groen (jaarstukken 2019)		
Doel: Opvangen van kosten voldoen aan compensatieplicht bij kappen van 10 of meer bomen middels herplanting of financiële compensatie		
Saldo 31-12-24		662
Stortingen		
Mutaties reserve conform begr. 2025		150
Onttrekkingen		
Mutaties reserve conform begr. 2025		150
Saldo 31 december 2025		662

Reserve stadion SC Cambuur (Besl. 17-06-2021)		
Doel: Afdekken risico financiering		
Saldo 31-12-24		4.500
Stortingen		
Rentesurplus lening		384
Saldo 31 december 2025		4.884

Fonds klimaat, energie, biodiversiteit (Programmabegroting 2023)		
Doel: Bijdragen aan het realiseren van grote maatschappelijke transities		
Saldo 31-12-24		8.665
Onttrekkingen		
Bijdrage Vergroenen schoolpleinen		80
Bijdrage Binnenstad		145
		225
Saldo 31 december 2025		8.440

Fonds maatschappelijke vernieuwing, incl. preventie, sport en cultuur (Programmabegroting 2023)		
Doel: Bijdragen aan het realiseren van grote maatschappelijke transities		
Saldo 31-12-24		12.796
Onttrekkingen		
Bijdrage programma Leeuwarden Oost		698
Bijdrage European Youth Capital		165
Bijdrage Arcadia		185
Bijdrage Binnenstad		189

Bijdrage Blockbuster	125
Bijdrage Ontwikkelkader Prinsentuin	100
Bijdrage Stadsklooster	200
Dekking coalitieakkoord - Leren voor morgen	<u>257</u>
	1.918
Saldo 31 december 2025	10.877

**Fonds strategische ontwikkeling, incl. innovatie, stedelijke vernieuwing en mobiliteit
(Programmabegroting 2023)**

Doel: Bijdragen aan het realiseren van grote maatschappelijke transities

Saldo 31-12-24	11.393
Onttrekkingen	
Bijdrage Fietsenstalling Nieuwestad	400
Bijdrage Leren voor morgen	278
Bijdrage Binnenstad	156
Bijdrage Haalbaarheid Kletsefeart	110
Bijdrage St. Vitusplein Stiens	130
Bijdrage Blockbuster	<u>125</u>
	1.198
Saldo 31 december 2025	10.195

Voorzieningen

De post [voorzieningen](#) wordt onderscheiden in:

Tabel Specificatie van de voorzieningen	Bedragen x € 1.000	
	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Voorzieningen	68.294	74.813
Totaal Voorzieningen	68.294	74.813

Tabel Specificatie voorzieningen

	Saldo 01-01-2025	Resultaat- bestem- ming	Vrij- gevallen bedragen	Stortingen	Aanwen- dingen	Saldo 31-12-2025
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	14.763	0	497	6.636	4.269	16.633
Voorzieningen ter egalisering van kosten	25.459	0	0	21.428	17.502	29.385
Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven	2.677	0	0	1.230	1.685	2.222
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan bestemming gebonden is	25.395	0	0	3.393	2.215	26.573
Totaal voorzieningen	68.294	0	497	32.686	25.671	74.813

Tabel Overzicht verloop van de voorzieningen x € 1.000

1ab Specifieke risico's (Besl. 7-6-2004)

Doel: Opvangen risico's nog lopende procedures

Saldo 31-12-24 15

Stortingen

Bijdrage juridische kosten 20

Onttrekkingen

Juridische kosten intern en extern 20

Saldo 31 december 2025 **15**

1c Onderhoud gymlokalen (Besl. 14-12-2098)

Doel: Egalisatie van (grote) onderhoudskosten

Saldo 31-12-24 1.566

Stortingen

Mutaties conform begroting 2025 148

Onttrekkingen

Planmatig onderhoud gymzalen 2025 109

Saldo 31 december 2025 **1.605**

1c Groot onderhoud vastgoed (Besl. 7-6-2004)

Doel: Egalisatie (grote) onderhoudskosten vastgoed

Saldo 31-12-24 4.470

Stortingen

Mutaties conform begroting 2025 2.752

Storting inzake onderhoud Pionier 137

Storting t.b.v. kunstgras velden 31

Storting SIM (subsidieregeling Instandhouding mon.) 2025 160

Storting onderhoud kunstwerk Blauw Hikke 1

           3.080

Onttrekkingen

Groot onderhoud en adviezen 5.606

Saldo 31 december 2025 **1.944**

1ab Arbeidsgerelateerde kosten (Besl. 26-5-2014)

Doel: Afdekken van verplichtingen aan voormalige bestuurders en voormalig personeel

Saldo 31-12-24

Pensioen (vm) wethouders 7.397

Wachtgeld vm bestuurders 64

Voormalig personeel 1.812

Verlofrechten 4.081

           13.354

Stortingen

Pensioen (vm) wethouders - regulier 198

Pensioen (vm) wethouders - nav onderzoekoverdrachtswaarde 1.432

Wachtgeld vm bestuurders 0

Voormalig personeel 1.530

Verlofrechten	<u>3.205</u>	6.365
Onttrekkingen (betalingen)		
Pensioen (vm) wethouders	419	
Wachtgeld vm bestuurders	60	
Voormalig personeel	1.231	
Verlofrechten	<u>2.028</u>	3.738
Vrijgevallen bedragen		
Pensioen (vm) wethouders	235	
Wachtgeld vm bestuurders	4	
Voormalig personeel	248	
Verlofrechten	<u>10</u>	497
Saldo 31-12-25		
Pensioen (vm) wethouders*	8.373	
Wachtgeld vm bestuurders	0	
Voormalig personeel	1.863	
Verlofrechten	5.248	
Saldo 31 december 2025		15.483

*De voorziening wethouderspensioenen is gevormd ter dekking van de toekomstige pensioenverplichtingen voor zittende en voormalige wethouders. De hoogte van de voorziening per ultimo 2025 is gebaseerd op een actuariële berekening van een externe deskundige. Bij de bepaling van de voorziening is uitgegaan van een rekenrente van 2,954%, conform de circulaire van het Ministerie van BZK d.d. 11 december 2025, en van een door het ABP gehanteerde dekkingsgraad van 122,2%. De voorziening omvat alle wethouders, inclusief wethouders die reeds vóór 2012 met pensioen zijn gegaan. Niet alle door het ABP gehanteerde actuariële uitgangspunten zijn beschikbaar. De berekening is daarom gebaseerd op algemeen aanvaarde actuariële aannames. Van deze verschillen wordt niet verwacht dat zij leiden tot een materiële afwijking in de hoogte van de voorziening. De voorziening wethouderspensioenen betreft een schattingspost. Door onzekerheden in onder meer de gehanteerde dekkingsgraad is er een schattingsonzekerheid.

1c Zadelfonds monumentenzorg (Besl. 13-3-1995)

Doel: Financiering kleinschalige projecten monumentenzorg

Saldo 31-12-24	356
Onttrekkingen	
Resultaat zadelfonds	1
Saldo 31 december 2025	355

1d Egalisatie heffingen (Besl. 29-6-2015)

Doel: Egalisatie opbrengsten kostendekkende tarieven

Saldo 31-12-24		2.677
Stortingen		
Resultaat riolering	1.202	
Resultaat hondenvoorziening	<u>28</u>	1.230
Onttrekkingen		

Resultaat afval	885
Mutatie conform begroting 2025	<u>800</u>
	1.685
Saldo 31 december 2025	2.222

1c Afkoopsommen onderhoud graven (Besl. 16-12-2002)

Doel: Dekken kosten onderhoud grafbedekkingen

Saldo 31-12-24	382
Stortingen	
Mutaties conform begroting 2025	10
Resultaat product begraafplaatsen	100
Saldo 31 december 2025	492

2 Onderhoud graven familie Zadel (Besl. 13-3-1995)

Doel: Dekking kosten onderhoud grafbedekking familie Zadel

Saldo 31-12-24	131
Geen mutaties in 2025	
Saldo 31 december 2025	131

2 Riolering (Besl. 11-10-2004)

Saldo

Doel: Realiseren Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

Saldo 31-12-24	25.264
Stortingen	
Mutaties conform begroting 2025	3.393
Onttrekkingen	
Bijdrage RIO's (uitgaven 2025)	2.215
Saldo 31 december 2025	26.442

1c Onderhoud verhardingen (Besl. 6-11-2012)

Doel: Egalisatie van bestedingen voor het in goede staat hebben/houden van verhardingen

Saldo 31-12-24	6.047
Stortingen	
Mutaties conform begroting 2025	9.686
Bijdrage leges kabels en leiding	717
Overige bijdragen	<u>27</u>
	10.430

Onttrekkingen

Bijdrage projecten 2025	1.936
Bijdrage projecten 2024 en eerder	<u>5.980</u>
	7.916
Saldo 31 december 2025	8.561

1c Onderhoud civiele kunstwerken (Besl. 6-11-2012)

Doel: Egalisatie van bestedingen voor het in goede staat hebben/houden van civiele kunstwerken

Saldo 31-12-24	8.931
Stortingen	
Mutaties conform begroting 2025	<u>4.676</u>

	4.676
Onttrekkingen	
Bijdrage onderhoud diverse projecten 2025	310
Bijdrage onderhoud diverse projecten 2024 en eerder	<u>1.866</u>
	2.176
Saldo 31 december 2025	11.431

1c Waterwegen/baggeren (Besl. 31-3-2014)

Doel: Het egaliseren van bestedingen voor onderhoud van waterwegen en baggerwerkzaamheden

Saldo 31-12-24 **3.703**

Stortingen

Mutaties conform begroting 2025	836
Bijdrage Wetterskip Fryslân achterstallig onderhoud	288
Overige bijdragen	<u>6</u>
	1.130

Onttrekkingen

Waterambassadeur	20
Baggerwerkzaamheden 2025	-
Baggerwerkzaamheden 2024 en eerder	<u>597</u>
	617
Saldo 31 december 2025	4.217

1ab Voorziening afgesloten complexen (Vastgesteld jaarstukken 2019)

Doel: Middelen voor resterende en afrondende werkzaamheden zoals ophogen, woonrijp maken, beheer-/exploitatie- en verkoopkosten na afsluiting grondexploitatie

Saldo 31-12-24 **1.395**

Stortingen

Storting vanuit afdracht bovenwijkse voorzieningen Blitsaerd	10
Storting t.l.v. exploitatie 2025 Grut Palma Wargea	170
Storting t.l.v. exploitatie 2025 Wytgaard	<u>71</u>
	250

Onttrekkingen

Plankosten diverse deelgebieden	511
Saldo 31 december 2025	1.134

1c Achterstallig onderhoud verhardingen (vastgesteld jaarstukken 2021)

Doel: Dekken van achterstallig onderhoud dat is gebleken uit een geactualiseerd beheerplan en waarvoor in het kader van de Artikel-12 status van de voormalige gemeente een aanvullende bijdrage is ontvangen van het Rijk

Saldo 31-12-24 **4**

Geen mutaties in 2025

Saldo 31 december 2025 **4**

1c Walkeringen

Doel: Het egaliseren van bestedingen voor onderhoud van walkeringen

Saldo 31-12-24	0
Stortingen	
Mutaties conform begroting 2025	1.853
Onttrekkingen	
Werkzaamheden aan walkeringen 2025	1.077
Saldo 31 december 2025	777

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer

De onderverdeling van de in de balans opgenomen **vaste schulden** is als volgt:

Tabel Specificatie vaste schulden, met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Obligatieleningen	0	0
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	297.052	282.932
- binnenlandse bedrijven	0	0
- openbare lichamen	33.000	32.000
- overige binnenlandse sectoren	2.548	1.978
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	0	0
Door derden belegde gelden	0	0
Waarborgsommen	18	18
Totaal Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	332.618	316.928

Tabel Verloop vaste schulden

Omschrijving	Boek- waarde 01-01-25	Vermeer- deringen	Aflossing- en	Bedragen x € 1.000	
				Boek- waarde 31-12-25	Rentelast voor het jaar
- binnenl. banken en ov. financiële instellingen	297.052	25.000	39.120	282.932	7.140
- openbare lichamen	33.000	0	1.000	32.000	945
- overige binnenlandse sectoren	2.548	1.978	2.548	1.978	0
Waarborgsommen	18	0	0	18	0
Totaal vaste schulden	332.618	26.978	42.668	316.928	8.085

Flottende passiva

De **flottende passiva** wordt als volgt onderscheiden:

Tabel Specificatie flottende passiva Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Netto-flottende schulden, met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	52.546	47.145
Overlopende passiva	180.792	190.278
Totaal Flottende passiva	233.338	237.423

Netto-flottende schulden, met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De post **netto-flottende schulden** wordt onderscheiden in:

Tabel Netto-flottende schulden, met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	0	0
Overige kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	37.313	19.874
Overige schulden	15.233	27.271
Totaal Netto-flottende schulden, met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	52.546	47.145

De gemeente beschikt over een kredietfaciliteit in rekening-courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten van € 50 mln. Van deze kredietfaciliteit is per ultimo 2025 € 19,9 mln gebruikt.

Overlopende passiva

De post **overlopende passiva** wordt onderscheiden in:

Tabel Specificatie overlopende passiva Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Stand	Stand
	31-12-2024	31-12-2025
Nog te betalen bedragen	64.150	60.064
Voorschotbedragen voor uitkeringen met specifiek bestedingsdoel ter dekking van lasten volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	910	0
- het Rijk*/**	106.539	112.870
- overige Nederlandse overheidslichamen**	3.476	11.101
Overige vooruitontvangen bedragen*	5.717	6.242
Totaal Overlopende passiva	180.792	190.278

Voor de vergelijkbaarheid zijn de vergelijkende cijfers 2024 hergerubriceerd binnen de post overlopende passiva:

*De eindstand *Totaal Rijk* sloot in de jaarrekening 2024 op een saldo van € 101.330.000. De standen 2024 van J9 Realisatiestimulans (€ 2.890.000), J209 huisvesting aandachtsgroepen (€ 2.908.000) en E20 Stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 (€ 158.000) waren in de jaarrekening 2024

verantwoord onder de *Overige vooruitontvangen bedragen*. De stand 2024 van het Volkshuisvestingsfonds Provincie (€ 750.000) was in de jaarrekening 2024 verantwoord onder *Totaal Rijk* (onder Overig < € 1 mln) en in de jaarrekening 2025 onder *Overige overheid*.

**De eindstand *Overige overheid* sloot in de jaarrekening 2024 op een saldo van € 2.726.000. De stand 2024 van het Volkshuisvestingsfonds Provincie (€ 750.000) was in de jaarrekening 2024 verantwoord onder *Totaal Rijk*.

**De eindstand *Overige vooruitontvangen bedragen* sloot in de jaarrekening 2024 op een saldo van € 11.673.000. De standen 2024 van J9 Realisatiestimulans (€ 2.890.000), J209 huisvesting aandachtsgroepen (€ 2.908.000) en E20 Stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 (€ 158.000) zijn verschoven naar *Totaal Rijk*.

De **nog te betalen bedragen** bestaat hoofdzakelijk uit onderstaande posten (bedragen groter dan € 1 mln zijn toegelicht):

Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Boekwaarde 31-12-25	
Basis GGZ (Beschermd wonen)		12.515
Specialistische jeugdhulp duurzaam		5.492
Specialistische jeugdhulp herstel		4.177
Kapitaallasten		3.102
Afdracht loonbelasting uitkeringen		2.446
Af te dragen premies ABP		1.870
Maatschappelijke opvang verslavingszorg		1.604
Terugbetaling H30 GALA Versterken Sociale basis		1.420
Uitbreiding IKC De Wielen		1.093
Totaal toegelicht		33.719

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de **van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen** over het jaar 2025:

Omschrijving	Bedragen x € 1.000			
	Boek- waarde 31-12-2024	Ontvangen bedragen	Bestedingen	Boek- waarde 31-12-2025
<i>Europese overheidslichamen</i>				
ESF - VSO en PRO Friesland	910	1.119	2.029	0
<i>Rijk</i>				
J47 Volkshuisvestingsfonds	20.568	0	597	19.971
E104 WOKT Leeuwarden	19.674	0	1.965	17.709
J94 Lokale Aanpak Isolatie (LAI)	12.846	5.933	2.017	16.762
E113 Bodemopgaven 2024-2030*	5.218	13.608	5.218	13.608
Verduurzaming vastgoed (DUMAVA)*	9.303	3.364	2.991	9.676
J9 Realisatiestimulans*	2.890	126	-660	3.676
E97 Bodem 2023*	3.452	3.001	3.452	3.001
J72 Proeftuin aardgasvrije wijk	3.458	0	527	2.930
J209 Huisvesting aandachtsgroepen	2.908	0	0	2.908
G10 Wet inburgering	2.668	181	0	2.848

Omschrijving	Boek- waarde 31-12-2024	Ontvangen bedragen	Bestedingen	Boek- waarde 31-12-2025
K28 CDOKE (klimaatmiddelen)	1.683	905	0	2.589
D8 Onderwijsachterstandenbeleid	1.418	869	0	2.287
A17 Preventie met Gezag	2.286	0	38	2.248
J55 Aanpak energiearmoede	3.326	2	1.256	2.072
H20 Vastgoedtr. Gesloten JH '21	3.132	0	1.504	1.629
E20 Stimulering verkeersmaatregelen	158	1.287	0	1.445
J100 Kansrijke wijken	1.538	1.376	1.538	1.376
RIEC: A50 Structurele alg. Rijksbijdrage RIEC's	0	2.275	1.001	1.274
RIEC: A49 Frictiebudget & Implementatie WGS	0	569	0	569
RIEC: Incidentele versterkingsgelden	1.010	0	1.010	0
RIEC: Structurele versterkingsgelden	3.717	0	3.717	0
RIEC: Structurele algemene middelen	294	0	294	0
Overig < € 1 mln*	4.992	5.153	5.854	4.291
<i>Totaal Rijk</i>	<i>106.540</i>	<i>38.650</i>	<i>32.320</i>	<i>112.870</i>
<i>Overige overheid</i>				
J96B Regiodeals 4e tranche	0	8.740	1.609	7.131
E44B Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	2.668	460	0	3.128
Volkshuisvestingsfonds Provincie*	750	0	23	727
J103B Opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche	0	115	0	115
ZonMW Act. voor mensen met dementie	58	0	58	0
<i>Totaal Overige overheid</i>	<i>3.476</i>	<i>9.315</i>	<i>1.690</i>	<i>11.101</i>
Totaal vooruitontv. voorschotten v/Eur. en Ned. overheden voor specifieke uitkeringen	110.925	49.084	36.039	123.971

*De stand 2024 voor Overig < € 1 mln was in de jaarrekening 2024 € 8.371.000. In de jaarrekening 2025 zijn een aantal verschuiving geweest:

- De stand 2024 van het Volkshuisvestingsfonds Provincie (€ 750.000) was in de jaarrekening 2024 opgenomen onder Overig < € 1 mln, *Totaal Rijk* en nu verantwoord onder Overige overheid.
- De stand 2024 van Jacob Catsplein 3 (€ 1.693.000), Cornelis Trooststraat 48 (€ 1.050.000) waren in de jaarrekening 2024 afzonderlijk opgenomen en zijn nu verantwoord onder Verduurzaming vastgoed (DUMAVA), samen met twee standen 2024 uit Overig < € 1 mln (€ 340.000).
- Van de stand 2024 van E97 Bodem 2023 was in de jaarrekening 2024 alleen het project aan de Snekertrekweg (€ 2.383.000) afzonderlijk opgenomen. De overige projecten (€ 1.069.000) waren verantwoord onder Overig < € 1 mln.
- Van de stand 2024 van E113 Bodemopgaven 2024-2030 waren in de jaarrekening 2024 de projecten aan de Snekertrekweg (€ 1.223.000) en PFAS (€ 2.017.000) afzonderlijk opgenomen. De overige projecten (€ 1.979.000) waren verantwoord onder Overig < € 1 mln.
- De standen 2024 van J105 Startbouwimpuls (€ 320.000) en E83 Bodem 2022 diffuus lood en Pfas (€ 440.000) waren in de jaarrekening 2024 afzonderlijk opgenomen en zijn nu verantwoord onder Overig < € 1 mln.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Garantstellingen en leaseverplichtingen

Tabel Garantstellingen Omschrijving	Bedragen x € 1.000			
	Leningen 31-12-24	waarvan gewaar- borgd	Leningen 31-12-25	waarvan gewaar- borgd
Nationale Hypotheek Garantie (t/m 2010)	502.000	251.000	479.000	239.500
Gemeentelijke achtervang geldleningen geborgd door WSW	1.662.483	699.328	1.931.989	678.965
Geborgde particuliere leningen voor start NHG 1994	427	427	166	166
Overige door gemeente geborgde leningen	18.546	18.213	17.321	16.925
Totaal garanties	2.183.455	968.968	2.428.476	935.556

Tabel Leaseverplichtingen Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	Verplichting 31-12-24	Verplichting 31-12-25
Auto's t.b.v. m.n. College van B&W en sociale recherche	271	273
Totaal leaseverplichtingen	271	273

Inkoopverplichtingen ten behoeve van de exploitatie groter dan € 1.000.000

Tabel Inkoopverplichtingen per ultimo 2025 Bedragen x € 1.000

Volgn r	Leverancier naam	Begin- datum	Verval- datum	Overeenkomst	Verplich- ting	Opmerking
1	BV Fryslan Miljeu Noordwest		Onbepaald	Afvalinzameling	11.000	Jaarbedrag
2	BV Fryslan Miljeu Noordwest		Onbepaald	Vegen / Borstelen	1.601	Jaarbedrag
3	Afvalsturing Friesland NV		Onbepaald	Leveringsverplichting Huishoudelijk afval	4.100	Jaarbedrag
4	Afvalsturing Friesland NV	01-01-05	Onbepaald	Milieustraat	1.800	Jaarbedrag
5	FUMO	01-01-14	Onbepaald	Uitvoering deel van milieutaken op gebied van omgevingsrecht	1.551	Jaarbedrag
6	Miep BV	01-01-21	31-12-26	Hulp bij huishouden Wmo	7.133	Jaarbedrag
7	St. Thuiszorg Het Friese land	01-01-21	31-12-26	Hulp bij huishouden Wmo	7.133	Jaarbedrag
8	Windkracht058	01-01-21	31-12-26	Aanvullende ondersteuning Wmo	9.740	Jaarbedrag
9	Amaryllis/Incluzio Welzorg Nederland / Kersten	01-01-21	31-12-26	Basisondersteuning Wmo	23.019	Jaarbedrag
10	Hulpmiddelenspeci- alist B.V.	01-04-25	31-03-29	Huur vervoersmiddelen	2.825	Jaarbedrag
11	Taxi Witteveen	01-08-23	31-07-28	Vervoersdiensten Wmo & Leerlingenvervoer	4.250	Jaarbedrag
12	Lemmer BV	01-01-25	31-12-26	Friesland	1.700	Jaarbedrag
13	Zorgverzekeraar Firda	01-08-22	31-07-26	Collet. verzekering AV Frieso Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)	1.502	Halfjaar- bedrag
15	Bechtle Group NL Public BV	01-01-24	30-06-26	Microsoft licenties	1.378	Jaarbedrag

Volgnr	Leverancier naam	Begin- datum	Verval- datum	Overeenkomst	Verplich- ting	Opmerking
16	Poortvliet Security BV Hoekstra Vastgoed Beheer BV & Herberg Oer't Hout Grou B.V.	01-09- 23	31-08-26	Noodopvang Oekraïne beveiliging opvanglocaties	1.647	Restant- verplichting
17	Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A. (OVEF)	01-05- 23	30-04-27	Huur opvang Oekraïense vluchtelingen	4.239	Restant- verplichting
18	Stavoor B.V. Kredietbank Nederland	01-01- 24	Onbepaald	Leveringsovereenkomst gas en elektriciteit	2.940	Jaarbedrag
19		01-04- 22	31-03-27	Overeenkomst Stavoor B1-en Z- route inburgering	1.060	Jaarbedrag
20		01-10- 25	31-12-26	Creatieve schuldhulpverlening aan particulieren	1.400	Jaarbedrag

Verplichtingen in relatie tot het grondbedrijf

Als gemeente hebben we bouwgronden in bezit die wegens met derden aangegane contractuele voorwaarden zijn belast met bouwclaims. Deze claims bedragen per ultimo 2025 € 2,9 mln (2024: € 2,9 mln). Contractueel is vastgelegd dat de gemeente tot de expiratiedatum een overeengekomen aantal bouw kavels aanbiedt aan de betreffende partijen. Indien de gemeente tot de expiratiedatum minder kavels aanbiedt dan overeengekomen, dan moet de gemeente in principe een afkoopsom betalen per niet aangeboden kavel. Vanwege de lange looptijden van de contracten en het feit dat partijen, indien dit speelt, veelal kiezen voor verlenging van de expiratiedatum, gaan we er van uit, dat geen of nauwelijks claims gehonoreerd moeten worden, en dat het risico dus zeer klein is.

Inkoopverplichtingen ten behoeve van investeringen:

In bijlage A is een overzicht van de restantkredieten weergegeven. Voor maximaal het nog openstaande bedrag van de restantkredieten (€ 134.667.000) kunnen verplichtingen zijn aangegaan.

3.3.3 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die bij deze jaarrekening relevant zijn, naast de gebeurtenissen die worden benoemd in paragraaf 2.12 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

3.4 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026							
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A17	Regeling specifieke uitkering voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld	
			<i>Aard controle R</i> Indicator: A17/01 € 1.867.063	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A17/02 € 4.508.325	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A17/03 Nee	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A17/04 Looptijd SPUK is 2022-juni 2026	
JenV	A49	Fricriebudget 2025 & 2026	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (indien van toepassing) (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld	
			<i>Aard controle R</i> Indicator: A49/01 € 283.100	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A49/02 € 283.100	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A49/03 Nee	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A49/04	
JenV	A50	Structurele algemene Rijksbijdrage RIEC's	Besteding (jaar T)	Besteding cumulatief (t/m jaar T)	Project afgerond? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld	
			<i>Aard controle R</i> Indicator: A50/01 € 5.268.373	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A50/02 € 5.268.373	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A50/03 Nee	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: A50/04	

FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle D2 Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05
			31	294	Nee	Nee	Nee
			Reeks 1	Reeks 1			
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)			
			Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/06	Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07			
			€94.015	€226.614			
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/08	Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/09	Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/10	Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11	Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12
			€87.030	€ 333.700	€4.135	€6.307	€0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/14	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/15	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18
			€0	€0	€0	€0	€0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling
			Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24
			€0	€0		€0	€185.180

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02				
			€ 0	Nee				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 120.268	€ 0	3	1.698	48	
BZK	C126	Verbetering digitale dienstverlening	Registratienummer project	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cofinanciering (jaar T) ten laste van eigen middelen	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) ten laste van eigen middelen	Project afgerond in jaar T (Ja/nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C126/01	Aard controle R Indicator: C126/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C126/03	Aard controle R Indicator: C126/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C126/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C126/06
			1	€ 6.938	€ 6.938	€ 0	€ 0	Nee
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
			Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	Aard controle R Indicator: D8/06
			€ 2.656.412	€ 182.352	€ 652.372	-€ 482.256	€ 1.900.565	€ 2.287.077
		Gemeenten	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Aard controle R Indicator: D8/08	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09	Aard controle R Indicator: D8/10		
			1					
			2					
			100					

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

OCW	D10	Volwasseneneducatie Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling)	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCWI]	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T)	Besteding (jaar T) educatie	Reservering besteding educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/06</i>
			1 € 3.294.821	€ 730.108	€ 4.024.929	€ 2.655.831	€ 823.705	€ 0
			Onderbesteding jaar T					
			Automatisch berekend <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D10/07</i>					
			1 € 545.393					
OCW	D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2025 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente	Correctie besteding contactgemeente (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D12/05</i>	
			€ 938.639	€ 0	€ 0	€ 6.393	Nee	
OCW	D12A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2025 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente	Besteding aan contactschool (jaar T)	Totale besteding (jaar T) (automatisch ingevuld)	Correctie totale besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12A/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12A/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D12A/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12A/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12A/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12A/06</i>
			€ 657.537	€ 0	€ 657.537	€ 0	€ 139.958	€ 458.955
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D12A/07</i>					
			Nee					

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs			
			<i>Aard controle R Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/03</i>			
			€ 74.520	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07</i>		
€ 0	€ 155.300	€ 80.780	Ja					
Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs					
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/11</i>					
1	€ 0	€ 0	€ 0					
OCW	D21	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D21/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D21/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D21/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D21/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D21/05</i>	
			1 Neushoorn	€ 37.472	€ 189.519	Nee		
			2 LF2028 Over de Drempel	€ 0	€ 60.000	Ja		
			3 Kunstkade	€ 0	€ 180.000	Nee		
			4 Embrace	€ 0	€ 60.000	Ja		
			5 Generatiehuis	€ 0	€ 150.000	Ja		
			6 Ivgi & Greben	€ 0	€ 47.000	Ja		
			7 Keunstwurk	€ 25.000	€ 35.000	Ja		
			8 Friesland Pop	€ 7.248	€ 126.823	Nee		
9 Explore the North	€ 1.057	€ 51.057	Ja					

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikkingnummer/referentienu mmer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2025 naar 2026.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D23/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23/06</i>
			1 SB240115	De oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging	€ 258.089	€ 0	De oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging	€ 378.089
			2 SB240116	De verruiming van bemande openingstijden van een bibliotheekvestiging	€ 0	€ 0	De verruiming van bemande openingstijden van een bibliotheekvestiging	€ 40.387
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23/07</i>					
			1 Ja					
			2 Ja					
lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
		Subsidieregeling sanering verkeerslawaai Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/06</i>
			1 lenW/BSK-2021/35208	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 lenW/BSK-2021/280197	€ 327.479	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 BSV/23/00239	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 BSV/23/00240	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder per regel één projectnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: E3/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12</i>
			1 lenW/BSK-2021/35208	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			2 lenW/BSK-2021/280197	€ 327.479	€ 0	€ 0		Nee
			3 BSV/23/00239	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			4 BSV/23/00240	€ 0	€ 0	€ 0		Nee

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

lenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: E20/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E20/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04</i>		
		Provincies en Gemeenten	€ 283.738	€ 1.222.614	€ 1.095.436	Ja		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08</i>		
			1 101 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden aantal in meters	Ja	300			
			2 103 Saneren van verticale stoepranden en hoogteverschillen tussen verharding en berm aantal in meters	Ja	3.000	In 2025 zijn 1.100 van de geplande 2.000 meters uitgevoerd.		
			3 105 Verbreden van fietspaden aantal in meters	Ja	300			
			4 106 Aanleg van een drempel op fietskruispunt gebiedsontsluitingsweg / erftoegangsweg aantal in st	Ja	3	Vanwege trillingshinder zijn op de kruispunten geen drempels aangelegd maar zijn wel verbeteringen doorgevoerd.		
lenW	E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)
		Gemeenten en GR'en	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E21/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E21/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E21/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E21/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E21/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E21/06</i>
			1 IENW/BSK-2022/299174	€ 0	€ 35.543	€ 0	€ 35.543	Ja
			Kopie beschikingsnummer	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee)	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E21/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E21/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E21/09</i>			
			1 IENW/BSK-2022/299174	Ja				

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SISa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen daarnaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06</i>
1	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	€ 0	€ 47.524	€ 47.524	€ 0	€ 96.488
3	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	€ 0	€ 154.082	€ 154.082	€ 0	€ 466.604
4	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	€ 0	€ 74.793	€ 74.793	€ 0	€ 151.852
6	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
7	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
8	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
9	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
10	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	€ 0	€ 89.397	€ 89.397	€ 0	€ 181.503
11	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
12	030002	Provincie Friesland	PF-2024/273358	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
13	030002	Provincie Friesland	PF-2024/273358	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
15								
		Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09</i>				
1	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	Nee				
2	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	Nee				
3	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	Nee				
4	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	Nee				
5	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	Nee				
6	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	Nee				
7	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	Nee				
8	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	Nee				
9	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	Nee				
10	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	Nee				
11	030002	Provincie Friesland	PF-2022/245931	Nee				
12	030002	Provincie Friesland	PF-2024/273358	Nee				
13	030002	Provincie Friesland	PF-2024/273358	Nee				
15								

	Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>
1	030002 Provincie Friesland	PF-2022/245931	Project 7: Circulair en biodivers bedrijventerrein Zwette I, II, III en V	Nee
2	030002 Provincie Friesland	PF-2022/245931	Project 8: Herinrichting De Kei - Bilgaard	Nee
3	030002 Provincie Friesland	PF-2022/245931	Project 9: Herinrichting Fryslânplein / nieuwbouw Cambuurstadion	Nee
4	030002 Provincie Friesland	PF-2022/245931	Project 10: Herinrichting kerkbuurt wergea	Nee
5	030002 Provincie Friesland	PF-2022/245931	Project 11: Herinrichting Nieuwstad Waagplein binnenstad	Nee
6	030002 Provincie Friesland	PF-2022/245931	Project 12: Herinrichting Oud-oost	Nee
7	030002 Provincie Friesland	PF-2022/245931	Project 13: Herinrichting plein Sint Anthonystraat	Nee
8	030002 Provincie Friesland	PF-2022/245931	Project 14: Herinrichting Pottersbakkerplaat Binnenstad	Nee
9	030002 Provincie Friesland	PF-2022/245931	Project 15: Herinrichting Stationsweg Oedsmawei Grou	Nee
10	030002 Provincie Friesland	PF-2022/245931	Project 16: Klimaatadaptief Stiens	Nee
11	030002 Provincie Friesland	PF-2022/245931	Project 17: Vergroenen Eewal Wortelhaven	Nee
12	030002 Provincie Friesland	PF-2024/273358	3.1 Herinrichting Bildtsestraat door vergroenen, infiltreren, wegprofiel aanpassen, bergen inrichten en stroombanen afwenden	Nee
13	030002 Provincie Friesland	PF-2024/273358	3.5 Herinrichting Merelstraat door aanleggen regenwaterriool. Stroombanen afwenden etc	Nee
15				

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

lenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project (m SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E83/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E83/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/05</i>	
			1 Spoedlocaties (Aldlan-Oost) / 2022-117362	€ 0	Ja	€ 0	€ 73.103	
			2 Element diffuus lood / 2022-117362	€ 252.472	Ja	€ 0	€ 934.557	
			3 Element PFAS / 2022-117362	€ 185.306	Ja	€ 0	€ 277.341	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Beschikking kenmerk
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/11</i>
			1 Spoedlocaties (Aldlan-Oost) / 2022-117362	Ja		Ja	Ja	IENW/BSK-2022-231283 IENW/BSK-2022-276793
			2 Element diffuus lood / 2022-117362	Ja		Ja	Ja	IENW/BSK-2022-231283 IENW/BSK-2023/270197
			3 Element PFAS / 2022-117362	Ja		Ja	Ja	IENW/BSK-2022-231283 IENW/BSK-2023/270197
lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten	<i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>		
			€ 539.687	€ 539.687	€ 357.687	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuk, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>		
			1 321 Aanleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-/bromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen) aantal in Meters	Nee	0			
			2 337 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/h weg aantal in Meters	Nee	0			
			3 337 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/h weg aantal in Meters	Ja	600			

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

lenW	E85	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelininstallaties	Aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties in (jaar T)	Cumulatief aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties (t/m jaar T)	Totale besteding aan het project (jaar T)	Cumulatieve besteding aan het project (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: E85/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E85/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E85/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E85/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E85/05</i>	
			3	5	€ 52.579	€ 143.429	Nee	
lenW	E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E97/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E97/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/05</i>	
			1 Sanering Snekertrekweg / 2023-115936	€ 51.682	Ja	€ 0	€ 63.633	
			2 Historische spoedlocaties / 2023-115936	€ 6.175	Ja	€ 0	€ 66.256	
			3 Aanpak Onderzoek niet onderzocht spoedlocaties / 2023-115936	€ 265.685	Ja	€ 0	€ 356.505	
			4 Aanpak Diffuus verspreid Lood kinderspeelplaatsen/ 2023-115936	€ 127.824	Ja	€ 0	€ 127.824	
			5 Element diffuus verspreid lood (10% inflatiecorrectie) / 2022-117362	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
			6 Element PFAS (10% inflatiecorrectie) 2022-117362	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Beschikking kenmerk
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E97/11</i>
			1 Sanering Snekertrekweg / 2023-115936	Ja		Nee	Nee	BSK-2023/372596
			2 Historische spoedlocaties / 2023-115936	Ja		Nee	Nee	BSK-2023/270198
			3 Aanpak Onderzoek niet onderzocht spoedlocaties / 2023-115936	Ja		Nee	Nee	BSK-2023/372596 BSK-2023/270198
			4 Aanpak Diffuus verspreid Lood kinderspeelplaatsen/ 2023-115936	Ja		Nee	Nee	BSK-2023/270198
			5 Element diffuus verspreid lood (10% inflatiecorrectie) / 2022-117362	Ja		Nee	Nee	BSK-2023/270198
			6 Element PFAS (10% inflatiecorrectie) 2022-117362	Ja		Nee	Nee	BSK-2023/270198

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

lenW	E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplafse infrastructuur	Beschikingsnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) <i>Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024</i>	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E104/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E104/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/06</i>	
			1 IENW/BSK-2023/364028	€ 870.138	€ 1.964.665	€ 2.834.803	279	121	
			2 IENW/BSK-2023/364097	€ 0	€ 0	€ 0	0	0	
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Infrastructurale voorziening afgerond? (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/10</i>			
			1 IENW/BSK-2023/364028	116	56	Nee			
			2 IENW/BSK-2023/364097	0	0	Nee			
			Naam infrastructurale voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurale voorziening <i>Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024</i>	Totale besteding (jaar T) per infrastructurale voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurale voorziening			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: E104/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: E104/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/14</i>			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/15</i>
			1 Geluidsscherm Unia langs N31	€ 0	€ 870.105	€ 870.105			Nee
			2 Bruggen deelgebied Unia	€ 183.564	€ 612.090	€ 795.654			Nee
			3 Rotonde De Hem	€ 0	€ 0	€ 0			Nee
			4 Geluidsscherm Middelsee	€ 0	€ 0	€ 0			Nee
			5 Fietstunnel Redbadwei	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			6 Mobiliteitshub De Fellingen	€ 37.928	€ 103.057	€ 140.985	Nee		
			7 Bruggen Middelsee	€ 648.645	€ 379.413	€ 1.028.058	Nee		
			8 Mobiliteitshub	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
lenW	E113	Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030	Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad	Is er sprake van SiSa tussen medeoverheden (ja/nee)	Correctie (Jaar T-1) werkvoorraad iVm SiSa tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) binnen werkvoorraad	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: E113/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E113/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E113/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E113/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E113/05</i>		
			€ 1.213.645	Nee	€ 0	€ 1.447.424	Nee		

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

IenW	E115	Tijdelijke regeling specifieke uitkering duurzame en circulaire infrastructuur	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Beschikking kenmerk
			<i>Aard controle R Indicator: E115/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E115/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E115/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E115/04</i>
			€ 13.864	€ 13.864	ja	zaaknummer 31202673 en bestelnummer 4500412266/pos. 10
IenW	E120	Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	Totale besteding (Jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) t/m Jaar T?(ja/nee)
			<i>Aard controle R Indicator: E120/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E120/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E120/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E120/04</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond t/m (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E120/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E120/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E120/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E120/08</i>
			1 414 Saneren verticale	Nee	0	
			2 417 Vervangen verharding	Nee	0	
			3 421 Vrijliggend fietspad - b=3,0	Nee	0	
			4 421 Vrijliggend fietspad - b=3,5	Nee	0	
			5 425 Verwijderen van	Nee	0	
			6 437 Aanleg van een fietsstraat op	Nee	0	
			7 444 Veilig inrichten van 30 km/uur	Nee	0	
			8 455 Aanleg van een	Nee	0	

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2025	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/06					
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wv	€ 101.020.188	€ 1.689.820	€ 2.915.358	€ 34.808	€ 318.663	€ 12					
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07	€ 586.551	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08	€ 346.227	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09	€ 0	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10	€ 4.880.936	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11	€ 36.571	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderonvantröeslanaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/12	€ 61.187
		Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderonvantröeslanaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	€ -29.003	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14	Ja								

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2025 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	Besteding (jaar T) Bob Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 25.360 BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortmoeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/07</i>	€ 61.643 BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortmoeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/08</i>	€ 64.894 BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB) Gederfde baten die voortmoeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/09</i>	€ 0 BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortmoeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/10</i>	€ 0 Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11</i>	€ 0
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de WvR	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 896	€ 3.521	€ 1.796	€ 345.876	€ 18.680
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 763	€ 0	€ 1.924	€ 44.146	€ 2.895
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 1.126	€ 13.934	€ 1.087	€ 50.194	€ 3.357
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 138	€ 0	€ 0	€ 1.074	€ 89
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 147	€ 0	€ 0	€ 1.440	€ 157
			6 Totaal	€ 3.070	€ 17.455	€ 4.807	€ 442.730	€ 25.178
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
				Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/07</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0			
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
				Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
				Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	Gemeente <i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	
			6 Totaal	0	0	0		

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wvcr	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			<i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>		
			€ 1.943.902	€ 0	Ja		
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wvcr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			<i>Aard controle R Indicator: G12/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03</i>		
			€ 1.796	€ 0	Ja		
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2025 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wvcr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle R Indicator: G13/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05</i>
			€ 324.853	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
VWS	H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling Gemeenten	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T)	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T)	Besteding (jaar T)		
			Afspraak	Realisatie			
			<i>Aard controle D1 Indicator: H1/01</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: H1/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H1/03</i>		
			27	22	€ 942.186		
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02</i>			
			€ 130.392	€ 129.845			
			Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting	
			<i>Aard controle R Indicator: H4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/06</i>	
			€ 66.634	€ 63.211	€ 0		

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

VWS	H20	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021	Betreeft naam onderdeel	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Toelichting (indien bij indicatoren 02, 03 en 04 Nee is ingevuld is toelichting verplicht)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd art. 5 in lid 2)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/06</i>
		1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	Ja	Ja	Ja	nvt	€ 0	
		2 Ombouw van sepereerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
		Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/12</i>
		1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	€ 0	€ 1.931	€ 0	€ 0	
		2 Ombouw van sepereerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
		Kopie naam onderdeel	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (art. 4 lid 2 sub d)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (art. 4 lid 2 sub d)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/15</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/16</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/17</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/18</i>
		1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	€ 0	€ 1.503.760	€ 1.503.760	€ 0	
		2 Ombouw van sepereerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
		Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f)	Activiteit Ombouw sepereerruimten gerealiseerd (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee)	Activiteit Ontwikkeling relationele beveiliging als de instelling niet meer beschikt over een sepereerruimte (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee)	Besteding realisatie activiteit ombouw sepereerruimten in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b)	Cumulatie besteding (t/m jaar T) ombouw sepereerruimte (art. 4 lid 1 sub b)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/19</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/20</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/21</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/22</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/23</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/24</i>
		1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
		2 Ombouw van sepereerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	Nee	Nee	€ 0	€ 0	
		Kopie naam onderdeel	Besteding realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b)	Cumulatie besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging (art. 4 lid 1 sub b)	Optionele toelichting			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/25</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/26</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/27</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/28</i>		
		1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.			
		2 Ombouw van sepereerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	€ 0	€ 0				
		Eindverantwoording (Ja/nee)						
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/29</i>					
			Nee					

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

VWS	H26	Regeling specifieke uitkering randvoorwaardelijke functies jeugdhulp	Projectnummer	Gedurende jaar T zijn de activiteiten verricht in het kader van de randvoorwaardelijke functie waarvoor de uitkering is ontvangen? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2024	Eindverantwoording? (Ja/Nee)	Optionele toelichting (verplicht in te vullen indien indicator 2 met "nee" is ingevuld)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H26/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H26/02	Aard controle R Indicator: H26/03	Aard controle R Indicator: H26/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H26/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H26/06
			1 1044497	Nee	€ 0	€ 197.992	Ja	
			2 1046272	Ja	€ 106.488	€ 106.488	Ja	
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H26/07					
			1 Ja					
			2 Ja					
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Totaalbedrag (jaar T) toegekend	Reservering 2025 voor 2026 (maximaal 10% van toegekende budget 2025 kan worden meegenomen naar 2026)	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle R Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle R Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
			€ 2.187.323	€ 207.507	€ 1.979.817	€ 4.837.377	Ja	
			Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08				
			Ja	Nee				

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02				
			1 060090 Gemeente Smallingerland	€ 327.507				
VRO	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
		Tranche 1 t/m 7 Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/02	Aard controle D1 Indicator: J9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/06
			1 2022-0000095953	Ja	Ja	0	0	0
			2 2024-0000046341	Ja	Ja	0	0	0
			20					
			Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/08	Aard controle R Indicator: J9/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/10	Aard controle R Indicator: J9/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/12
			1 2022-0000095953	Ja	€ 1.401.680	€ 16.918.693	€ 0	€ 0
			2 2024-0000046341	Ja	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			20					
			Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/15	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/16		
			1 2022-0000095953	Ja		Nee		
			2 2024-0000046341	Ja		Nee		
			20					

VRO	J17	Realisatiestimulans	Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Geprognostiseerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling	Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling			
			<i>Aard controle D1 Indicator: J17/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J17/02</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J17/03</i>			
			366	700	0			
			Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Rnw)	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw).	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling.	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J17/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J17/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: J17/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: J17/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: J17/08</i>	
VRO	J18	Regeling specifieke uitkering isolatieopgave Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) uitgesplitst in indicatoren J18/03 en J18/04	Besteding (jaar T) ten behoeve van het aanstellen of aannemen van een regiocoördinator en/of organiseren of inhuren van expertise voor of op andere wijze ondersteunen van de isolatieopgave in de regio zoals bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel a en onderdeel b	Besteding (jaar T) ten behoeve van het organiseren van een regionaal afstemmingsoverleg en/of op regionaal niveau naar behoefte leggen van een verbinding met andere bovenlokale opgaven die gerelateerd zijn aan de isolatieopgave zoals bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a en onderdeel b	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J18/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J18/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J18/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J18/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J18/05</i>	
			0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
VRO	J47	Volkshuisvesting	Deelplannaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) - per deelplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022
		Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J47/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J47/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J47/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J47/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J47/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: J47/06</i>
			1 Leeuwarden-Oost	181	208	5	€ 268.771	€ 1.685.572
			Kopie deelplannaam	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan			Zelfstandige uitvoering	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J47/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: J47/08</i>				
			1 Leeuwarden-Oost	€ 1.088.082				
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J47/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J47/10</i>				
			Ja	Nee				

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

VRO	J55	Aanpak energietoelating	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06</i>
			1.272	€ 326.970	€ 2.320.321	531	€ 920.868	€ 1.186.511
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: J55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09</i>			
			1.282	€ 6.010	€ 396.704			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15</i>
			152	660	364	627	1.282	0

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

VRO	J72	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 3e ronde	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten	
		Gemeenten	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J72/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J72/02</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: J72/03</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: J72/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J72/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J72/06</i>	
			€ 527.422	€ 1.002.475	6	2	Ja		
		Eindverantwoording (Ja/Nee)							
		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J72/07</i>							
		Nee							
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T), in J94/06 t/m J94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2024) of een WOZ-waarde van boven € 477.000	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III en bijlage IV besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2 en tranche 3).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J94/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J94/02</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: J94/03</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: J94/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J94/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J94/06</i>	
		1 LAI23-03503498		€ 1.963.686	848	0	€ 0	€ 194.917	
		2 LAI24-03756201		€ 53.774	29	0	€ 53.774	€ 0	
		3 LAI25-03833875		€ 0	0	0	€ 0	€ 0	
		Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)					
		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J94/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J94/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J94/09</i>					
		1	€ 0	€ 1.768.769	nee				
		2	€ 0	€ 53.774	nee				
		3	€ 0	€ 0	nee				
VRO	J95	Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee)	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J95/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J95/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J95/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J95/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J95/05</i>		
			€ 510.549	€ 850.746	ja	nvt	nee		

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

VRO	J96B	Regiodeals 4e tranche	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschikingsnummer	Naam actielijn/ programmalijn/ pijler	Besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler.
		SiSa tussen medeoverheden	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: J96B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J96B/05</i>
			1 061949 Gemeente Waadhoeke	366709-2A-2407	Pijler 2 "Kwaliteit van leven"	€ 55.938	€ 0
			2 061949 Gemeente Waadhoeke	366709-2A-2408	Pijler 2 "Kwaliteit van leven"	€ 29.203	€ 0
			3 061949 Gemeente Waadhoeke	366709-2A-2502	Pijler 2 "Kwaliteit van leven"	€ 1.249.978	€ 230.307
			4 061949 Gemeente Waadhoeke	366709-2A-2502	Pijler 2 "Kwaliteit van leven"	€ 28.060	€ 0
			5 061949 Gemeente Waadhoeke	366709-2B-2508	Pijler 2 "Kwaliteit van leven"	€ 12.234	€ 0
			6 061949 Gemeente Waadhoeke	366709-3A-2515	Pijler 3 "Natuurlijk in balans"	€ 0	€ 0
			7 061949 Gemeente Waadhoeke	366709-1D-2504	Pijler 1 "Vitale economie"	€ 2.280	€ 0
			8 061949 Gemeente Waadhoeke	366709-1C-2507	Pijler 1 "Vitale economie"	€ 40.496	€ 58.718
			9 061949 Gemeente Waadhoeke	366709-2A-2520	Pijler 2 "Kwaliteit van leven"	€ 0	€ 145.613
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C96B/01	Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler.	Toelichting	
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: J96B/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: J96B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/09</i>
			1 061949 Gemeente Waadhoeke	€ 87.938	€ 0		
			2 061949 Gemeente Waadhoeke	€ 29.203	€ 0		
			3 061949 Gemeente Waadhoeke	€ 1.249.978	€ 230.307		
			4 061949 Gemeente Waadhoeke	€ 28.060	€ 0		
			5 061949 Gemeente Waadhoeke	€ 12.234	€ 0		
			6 061949 Gemeente Waadhoeke	€ 0	€ 0		
			7 061949 Gemeente Waadhoeke	€ 2.280	€ 0		
			8 061949 Gemeente Waadhoeke	€ 40.496	€ 58.718		
			9 061949 Gemeente Waadhoeke	€ 0	€ 145.613		
			Cumulatieve besteding uitvoeringskosten zijnde kosten ten behoeve van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: J96B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/12</i>		
			€ 0	€ 42.044	Nee		
VRO	J100	Regeling kansrijke wijk	Naam stedelijk focusgebied	Naam onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J100/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J100/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: J100/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J100/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J100/05</i>
			1 Leeuwarden Oost	Organisatie uitvoeringsprogramma	€ 475.000	€ 1.425.000	Nee
			2 Leeuwarden Oost	Integraal	€ 574.230	€ 1.373.670	Nee
			3 Leeuwarden Oost	Armoede en schulden	€ 592.217	€ 623.010	Nee
			4 Leeuwarden Oost	Veerkracht en weerbaarheid	€ 107.916	€ 242.020	Nee
			5 Leeuwarden Oost	Re-integratie	€ 242.797	€ 347.687	Nee
			6 Leeuwarden Oost	School en Omgeving	€ 999.967	€ 3.742.663	Nee
			7 Leeuwarden Oost	Ontwikkeling jonge kind	€ 1.371.631	€ 2.567.068	Nee
			8 Leeuwarden Oost	Gezonde leefomgeving	€ 204.950	€ 345.000	Nee

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

VRO	J103B	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: J103B/01	Aard controle R Indicator: J103B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J103B/03				
1	030002	Provincie Friesland		€ 35.274	Nee				
VRO	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnaam	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02	Aard controle D1 Indicator: J105/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04	Aard controle D1 Indicator: J105/05	Aard controle R Indicator: J105/06	
1		2023-0000698792 project 1	50	Ja	0	Nee	€ 0		
2		2023-0000698792 project 2	30	Nee	0	Nee	€ 0		
3		2023-0000698792 project 3	17	Ja	17	Nee	€ 0		
4		2023-0000698792 project 4	31	Nee	0	Nee	€ 279.000		
5		2023-0000698792 project 5	65	Nee	0	Nee	€ 0		
6		2023-0000698792 project 6	28	Ja	0	Nee	€ 0		
		Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/11	Aard controle D1 Indicator: J105/12	
1		2023-0000698792 project 1	€ 550.000	Nee	Document 7 en 13	50	Ja		
2		2023-0000698792 project 2	€ 300.000	Ja	Document 8	28	Ja		
3		2023-0000698792 project 3	€ 161.500	Ja	Document 9	10	Ja		
4		2023-0000698792 project 4	€ 279.000	Nee	Document 10 en 13	31	Ja		
5		2023-0000698792 project 5	€ 487.500	Ja	Document 11	65	Ja		
6		2023-0000698792 project 6	€ 200.710	Ja	Document 12	14	Ja		
		Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14					
1		2023-0000698792 project 1	Nee						
2		2023-0000698792 project 2	Nee						
3		2023-0000698792 project 3	Nee						
4		2023-0000698792 project 4	Nee						
5		2023-0000698792 project 5	Nee						
6		2023-0000698792 project 6	Nee						

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

VRO	J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: J209/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/04</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: J209/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/06</i>
			1 RHA2024-03753248	Spoordok – Lange Marktstraat SHV	€ 0	€ 0	€ 0	0
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: J209/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/11</i>	
			1 Spoordok – Lange Marktstraat SHV	0	ja	ja	nee	
VRO	J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J210B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: J210B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/06</i>
		Sisa tussen medeoverheden	1 030002 Provincie Friesland	€ 81.526	€ 20.382	1	0	Ja
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			<i>Aard controle R Indicator: K28/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06</i>
			€ 3.151.967	€ 54.727	€ 639.830	€ 7.139.990	€ 8.318	€ 265.378
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07</i>					
			Nee					

Jaarstukken gemeente Leeuwarden 2025

AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbeoordeling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbeoordeling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: M16/01	Aard controle R Indicator: M16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03	Aard controle R Indicator: M16/04	Aard controle R Indicator: M16/05	Aard controle R Indicator: M16/06
			€ 15.655.816	€ 0	€ 0	€ 554.539	€ 0	€ 1.305.621
		Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Aard controle R Indicator: M16/07	Aard controle R Indicator: M16/08	Aard controle R Indicator: M16/09	Aard controle D2 Indicator: M16/10	Aard controle D2 Indicator: M16/11	
			€ 60.778	€ 19.259	€ 686.868	1-jan-25	1-10-2025	
		Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/12	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/13				
			€ 16.909.145	€ 70.845.123				
FRL	FRL13C	Trekkerschap natuurinclusief werken	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Fryslan	Aard controle n.v.t. Indicator: FRL13C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: FRL13C/02	Aard controle R Indicator: FRL13C/03	Aard controle R Indicator: FRL13C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: FRL13C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: FRL13C/06
		1 PF-2022/244151	Trekkerschap Natuurinclusief Werken	€ 13.403	€ 1	€ 141.750		
		Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden
		1 PF-2022/244151	€ 13.403		€ 141.750	Ja		

3.5 Overzicht van baten en lasten per taakveld

Taakvelden	Bedragen x € 1.000	
	Lasten	Baten
R2HOG01 - Sterke samenl., kansen voor iedereen		
R2PGM0101 - Bestaanszekerheid	192.321	108.516
R2TKV0621 - Toegang en eerstelijnsvoorz. Wmo	631	27
R2TKV0622 - Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd	5.591	14
R2TKV0623 - Toegang en eerstelijnsvorz. Integraal	14.490	147
R2TKV0630 - Inkomensregelingen	140.603	106.821
R2TKV0640 - WSW en beschut werk	15.172	0
R2TKV0650 - Arbeidsparticipatie	15.834	1.507
R2PGM0101 - Bestaanszekerheid	192.321	108.516
R2PGM0102 - Meedoen	226.346	29.004
R2TKV0610 - Samenkracht en burgerparticipatie	28.301	21.917
R2TKV0660 - Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	6.280	1.399
R2TKV06711 - Huishoudelijke hulp (Wmo)	14.201	-28
R2TKV06712 - Begeleiding (Wmo)	12.800	0
R2TKV06713 - Dagbesteding (Wmo)	6.547	83
R2TKV06751 - Jeugdhulp ambuland lokaal	1.624	152
R2TKV06752 - Jeugdhulp ambuland regionaal	38.659	185
R2TKV06761 - Jeugdhulp met verblijf lokaal	6.094	1.642
R2TKV06762 - Jeugdhulp met verblijf regionaal	21.230	438
R2TKV06763 - Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.116	322
R2TKV06791 - PGB Wmo	1.711	71
R2TKV06792 - PGB Jeugd	1.265	0
R2TKV06811 - Beschermd wonen (Wmo)	49.421	677
R2TKV06812 - Maatschappelijke-en vrouwenop.(WMO)	26.458	2.066
R2TKV06821 - Jeugdbescherming	6.240	15
R2TKV06822 - Jeugdreclassering	693	6
R2TKV0691 - Coördinatie en beleid Wmo	3.018	59
R2TKV0692 - Coördinatie en beleid Jeugd	689	0
R2PGM0102 - Meedoen	226.346	29.004
R2PGM0103 - Volksgezondheid en sport	26.236	6.698
R2TKV0510 - Sportbeleid en activering	1.023	915
R2TKV0520 - Sportaccommodaties	16.856	4.637
R2TKV0710 - Volksgezondheid	8.356	1.146
R2PGM0103 - Volksgezondheid en sport	26.236	6.698
R2PGM0104 - Onderwijs	28.439	12.579
R2TKV0410 - Openbaar basisonderwijs	1.046	608
R2TKV0420 - Onderwijshuisvesting	8.342	780
R2TKV0430 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	19.051	11.191
R2PGM0104 - Onderwijs	28.439	12.579
R2HOG01 - Sterke samenl., kansen voor iedereen	473.342	156.797

Taakvelden	Rekening 2025	
	Lasten	Baten
R2HOG02 - Bet.baar wonen in gez/veilig leefomg		
R2PGM0201 - Milieu, Volkshuis., LO en Sted.vern.	124.671	100.052
R2TKV0570 - Openbaar groen en (openlucht) recr.	17.406	553
R2TKV0720 - Riolering	11.046	13.116
R2TKV0730 - Afval	18.964	21.576
R2TKV0740 - Milieubeheer	15.204	11.093
R2TKV0750 - Begraafplaatsen en crematoria	1.275	1.039
R2TKV0810 - Ruimte en leefomgeving	6.690	653
R2TKV0820 - Grondexploitatie (niet-bedr.terr.)	44.909	44.256
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	9.177	7.766
R2PGM0201 - Milieu, Volkshuis., LO en Sted.vern.	124.671	100.052
R2PGM0202 - Veiligheid	27.889	11.012
R2TKV0110 - Crisisbeheersing en Brandweer	10.901	479
R2TKV0120 - Openbare orde en Veiligheid	16.988	10.532
R2PGM0202 - Veiligheid	27.889	11.012
R2HOG02 - Bet.baar wonen in gez/veilig leefomg	152.560	111.064
R2HOG03 - Toonaangevend in cultuur/evenementen		
R2PGM0301 - Cultuur	18.430	2.657
R2TKV0530 - Cultuurpresentatie, prod. en partic.	11.522	2.120
R2TKV0540 - Musea	2.094	22
R2TKV0550 - Cultureel erfgoed	521	136
R2TKV0560 - Media	4.293	378
R2PGM0301 - Cultuur	18.430	2.657
R2HOG03 - Toonaangevend in cultuur/evenementen	18.430	2.657
R2HOG04 - Circulaire en concurrerende economie		
R2PGM0401 - Economie	11.180	4.149
R2TKV0310 - Economische ontwikkeling	6.954	1.490
R2TKV0320 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.071	922
R2TKV0330 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	313	104
R2TKV0340 - Economische promotie	2.842	1.633
R2PGM0401 - Economie	11.180	4.149
R2PGM0402 - Verkeer, vervoer en waterstaat	44.455	4.886
R2TKV0210 - Verkeer en vervoer	34.006	636
R2TKV0220 - Parkeren	3.981	2.514
R2TKV0230 - Recreatieve havens	864	533
R2TKV0240 - Economische havens en waterwegen	4.685	910
R2TKV0250 - Openbaar vervoer	919	293
R2PGM0402 - Verkeer, vervoer en waterstaat	44.455	4.886
R2HOG04 - Circulaire en concurrerende economie	55.635	9.036
R2HOG05 - Samenwerking en organisatie		
R2PGM0501 - Bestuur	9.287	2.027
R2TKV0001 - Bestuur	9.287	2.027
R2PGM0501 - Bestuur	9.287	2.027

Taakvelden	Rekening 2025	
	Lasten	Baten
R2PGM0502 - Ondersteuning	114.768	577.690
R2TKV0002 - Burgerzaken	5.017	3.329
R2TKV0003 - Beheer overige gebouwen en gronden	4.828	2.373
R2TKV0004 - Overhead	55.026	2.044
R2TKV0005 - Treasury	-1.157	2.248
R2TKV0007 - Uitkeringen Gemeentefonds	0	471.133
R2TKV0008 - Overige baten en lasten	19.407	17.732
R2TKV0009 - Vennootschapsbelasting (Vpb)	364	0
R2TKV0010 - Mutaties reserves	26.830	29.561
R2TKV0061 - OZB woningen	874	18.523
R2TKV0062 - OZB niet-woningen	0	24.723
R2TKV0063 - Parkeerbelasting	154	3.960
R2TKV0064 - Belastingen overig	3.424	2.064
R2PGM0502 - Ondersteuning	114.768	577.690
R2HOG05 - Samenwerking en organisatie	124.055	579.718
Totaal	824.022	859.271

3.6 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 26 november 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 15.944.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 7.381.000 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 15.944.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 5.070.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Tabel Overzicht rechtmatigheden

Bedragen x € 1.000

	Bedragen x € 1.000
Begrotingscriterium	
<u>1A. Overschrijding lasten programma's</u>	5.619
<u>1B. Overschrijding groep samenhangende investeringskredieten</u>	0
<u>2. Ongeautoriseerde reservemutaties</u>	0
<u>3. Overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld</u>	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	5.619
4. Totaal van begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat vooraf als acceptabel is geduid	-5.070

conform artikel 11, lid 4 van de financiële verordening 2023	
De niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	549
Voorwaardencriterium	
5a. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed - Rechtmatigheidsonduidelijkheden	723
5b. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed - Rechtmatigheidsfouten	1.039
Totaal	1.762
M&O criterium	
6. Geen bevindingen.	
Totaal onrechtmatigheden	7.381
Waarvan acceptabel	5.070
Waarvan niet-acceptabel	2.311

Voor een nadere duiding van deze onrechtmatigheden wordt verwezen naar paragraaf 2.15 Bedrijfsvoering.

In paragraaf 2.15 Bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

4. OVERIGE GEGEVENS

4.0 Controleverklaring

Volgt later

BIJLAGEN

Bijlage A. Restantkredieten

Artikel 5, lid 5 van de Financiële verordening bepaalt dat investeringen als deze nog niet zijn gestart na twee jaar vrij vallen. Eind 2025 zijn er geen restantkredieten die komen te vervallen.

Tabel Overzicht restantkredieten			Bedragen x € 1.000		
Nummer	Omschrijving	Startjaar	Krediet	Besteed	Restant
INV391621	Ontwikkelkosten Zwette VI (lasten)	2016	679	676	3
INV391621	Ontwikkelkosten Zwette VI (baten)	2016	-679	-	-679
INV391622	Ontwikkelkosten Watercampus (lasten)	2016	2	-	2
INV391622	Ontwikkelkosten Watercampus (baten)	2016	-2	-	-2
INV391624	Zwette VI (lasten)	2016	4.053	3.958	94
INV391624	Zwette VI (baten)	2016	-4.053	-2.599	-1.453
INV331807	Snelfietsroutes / fietsstraten	2018	780	759	21
INV361831	ISV openbare ruimte Coll.prg 2014-18	2018	2.149	1.353	796
INV361936	GRP2019-2023 bovengr.klim.adapt.2019	2019	1.025	710	315
INV332006	Fietsstraten	2020	1.672	1.525	147
INV332010	30 km programma buiten de stad	2020	366	333	33
INV332011	Addendum GVVP	2020	550	164	386
INV362032	GRP2019-2023 bovengr.klim.adapt.2020	2020	1.125	100	1.025
INV362039	Centrale brugbediening 2020	2020	1.407	425	982
INV362041	Stroomkasten	2020	305	150	155
INV392005	Installatietechniek Blauwe Golf	2020	73	66	7
INV272101	Prof Wassenberghskoalle	2021	4.616	350	4.266
INV272104	SO Fryslân - Twaalûk onderbouwvoorz	2021	5.648	3.259	2.389
INV332112	Parkeerterrrein Nijdjipstrjitte e.o.	2021	500	200	300
INV332116	Aanpak evenemententerreinen	2021	310	66	244
INV362101	Verh. - Reconstructie Fietspaden 2021	2021	3.419	3.402	17
INV362104	Vervanging ontv./armaturen OV 2021	2021	1.262	1.035	227
INV362105	Vervanging masten OV 2021	2021	155	120	35
INV362127	Brug Warten	2021	300	10	290
INV362129	Renovatie 1e Kanaalsbrug KW027	2021	1.650	473	1.177
INV392101	Sport in de Zuidlanden	2021	3.700	425	3.275
INV272201	Prof Wassenberghskoalle grond	2022	400	161	239
INV332204	Knelpunten nieuw grondgebied	2022	306	185	121
INV332207	Addendum GVVP	2022	300	43	257
INV362202	Incidentele verbeteringen OV 2022	2022	24	18	6
INV362215	Facilitair bedrijf Fiat Fiorino	2022	23	4	19
INV362218	Pick-up Fiat Doblo	2022	20	-	20
INV362223	Veerpont Grou	2022	100	93	7
INV362227	Progr.opdr.OVL 2022 - armaturen	2022	1.257	1.061	197

Nummer	Omschrijving	Startjaar	Krediet	Besteed	Restant
INV362228	Progr.opdr.OVL 2022 - lichtmasten	2022	70	7	63
INV362229	Vervanging Oxena Brides KW036	2022	3.229	1.181	2.047
INV362236	Verh. - Reconstr.Droge Haven Reduzum	2022	354	155	199
INV362239	Kredieten 2022 tractie B240403006	2022	23	-	23
INV392214	Installatietechniek Blauwe Golf	2022	76	55	21
INV392217	Verduurz.energieopwekk.CT48	2022	584	361	223
INV392220	Westerkerk	2022	910	692	218
INV272301	PJ Gymnasium - binnenklimaat	2023	1.000	-	1.000
INV272303	Twalûk - tbv KO De Vlieger	2023	483	-	483
INV272306	Teresa uitbreiding locatie Zuidlanden	2023	1.167	-	1.167
INV272307	SBO Aquamarijn uitbreiding	2023	963	96	867
INV332302	Doorfietsroutes binnen bebouwde kom	2023	1.030	596	434
INV332311	Truerderdyk Stiens	2023	100	-	100
INV332321	Fietspad Harlingertrekweg	2023	350	348	2
INV332322	Fietstunnel Redbadwei	2023	1.915	54	1.861
INV332323	Fietstunnel Redbadwei installatie	2023	100	-	100
INV332324	DFR Middelsee	2023	192	-	192
INV362306	Speel- en spelvoorzieningen 2023	2023	45	37	8
INV362307	Vervanging speelvoorzieningen 2023	2023	372	232	140
INV362308	GRP2023-2027 bovengr.klim.adapt.2023	2023	583	225	358
INV362310	Iveco Daily (straatmakers)	2023	66	-	66
INV362311	Iveco Daily (straatmakers)	2023	66	-	66
INV362312	Iveco Daily (straatmakers)	2023	66	-	66
INV362313	Iveco Daily (straatmakers)	2023	66	-	66
INV362317	Iveco Daily pick-up	2023	58	-	58
INV362319	Iveco Daily pick-up	2023	58	-	58
INV362321	Iveco Daily dichte bus	2023	55	-	55
INV362322	Iveco Daily dichte bus	2023	55	-	55
INV362323	Iveco Daily dichte bus	2023	55	-	55
INV362324	Iveco Daily dichte bus	2023	55	-	55
INV362331	Fiat Doblo Bomenploeg	2023	31	-	31
INV362341	Dienstauto's Team BB/CT	2023	250	-	250
INV362343	GOV 23: Himdyk Jirnsum	2023	230	55	175
INV362344	GOV 23: Heggewinde Leeuwarden	2023	300	203	97
INV362345	Vervanging Sint Jozefbrug (KW034)	2023	974	705	269
INV362354	Herinrichting Huizumbergraafplaats	2023	102	27	75
INV362357	Afstandbed. Hermes-/Verlaats-/Eebrug	2023	677	-	677
INV362371	Hermesbrug KW025	2023	4.491	1.104	3.387
INV362372	E-voertuigen	2023	33	-	33
INV362374	Kredieten 2023 tractie B240403006	2023	21	-	21
INV362375	Kredieten 2023 tractie B240403009	2023	7	-	7
INV362433	GOV 24: Fietspaden Wergeasterdyk W-W	2023	900	19	881
INV392302	Reconstructie veld korfbal Meinga	2023	55	8	47
INV392304	Reconstructie veld div dorpen	2023	19	-	19
INV392313	Installatietechniek Blauwe Golf	2023	210	-	210

Nummer	Omschrijving	Startjaar	Krediet	Besteed	Restant
INV392316	Verbouw Carré gebouw	2023	1.403	1.274	128
INV392317	Verduurz.g.v. Gemeentehuis (lasten)	2023	951	393	558
INV392317	Verduurz.g.v. Gemeentehuis (baten)	2023	-251	-	-251
INV392318	Verduurz.g.v. Stadhuis (lasten)	2023	1.287	22	1.265
INV392318	Verduurz.g.v. Stadhuis (baten)	2023	-230	-22	-208
INV392328	Instandhouding bouwkundig Wiarda	2023	54	46	8
INV392331	Instandhouding It Gryn Stiens	2023	482	216	266
INV392332	Ventilatie Stadhoudelijk Hof	2023	250	37	213
INV392336	Wijkgebouw 't Knooppunt	2023	53	46	7
INV392353	Jacob Catsplein 3 verbouwing (lasten)	2023	10.165	559	9.606
INV392353	Jacob Catsplein 3 verbouwing (baten)	2023	-2.304	-559	-1.745
INV392360	Terreininrichting Flexwoningen (lasten)	2023	122	73	49
INV392360	Terreininrichting Flexwoningen (baten)	2023	-122	-73	-49
INV392361	Heechterp reconstructie Zuid (lasten)	2023	828	-	828
INV392361	Heechterp reconstructie Zuid (baten)	2023	-194	-	-194
INV392362	Heechterp reconstructie Midden (lasten)	2023	353	-	353
INV392362	Heechterp reconstructie Midden (baten)	2023	-83	-	-83
INV392363	Heechterp reconstructie Noord (lasten)	2023	954	-	954
INV392363	Heechterp reconstructie Noord (baten)	2023	-223	-	-223
INV522501	Sluitpost 2025	2023	2.471	-	2.471
INV272401	SO Fryslân - Twalûk grond	2024	52	-	52
INV272402	Gymlokalen Middelsee	2024	6.353	-	6.353
INV272406	St Thomas - uitbreiding	2024	515	51	463
INV332401	Doorfietsroutes binnen bebouwde kom	2024	549	500	49
INV332403	Motie 30 kilometer	2024	155	68	87
INV332408	Truerderdyk Stiens incl.Noarderfjild	2024	100	-	100
INV332410	Rotonde Oostergoweg-Hoekemastraat	2024	70	-	70
INV332411	Entree Wollegaast	2024	70	-	70
INV332412	Risicoanalyse verkeersveiligheid	2024	450	119	331
INV332414	Parkeerterrein Grou	2024	250	-	250
INV332419	Openbare ruimte Minne Finne Grou (lasten)	2024	200	187	13
INV332419	Openbare ruimte Minne Finne Grou (baten)	2024	-200	-187	-13
INV332420	Openbare ruimte centrum Grou (lasten)	2024	100	-	100
INV332420	Openbare ruimte centrum Grou (baten)	2024	-100	-	-100
INV332421	Autoluw Eewal Gouverneursplein	2024	669	501	168
INV332422	VRI Spoorstraat-Achter de Hoven	2024	60	21	39
INV332423	Herinrichten Blokhuisplein	2024	145	-	145
INV332426	Mobiliteitshub De Fellingen grond	2024	204	-	204
INV332427	Mobiliteitshub De Fellingen (lasten)	2024	2.019	-	2.019
INV332427	Mobiliteitshub De Fellingen (baten)	2024	-1.540	-	-1.540
INV332428	Mobiliteitshub De Fellingen install. (lasten)	2024	505	109	396
INV332428	Mobiliteitshub De Fellingen install. (baten)	2024	-385	-	-385
INV332429	Camerahandhaving Eewal/Gouv.plein	2024	82	79	3
INV332431	Smart Mobility	2024	275	259	16
INV332432	Fietsoversteek Wiardaplantage	2024	100	5	95

Nummer	Omschrijving	Startjaar	Krediet	Besteed	Restant
INV332433	Fietsoversteek Brandemeer-Ludinga	2024	100	8	92
INV332435	Bebording WTC-gebied	2024	150	-	150
INV332436	Fietsstraat Emmakade	2024	258	-	258
INV362401	Ontvangers en armaturen OV 2024	2024	47	-	47
INV362403	Vervanging ontv./armaturen OV 2024	2024	1.190	11	1.179
INV362404	Vervanging masten OV 2024	2024	120	7	113
INV362405	Vervanging verkeersborden 2024	2024	65	52	13
INV362407	Vervanging speelvoorzieningen 2024	2024	350	311	39
INV362408	GRP2023-2027 bovengr.klim.adapt.2024	2024	583	-	583
INV362413	Vrachtwagen	2024	250	-	250
INV362415	Dichte bus monteur	2024	45	-	45
INV362416	Dichte bus monteur	2024	45	-	45
INV362417	Pick-up met kraan	2024	77	61	16
INV362420	Schell SG120 maaimachine (T-23-GNB)	2024	30	18	12
INV362421	Klepelmaaier Ransomes	2024	71	-	71
INV362423	Pick-up	2024	45	-	45
INV362424	Kar t.b.v. delfkraan	2024	8	6	2
INV362427	KW310 Zuid Oost Hemrik	2024	302	-	302
INV362428	KW024 Verlaatsbrug	2024	3.959	10	3.949
INV362429	KW026 Eebrug	2024	2.132	-	2.132
INV362430	KW029 Greunsbrug	2024	3.002	233	2.768
INV362431	WA086/WA311 Kademuur Noordvlietslot	2024	351	-	351
INV362432	Herstructurering Nijdjip Grou	2024	850	451	399
INV362434	Huisvesting grondbank	2024	1.012	189	823
INV362435	Verduurzaming aquathermie	2024	250	-	250
INV362436	Tractie grondbank	2024	200	-	200
INV362437	Vervangingsopgave civ.kunstwerken	2024	912	11	901
INV362438	Vervangingsopgave walkeringen	2024	1.159	1.126	33
INV362441	VW T-Roc (GZP-37-R)	2024	35	31	4
INV362445	O&I open laadbak/kipper (8 stuks)	2024	36	-	36
INV362446	OI overige E-voertuigen (11 stuks)	2024	41	38	3
INV362447	Pick-up met kraan	2024	77	-	77
INV362448	Minikraan met trailer	2024	60	-	60
INV362449	PO OVL 2024-01 armat. Aldlân/Huizum	2024	445	259	186
INV362450	PO OVL 2024-01 masten Aldlân/Huizum	2024	44	-	44
INV362451	Elektrische auto zwerfafval (lasten)	2024	95	-	95
INV362451	Elektrische auto zwerfafval (baten)	2024	-95	-	-95
INV362455	Kredieten 2024 tractie B240523009	2024	5	-	5
INV392405	Verv.kunstgrasveld KD Zuid hockey	2024	290	-	290
INV392407	Verv.kunstgrasveld Meinga korfbal	2024	130	7	123
INV392409	Vervanging was- en kleedgelegenheden	2024	70	54	16
INV392411	Instandh.bouwkundig Kalverdijkje	2024	135	21	114
INV392412	Instandh.installaties Kalverdijkje	2024	70	23	47
INV392414	Instandhouding bouwkundig Wiarda	2024	185	-	185
INV392415	Installatietechniek zwembad BG	2024	85	-	85

Nummer	Omschrijving	Startjaar	Krediet	Besteed	Restant
INV392417	Verduurzaming maatsch.vastgoed	2024	406	-	406
INV392418	Verduurzaming gemeent.vastgoed (lasten)	2024	1.851	47	1.804
INV392418	Verduurzaming gemeent.vastgoed (baten)	2024	-1.500	-47	-1.453
INV392419	Lichtopening dak Gem.kantoor OHK 2	2024	318	-	318
INV392420	Voegwerk Oldehove OHK 1	2024	211	-	211
INV392421	Instandh.It Gryn zwembad	2024	1.029	127	901
INV392422	Instandh.It Gryn sporthallen	2024	163	63	100
INV392423	Instandh.It Gryn alg.ruimten	2024	121	-	121
INV392424	Openbare ruimte Nieuw-Oud-Oost (lasten)	2024	3.051	-	3.051
INV392424	Openbare ruimte Nieuw-Oud-Oost (baten)	2024	-1.679	-	-1.679
INV392430	MFC Mozaiek - herstel WKO bron (lasten)	2024	420	391	29
INV392430	MFC Mozaiek - herstel WKO bron (baten)	2024	-120	-120	-0
INV392432	Renovatie atletiekbaan	2024	50	-	50
INV392433	Instandh.install.was- en kleedkamers	2024	111	38	73
INV392435	Instandh.installaties Wiarda	2024	59	5	54
INV392436	Sloop/nieuwbouw wijkgeb. 't Skiphus	2024	798	90	708
INV392437	Sloop/nieuwbouw wijkgeb. 't Skiphus	2024	798	43	755
INV392440	Boerhaavestraat 44 verduurzaming (lasten)	2024	109	57	52
INV392440	Boerhaavestraat 44 verduurzaming (baten)	2024	-109	-57	-52
INV392441	Buorren 13 verduurzaming (lasten)	2024	27	27	0
INV392441	Buorren 13 verduurzaming (baten)	2024	-27	-27	0
INV392442	De Hooidollen 17 verduurzaming (lasten)	2024	140	21	119
INV392442	De Hooidollen 17 verduurzaming (baten)	2024	-140	-21	-119
INV392443	Egelantierstraat 5 verduurzaming (lasten)	2024	208	5	203
INV392443	Egelantierstraat 5 verduurzaming (baten)	2024	-208	-5	-203
INV392444	Gaspeldoornstr.2 verduurzaming (lasten)	2024	13	5	8
INV392444	Gaspeldoornstr.2 verduurzaming (baten)	2024	-13	-5	-8
INV392445	Gerard Doustraat 23a verduurz. (lasten)	2024	18	5	13
INV392445	Gerard Doustraat 23a verduurz. (baten)	2024	-18	-5	-13
INV392446	Huizumerlaan 146a verduurzaming (lasten)	2024	66	29	38
INV392446	Huizumerlaan 146a verduurzaming (baten)	2024	-66	-29	-38
INV392447	J.H.Knoopstraat 5 verduurzaming (lasten)	2024	138	29	109
INV392447	J.H.Knoopstraat 5 verduurzaming (baten)	2024	-138	-29	-109
INV392448	Kurkemeerstraat 4 verduurzaming (lasten)	2024	316	303	13
INV392448	Kurkemeerstraat 4 verduurzaming (baten)	2024	-111	-78	-33
INV392449	Nieuwe Hollanderdijk 63 verduurz. (lasten)	2024	70	66	4
INV392449	Nieuwe Hollanderdijk 63 verduurz. (baten)	2024	-19	-19	-0
INV392450	Salomonszegel 99 verduurzaming (lasten)	2024	127	121	6
INV392450	Salomonszegel 99 verduurzaming (baten)	2024	-31	-22	-9
INV392451	Surinamestraat 31 verduurzaming (lasten)	2024	57	5	53
INV392451	Surinamestraat 31 verduurzaming (baten)	2024	-57	-5	-53
INV392452	Tjissema 8 verduurzaming (lasten)	2024	443	416	27
INV392452	Tjissema 8 verduurzaming (baten)	2024	-201	-140	-60
INV392453	Van Loonstraat 130 verduurzaming (lasten)	2024	13	5	8
INV392453	Van Loonstraat 130 verduurzaming (baten)	2024	-13	-5	-8

Nummer	Omschrijving	Startjaar	Krediet	Besteed	Restant
INV392454	Willem Lorestraat 38 verduurz. (lasten)	2024	65	5	61
INV392454	Willem Lorestraat 38 verduurz. (baten)	2024	-65	-5	-61
INV392455	Groeneweg 1 verduurzaming (lasten)	2024	497	-	497
INV392455	Groeneweg 1 verduurzaming (baten)	2024	-77	-	-77
INV392456	Grote Kerkstraat 11 verduurz. (lasten)	2024	237	31	206
INV392456	Grote Kerkstraat 11 verduurz. (baten)	2024	-237	-31	-206
INV392457	Ieleane 1 verduurzaming (lasten)	2024	1.500	2	1.498
INV392457	Ieleane 1 verduurzaming (baten)	2024	-1.500	-2	-1.498
INV392458	Jelsumerstraat 12 verduurzaming (lasten)	2024	1.500	2	1.498
INV392458	Jelsumerstraat 12 verduurzaming (baten)	2024	-1.500	-2	-1.498
INV392459	Kalverdijkje 77a verduurzaming (lasten)	2024	584	2	582
INV392459	Kalverdijkje 77a verduurzaming (baten)	2024	-584	-2	-582
INV392460	Nieuwestad 148 verduurzaming (lasten)	2024	110	9	102
INV392460	Nieuwestad 148 verduurzaming (baten)	2024	-110	-9	-102
INV392461	Haniahof verduurzaming (lasten)	2024	203	7	196
INV392461	Haniahof verduurzaming (baten)	2024	-203	-7	-196
INV392462	J.W.de Visserwei 10 verduurz. (lasten)	2024	571	38	533
INV392462	J.W.de Visserwei 10 verduurz. (baten)	2024	-571	-38	-533
INV392463	Ruiterskwartier 4 verduurzaming (lasten)	2024	1.500	26	1.474
INV392463	Ruiterskwartier 4 verduurzaming (baten)	2024	-1.500	-	-1.500
INV392466	Kunstgras voetbalveld Pallas Nijlân	2024	640	614	26
INV272501	Twamêster uitbreiding KO tbv SKF	2025	642	-	642
INV272503	Prof. Wassenbergskoalle uitbreid KO	2025	1.419	-	1.419
INV272506	Onvoorzien	2025	1.510	-	1.510
INV272507	Spoedeisend	2025	736	-	736
INV332019	Fietsstraat Emmakade	2025	285	-	285
INV332020	Herinrichting Felixwei	2025	70	-	70
INV332021	Herinrichting Wollegaast	2025	150	-	150
INV332022	Addendum GVVP - Rotonde Grou	2025	275	-	275
INV332118	Fietsstraat Huizumerlaan	2025	185	-	185
INV332119	Addendum GVVP - Stukenwei	2025	300	-	300
INV332325	DFR Leeuwarden-Franeker-Harlingen	2025	140	-	140
INV332326	DFR Leeuwarden-Stiens-Holwerd	2025	200	75	125
INV332434	Kruisp.Harl.str.w./Engel./N.Gaalstr.	2025	200	22	178
INV332437	Fietsstraat Huizumerlaan	2025	530	-	530
INV332438	Herinrichting Bleeklaan 30 km	2025	225	-	225
INV332439	Fietsoverst.Schierstins-Gr.Sterpad	2025	100	-	100
INV332440	Kruising Borniastr.-Verl.Schrans	2025	435	-	435
INV332501	Doorfietsroutes binnen bebouwde kom	2025	480	344	136
INV332502	Optimalisatie verkeersveiligheid	2025	148	95	53
INV332503	Kleine infrastructurele aanpassingen	2025	226	128	98
INV332504	Rotonde Oostergoweg - Hoekemastraat	2025	200	4	196
INV332505	Singelstraat - herprofilering	2025	170	-	170
INV332506	Luchtenrek - aanpassing kruispunt	2025	175	-	175
INV332512	Glasvezelverbinding J.Brandsmaweg	2025	150	-	150

Nummer	Omschrijving	Startjaar	Krediet	Besteed	Restant
INV332513	Fietshandhaving	2025	60	-	60
INV332514	Doorfietsroutes buiten bebouwde kom	2025	150	-	150
INV332515	Auto GEO	2025	55	-	55
INV332516	Herinrichting Nieuwestad vergroenen	2025	1.600	41	1.559
INV332517	Herinrichting Nieuwestad verharding	2025	3.550	71	3.479
INV332518	Herinr.Ruiterskwartier vergroenen	2025	750	9	741
INV332519	Herinr.Ruiterskwartier verharding	2025	2.250	33	2.217
INV332520	Fietsstraat Huizumerlaan	2025	300	-	300
INV332521	Noordersingel	2025	210	-	210
INV332522	Blitsaerd fietsstroken	2025	85	-	85
INV332523	Goudenregenstraat	2025	200	-	200
INV332524	Kruising Gron.str.w.-Goudenregenstr.	2025	300	-	300
INV332525	Addendum GVP - Stukenwei	2025	710	-	710
INV332526	Rec.kruising Midwei-Lekkumerweg	2025	75	0	75
INV332527	Wergea, fietspad Greate Kritewei	2025	100	-	100
INV332528	Enkelstr.rotondes Oostel.Stadsring	2025	250	227	23
INV361938	Wateroverlast Roekstraat	2025	100	-	100
INV362237	PO OVL 2025-01 mast.Schier/Centrale	2025	24	-	24
INV362238	PO OVL 2025-02 masten Sonnenborgh	2025	27	-	27
INV362359	PO OVL 2025-01 armat.Schier/Centrale	2025	215	-	215
INV362360	PO OVL 2025-02 armat.Sonnenborgh	2025	446	-	446
INV362361	PO OVL 2025-02 masten Sonnenborgh	2025	151	-	151
INV362362	PO OVL 2025-03 armat.div.dorpen	2025	274	-	274
INV362363	PO OVL 2025-03 masten div.dorpen	2025	54	-	54
INV362364	PO OVL 2025-04 masten div.wegen	2025	3	-	3
INV362365	PO OVL 2025-05 armat.Binnenstad	2025	360	-	360
INV362366	PO OVL 2025-05 masten Binnenstad	2025	138	-	138
INV362367	Afstandbediening Hermesbrug KW025	2025	473	-	473
INV362368	Afstandbediening Verlaatsbrug KW024	2025	583	0	583
INV362369	Afstandbediening Eebrug KW026	2025	409	-	409
INV362370	VK Begearderbrege Hijum KW676	2025	488	-	488
INV362452	PO OVL 2025-04 armat.div.wegen	2025	63	-	63
INV362453	PO OVL 2025-05 masten Binnenstad	2025	26	-	26
INV362454	PD fietsbrug Kleine Wielen KW218	2025	50	-	50
INV362501	Ontvangers en armaturen OV 2025	2025	112	-	112
INV362502	Incidentele verbeteringen OV 2025	2025	27	-	27
INV362503	Vervanging ontv./armaturen OV 2025	2025	1.190	-	1.190
INV362504	Vervanging masten OV 2025	2025	120	-	120
INV362505	Vervanging verkeersborden 2025	2025	55	-	55
INV362506	Speel- en spelvoorzieningen 2025	2025	47	33	14
INV362507	Vervanging speelvoorzieningen 2025	2025	500	259	241
INV362508	GRP2023-2027 bovengr.klim.adapt.2025	2025	583	-	583
INV362509	Maaimachine begraafplaatsen	2025	46	-	46
INV362510	Minikipper begraafplaatsen	2025	52	-	52
INV362512	Civiele kunstwerken 2025	2025	8.101	71	8.030

Nummer	Omschrijving	Startjaar	Krediet	Besteed	Restant
INV362513	Marktkasten en boombanken	2025	500	2	498
INV362514	Reconstructie verhardingen 2025	2025	262	-	262
INV362517	Pick-up	2025	45	-	45
INV362518	Aanhangwagen	2025	7	5	2
INV362519	Aanhangwagen	2025	7	-	7
INV362520	Kleine vrachtwagen met kraan	2025	65	-	65
INV362521	Pick-up elektrisch	2025	35	-	35
INV362522	Pick-up elektrisch	2025	35	-	35
INV362523	Pick-up elektrisch	2025	35	-	35
INV362524	Snelweg schaftkeet	2025	16	-	16
INV362525	Snelweg schaftkeet	2025	16	-	16
INV362526	Snelweg schaftkeet	2025	16	-	16
INV362527	Tractor hooiland-beheer	2025	75	53	22
INV362528	Zuigwagen groen	2025	16	-	16
INV362529	Materieel watertank	2025	16	-	16
INV362530	Materieel watertank+watergeefarm	2025	16	-	16
INV362531	Materieel landrol	2025	14	-	14
INV362532	Materieel rolbezem hark	2025	20	4	16
INV362533	Opbouw en inrichting 2025	2025	32	4	28
INV362534	Verharding Singelstraat/H.Costerstr.	2025	240	-	240
INV362535	Vervang.elektr.kasten Westersingel	2025	75	73	2
INV362536	Vervangingsopgave walkeringen	2025	317	-	317
INV362537	Verv.slechte bomen beheer/MJOP UP	2025	475	23	452
INV362538	Verv.bomen Beursplein RUG Campus UP	2025	250	172	78
INV362539	Verv.bomen Bonifatiusplein UP	2025	500	41	459
INV362540	Verv.slechte bomen beheer/MJOP	2025	825	15	810
INV362541	Verv.bomen Willemskade	2025	400	5	395
INV362542	Vervang.kademuur Westersingel 2025	2025	543	384	159
INV362543	VK PD Wandelbrug H.Oddastr. KW131	2025	30	-	30
INV362544	Bijdr.Britsum-Weversterp - trottoirs	2025	60	-	60
INV362545	Speel- en Beweegroute	2025	500	40	460
INV392501	Huisvesting gemeentehuis	2025	76	40	36
INV392502	Harmonie - trekkenwand	2025	2.150	-	2.150
INV392503	Harmonie - gevel- en dakrenovaties	2025	5.345	85	5.260
INV392504	Gemeentehuis - vervangen vliesgevel	2025	112	-	112
INV392505	Gemeentehuis - vervang.dak stadshal	2025	3.800	-	3.800
INV392506	Egelantierstr.1-9 - verv.vliesgevel	2025	1.017	-	1.017
INV392507	Verduurz.maatschappelijk vastgoed	2025	500	-	500
INV392510	Instandh.bouwk.was- en kleedkamers	2025	35	-	35
INV392511	Instandh.install.was- en kleedkamers	2025	10	-	10
INV392512	Instandh.infrastructuur sportpark	2025	125	114	11
INV392513	Instandh.bouwkundig Kalverdijkje	2025	72	-	72
INV392514	Instandh.installaties Kalverdijkje	2025	69	38	31
INV392517	Instandh.bouwkundig Wiarda	2025	78	-	78
INV392518	Instandh.installaties Wiarda	2025	39	-	39

Nummer	Omschrijving	Startjaar	Krediet	Besteed	Restant
INV392519	Bouwkundig Blauwe Golf	2025	54	22	32
INV392520	Instandhouding sportcomplex It Gryn	2025	32	-	32
INV392521	Installatietechniek Kalverdijkje	2025	294	53	241
INV392522	Reconstructie Nijlân kaatsveld	2025	66	-	66
INV392523	Reconstructie It Gryn veld 2	2025	99	6	93
INV392524	Reconstructie Kornjum veld 2	2025	50	-	50
INV392525	Verv.veld KD Zuid hockeyveld A en B	2025	435	-	435
INV392526	Verv.veld Meinga Grou korfbal	2025	182	159	22
INV392527	Kunstgrasveld hoofdveld VV Friesland	2025	894	751	143
INV392528	Kunstgrasveld Kalverdijkje Noord	2025	635	-	635
INV392529	Hybride veld Friesland veld B Nijlân	2025	500	-	500
INV392530	Koeling hotelkamers Stadhoudersl.Hof	2025	305	-	305
INV392532	Groeneweg 3 verduurzaming (lasten)	2025	126	124	2
INV392532	Groeneweg 3 verduurzaming (baten)	2025	-29	-20	-9
INV392533	Ruiterskwartier 41 verduurzaming (lasten)	2025	168	-	168
INV392533	Ruiterskwartier 41 verduurzaming (baten)	2025	-168	-	-168
INV392534	C. Trooststraat 48 verduurzaming (lasten)	2025	1.500	1	1.499
INV392534	C. Trooststraat 48 verduurzaming (baten)	2025	-1.500	-1	-1.499
INV392536	Sporthal Wiarda scheidingswand	2025	90	44	46
INV392537	Harmonie verbouw entree	2025	2.750	119	2.631
INV392538	Vervanging verlichting div.gebouwen	2025	1.318	-	1.318
INV392539	Infocentrum Middelsee Swurdkade 3	2025	590	410	180
INV392540	Oedsmawei 9 werkplaats	2025	400	-	400
INV392542	Vergroening gebied Stadsklooster	2025	500	-	500
INV392543	Sint Anthonystraat 6-22 verduurz. (lasten)	2025	27	-	27
INV392543	Sint Anthonystraat 6-22 verduurz. (baten)	2025	-27	-	-27
INV392544	Hofplein 38 verduurzaming (lasten)	2025	1.335	-	1.335
INV392544	Hofplein 38 verduurzaming (baten)	2025	-1.335	-	-1.335
INV392545	Tjallingaweg 2 verduurzaming (lasten)	2025	370	2	368
INV392545	Tjallingaweg 2 verduurzaming (baten)	2025	-370	-	-370
INV552501	Thuiswerkplekken (arbo proof)	2025	120	46	74
Totaal			172.152	37.485	134.667

Bijlage B. Verloop reserves en voorzieningen

Tabel Reserves							Bedragen x € 1.000	
Volg- nummer	Naam van de reserve	Saldo 01-01-25	Resultaat- bestemming	Stortingen	Onttrekkingen	Verminde- ringen i.v.m. vrijval	Saldo 31-12-25	
Algemene reserve								
RES001	Algemene reserve	32.030	18.239	86	2.439		47.916	
	Totaal algemene reserve	32.030	18.239	86	2.439		47.916	
Bestemmingsreserves								
RES005	Budgetoverheveling	27.518		21.404	19.653		29.269	
RES015	Grondexploitatie	14.943		1.563	1.358		15.149	
RES016	Parkeren	3.454		448	-		3.903	
RES019	Stimulering werkgelegenheid	924		-	-		924	
RES027	Reserve ISV III	1.073		-	365		708	
RES031	Reserve afschrijvingen	7.846		-	288		7.558	
RES034	Reserve Egalisatie Verkiezingen	-		413	211		202	
RES045	Reserve Revolving Fund Monumenten	166		-	-		166	
RES048	Reserve kunst in de openbare ruimte	339		150	-		489	
RES049	Reserve stedelijke vernieuwing	29		-	-		29	
RES058	Reserve Vastgoed	396		-	-		396	
RES059	Reserve Bodemsanering	427		110	110		427	
RES060	Reserve Wijkbudgetten	310		-	-		310	
RES061	Reserve Toeristenbelasting	415		205	-		620	
RES063	Voorwaardelijke budgetoverheveling	1.646		1.917	1.646		1.917	
RES065	Compensatie groen	662		150	150		662	
RES068	Reserve stadion SC Cambuur	4.500		384	-		4.884	
RES069	Fonds klimaat, energie, biodivers.	8.665		-	225		8.440	
RES070	Fonds maatschappelijke vernieuwing	12.796		-	1.918		10.877	
RES071	Fonds strategische ontwikkeling	11.393		-	1.198		10.195	
	Totaal bestemmingsreserves	97.502	-	26.744	27.122	-	97.125	
	Totaal reserves	129.532	18.239	26.830	29.561	-	145.041	
RES099	Saldo van rekening baten en lasten	18.239	-18.239	35.249	-	-	35.249	

Tabel Voorzieningen							Bedragen x € 1.000	
Volg-nummer	Naam van de voorziening	Saldo 01-01-25	Resultaat-bestemming	Stortingen	Aanwendungen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-25	
<u>Voorzieningen</u>								
VRZ502	Specifieke risico's	15		20	20		15	
VRZ510	Expl. en onderh. gymnastieklokalen	1.566		148	109		1.605	
VRZ519	Groot Onderhoud Vastgoed	4.470		3.080	5.606		1.944	
VRZ528	Arbeidskosten genel. verplichtingen	13.353		6.366	3.738	497	15.3483	
VRZ547	Zadelfonds monumentenzorg	356		-	1		355	
VRZ549	Egalisatie heffingen	2.677		1.230	1.685		2.222	
VRZ550	Afkoopsommen onderhoud graven	382		110	-		492	
VRZ551	Onderhoud graven fam. Zadel	131		-	-		131	
VRZ552	Riolering	25.264		3.393	2.215		26.442	
VRZ571	Onderhoud verhardingen	6.047		10.430	7.916		8.561	
VRZ573	Onderhoud civiele kunstwerken	8.931		4.676	2.175		11.431	
VRZ575	Waterwegen / baggeren	3.703		1.130	617		4.217	
VRZ585	Voorziening afgesloten complexen	1.395		250	511		1.134	
VRZ586	Achterstallig onderhoud verhardingen	4		-	-		4	
VRZ587	Walkeringen	-		1.853	1.077		777	
Totaal voorzieningen		68.294	-	32.686	25.671	497	74.813	

Bijlage C. Gewaarborgde geldleningen en garanties

Bedragen *€ 1.000

Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de lening	Naam van de geldnemer	Geldverstrekker	Rente in %	Percentage borgstelling	Restant lening per 01-01-25	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 01-01-25	Restant lening per 31-12-25	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 31-12-2025
1	2	3	4			5	6	7	8
210	Renovatie en uitbreiding clubhuis	Voetbalvereniging LAC Frisia 1883	Rabobank	5,25	50,00	36	18	25	13
200	Aankoop dienstencentrum Dirk Boutstraat 36	St. Cultuurcentrum Leeuwarden	Rabobank	5,95	100,00	101	101	96	96
155	Renovatie tennisbanen	Tennisclub Nylân	Rabobank	5,65	100,00	65	32	45	22
810	Financiering	Doarpskorporaasje Jirnsum	Rabobank Heerenveen		50,00	564	282	535	267
837	Borgstellingen div. personen	Kredietbank Nederland		n.v.t.	100,00	973	973	1.057	1.057
1.840	Ver- en nieuwbouw	Frisius Medisch Centrum B.V.	BNG	6,10	100,00	184	184	0	0
1.194	Ver- en nieuwbouw	Frisius Medisch Centrum B.V.	BNG	5,97	100,00	478	478	239	239
1.576	Omzetting garanties vml. St. L'der Buitenschool	St Jeugdzorg Friesland	BNG	5,15	100,00	117	117	58	58
1.715	Nieuwbouw Fries Museum	St. Het Fries Museum	BNG	4,15	100,00	1.164	1.164	1.111	1.111

Bedragen *€ 1.000

Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de lening	Naam van de geldnemer	Geldverstrekker	Rente in %	Percentage borgstelling	Restant lening per 01-01-25	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 01-01-25	Restant lening per 31-12-25	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 31-12-2025
60	Investerings	Coöperatieve Vereniging Fryslanring U.A.	BNG	0,00	100,00	24	24	20	20
3.800	Investerings	Caparis N.V.	BNG	0,85	100,00	2.533	2.533	2.280	2.280
566	Fries Landbouwmuseum	Stichting Aide Fryske Pleatsen	Nationaal Restauratiefonds	1,50	100,00	464	464	447	447
34	Fries Landbouwmuseum	Stichting Aide Fryske Pleatsen	Nationaal Restauratiefonds	2,00	100,00	27	27	25	25
5.058	Aankoop nieuwbouw Rengerslaan	BV sport	NWB Bank	1,82	100,00	5.880	5.880	5.675	5.675
3.300	Klimhal Rengerslaan	BV sport	NWB Bank	1,48	100,00	825	825	765	765
5.406	St. sporthal Nylân	BV sport	ABN Amro	-	100,00	4.132	4.132	3.997	3.997
375	Investerings	Christelijke Sportvereniging "De Leeuwarder Zwaluwen"	ABN Amro	-	100,00	281	281	263	263
200	Investerings	Tennis- en Padelvereniging Stiens	BNG	0,05	50,00	0	0	187	93
250	Investerings	BV Sport	NWB Bank	1,48	100,00	178	178	166	166

Bedragen *€ 1.000

Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de lening	Naam van de geldnemer	Geldverstrekker	Rente in %	Percentage borgstelling	Restant lening per 01-01-25	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 01-01-25	Restant lening per 31-12-25	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 31-12-2025
600	Aanschaf Doarpsmûne	Coöperatie Doarpsmûne Reduzum e.o. U.A.	NWB Bank	1,71	100,00	520	520	330	330
						18.546	18.213	17.321	16.925

Geborgde particuliere leningen voor start NHG 1994									
Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de lening	Naam van de geldnemer	Geldverstrekker	Rente in %	Percentage borgstelling	Restant lening per 01-01-25	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 01-01-25	Restant lening per 31-12-25	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 31-12-2025
	Particuliere hypotheke	Diversen	Aegon			74	74	0	0
	Particuliere hypotheke	Diversen	Rabobank			86	86	18	18
	Particuliere hypotheke	Diversen	Florius vh Bouwfonds Hypotheken BV			107	107	0	0
	Particuliere hypotheke	Diversen	ING bank			160	160	148	148
						427	427	166	166

Nationale Hypotheek Garantie									
Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de lening	Naam van de geldnemer	Geldverstrekker	Rente in %	Percentage borgstelling	Restant lening per 01-01-25	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 01-01-25	Restant lening per 31-12-25	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 31-12-2025
	verstrekt in 1995	Diversen	Diversen			2.000	1.000	2.000	1.000
	verstrekt in 1996	Diversen	Diversen			6.000	3.000	6.000	3.000
	verstrekt in 1997	Diversen	Diversen			9.000	4.500	9.000	4.500
	verstrekt in 1998	Diversen	Diversen			10.000	5.000	9.000	4.500
	verstrekt in 1999	Diversen	Diversen			16.000	8.000	15.000	7.500
	verstrekt in 2000	Diversen	Diversen			15.000	7.500	15.000	7.500
	verstrekt in 2001	Diversen	Diversen			10.000	5.000	10.000	5.000
	verstrekt in 2002	Diversen	Diversen			16.000	8.000	16.000	8.000
	verstrekt in 2003	Diversen	Diversen			29.000	14.500	28.000	14.000
	verstrekt in 2004	Diversen	Diversen			38.000	19.000	35.000	17.500
	verstrekt in 2005	Diversen	Diversen			56.000	28.000	53.000	26.500
	verstrekt in 2006	Diversen	Diversen			68.000	34.000	66.000	33.000

Nationale Hypotheek Garantie									
Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de lening	Naam van de geldnemer	Geldverstrekker	Rente in %	Percentage borgstelling	Restant lening per 01-01-25	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 01-01-25	Restant lening per 31-12-25	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 31-12-2025
	verstrekt in 2007	Diversen	Diversen			54.000	27.000	51.000	25.500
	verstrekt in 2008	Diversen	Diversen			47.000	23.500	44.000	22.000
	verstrekt in 2009	Diversen	Diversen			56.000	28.000	54.000	27.000
	verstrekt in 2010	Diversen	Diversen			70.000	35.000	66.000	33.000
						502.000	251.000	479.000	239.500
<p>Per 1 januari 2011 is de achtervangfunctie van de gemeenten voor nieuw af te geven hypotheekgaranties vervallen en vanaf deze datum is voor nieuw af te geven hypotheekgaranties sprake van een 100% rijksachtervang. Om die reden zijn alleen de bedragen t/m het jaar 2010 meegenomen.</p>									

Door het WSW geborgde geldleningen met de gemeente als achtervang (indirecte borgstelling)									
Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de lening	Naam van de geldnemer	Geldverstrekker	Rente in %	Percentage borgstelling	Restant lening per 01-01-25	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 01-01-25	Restant lening per 31-12-25	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 31-12-2025
533.264	Diversen	Stichting WoonFriesland	Diversen	0,00		524.391	310.137	543.477	295.058
470.063	Diversen	Elkien	Diversen	0,00		458.495	364.891	491.624	369.602
89.698	Diversen	Stichting Habion v.h. Woonpalet	Diversen	0,00		87.791	13.750	129.484	2.633
512.340	Diversen	Woonzorg Nederland	Diversen	0,00		500.342	10.315	658.396	11.134
18.803	Diversen	Wonen Noordwest Friesland	Diversen	0,00		18.803	200	45.927	510
77.762	Diversen	Stichting Hof Wonen	Diversen	0,00		72.661	35	63.081	28
						1.662.483	699.328	1.931.989	678.965
Totaal						2.183.455	968.968	2.428.476	935.556

Bijlage D. Overzicht subsidies aan instellingen

Deze bijlage omvat alle subsidies die verleend zijn in 2025.

Het overzicht omvat zowel de subsidies die op basis van een regeling zijn verleend, de begrotingssubsidies en de op basis van artikel 4:23, derde lid, onder d, van de Algemene Wet Bestuursrecht incidenteel verleende subsidies. Voor wat betreft de incidentele subsidies wordt met dit overzicht voldaan aan artikel 4:23, lid 4 van de Algemene Wet Bestuursrecht.

Subsidiebijlage 2025	Bedrag
ASV - Algemene Subsidie Verordening 2025	21.654.895
Adviesraad Sociaal Domein Leeuwarden	53.100
Beheerstichting Camminghastins	33.000
Behoud Amerikaanse Windmolentjes	2.198
CKO KleurRijk	-18.846
COC Friesland	69.790
Coöperatie Doarpsmûne Reduzum e.o U.A	5.515
D.O.V. Leeuwarden	16.370
Documentatiestichting Leeuwarderadeel	1.500
DOLCI	10.000
E. de Vries	17.500
E. Tanghe / De Harmonie	4.243.500
Firda	511.293
Fries Landbouwmuseum	60.000
FTS Tryater	110.200
Gehandicaptenbelangen Leeuwarden	7.310
Huzumer Skutsje	6.000
IKC Franciscus	-
Jeugdhulp Friesland	-
JINC	55.200
KieN VIP BV	60.062
Kinderopvang Regenboog	-23.272
Kuin Vastgoedbeleggingen B.V.	-
Leeuwarder Historische Vereniging Aed Levwerd	5.920
Leeuwarder Kamerkoor	7.500
Mevr. Henny Reitsma - Hoogsteen	500
MFC Westenkwartier	32.096
Monumentenstichting Boarnsterhim	31.600
Museumstifting Fryslân	10.000
Muta Holding B.V.	-
Noria B.V.	22.357
Overijsselselaan Vastgoed B.V.	-
PC Ontwikkeling B.V.	-
PCBO Leeuwarden	100.000
Popfabryk	114.900
Protestantse Gemeente Leeuwarden	4.980
Quiet NL	30.000

Subsidiebijlage 2025	Bedrag
RUG Campus Fryslân	77.000
Sichting Grouwster Skutsje	6.000
Sinne kinderopvang B.V.	1.647
ST Wijkorganisatie Aldlan	7.500
St. Befrijdingsfestival Fryslân	60.000
St. De Wynser Oerset	3.849
St. Europese Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018-2028	200.000
St. IJswegencentrale	1.265
St. JF Sport en Cultuur Fryslân	325.000
ST. MONUMENTENZORG LEEUWARDERADEEL	20.063
St. Omroep Leeuwarden	171.700
St. Straatpastoraat Leeuwarden	6.773
St. Tsjerke en Uniastate Bears	5.630
St. UVV. afd. Grou	7.500
STG SPELEND SPORTEN VERSTGEHAND IN LEEUWARDEN	9.000
Stg Wijkpanel Huizum-West	2.500
Stichting 058Jazz	9.000
Stichting Aeres Groep	88.230
Stichting Afûk	8.055
Stichting Armoedefonds	25.050
Stichting Beheer Wartena	17.000
Stichting beheerstichting It Hiem	15.200
Stichting Bezoek & Co	7.500
Stichting Bibliotheken Midden-Fryslân	3.966.236
stichting Bruist	30.700
Stichting Buurtservicepunt	129.974
Stichting Cambuur Verbindt	55.000
Stichting Canadian Liberators	8.000
Stichting Centrum Tûmba	193.417
Stichting City Proms	79.800
Stichting Comité 30 juni / 1 juli Fryslân	25.000
Stichting Connect International/International Welcome Center North	15.111
Stichting Cultureel Centrum Mahatma Gandhi	-
Stichting De Fryske Mole	21.147
Stichting De Skalm	107.500
Stichting de Verhalen	30.000
Stichting Dielnimme	45.200
Stichting Eigen Brood Bovenal	-
Stichting Expertisecentrum Sterk uit Armoede	93.630
Stichting Explore the North	235.500
Stichting Fers	8.606
Stichting Fier	-
Stichting Film in Friesland	247.500
Stichting Founded in the North	50.000
Stichting Fries Energiehuis	300.000
Stichting Fries Museum	150.000
STICHTING FRIES NATUURHISTORISCH MUSEUM	29.245

Subsidiebijlage 2025	Bedrag
Stichting Fries Natuurhistorisch Museum	80.000
Stichting Friesland 1940-1945	25.000
Stichting Friesland Convention Partners	70.000
Stichting Friesland Pop	78.848
Stichting GGZ Friesland	38.785
Stichting Goutumer Skûtsje	6.000
Stichting Grafisch Atelier Friesland	30.250
Stichting H47	30.000
Stichting Het Buro	75.000
Stichting Het Generatiehuis	75.900
Stichting Iepenloftspul Jorwert	2.740
Stichting IJswegencentrale Baarderadeel	713
Stichting Innovatiepact Fryslan	110.000
Stichting Ivgi & Greben	50.000
Stichting Ixta Noa	243.590
Stichting Jeugd dans opleiding Fryslan	27.020
Stichting Jeugdeducatiefonds	65.000
Stichting Keramiekmuseum Princessehof	402.900
Stichting Keunstwurk	25.000
Stichting Klderopvang Friesland	-
Stichting Kredietbank Nederland	90.000
Stichting Kunstkade	1.792.200
Stichting Leergeld Leeuwarden e.o.	487.900
Stichting Leeuwarden Student City	210.680
Stichting Leeuwarden UNESCO City of Literature	100.000
STICHTING LIET'91	8.940
Stichting Media Art Friesland	99.050
Stichting Meeuw Jeugdtheaterschool	86.200
Stichting Museumhaven Leeuwarden	11.917
Stichting Netwerk Time to Connect	60.285
Stichting NHLStenden Hogeschool	307.014
Stichting Noord Nederlands Orkest	22.710
Stichting Noorderlicht	20.000
Stichting Odensehuis Gerard Smit	30.500
Stichting openbare scholengemeenschap Piter Jelles	282.100
Stichting Orgelconcerten Grote Kerk Leeuwarden	4.090
Stichting Pier21	5.700
Stichting poldermolens De Lege Midden	7.434
Stichting Popcultuur Neushoorn	994.000
Stichting Popwaarts	5.710
Stichting Present Leeuwarden	16.470
Stichting Proloog	65.423
Stichting Promotie Grou	7.100
Stichting RENN4	-
Stichting Slachtofferhulp Nederland	49.177
Stichting Special Heroes Nederland	24.600
Stichting Sporthal Nijlân	-

Subsidiebijlage 2025	Bedrag
Stichting sta op voor kinderen	1.500
Stichting Stand Up Paddle	3.500
Stichting Stjoer	374.016
Stichting Stoereloer	11.150
Stichting Taptoe Leeuwarden	9.100
Stichting ter Herdenking van de Gevallenen op Vier Mei	14.620
Stichting tot steun aan het Ljouwerter Skûtsje	6.000
Stichting v/h de gemeente	50.000
Stichting Veteranendagfriesland	5.490
Stichting Vier het Leven	3.000
Stichting Weekendschool Baljée	25.000
Stichting Werkplaats Oud-Oost	192.500
Stichting Wijkcentrum Nijlan	24.452
Stichting Wijkcomité Schieringen	30.033
Stichting Wjukken	7.500
Stichting Yana	30.000
Stichting Zeilcentrum Grou	10.990
Studio Zeepsop	20.000
SUN Friesland	19.329
SusPhos	-
TalentenZonderGrenzen B.V.	-
Us Doarpshus	7.500
Veiligheidsregio Fryslan	-
Vereniging Floris Verster Ateliers	15.000
Vereniging Humanitas	373.655
Vereniging Samenwerkende Muziekverenigingen Leeuwarden	45.000
Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in Nw-fryslan	107.200
Vereniging voor GVO in NF	-
Vluchtelingenwerk Nederland	119.100
Voedselbank Leeuwarden	15.000
Volwassenenfonds Sport & Cultuur	504.869
WaterCampus Leeuwarden	200.000
Wetsus	500.000
Wijk- en Recreatievereniging De Blokkendoos	44.000
Wijkcentrum het Knooppunt	43.419
Wijkvereniging Bilgaard	45.700
Wijkvereniging Zuiderburen	30.700
Woonunicum Grou B.V.	-
Zonnebloem Leeuwarden Oost	1.968
Zonnepark Westeinde B.V.	7.014
zorggroep Geboorte Kracht b.v.	28.342
Writer's Block	25.000
ASV - Algemene Subsidie Verordening 2026	280.886
FD - Subsidie Isolatiemaatregelen bedrijven	116.378
FD - Subsidie Regeling Innovatiefonds	200.000
FD - Subsidie verduurzaming bedrijven in monumenten	35.413
FD - Subsidieregeling Duurzame dorpen en wijken	25.000

Subsidiebijlage 2025	Bedrag
FD - Subsidieregeling Fixteam Energiearmoede	5.500
FD - Subsidieregeling Structuurversterking en Vitalisering Noardwest Fryslân	1.480.285
FD - Subsidieregeling Wijkpanels en Dorpsbelangen	854.900
FD - Subsidieregeling Zadelfonds	12.742
FDE - Subsidieregeling energiebesparende woningmaatregelen gemeente Leeuwarden	190.774
FDE - Subsidieregeling Isolatie Eigen Woning	513.810
FDE - Subsidieregeling Verduurzaming Leeuwarden-Oost (eigen woning)	237.844
FDE - Subsidieregeling Verduurzaming Leeuwarden-Oost (particuliere verhuurder)	17.251
SD - Subsidie 80 jaar vrijheid 2025	27.005
SD - Subsidie Activiteiten buurt-, wijk- en dorpshuizen 2025	440.754
Beheerstichting Camminghastins	19.210
Buurt/speeltuinver. Insulinde	9.207
Buurthuis Welgelegen	4.960
Buurtvereniging Hollanderwijk	6.420
De Toekomst-Vosseparwijk	14.569
De Vluchtheuvel	7.400
Doarpsbilang Húns/Leons e.o.	3.200
MFC Westenkwartier	19.820
Ontmoetingscentrum Britsenburgh	10.000
Plaatselijk Belang	3.350
Plaatselijk Belang Friens	6.760
St Dorpshuis Hijlaard/Hoptille	6.900
ST Wijkorganisatie Aldlan	10.510
St. Doarpsbus Jellum-Bears	7.000
St. Dorpshuis Baard	7.000
St. Dorpshuis de Bining	7.000
St. Jeugdhonek de Roekeflecht	3.478
St. Wijkwerk Cambuursterhoek	3.790
Stichting Beheer Multifunctioneel Centrum	6.992
Stichting Boppeseal Jorwert	7.000
Stichting Cultureel Centrum Mahatma Gandhi	13.710
Stichting Doarpsbus Lekkum	12.484
Stichting dorpsaccommodatie Hempens Teerns	7.500
Stichting dorpshuis "De Kampioen" Hijum-Finkum	7.000
Stichting Dorpshuis Oude Leye	6.992
Stichting Dorpshuis Wirdum/Swichum	17.391
Stichting M.F.C. Jirnsum	10.250
stichting multifunctioneel dorpscentrum Wytgaard	17.490
stichting sociaal en cultureel werk Ien en Mien	18.660
Stichting Transvaalwijk e.o.	6.000
Stichting Wielepôle	9.330
Stichting Wijk Camminghaburen	5.000
Stichting Wijkcentrum Nijlan	11.600
Stichting Wijkcomité Schieringen	14.600
Stichting Wijkorganisatie Huzum	9.200
Stichting Wijkpanel De Zuidlanden	1.695
Stichting Wjukken	10.506

Subsidiebijlage 2025	Bedrag
Us Doarpshus	10.490
Wijk- en Recreatievereniging De Blokkendoos	5.010
Wijk- en Speeltuinvereniging Gerard Dou Huizum West	7.000
Wijk- en Speeltuinvereniging Oranjewijk	3.680
Wijkbelang Westeinde	11.000
Wijkcentrum het Knooppunt	14.600
Wijkcomite Schepenbuurt	10.000
Wijkvereniging Bilgaard	15.500
Wijkvereniging Zuiderburen	19.500
SD - Subsidie AED-Netwerk 2025	8.407
SD - Subsidie Amateurkunst 2025	40.000
SD - Subsidie Compensatie OZB 2025	150.218
SD - Subsidie Compensatie OZB 2026	1.500
SD - Subsidie Diversiteit en Inclusie 2025	37.000
SD - Subsidie Facilitering vrijwilligersorganisaties financiële hulpverlening 2025	64.500
Stichting Verstandig met Inkomen	64.500
SD - Subsidie Kansen voor Kinderen 2025	2.010.742
Bisschop Moller Stichting	78.503
Bisschop Möller Stichting	148.688
ELAN onderwijsgroep	30.000
IKC Franciscus	155.462
PCBO Leeuwarden	396.873
PCBO Leeuwarden e.o.	243.584
R. IJsbrandij OBS Oldenije	27.931
Sinne kinderopvang B.V.	48.375
Stichting Elan Onderwijsgroep	18.400
Stichting Kinderopvang Friesland	48.375
Stichting PCBO Leeuwarden e.o.	30.808
Stichting Proloog	735.831
Stichting Vrije Scholen Athena	28.755
SWS De Swirrel	19.158
SD - Subsidie Leren van het verleden 2025	1.627
SD - Subsidie Makers Kunst & Cultuur 2025	251.948
SD - Subsidie Mienskipfonds 2025	155.632
058SamenSterk	19.700
Buurtver Hollanderwijk	2.600
C.S.L.	900
De Toekomst-Vosseparkwijk	15.000
De Vluchtheuvel	2.500
Doarpsbelang Reduzum	2.000
E van Vliet	3.114
Kaatsvereniging Reitsje Him Lekkum	20.000
L.L.Bouma	2.750
Mei Elkoar Nij Libben	5.000
sc Leoardia	14.400
Stichting Beheer Wartena	5.000
Stichting Cultuur Regio Stiens	1.500

Subsidiebijlage 2025	Bedrag
Stichting De Wiide Steech	20.000
Stichting Dorpshuis Oude Leye	8.337
Stichting Leefbaarheid Camminghaburen	7.831
Stichting Sportbelangen Reduzum e.o.	10.000
Stichting Wilde Wijk	2.000
W.J. Koole	3.000
Woongroep 50+ Blyn Anker	10.000
SD - Subsidie Samen leven, samen gezond 2025	3.226
SD - Subsidie Sportevenementen 2025	57.910
SD - Subsidie Vergroenen schoolpleinen 2025	150.000
Stichting Elan Onderwijsgroep	50.000
Stichting Proloog	50.000
Stichting RENN4	50.000
SD - Subsidie Volwassenonderwijs Friesland 2025	79.551
Caparis N.V.	7.331
Kearn Welzijn	28.720
Stichting Bibliotheken Midden-Fryslân	24.500
Stichting Openbare Bibliotheken Noord Fryslân	11.000
TalentenZonderGrenzen B.V.	8.000
SD - Subsidie Voorschoolse educatie 2025	2.602.946
CKO KleurRijk	36.402
Kids First Kindercentra Nederland B.V.	374.994
Sinne kinderopvang B.V.	1.632.566
Stichting Kinderopvang Friesland	531.659
Stichting Kinderopvang Noardwest Fryslan	27.324
SD - Subsidie Vrijwilligers speciaal jeugdwerk 2025	35.318
SDF - Subsidies Algemene Verordening 2025	54.883.086
Coöperatie RAV Fryslân U.A.	200.000
interkerk st miss-diac-pastwerk het aanloophuis	13.441
LIMOR	1.992.848
St. LdH W&G LJ&R	2.877.429
St. Leger des Heils W&G Noordoost	1.194.542
St. Wender	8.977.703
Stichting Fier	3.745.653
Stichting GGZ Friesland	1.298.722
Stichting Regiecentrum	24.757.408
Stichting Verslavingszorg Noord Nederland	3.995.568
Stichting Villa Pinedo	72.000
William Schrikker Stichting Jeugdbescherming&Jeugdreclassering	5.647.772
Zorgbelang Fryslân	110.000
SDF - Subsidies Algemene Verordening 2026	-
Eindtotaal	85.997.047

Bijlage E. Berekening financiële kengetallen

		Jaarrekening 2024	Primitieve begroting 2025	Jaarrekening 2025
1a	Netto Schuldquote			
	Vaste schulden	332.618	441.844	316.928
	Netto vlottende schuld	52.546	44.335	47.145
	Overlopende passiva	180.792	151.639	190.278
A	Bruto Schuld	565.955	637.818	554.351
	Financiële activa	36.195	35.222	37.962
	Uitzettingen < 1 jaar	44.643	48.022	53.319
	Liquide middelen	19	10	17
	Overlopende activa	37.532	27.071	56.773
B	Vorderingen	118.389	110.325	148.071
C	Netto Schuld (A-B)	447.566	527.493	406.280
D	Totale baten	758.431	724.107	829.711
1a	Netto schuldquote	59,0	72,8	49,0
		%		
1b	Netto Schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen			
	Vaste schulden	332.618	441.844	316.928
	Netto vlottende schuld	52.546	44.335	47.145
	Overlopende passiva	180.792	151.639	190.278
A	Bruto Schuld	565.955	637.818	554.351
	Financiële activa	41.235	40.035	42.281
	Uitzettingen < 1 jaar	44.643	48.022	53.319
	Liquide middelen	19	10	17
	Overlopende activa	37.532	27.071	56.773
B	Vorderingen	123.429	115.138	152.390
C	Netto Schuld (A-B)	442.526	522.680	401.960
D	Totale baten	758.431	724.107	829.711
1b	Netto gecorrigeerde schuldquote	58,3	72,2	48,4
		%		
2	Solvabiliteitsratio			
A	Eigen vermogen	147.771	110.716	180.290
B	Balanstotaal	782.021	797.606	809.453
2	Solvabiliteit (A/B*100)	18,9	13,9	22,3
		%		

		Jaarrekening 2024	Primitieve begroting 2025	Jaarrekening 2025
3	Grondexploitatie			
	NIEG bouwgronden	0	0	0
	Bouwgronden in exploitatie	185.039	171.690	172.313
A	Totale boekwaarde grond	185.039	171.690	172.313
B	Totale baten	758.381	724.107	829.711
3	Grondexploitatie	24,4	26,8	20,8
4	Structurele expl.ruimte			
	Structurele baten	700.170	724.589	734.744
	Structurele lasten	682.637	727.091	712.778
	verschil	17.533	-2.502	21.966
	Struct. onttrekkingen aan reserves	248	482	288
	Struct. toevoegingen aan reserves	0	0	0
	verschil	248	482	288
A	Totaal verschil struct. baten/lasten	17.781	-2.020	22.254
B	Totaal structurele baten	700.170	724.589	734.744
4	Structurele exploitatieruimte	2,54	-0,28	3,03
5	Belastingcapaciteit	(in €)	(in €)	(in €)
	OZB-lasten gezin gem. WOZ-waarde	275	272	283
	Rioolheffing gezin gem. WOZ-waarde	164	170	171
	Afvalstoffingheffing gezin	336	377	346
	Eventuele heffingskorting	0	0	0
A	Totale woonlasten	775	819	800
B	Woonlasten landelijk gemiddelde t-1	994	994	1.053
	gemiddelde WOZ-waarde	249.000	254.000	264.000
5	Belastingcapaciteit	78,0	82,4	76,0

Bijlage F. Voortgang uitvoering besluiten over Rekenkameronderzoeken

In deze bijlage wordt gerapporteerd over wat het college met raadsbesluiten met rapporten van de Rekenkamer Leeuwarden heeft gedaan.

Aanbevelingen	Planning/stand van zaken uitvoering
<p>Rapport onderzoek jeugdbeschermingsketen Gemeente Leeuwarden</p>	
<p>De gemeenteraad van Leeuwarden beschikt over formele bevoegdheden om kaders te stellen voor het lokale jeugdbeleid, inclusief de inrichting van toegang, samenwerking en uitvoering in de jeugdbeschermingsketen. Hoewel de keten in Leeuwarden op veel onderdelen goed functioneert - met korte lijnen, duidelijke overlegstructuren en goede sturingsafspraken - blijven er structurele knelpunten bestaan, onder meer op het gebied van samenwerking, informatieoverdracht en regievoering. Tegelijkertijd wordt de raad geconfronteerd met een complex en veranderlijk speelveld: de basisprincipes van het landelijke Toekomstscenario kind en gezinsbescherming worden weliswaar breed onderschreven, maar de implementatie ervan vergt tijd en wordt beïnvloed door onzekerheden in landelijk beleid en financiering.</p> <p>Tegen deze achtergrond adviseert de Rekenkamer de raad om haar kaderstellende en controlerende rol op dit dossier nadrukkelijker in te vullen.</p>	<p>Naar aanleiding van de aanbevelingen aan de raad is afgesproken dat jaarlijks de jaarrapportages en de verslagen van de gesprekken die daarover gehouden worden met de ketenpartners (met name Regiecentrum en GI's) naar de raad worden gestuurd, met een duiding van het college.</p>

Bijlage G. Brede welvaartsmonitor Leeuwarden

De Brede Welvaartsmonitor Leeuwarden is bedoeld als een maatstaf om de welvaart van mensen in Leeuwarden te meten én inzichtelijk te maken in hoeverre Leeuwarden op weg is de global goals te realiseren (lange termijn doelen). Dit naar aanleiding van het huidige coalitieakkoord, waarin brede welvaart en global goals als lange termijn doelen worden nagestreefd.

Alle data die bijdragen aan de totstandkoming van de Brede Welvaartsmonitor en de grafieken hieronder, zijn online via het [gemeentelijke dashboard](#) in te zien. Veel van de gebruikte indicatoren zijn ook terug te vinden in de standaard SDG-indicatorenset voor Nederlandse gemeenten en in de publicaties van het Planbureau Fryslân. In verband met de beschikbaarheid en uniformiteit van gegevens zijn de cijfers voor Leeuwarden vergeleken met die voor Nederland. Van vrij veel indicatoren zijn namelijk geen gegevens over het gemiddelde van bijvoorbeeld de grote steden bekend.

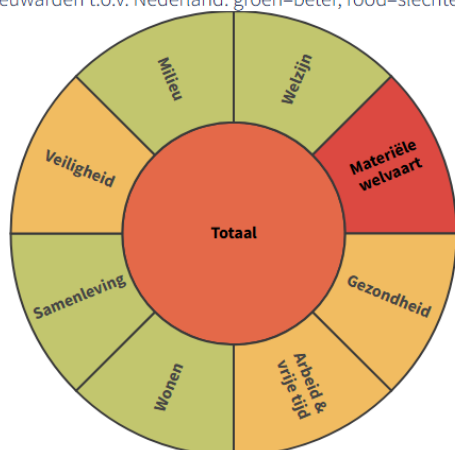
Algemeen

Met uitzondering van Inwonerscijfers, Woningvoorraad en Veiligheid zijn er nog maar beperkt (met Nederland vergelijkbaar) cijfers over 2025 beschikbaar. Voor actuele trends is daarom een beroep gedaan op de uitkomsten van de Inwonersenquêtes, ook te vinden via [Leeuwarden in Cijfers](#). Deze tellen overigens niet mee in de scores van de thema's.

De score van Leeuwarden over alle 8 thema's is inzichtelijk gemaakt tussen 2016 en nu, aan de hand van de meeste recente cijfers. In vergelijking met Nederland is de situatie in Leeuwarden beter op de thema's Wonen, Samenleving, Milieu en Welzijn. Op Veiligheid, Gezondheid en Arbeid & Vrije tijd scoren we iets slechter. Op Materiële Welvaart scoort Leeuwarden aanzienlijk slechter dan de rest van Nederland. In onderstaande tabel is de huidige stand van Leeuwarden t.o.v. Nederland gevisualiseerd. Geel, oranje en rood betekent dat de ontwikkeling in Leeuwarden licht, matig, veel achterblijft bij de ontwikkeling van Nederland. Groen betekent dat de ontwikkeling in Leeuwarden vooruitloopt op de ontwikkeling van Nederland.

BWM meest recent

Leeuwarden t.o.v. Nederland: groen=beter, rood=slechter

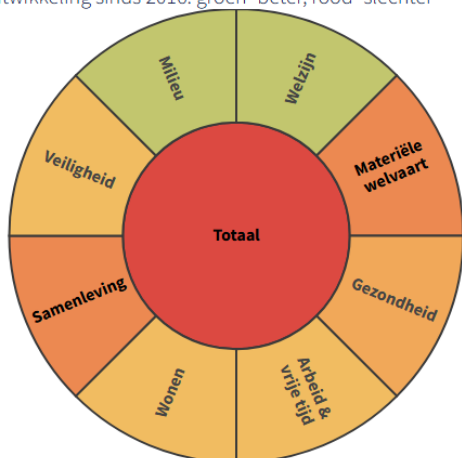
2025

Figuur BWM meest recent

Als we vervolgens naar de ontwikkeling vanaf 2016 kijken, dan scoort Leeuwarden slechter op alle thema's, behalve Milieu en Welzijn. Dit geeft aan dat de ontwikkeling op de meeste thema's in Leeuwarden minder snel gaat dan in de rest van Nederland. Met name voor de thema's die op dit moment ook al slecht scoren (zie figuur BWM meest recent), geldt dat hier extra druk op staat.

BWM ontwikkeling LWD t.o.v. NL

Ontwikkeling sinds 2016. groen=beter, rood=slechter

Figuur BWM ontwikkeling LWD t.o.v. NL

